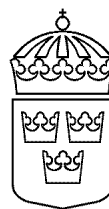

Riksdagens protokoll 2000/01:91

Onsdagen den 4 april

Protokoll
2000/01:91

Kl. 09.00 – 18.01
19.00 – 22.58

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 29 mars.

2 § Kompletteringsval till skatteutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Matz Hammarström som ledamot i skatteutskottet efter Birger Schlaug.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

ledamot i skatteutskottet
Matz Hammarström (mp)

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2000/01:118 till skatteutskottet

Motioner
2000/01:Ju11–Ju17 till justitieutskottet

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Försvarsutskottets betänkanden 2000/01:FöU3–FöU5
Finansutskottets betänkanden 2000/01:FiU18, FiU21 och FiU22
Justitieutskottets betänkande 2000/01:JuU16
Näringsutskottets betänkande 2000/01:NU7
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01:MJU20

5 § Behandling av personuppgifter inom skatt, tull och exekution

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU20

Behandling av personuppgifter inom skatt, tull och exekution (prop. 2000/01:33).

Anf. 1 STEFAN HAGFELDT (m):

Fru talman! I det här ärendet behandlas personuppgifter inom skatt, tull och exekution. I propositionen föreslås en ny författningsreglering som gäller behandling av personuppgifter inom skatteförvaltningens verksamhet med beskattning, folkbokföring, val och folkomröstningar samt kronofogdemyndigheternas verksamheter och Tullverkets verksamhet.

Vi moderater instämmer i stora delar av propositionen men har en avvikande uppfattning på två punkter. Vi står bakom bägge våra reservationer, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation 1, som jag också så småningom kommer att begära votering på.

Vad gäller utlämnandet av allmän handling delar vi åsikten att utlämnandet av sådana uppgifter måste regleras. Enligt vår mening bör emellertid inte normgivningsdelegation ske i frågor som rör offentlighetsprincipen och skydd för den personliga integriteten. Vi anser att det ligger i allmänhetens intresse att bestämmelser som rör väsentliga medborgarintressen som dels utlämnandet av allmän handling i elektronisk form, dels skydd för intrång i den personliga integriteten regleras av riksdagen genom lagstiftning. Regeringens möjligheter att reglera utlämnandet av uppgifter vilka omfattas av sekretesslagen via förordningar bör således inskränkas.

Riksdagen bör därför av regeringen begära förslag innebärande att utlämnande av handling som omfattas av sekretesslagen regleras i lag.

I vår andra reservation föreslår vi att riksdagen beslutar avslå förslaget om att myndigheter får ta ut avgift för att lämna ut uppgifter ur folkbokföringsregister. Vi får stöd för vår uppfattning av Riksförsäkringsverket, Rikspolisstyrelsen och Pliktverket. Även Statskontoret ställer sig tveksamt till regeringens förslag.

Att avgiftsbelägga en vara eller tjänst får till följd att användningen av tjänsten eller varan minskar alternativt att användaren söker sig en annan leverantör. Eftersom registerhållning är en myndighetsuppgift finns det av naturliga skäl inte någon konkurrerande verksamhet. För de myndigheter som skulle få ökade utgifter genom en avgiftsbeläggning kommer detta att gå ut över deras ordinarie verksamhet vid oförändrade anslag.

En sannolik konsekvens av detta blir att uppgiftsinhämtandet kommer att minska, så att uppgifterna inte används i den utsträckning som kunde vara motiverad. Detta leder, som regeringen själv påpekar, till effektivitetsförluster. En ytterligare konsekvens kan bli att de myndigheter som har möjlighet härtill söker övervältra kostnaderna på företag och allmänhet. Detta skulle i sin tur leda till att registerhållningen betalas två gånger, först genom det skattefinansierade anslaget och därefter genom avgiftsuttag från slutanvändaren.

Vi anser att registerhållningen ska betalas av den myndighet som är ansvarig för personuppgifterna. Utlämnande av uppgifter ska vara kostnadsfritt, både till andra myndigheter och till individer och företag, om utlämnandet följer av lag eller förordning.

Anf. 2 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Fru talman! I betänkandet behandlar skatteutskottet regeringens proposition 2000/01:33 *Behandling av personuppgifter inom skatt, tull och exekution*. Förslaget innebär en ny, modernare och förenklad reglering av behandlingen av personuppgifter hos skatteförvaltningen, kronofogdemyndigheterna och Tullverket. Lagarna ska gälla i stället för personuppgiftslagen, och det anges särskilt i vilka fall personuppgiftslagen ska vara tillämplig.

Vissa uppgifter i kronofogdemyndigheternas register blir med utskottets förslag sekretessbelagda, s.k. omvänt skaderekvisit. Detta är en skärpning av sekretessen.

Sekretess ska gälla inom kronofogdemyndigheterna för uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller närstående lider skada eller men.

De från integritetssynpunkt viktiga ramarna för behandlingen slås fast i lag. Regleringen ska omfatta all automatiserad behandling av personuppgifter samt i vissa fall uppgifter om avlidna och juridiska personer.

Dessutom föreslås att enskilda ska, om regeringen medger det, få ha direktåtkomst till egna uppgifter. Förslaget är ett steg på vägen mot att göra det möjligt att t.ex. deklarerar på Internet. För att detta ska bli möjligt krävs ytterligare lagstiftning och att arbetet med säkra e-signaturer kommer längre.

Uppgifter hos kronofogdemyndigheterna omfattas i dag endast av en mycket svag sekretess. Uppgifterna är i princip offentliga om man inte kan förutse någon avsevärd skada av att de lämnas ut. Vissa uppgifter omfattas i dag inte alls av någon sekretess, t.ex. information om att någon är gäldenär hos en kronofogdemyndighet eller uppgifter om dennes skuld.

Den i dag rådande svaga sekretessen innebär problem för kronofogdemyndigheterna att få uppgifter från andra myndigheter, framför allt från skattemyndigheterna, där uppgifter omfattas av absolut sekretess.

Förslaget i betänkandet är inget avsteg från offentlighetsprincipen. Det är i stället ett sätt att komma till rätta med de svårigheter som i dag finns vid informationsutbyte mellan myndigheter. Det är, som utskottet bedömer det, inte tillfredsställande att kronofogdemyndigheternas uppgifter om gäldenärernas ekonomiska och personliga förhållanden har ett så svagt sekretesskydd som dagens regler innebär. Kronofogdemyndigheterna lämnar ut uppgifter bl.a. till kreditupplysningsföretag som hämtar in uppgifter om samtliga skulder, oavsett skuldernas storlek.

Kreditupplysningsföretagens användning av uppgifterna har kritiserats framför allt på grund av den stora betydelse den har för möjligheterna att få nya krediter. I dag blir uppgifter om sökt verkställighet offentliga även om den sökta verkställigheten beror på t.ex. ett missförstånd från gäldenärens sida eller något annat ursäktligt förhållande, t.ex. att en

Prot. 2000/01:91
4 april

*Behandling av person-
uppgifter inom skatt,
tull och exekution*

anhörig har åtagit sig att betala men slarvat. Det är i många fall fråga om förstagångsgäldenärer, och det rör sig ofta om mycket små belopp.

För att komma åt problemet med att enstaka skulder och korta betalningsdröjsmål leder till betalningsanmärkning föreslås att ett kreditupplysningsföretag som har inhämtat en uppgift från kronofogdemyndigheternas databaser ska gallra uppgiften när skulden har betalats.

Däremot kommer uppgifter om utmätning fortfarande att finnas kvar. Om en person under de senaste två åren varit föremål för verkställighet eller indrivning får uppgifter om samtliga skulder de senaste två åren användas i kreditupplysningsverksamheten.

Fru talman! I stort är utskottet enigt om förslagen. Moderata samlingspartiet har dock till utskottsmajoritetens förslag lagt två reservationer.

I den första reservationen yrkar det på att regeringen ska återkomma med förslag som innebär att utlämnande av handling som omfattas av sekretesslagen ska regleras i lag.

På denna punkt har konstitutionsutskottet instämt i regeringens bedömning att det inte är möjligt att i lag reglera i vilka fall uppgifter ska få lämnas ut. Därför föreslås att det bör åligga regeringen att göra dessa bedömningar.

Skatteutskottets majoritet delar konstitutionsutskottets ställningstagande och har därmed avstyrkt motionsyrkandet från Moderata samlingspartiet.

I propositionen föreslås att en myndighet som är personuppgiftsansvarig för behandling av uppgifter i en databas ska få ta ut avgifter för att lämna ut uppgifter ur basen.

Utskottsmajoriteten delar regeringens syn att avgiftsfrihet kan leda till en snedfördelning bland myndigheterna av kostnadsansvaret. Det finns enligt majoriteten fog för principen att kostnaden för avgiftsuttagen ska fördelas mellan dem som tar del av uppgifterna i proportion till mängden uppgifter som de får del av.

Argumentet om effektivitetsförluster som framförs i reservation 2 är enligt min uppfattning inte relevant. Snarare torde avgifter leda till att uppgifter kommer att begäras i den omfattning de behövs.

Fru talman! Med det jag har anfört yrkar jag bifall till skatteutskottets förslag i betänkande 20 och avslag på de två reservationerna.

Anf. 3 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Det här är egentligen ett mer intressant betänkande än vad man vid första anblicken kan tro. Det handlar delvis om en fråga som har stötts och blötts under många år, nämligen gäldenärer som restar med småbelopp. De kan mer eller mindre oförskyllt hamna i register.

Därmed blir de också föremål för kreditupplysningsföretagens intresse. Det kan handla om personer som haft en skuld på 400–500 kr. Trots att den sedan är betald ligger de kvar i registren i upp till två tre år. Det är en sak som det motionerats om under flera år i Sveriges riksdag.

Finansutskottet har nyligen behandlat ett antal sådana motioner och hänvisar i sitt svar till detta betänkande. Med de föreslagna förändringarna kommer personer som vid ett enstaka tillfälle hamnat i kronofogdens register med mindre belopp inte att bli föremål för den typen av betalningsanmärkningar.

Det är inte bara så att man kan få svårt att få nya krediter om man hamnar i registren. Det är t.o.m. så att ett telefonabonnemang eller ett hyreskontrakt kan bli problematiskt i sammanhanget.

Vi i Vänsterpartiet menar att det i och för sig hade varit bättre att göra de direkta ändringarna i kreditupplysningslagen. Nu innebär förslaget att om man inom två år restar en gång till med småbelopp kommer man att finnas kvar i rullorna och anmärkningen kommer att synas. Hade man genomfört förändringar i kreditupplysningslagen hade man kunnat komma till rätta med de problemen.

En annan anledning till att man väljer att gå den här vägen är, som Per Erik Granström nyss har sagt, att det ska underlätta samarbetet mellan myndigheter. Det gäller inte minst samarbetet mellan skattemyndighet och kronofogdemyndighet.

Skattemyndigheten som har en absolut sekretess kan i dag inte överlämna viss information till kronofogden eftersom kronofogdemyndigheten inte har samma sekretess. Det är naturligtvis ett problem när man ska beivra ekonomisk brottslighet osv.

Samtidigt finns det ett litet problem med detta som har uppmärksamats. Föreningen Sveriges Kronofogdar har påpekat att det kan bli vissa problem med offentlighetsprincipen. Jag tycker inte att man bara ska avfärda den problematiken på det sätt som Per Erik Granström gjorde.

Jag tror att man måste problematisera detta. Det kan innebära att man tänjer lite grann på den offentlighetsprincip som vi alla värnar om. Ser man det däremot sammantaget och väger för- och nackdelar mot varandra är det alldeles klart att det är en nödvändig åtgärd.

Utskottet skriver också precis som Lagrådet och även konstitutionsutskottet att man kanske ska göra sig en samlad bild av sekretesslagstiftningen för att komma fram till om den på något sätt äventyrar offentlighetsprincipen. Det är en uppgift för regeringen att ta itu med inom en ganska snar framtid att göra den samlade bilden.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkande SkU20.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

6 § Allmänna motioner om punktskatter

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU17
Allmänna motioner om punktskatter.

Anf. 4 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU17 *Allmänna motioner om punktskatter* skulle kunna jämföras med en påse Gott och blandat. Innehållet är som bekant blandat. Det är surt, sött, salt och segt. Moderaternas tolv reservationer skulle kunna utgöra det goda i påsen. Jag skulle också kunna jämföra betänkandet med en påse som är tom och innehållslös. Utskottsmajoriteten lyckas inte fylla påsen med någonting utan hänvisar i princip bara till nya utredningar.

Prot. 2000/01:91
4 april

*Behandling av person-
uppgifter inom skatt,
tull och exekution*

*Allmänna motioner om
punktskatter*

Drygt 83 miljarder kronor tas årligen ut i punktskatter. Skatt på energi och miljö står för merparten av dessa miljarder. Punktskatterna är ofta föremål för förändringar. Detta beror på deras dubbla funktion som inkomstkälla för staten och ekonomiskt styrmedel för att påverka vårt privata eller företags beteende.

För vissa varor som alkohol och drivmedel utgör punktskatterna inklusive moms 70–80 % av priset. Punktskatterna är skatter som en politisk majoritet kan besluta om tämligen godtyckligt. En del privatpersoner och företag kan parera för detta genom att göra inköpen någon annanstans eller flytta, eller så uppstår en svart marknad.

Fru talman! Jag börjar med energiskatterna. De senaste åren framstår utskottsmajoriteten som tämligen handlingsförlamad när det gäller hur ett framtida energiskattesystem ska se ut. Antingen har man hänvisat till skattesamtalen, som numera inte finns, om de ens har funnits reellt kan diskuteras, eller så har man gömt sig bekom en interdepartemental utredning. Under tiden har den socialdemokratiska regeringen gjort upp med Vänsterpartiet och Miljöpartiet om en grön skatteväxling om 30 miljarder kronor under en treårsperiod.

I dagens betänkande hänvisas i många fall till nya utredningar. Energiskatteområdet består nu av så många undantag att undantagen får ses som regel.

Samtidigt ställs det helt naturligt nya krav på undantag – allt för att olika branscher ska kunna konkurrera på lika villkor. Det gäller inte minst jämfört med konkurrenterna i utlandet, men också inom landet. Det är alltså undantag och åter undantag som gäller. Det är bara att läsa i utskottsbetänkandet. Jag citerar:

”Den energibeskattnings som gäller i dag för tillverkningsindustrin och växthusnäringen (samt även för jordbruk, skogsbruk och vattenbruk) innebär att någon energiskatt inte erläggs för bränsle och att koldioxidskatt tas ut med 35 % av den koldioxidskatt som gäller för övriga sektorer (andra näringar och hushållssektorn). Någon elskatt tas heller inte ut. Till dessa nedsättningar kommer så den särskilda nedsättningsregeln som innebär en ytterligare sänkning av skatteuttaget på den del av koldioxidskatekostnaden som överstiger 0,8 % av försäljningsvärdet.”

Företag inom cement-, glas- och stenindustrin är utöver nu beskrivna skattelättnader genom en övergångsvis gällande bestämmelse befriade från den del av koldioxidbeskattningsen på främst kol och naturgas som överstiger 1,2 % av försäljningsvärdet.

Detta är bara några exempel på undantag. Är det begripligt? Nej. Är det rättvist? Nej, skulle jag vilja säga. Krångligt? Ja, mycket. Jag tror att ingen skulle vilja bli väckt mitt i natten och bli ombedd att redogöra för alla undantagen. Det blir hela tiden gränsdragningsproblem. Alla omfattas inte, och därmed uppstår nästa krav på undantag.

Samtidigt börjar EU ifrågasätta en del av de svenska undantagen för industrin. Man ser dem som statsstöd, vilket är förbjudet. En sak kan vi vara säkra på, nämligen att vi inte kommer att få behålla nedsättningarna och undantagen för all framtid.

Men varför har vi alla de här undantagen i Sverige? Jo, därför att vi har så höga generella skatter på energi. P-O Edin, som för regeringens räkning ska utreda internationaliseringens betydelse för svenska skattebaser och framtida skattestruktur, har som ett av sina uppdrag att analy-

sera energibeskattningsens utformning och avvägningen mellan önskemål om likformighet, miljöstyrning och internationell konkurrenskraft. Dessa önskemål är enligt mig inte förenliga. Som svar på en fråga från mig under skatteutskottets officiella utfrågning om internationaliseringarna och skatterna svarade P-O Edin:

Det är ett enkelt svar, för jag vet inte. Vad jag kan säga än så länge är att det är delvis oförenliga ståndpunkter. Men på något sätt måste de gå att förena. Vad det får för konsekvenser på energibeskattningsområdet kan jag inte svara på i dag. Jag håller med om att det inte är lätt att se hur det ska gå att lösa.

Det är bara att önska P-O Edin lycka till med den delen av hans uppdrag, som för övrigt är ett nollsummespel. Inga skattesänkningar får föreslås som inte kompenseras av skattehöjningar.

Moderaternas utgångspunkter och principiella inställning är att energibeskattningen ska vara energineutral medan miljöskatterna ska motsvara den miljöbelastning som energianvändningen medför. Energiskatten är till sin natur fiskal, och ska endast tas ut i konsumentledet. Miljöskatterna ska däremot verka så att produktionsprocessen blir mindre miljöstörande. De ska därför tas ut i produktionsledet. Regelverket kring miljö- och energiskatter måste enligt vår mening samordnas på EU-nivå. Det är en logisk följd av att marknaden släpps fri. De principer som jag nyss redogjorde för är då viktiga. Observera att detta inte är detsamma som en harmonisering av skatterna!

Det är dags för regeringen att lägga fram ett heltäckande förslag till ett nytt energiskattesystem. Vi kan inte ha kvar detta lapptäcke, där lapandet har gått så långt att det ursprungliga täcket inte syns längre. Som principen för det nya energiskatteförslaget kan Moderaternas ovan nämnda utgångspunkter gälla.

Det går naturligtvis att diskutera skattesatserna, men det får aldrig vara så att vi i Sverige har så höga skatter att vår industri slås ut eller flyttar utomlands, till länder som är mindre nogräknade med miljön. Då har miljön i stort inte vunnit någonting. Det enda som har hänt är att vi i Sverige har förlorat arbetstillfällen och skatteintäkter. Miljöministern sade i lördagsintervjun nu i lördags att det inte spelar någon roll var i världen koldioxiden släpps ut. Jag håller med honom. Då gäller det att vi inte beskattar vår industri så hårt att den flyttar.

I det här sammanhanget kan jag inte låta bli att nämna den dubbelmoral när det gäller kärnkraften och koldioxiden som en del partier står för. När regeringen 1999 lät stänga kärnkraftsreaktorn Barsebäck 1 blev följden att koldioxidutsläppen i Europa ökade med ca 10 000 ton koldioxid per dygn. Årligen motsvarar ökningen av koldioxidutsläppen det som drygt en miljon moderna bilar släpper ut per år. Snacka om att sila mygg och svälja kameler!

Nu går jag över till att tala om reklamskatten. Om ICA Maxi eller City Stormarknad delar ut reklam direkt i brevlådorna hemma i min kommun, Haninge, så betalar de ingen reklamskatt. Reklamskatt tas inte heller ut på reklam i kommersiell TV eller radio eller på Internet. Om ett dataföretag delar ut reklam i min brevlåda gäller samma sak – ingen reklamskatt. Om samma reklam förs in i t.ex. Mitt i Haninge eller DN tas däremot 4 % ut i skatt. Men skulle annonsen för dataföretaget föras in i

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
punktskatter*

t.ex. Computer Sweden, som är en tidskrift inom fackpressen så är reklamskatten 11 %. Detta är ännu ett mycket märkligt undantag!

Precis som finansutskottet påpekade när beslut om undantaget för reklamtrycksaker fattades våren 1998 kan åtgärden leda till nya nackdelar och försämrade konkurrensförhållanden. Därför förutsatte utskottet att regeringen noga skulle följa utvecklingen. Olika ministrar har vid olika tillfällen sagt att man ska göra något åt reklamskatten. Så sent som i februari i år, när jag ställde en skriftlig fråga till finansministern, fick jag samma svar igen. Det stod så här:

Regeringen anser fortfarande att hela reklamskatten bör avskaffas. Det är dock inte möjligt att nu säga när förutsättningar för finansiering av ett sådant avskaffande kan komma att föreligga.

Det är alltså samma svar som har getts de senaste åren. Vi moderater anser att reklamskatten ska avskaffas. Det vill tydligen ett antal socialdemokrater också, så det blir väldigt intressant när vi ska votera senare i dag att se hur följande socialdemokrater kommer att rösta: Kenth Högstrom, Barbro Hietala Nordlund och Reynoldh Furustrand. I början av mars skrev de nämligen bl.a. följande i en tidningsartikel: Eftersom sambandet mellan reklamskatten och presstödet för länge sedan förbleknat borde nu utskott, riksdag och regering förenas i en plan för att avveckla reklamskatten.

Jag kommer att ge dessa ledamöter en chans att rösta på reservation 26. Det är en gemensam reservation från moderater, kristdemokrater, centerpartister och folkpartister om att avskaffa reklamskatten.

Jag yrkar alltså bifall till reservation 26.

Nu övergår jag till nästa skatt med undantag. Det gäller avfallsskatten på 250 kr per ton, som trädde i kraft den 1 januari 2001. Den var redan från början försedd med ett stort antal undantagsregler och skatteavdrag vid införsel av avfall från deponianläggningar. Detta riskerar naturligtvis att leda till en kreativ bokföring och till diverse metoder för att slippa betala avfallsskatt. Redan i oktober samma år föreslog regeringen ytterligare undantag från skatt på avfall. Detta ställde sig sedan också en riksdagsmajoritet bakom. Det gjorde dock inte vi moderater. Vi sade nej till avfallsskatten från början, och vi anser fortfarande att den ska avskaffas.

Nu finns det en del som vill införa skatt för förbränning. Enligt moderaterna bör avfallsskatten som sagt avskaffas, och därmed bör ingen ny skatt på förbränning införas.

Reklamskatten och avfallsskatten är alltså ytterligare exempel på skatter som leder till gränsdragningsproblem, konkurrenssnedvridning och krav på ytterligare undantag eller rentav fler skatter.

Fru talman! Jag skulle kunna prata i minst 15 minuter bara om de höga bensinskatterna och dess negativa konsekvenser, men jag kommer ändå att fatta mig kort. Sverige är ett stort land med stora avstånd. Många väljer av olika skäl att bosätta sig utanför tätorten. En förutsättning för att kunna bo utanför tätorten är att man har tillgång till bil. Bilen utgör en frihetssymbol. Den är en välfärdssymbol för många. Utan bil kommer man inte till jobbet. Det finns faktiskt inte allmänna kommunikationsmedel överallt, och det kommer heller aldrig att finnas allmänna kommunikationsmedel överallt. Bilen behövs också för att vi som medborgare ska kunna skjutsa våra barn till skolan, dagis och olika fritidsaktiviteter och för att vi ska kunna besöka släkt och vänner.

Det är märkligt att Miljöpartiet, som är det parti som mest förespråkar att man ska bo i glesbygden, också är det parti som vill höja bensinskatten mest av alla, ja, kanske upp till 30 kr per liter. Miljöministern tycks också vara inne på att kontinuerligt höja bensinskatten med 10 öre per liter. Detta funderar han tydligen på, vilket framgår av intervjun som sändes i lördags.

Moderaterna vill som enda parti sänka bensinskatten med 70 öre per liter inklusive moms. Däremot anser vi att bensinskatten ska vara enhetlig över hela landet.

Diskussion om alkoholskatter väcker alltid intresse. I Sverige har vi höga alkoholskatter. Enligt de som förordar dessa höga skatter är syftet att begränsa konsumtionen. Men med successivt ökade införselkvoter för Sverige inom EU och en ökad illegal införsel har detta syfte spelat ut sin roll. Valet står mellan att låta en illegal marknad ta över och på så sätt totalt förlora kontrollen över konsumtion och skatteintäkter eller att i första hand sänka Sveriges höga alkoholskatter till dansk nivå. Det kan naturligtvis inte uteslutas att Danmark sänker sin ölskatt till tysk nivå, och då ligger vi här i Sverige ännu risigare till.

I Sverige är skattesatsen på öl med en alkoholhalt på 5 % 7:35 kr per liter. I EU är genomsnittet 3:70 kr per liter. Visst kan man stoppa huvudet i sanden och säga att det inte är något problem och samtidigt inbilla sig att vi här i Sverige med vår alkoholpolitik – dvs. begränsad tillgång och höga skatter – har kontroll på läget. Jag vill påstå att vi redan har förlorat detta slag. Varje dag tas 213 000 liter öl in i Sverige på laglig eller olaglig väg – detta är alltså ett genomsnitt för de senaste 45 månaderna. Tendensen är att mängden ökar konstant.

Den 20 mars manifesterade de fackliga organisationerna vid Sveriges bryggerier mot de höga alkoholskatterna som enligt dem hotar jobben i Sverige. De skriver bl.a.: ”Det är tyska och danska bryggerier som tjänar på den höga svenska alkoholskatten. Vi kan inte acceptera att våra jobb flyttar utomlands. En skattesänkning brådskar.” Därmed kräver de fackliga organisationerna att den svenska ölskatten sänks till minst dansk nivå.

Jag har också ställt en fråga till finansministern om det blir någon sänkning av ölskatten och fick då beskedet: Ja, det får vi väl se. Man kan läsa i gårdagens Svenska Dagbladet – och det visste vi i och för sig innan – att vinskatten inte sänks. Nu är förhandlingarna med Miljöpartiet och Vänstern färdiga, och det blir ingen sänkning av vinskatten. Med andra ord betyder det att det inte heller blir någon sänkning av ölskatten, för då skulle nog EU-kommissionen bli ännu argare.

Vi moderater vill ha en stegvis sänkning av punktskatten på starkvin, öl och spritdrycker till en nivå som överensstämmer med den som i vart fall råder i Danmark och Tyskland. Vi moderater vill också ha en snabbare utfasning av Sveriges undantag när det gäller införsel av alkohol och tobak inom EU.

Fru talman! Till sist vill jag på förekommen anledning redan nu slå fast att vi moderater inte vill ha någon båtskatt. Att beskatta vad man i praktiken kan blir en viktigare princip än vad man i teorin skulle vilja beskatta. Det är tänkvärda ord av Vilhelm Andersson från Riksskatteverket, och de gäller inte minst socialistiska politiker som gärna använder sig av punktskatter för att påverka folks beteende och lägga sig i hur folk

lever, dvs. de lägger folks liv till rätta genom att beskatta ett visst betende.

Vi ska inte köra bil, vi ska inte dricka alkohol, vi ska inte använda el från kärnkraftverk, men vi får gärna förbruka el från kolkraftverk i Danmark och från kärnkraftverk i Tyskland. Vi ska inte annonsera i tidningar och tidskrifter, men gärna framställa reklamtrycksaker – ja, listan kan göras lång. Punktskatterna är till synes osynliga, men de gör synliga hål i våra plånböcker.

Som sagt, detta är ett blandat betänkande med de moderata reservationerna som det goda inslaget i påsen. Givetvis står vi moderater bakom alla våra tolv reservationer, men jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 26 när det gäller avskaffande av reklamskatten, som jag redan har berört.

Anf. 5 CLAES STOCKHAUS (v):

Fru talman! Det här betänkandet behandlar en rad motioner från den allmänna motionstiden inom området punktskatter. Precis som föregående talare vill jag säga att allt möjligt – och även omöjligt – finns med i motionsförslagen. Jag ska gå direkt in på de reservationer från Vänsterpartiet som jag tänker yrka bifall till. Det gäller reservation 17 om biobränslen och reservation 22 om miljöskatter på flyget. Vidare har vi ytterligare en reservation som handlar om båtskatten, men den tänker jag inte begära omröstning om.

När det gäller vår första reservation och partimotion om biobränslen är våra förslag rimliga, tycker vi, oavsett vem som sitter vid makten. Vi tycker att regeringen ska utreda förutsättningarna för att ändra energiskattelagen så att förnybara drivmedel inte missgynnas.

Beträffande miljöskatter på flyg är det mycket märkligt att flygbränsle även fortsättningsvis är undantaget från miljöbeskattning. Flyget i den kommersiella trafiken bär inte sina kostnader. Men utskottet motsätter sig ändå vårt förslag i vår motion, där en av att-satserna tar sikte på att man måste driva frågan om miljöskatter på flyget inom EU. Utskottet säger att detta endast kommer att få en begränsad effekt. Ja, det är möjligt, men någonstans måste vi ju börja. Vi lär knappast få eldunderstöd från USA. Se bara hur den nya regimen numera behandlar överenskomsten i Kyoto. Någon måste ta tag i detta. Därför borde regeringen driva frågan om gemensamma miljöskatter på flyget. Utnyttja ordförandeskapet, Persson!

Det har avgetts ett antal särskilda yttranden på en rad områden, men det viktigaste är energiskatterna inom industrin och växthusnäringen. Det behövs även fortsättningsvis särskilda regler med hänsyn till den internationella konkurrensen. Självklart måste det ändå ställas krav på dessa områden, och då pratar vi om möjligheten att ha särskilda avtal om energieffektivisering mellan staten och de större företagen. I detta sammanhang mer eller mindre kräver vi också att ett införande av ett system med en form av utsläppsrätter påskyndas.

Då kommer jag in på frågan om båtskatter som föregående talare tog upp i slutet av sitt anförande. Motionen måste väl ändå vara ett nytt grepp. Det motioneras om en sak som man inte bör införa i det här landet. Såvitt jag förstår går motionen ut på att man vill att riksdagen ska besluta om att inte införa skatt på fritidsbåtar. Att föreslå att man inte ska införa någonting, det måste vara ett nytt grepp.

I fantasin kan vi då tänka oss en rad områden där vi här i riksdagen ska besluta om att vi inte ska införa. Jag kan tänka mig att vi inte ska införa snusförbud i riksdagen. Själv slutade jag att snusa för två månader sedan och jag hoppas att jag kan förbli snusfri, men man ska kanske skriva en motion till hösten om att riksdagen inte ska införa snusförbud. Det finns säkert en rad områden där man inte ska ha ett förbud. Det kan vara ett tips inför allmänna motionstiden till hösten.

Marietta de Pourbaix-Lundin kom in på en rad områden, bl.a. bensinskatten. När vi senast gjorde någonting inom det här området när det gäller kollektivtrafiken och sänkningen av moms, vad hände då? Blev det billigare? Inte alls.

Om bensinskatten kommer att bli billigare, vad händer då med de marginaler som branschens företag redan i dag har jämfört med i Europa? Kommer det att bli en sänkning? Jag tror inte det. Sänker vi bensinskatten kommer priset i alla fall att vara någorlunda detsamma vid pumparna och marginalerna ökar.

Oavsett vad vi tycker om alkoholskatterna vet vi av erfarenhet, och det här är en diskussion som förs inom alla partier, att om skatten på vin sänks byter man ju knappast ut ölburkarna mot vinflaskor, utan ölkonsumtionen fortsätter som förut och vinkonsumtionen kommer att öka. Det kan man klart påvisa.

Det här är ett mycket större och svårare problem totalt sett, och det löser man inte enkelt genom att sänka skatter på alkohol. Här måste man ta ett helhetsgrepp och se vad som är vettigt och meningsfullt.

Det är här en rad olika frågor som man kan tycka är märkligt att de kan rymmas inom samma betänkande. Men de är ju från den allmänna motionstiden.

Återigen yrkar jag bifall till våra reservationer 17 och 22.

Anf. 6 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till Claes Stockhaus.

Jag vet inte hur jag ska tolka detta med bensinskatten. Det låter som att om Claes Stockhaus fick en garanti för att en sänkning av bensinskatten kom bilisterna till godo, skulle han tycka att det var bra. Ska jag tolka det så? Det var ju faktiskt en nyhet, men det är en väldigt positiv nyhet. Jag vill få bekräftat om det är så att Vänstern kan tänka sig att sänka bensinskatten bara de vet att det kommer bilisterna till godo.

När det sedan gäller alkoholskatterna vill jag fråga Claes Stockhaus om han tycker att vi kan blunda för att det förs in enorma mängder öl i första hand, vin och sprit från andra länder både legalt och illegalt. Är det okej?

Det förs in 213 000 liter öl per dag i Sverige, vilket gör att bryggerinäringen håller på att slås ut. Jag hade kunnat ta med dagens Svenska Dagbladet där det står om detta. Jobben går förlorade i Sverige. I stället är det de i Danmark och Tyskland som får ha kvar sina jobb. Tycker Claes Stockhaus att detta är okej? Har det någon betydelse för Sverige eller inte? Han påstår att genom höga priser dricks det mindre. Det gör det ju bevisligen inte eftersom alkohol förs in från andra länder. Det dricks väl lika mycket eller kanske mer.

Anf. 7 CLAES STOCKHAUS (v) replik:

Fru talman! För att ta det sista först, så är det alltid så att om någonting är billigare konsumeras det förmodligen mer, om det är intressant. Visst är jag också medveten om det som förs in över gränserna, det som inte följer den vanliga vägen, vad gäller smuggling av alkohol. Men jag menar att man måste ta ett större grepp.

Vi kan titta på hur svenskarna historiskt sett har brukat alkohol. De nya influenserna som kom med vin från Frankrike osv. var någonting som lades ovanpå den gamla konsumtionen. Den byttes inte ut. Det är samma sak med öldrickandet. Man byter ju inte ut en ölburk mot en vinflaska som blir billigare. Möjligtvis tar man den extra vinflaskan utöver det vanliga. Det är egentligen det som det handlar om. Det handlar inte enbart om skatterna i sig, utan man måste ta ett helhetsgrepp och titta på vad som händer framgent. Ska vi ha samma medelålder i Sverige som i en del andra länder när det gäller männen, för det är framför allt männen som det handlar om? Danskarna lever kortare tid. Vad beror det på? Beror det på alkohol, beror det på fet mat osv., eller vad beror det på? Detta kan vi titta på. Allt det här måste vi ta med ett grepp och inte bara titta på skatten i sig.

När det sedan gäller bensinskatten är jag inte för att bensinen ska bli billigare i sig, men jag frågar mig om det blir billigare för konsumenten om vi sänker bensinskatten. Jag tror inte det. Marginalerna för distributörerna kommer att öka i stället. Det är det som blir följden.

Anf. 8 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Det är väldigt intressanta svar. Dels var detta med bensinskatter inte så positivt som jag ville det tolka det. Claes Stockhaus vill inte att bensinen ska bli billigare i och för sig. Det låter ju mer som om han är på väg åt det andra hållet.

När det sedan gäller sänkta öl- och vinskatter talar Claes Stockhaus om ett helhetsgrepp. För mig verkar helhetsgreppet vara att sticka huvudet i sanden och inte se verkligheten. Han hävdar fortfarande att priset har betydelse för om folk dricker eller inte. Ja, det är nog riktigt. Priset har den betydelsen att det som folk dricker inte köps på systembolaget, utan det kommer någon annanstans ifrån. Men det dricks väl lika mycket ändå.

Mín fråga var: Tycker han att det är okej att en massa jobb går förlorade i bryggeribranschen för att de i Tyskland och Danmark ska ha jobb? Det är väl okej att de ska ha jobb också, men ska våra bryggeriarbetare förlora sin jobb bara för att folk, beroende på att vi har så höga ölskatter, köper det från något annat land? 213 000 liter öl per dag tas in lagligt eller olagligt. Det är enorma mängder. Jag vet inte om det är 31 eller 32 lastbilar per dag som tas in av privatpersoner. Finns det då inte anledning att fundera på om den här sticka-huvudet-i-sanden-politiken håller mycket längre? Är det inte bättre att successivt sänka skatterna i Sverige både på öl och på vin. Man kanske inte ska göra det så där direkt – det har inte vi heller sagt – utan man får successivt anpassa skattenivån.

Anf. 9 CLAES STOCKHAUS (v) replik:

Fru talman! Nu kan i och för sig den här frågan få sitt avgörande genom EU-kommissionens och -domstolens agerande.

Visst förekommer det självklart införsel över gränserna, och det måste vi ta hänsyn till. Men när det gäller argumentationen om arbetstillfällena får vi bestämma oss för att hålla fanan på en viss nivå. Vi vet att alkohol är skadligt. Vi kan motverka detta genom att ha en viss nivå på en skatt och mot detta ställa att en massa människor förlorar arbeten. Men hur är det då med miljöfarlig industri? Anta att 100 personer jobbar i denna industri som spyr ut en massa gifter. Ska vi ändå ha kvar industrin om den nu är farlig? Man måste liksom ställa frågan i relation till detta.

Om vi går tillbaks till bryggerinäringen och skatterna i Sverige jämfört med i övriga Europa, tror jag att vi måste ha ett helhetsgrepp på hela alkoholområdet, vad det innebär i sjukvårdskostnader osv. Allt detta måste stämmas av för att sedan se vad det är rimligt att sätta för nivå på skatterna. Det är så vi måste agera och inte titta enbart på alkoholskatten i sig jämfört med den i andra länder.

Anf. 10 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Skatteutskottets betänkande nr 17 om punktskatter är ett uppsamlingsheat.

Efter höstens arbete med budgetpropositionen återstår de motioner som inte har direkt påverkan på innevarande års verksamhet. Kristdemokraterna föreslog i höstas flera konstruktiva förslag till åtgärder inom just punktskatteområdet. Övergripande motioner behandlas i detta betänkande. Om vi skulle saknas som motionär under någon punkt beror det på att vi var så konkreta när motionerna behandlades i anslutning till budgetpropositionen hösten 2000.

Förvaltarskapetanken är en grundbult för oss kristdemokrater. Detta betänkande berör på flera sätt områden där förvaltarskapetanken bör komma till uttryck. Vi lever alla på samma jord. Våra naturresurser kan ses som en enhet. Vi människor är på samma sätt en enhet.

Tillsammans ska vi både dela och förvalta jordens tillgångar. Vi anser att människan måste visa större hänsyn och dessutom ta ett större ansvar för samspelet i naturen. Förvaltarskapetanken kan vara en hjälp och en ledtråd som får oss att tänka långsiktigt och på ett sätt som värnar livsbe-
tingelserna på jorden och i luften.

I detta betänkande tänker jag koncentrera mig speciellt på energibeskattningen, jordbrukets miljö- och energiskatter, åkerinäringen, skatt på drivmedel och slutligen reklamskatten. Kristdemokraterna står bakom samtliga sina reservationer, men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation 11 under punkt 3. Johnny Gylling kommer att beröra punkt 12, reservation 26. Vi ställer oss även bakom tidigare yrkande från Moderaterna. Det gäller alltså reservation 26.

Det centrala för energibeskattningen ska vara att ett energislag som innebär mer miljöpåfrestning också ska bära högre kostnader. Det är orimligt att acceptera konsumtion av energislag som skadar naturen. Kristdemokraterna anser att den förnybara energi- och elproduktionen ska få ekonomiska incitament för att långsiktigt ta över energiförsörjningen i vårt land. Vi anser att regeringen ska förelägga riksdagen en långsiktig plan som med ett helhetsbegrepp visar rätt väg på energiskatteområdet. Målsättningen måste av flera skäl vara att eftersträva goda miljöeffekter.

Det krävs satsningar på forskning och utveckling inom området, och varje krona som avsätts till detta kommer att ge god avkastning. Skattemässigt anser vi att man ska styra konsumtionen så att hög energieffektivitet premieras medan en ålderdomlig och ineffektiv produktion baserad på fossila bränslen beläggs med styrande miljöavgifter. Generellt kan man säga om punktskatterna att de är för många. De kunde vara styrande så att miljön tjänar på styrningen och vi konsumenter bättre förstår vad styrningen egentligen innebär.

Jag vill tala om jordbrukets miljö- och energiskatter. Skatteväxling i all ära, men det får inte bli omöjligt för jordbrukare och andra som drabbas av växlingen. Växthusnäringen är ett exempel där svenska regler slår hårt jämfört med övriga länder i Europa. Vi kan inte skilja oss alltför mycket från konkurrerande länder. Vi har tillräckligt höga kostnader med anledning av vårt kalla klimat. En harmonisering på detta område är önskvärd för att vi ska få samma villkor som våra konkurrentländer.

När jag var barn talade man mycket om svensk mat. Därefter har vi haft en tid då priset tyvärr har varit mer avgörande än kvaliteten. Detta är märkligt. Vid ett nyligen timat besök i Frankrike talade jag med en tjänsteman, väl initierad inom jordbrukspolitiken, om den franska synen på kvalitet och ekonomi. EU-bidrag i all ära, men de små bönderna i Frankrike är mer måna om kvalitet än om stor lönsamhet. I dag är detta möjligt även i Sverige, alltså en satsning på kvalitet.

Jag tror, inte minst efter de senaste veckornas sjukdomshot mot det svenska jordbruket, att svensk mat åter kommer att bli en självklarhet för oss konsumenter. Men då krävs lika konkurrensvillkor. Våra svenska bönder kan klara en tuff konkurrens, och det gör de också. Men alla på samma arena måste också följa samma domarpipa. Alltså måste EU och regeringen driva frågan om harmonisering av avgifter och skatter inom jordbruket hårdare.

Fru talman! I fråga om trafikbeskattningen vill jag påminna om att informationen på s. 20 i betänkandet borde rättas till. Det framgår inte tydligt nog att kristdemokraterna även står bakom en av reservationerna där.

Vårt avlånga och ganska glest befolkade land kräver en förändring av beskattningen av bränsle. I södra Sverige, där jag bor, har vi problem med lastbilar och bussar som tankar smutsig diesel i Polen. I Norrland höjs röster för att avstånden ska tvinga fram en annan syn på bränslebeskattningen.

Generellt sett har vi en mycket ren diesel i Sverige, men vi betalar förhållandevis hög skatt på densamma. Det borde vara så att renare bränsle ger lägre skatt och tvärtom. På något sätt önskar man att man skulle kunna styra konsumtionen så att miljön värderas högre än vår ekonomi. Detta tänkande ska ses som en del i hushållningen med jordens tillgångar.

Fru talman! Svensk diesel är uppemot 35 gånger renare från svavel än diesel som säljs i andra länder i Europa. Till detta kommer att den svenska åkerinäringen drabbas av ca 20 % högre kostnader än de närmaste konkurrentländerna. I Polen, för att ta ett exempel, kan det bli upp till 30–40 % lägre kostnader än det blir för svenska åkare.

På motorvägen E 6 söder om Helsingborg ser jag dagligen långa kolonner med lastbilar från färjorna som har lagt till i Ystad och Trelleborg.

Om vi inte gör något åt fordonsbeskattningen kommer åkerierna att ratta ut från Sverige och i stället etablera sig i grannländerna. Genom det fria cabotaget kommer de ändå att fortsätta trafikera Sverige – då med smutsig diesel.

Jag har gjort flera studiebesök och följt med chaufförer för att samtala med dem i dessa frågor. Innan jag presenterade mig som politiker fick jag höra sanningen om beskattning, lagstiftning och andra regler. Det är lärorikt, men det är knappast värt att jag citerar det i denna talarstol.

Kristdemokraterna anser att regeringen snarast måste återkomma med regler som uppmuntrar svenska åkerier att stanna kvar i Sverige i stället för att lämna landet. Hur vill regeringspartierna att jag ska svara mina väljare, och de är många, inom åkerinäringen i Helsingborg?

Jag skulle önska att Lisbeth Staaf-Igelström, regeringens representant i debatten i dessa frågor, ger ett besked. Om man ställer mig mot väggen och undrar vad riksdagen kommer att göra för att för att jämställa konkurrensen med åkarna i Danmark och Polen, vad ska jag då ge för svar på dessa frågor?

Med anledning av bränsleskatten skulle jag också vilja tala kort om biobränslen. Det är spännande att följa utvecklingen. Låt mig dock varna för att vi är på väg mot en inveckling av rådande skatteregler i stället för en utveckling av biobränsleversksamheten. Jag noterar med glädje att regeringen följer utvecklingen. Det är inga märkliga ord, och inga ovanliga ord heller, i detta betänkande. Men det är inte tillräckligt. Det krävs insatser som tydligt visar att regeringen vill driva på denna utveckling så fort det bara går. Jag frågar mig: När kommer regeringen tillbaka efter beredningen av frågan om etanolinblandning? Forskningen på biobränslen borde kunna påskyndas och erhålla större resurser.

Kristdemokraterna har avlämnat ett särskilt yttrande med anledning av punkt 8, som behandlar fordonsskatten på dieslbilar. Vi anser att tiden blir för kort vid skattehöjningen på äldre fordon. Eftersom regeringen har för avsikt att se över beskattningen för privatbilism och yrkesmässig trafik borde denna skattehöjning ha fått vänta till översynen.

Fru talman! Jag vill också nämna något om reklamskatten. Denna skatt snedvrider all konkurrens inom området. Det är märkligt att regeringen ännu inte insett hur snett och fel denna skatt har hamnat. Flera utredningar är gjorda, och enligt 1996 års reklamskatteutredning bör reklamskatten avskaffas. Det är märkligt att denna skatt inte försvinner eftersom det är en direkt straffskatt. Skatten slår helt enkelt orättvist mot de drabbade.

Enligt uppgifter som är väl kända har våra tidigare finansministrar insett orättvisan med denna skatt. De har gjort uttalanden, även den nuvarande, om att skatten är fel och lovat att ta bort den när det ekonomiska läget så tillåter. Vi kan bara beklaga att detta inte är gjort. Skatten är kvar men finansministrarna är borta. Var deras avgångar också baserade på det finansiella läget?

Vad har nu dessa utredningar för uppgifter? Hur påverkar de regeringen? Hur ställer man sig till att samtliga remissinstanser förordar ett borttagande av reklamskatten? Frågorna skulle kunna bli ännu fler och längre, men kort och gott: Vad anser regeringspartiets företrädare om detta? Ska man ta hänsyn till remissinstanserna eller helt enkelt köra över dem?

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
punktskatter*

Låt oss nu få en riktig nivå på denna marknad. Låt den snedvridna konkurrensen rättas till på ett hederligt sätt. Det finns så många tidskrifter som upplever denna skatt på ett negativt och hämmande sätt.

Fru talman! Även om detta betänkande inte har några konsekvenser för den närmaste tiden, vill jag ändå uppmärksamma regeringspartiet på att de frågor som är väckta i form av motioner är förankrade i verkligheten. Det är livs levande människor som för fram sina synpunkter och förslag. Man har upplevt konsekvenserna av regelverket. Man har också känt motstånd på ett eller annat sätt. Jag tror inte att regeringen vill slå tillbaka med någon illvilja, men det är inte utan att man upplever lagstiftning och skatteregler på detta område som rigida och ett hinder för fortsatt utveckling.

Punktskatterna är för många, men vissa har säkert sitt värde. Låt oss slippa dem på de områden där konkurrensen mellan olika länder i Europa blir ett hinder för svenska företagare!

Anf. 11 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! Sveriges energisystem, såväl som energisystem i världen i övrigt, behöver anpassas och omformas till ett långsiktigt och ekologiskt hållbart energisystem. I jordskorpan lagrade fossila bränslen som skapades för årmiljoner sedan är en ändlig resurs som inte kommer att räcka till kommande generationer om vi inte i tid minskar exploateringen. Det är ett gott skäl för att minska konsumtionen av fossila bränslen.

Ett än viktigare skäl är den miljöförstöring som förbränning av framför allt olja ger i vårt lufttrum. En enig forskarkår visar att vi inom relativt kort tid kommer att få uppleva klimatförändringar som kan bli dramatiska. Det är enligt forskarna inte frågan *om* en sådan förändring kommer, utan det är frågan *om när* det inträffar. Men alla tycks vara överens om att vi har ganska kort tid på oss att åstadkomma förändringar i vår energikonsumtion för att förhindra klimatförsämringar.

Fru talman! I vår strävan att ersätta fossila bränslen för uppvärmning och i våra fordon med förnybara energislag som sol och biobränslen är ekonomiska styrmedel ett viktigt och verkningsfullt instrument. Det kan ske genom att använda skatteinstrumentet, men det bör ske i ökande utsträckning genom försäljning av utsläppsrätter. Regeringen och samarbetspartierna har visat en påfallande oförmåga att hålla tempo i denna viktiga process. Inte heller detta betänkande visar på några ambitioner i detta hänseende från utskottsmajoritetens sida. Ett citat från s. 25 belyser detta väldigt tydligt. Där står: "att en fortsatt introduktion av biobränslen för fordonsdrift av samhällsekonomiska och statsfinansiella skäl bör ske i den takt som är möjlig och lämplig".

Vari ligger ambitionerna i detta påstående? Vari ligger påtryckningarna på regeringen och på dem som i övrigt har att hantera utvecklingen framöver? Det är svårt att spåra någon glöd för att påskynda den här utvecklingen. Ytterligare ett citat från samma sida lyder så här: "Utskottet ser positivt på att regeringen avser att utarbeta en skattestrategi för användningen av alternativa drivmedel och att Regeringskansliet för närvarande ser över riktlinjerna och hanteringen av pilotprojektsdisponeringarna."

Det finns inget pådrivande efterföljande resonemang om att det borde ske i en lite uppspeedad takt. Det är passivt och oengagerat. Jag skulle

vilja ställa en fråga till framför allt Lisbeth Staaf-Igelström. Varför är ni så passiva, och varför finns det inget engagemang i en sådan här, för vår framtid, så oerhört viktig fråga?

Fru talman! Riksdagen har för mer än ett år sedan i ett tillkännagivande uppmanat regeringen att lämna in en svensk dispensansökan för att i fortsättningen kunna blanda in mer än 5 % etanol i bensinen. Så har emellertid inte skett. Nu upplyser oss utskottsmajoriteten på nytt att frågan alltjämt bereds inom Regeringskansliet, och man anser det inte vara påkallat med några ytterligare påtryckningar i ärendet. Det är återigen passivt och oengagerat. Majoriteten kunde åtminstone ha kostat på sig en förväntan om ett snabbare resultat.

Det är alldeles uppenbart att regeringen och samarbetspartierna har en alldeles för låg ambition när det gäller att ställa om det svenska och det europeiska energisystemet i en miljömässigt uthållig riktning. Det är bittert att behöva göra detta konstaterande, men det är på sakliga grunder nödvändigt att göra ett sådant konstaterande.

Fru talman! Det svenska jordbrukets höga belastning i skattehänseende är väl känt. Vissa justeringar i rätt riktning har vidtagits. De har dock fått en olycklig utformning som innebär att småskalig djur- och växtproduktion missgynnas. Är det inte dags att nu, när vådorna av framför allt storskaligheten i djurproduktionen i form av BSE och mul- och klövsjuka visat sig, ändra inriktning och att stimulera i stället för att diskriminera det småskaliga jordbruket? Vad anser Lisbeth Staaf-Igelström, Claes Stockhaus och kanske framför allt Matz Hammarström, vars parti ju har utgett sig för att vara det småskaliga jordbrukets företrädare, om detta?

Fru talman! Jag ber avslutningsvis att få yrka bifall till reservationerna 3 och 19.

Fru talman! För övrigt anser jag att reklamskatten bör förgöras.

Anf. 12 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Vilken härlig dag vi har framför oss. Inte minst när man tittar ut måste man tänka på att vi har förmånen att vara här inne och ha en härlig skattedebatt hela dagen.

Detta betänkande behandlar de s.k. punktskatterna. Det är skatter som punktvis tas ut, och som därmed är indirekt eller direkt konsumtionsstyrande för fysiska och juridiska personer eller människor och företag. Principiellt är inte detta bra. Skattesystemet ska så långt det är möjligt vara neutralt i förhållande till människors konsumtion. Extra skatter eller skattesubventioner, skattenedsänkningar, styr på ett olyckligt sätt konsumtionen och agerar därmed indirekt som drivkraft till olika försök att nå lägre skatteklasser.

Vi uppmärksammas i dag för en gångs skull i förväg när det gäller denna debatt. Min kollega Kenneth Lantz berättade att han hämtade sanningen från Sveriges lastbilschaufförer. Han gav vittnesbörd om det i alla fall. Jag försöker läsa lite tidningar ibland också, förutom att jag också lyssnar på lastbilschaufförer. I dag på morgonen har jag läst Nerikes Allehanda. De skriver så här: I dag slutbehandlar riksdagen hundratals tidigare skattemotioner. I en del av dessa fanns exempel på både löftespolitik och principlöshet. Det skulle vara bra med större återhållsamhet

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
punktskatter*

med vädjanden till olika intressen och med ett större intresse för vad som är godtagbara och sunda riktlinjer för skattesystemet.

Den uppmaningen behöver inte bara riktas till en del riksdagsledamöter. Jag erkänner att jag själv delvis känner mig träffad ibland. Det är ännu mer befogat när det gäller mycket av samhällsdebatten utanför riksdagen i massmedier och inom intresseorganisationer, i den mån de sistnämnda inte är bortom allt hopp vad gäller förmåga att se längre än till den egna gruppens plånböcker.

Man bör fastställa det principiellt riktiga tillståndet för ett skattesystem och sedan försöka genomföra förändringar av skatteregler som tar bort avvikelser från principerna, och det oavsett vilka som vinner och förlorar. Det tycker jag är tänkvärda ord så här i början av skattedebatten som vi ska ha under nästan hela dagen.

Folkpartiet liberalerna menar att när det gäller skadliga ting som fossila bränslen, miljögifter, kemikalier och avfall, alkohol och tobak kan det av andra skäl vara viktigt att använda beskattning som en avgift eller ett styrmedel för att man ska kunna minska denna konsumtion samtidigt som man får in skattepengar. Vi behöver trots allt en hel del skatter för att få Sverige att gå runt. Polis, försvar – ja, ni kan argumenten.

Men då ska vi väl ta ut skatt på det som är så skadligt som möjligt och inte beskatta det som är så nyttigt som möjligt. Därför finns det en principiell tanke om att punktskatter ändå kan vara rimligt.

Folkpartiet säger ja till den ökade miljöstyrningen bort från framför allt koldioxid genom en förskjutning av skatteuttag från energiskatt till koldioxidskatt, detta för att vi i vår del av världen ska ta ansvar för den globala miljön. Koncentration måste ske på de miljöproblem som är som störst, och hänsyn måste också alltid tas till att miljöfrågorna är internationella.

Folkpartiet liberalerna har därför under lång tid arbetat för en koldioxidskatt på EU-nivå som både beaktar problemens internationella karaktär och likställer företagen ur konkurrenssynpunkt i olika delar inom EU. Regeringen måste med all kraft verka för att detta ska bli möjligt. Annars blir det inte trovärdigt att åka över Atlanten till Amerika och skälla på den bristfälliga administration som försöker ta sig an miljöfrågorna där ur ett globalt perspektiv.

Men man måste också inse att det inte finns någon miljövinst om vi i Sverige höjer skatterna så att viktiga verksamheter flyttar från vårt land för att lokaliseras i ett land med sämre miljöregler. Då är vi tillbaka till EU-perspektivet. Sverige är i dag farligt ute på skatteområdet när det gäller energi. Ett lapptäcke, som någon har varit inne, utan dess like har vuxit fram. I denna röra ska det hos majoriteten skatteväxlas med tiotals miljarder. Risken att detta kan komma att skada svenskt näringsliv är uppenbar, menar jag.

När det gäller trafik och förbrukning av i huvudsak fossila bränslen vill jag gärna peka på att Folkpartiet tidigare framhållit Vägtrafikbeskattningsutredningens poänger med att drivmedelbeskattning i det närmaste är ett perfekt styrmedel vad gäller koldioxidutsläpp och andra förbränningsutsläpp. Vi från Folkpartiet liberalerna vill gärna se att regeringen återkommer med förslag om hur även fordonsskatterna långsiktigt kan användas för att än mer underlätta för ett miljövänligt transportväsende.

Detta ska då helst ske parallellt med svenska initiativ på Europeanivå inom EU.

Dessa exempel – energiskatterna, beskattningen på trafik – kan tillsammans med sänkta arbetsgivaravgifter vara en del av det vi menar med en konsekvent och riktig skatteväxling som Sverige behöver.

Fru talman! Åter till en annan punktskatt som jag inte tycker att vi kan ha för att det är skadligt eller dåligt. Jag kommer till reklamskatten. Reklamskatten är en skatt som styr bort reklamintäkter från tidningar till reklamblad. En åtgärd för att stärka läsandet och intresset för samhället skulle kunna vara att inte straffbeskatta den som annonserar i en tidning, inte minst en facktidning, i stället för ett reklamblad vars enda syfte ofta är att gå direkt i soptunnan.

Denna ordning har regeringen under en längre tid erkänt vara mindre lyckad. Självklart, vad annars kan man tycka! Men ingenting händer.

Hur kan man ha en regering och stödpartier som inte inser vad den andra gör? Ena sekunden pratar man på ett område från ett departement om läsning och vikten av att delta i samhällsdebatten. Vi har läsning, demokrati, samhällsengagemang. Och så har man ett skattesystem som gör att människor inte stoppar in pengar i seriösa tidningar utan i meningslösa reklamblad. Det är fullständigt obegripligt att man inte har någon översikt över vad man håller på med.

Fru talman! Avslutningsvis är Folkpartiet liberalerna mot båtskatt, kattskaft, mobiltelefonskatt och en mängd andra skatter, trots att vi inte har någon reservation eller driver den frågan till skillnad från vissa av mina kolleger här i kammaren.

Fru talman! Folkpartiet står självklart bakom samtliga våra reservationer. Men vi yrkar för tids vinnande bifall endast till reservationerna 15 och 26.

Anf. 13 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Fru talman! För tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservationerna 5 och 9.

Det största problem vi har att hantera inför framtiden är växthuseffekten och den globala uppvärmningen. Problemen har inte blivit mindre sedan USA nu har dragit sig ur diskussionerna om Kyotoprotokollet med hänvisning till att man inte är beredd att göra något som kan skada den amerikanska ekonomin. Inskränktheten, egoismen och kortsiktigheten firar alltså nya triumfer. Desto viktigare blir det att vi fortsätter att kämpa för ett långsiktigt hållbart samhälle och vågar fatta de politiska beslut som krävs för att möta det hot som de höga och ökande koldioxidutsläppen innebär.

Tyvärr finns det ingenting som talar för att det räcker med informationskampanjer för att förändra ett beteende som är miljömässigt ohållbart. Det behövs också ekonomiska styrmedel. Ska vi få till stånd en förändring måste det kännas i plånboken när man handlar ”miljöfel”. Det som är ohållbart på lång sikt måste vara olönsamt även på kort sikt.

Därför, fru talman, behövs en grön skatteväxling där vi höjer skatten på det som är miljöstörande och sänker skatten på arbete, både inkomstskatten och arbetsgivaravgiften. En nyckelskatt i det här sammanhanget är koldioxidskatten. Handel med utsläppsrätter, som många talar om, kan först på sikt komplettera eller eventuellt ersätta koldioxidskatt. Det är

beklagligt att regeringen inte har hörsammat kritiken och drivit på för en koldioxidskatt på miniminivå inom EU. Enskilda länder eller grupper av länder måste våga gå före på det här området. Annars blir domen hård från kommande generationer.

Den gröna skatteväxlingen inleds i år och ska successivt öka till en nivå på 30 miljarder år 2010. En omfattande översyn görs nu av energibeskattningen, trafikbeskattningen och undantagsreglerna. Målet är en enhetlig och mer miljöstyrande energibeskattning. Och vi återkommer till frågan i samband med höstens statsbudget.

Jag vill poängtera att Miljöpartiet anser att anpassningen till den re-formerade energibeskattning som vi förordar måste ske successivt så att marknadens aktörer får en rimlig omställningstid.

Tillverkningsindustrin betalar i dag ingen energiskatt alls och koldioxidskatt tas bara ut med 35 % av ordinarie skatt. Enligt Miljöpartiets uppfattning ska dessa undantag inte vara så generella som i dag utan begränsas till vissa energiintensiva branscher där undantag är helt nödvändiga med hänsyn till internationell konkurrens. För det stora flertalet företag inom tillverkningsindustrin, ca 80 %, är undantag inte motiverat. Här är det tvärtom viktigt att samma miljöstyrande effekter kan uppnås genom energibeskattning som inom övriga sektorer. Dessa företag kompenseras också påtagligt genom sänkta arbetsgivaravgifter inom ramen för den gröna skatteväxlingen. Det är naturligtvis viktigt att det också finns incitament för energieffektivisering och miljöförbättring i den energiintensiva industrin. Där kan t.ex. särskilda avtal mellan företag och stat om energieffektivisering vara en möjlighet.

Begränsningen av undantagen för industrin bör samordnas med införandet av en enhetlig beskattning av kraft- och värmeproduktionen, vilket i sin tur bör samordnas med införandet av handel med gröna certifikat för förnyelsebar el som planeras att påbörjas 2003.

För att ge berörd industri viss tid för omställning kan sloandet av undantagen lämpligen ske stegvis under två år. Och genom att redan nu annonsera begränsningen får berörd industri en omställningstid på tre-fyra år.

Så till flygbränslebeskattningen som även Claes Stockhaus tog upp. Det är fullständigt orimligt att flygbränslet är helt undantaget från beskattning, särskilt med tanke på att flyget är det transportslag som har störst koldioxidutsläpp per personkilometer och som förväntas öka sina utsläpp av koldioxid mest och snabbast. På grund av skattebefrielsen betalar flyget inte alls sina samhällsekonomiska kostnader. Det är hög tid att ändra på det. Utsläppen från flygtrafiken måste beskattas, och därför är det nödvändigt att regeringen i EU och i internationella organ aktivt driver den frågan.

Fru talman! Slutligen måste jag bemöta Marietta de Pourbaix-Lundins anklagelser om dubbelmoral. Det är inte dubbelmoral att vilja avveckla kärnkraften och driva på förhöjd koldioxidskatt och minskade koldioxidutsläpp. Det är moral och framtidsansvar. Kärnkraften är ett stort miljöproblem. Uranbrytningen är ett miljöproblem. Anrikningen är ett miljöproblem. Själva driften av kärnkraftverken ger i och för sig inte upphov till några koldioxidutsläpp, och risken för ett haveri är måhända liten, men den finns där. Och konsekvenserna av en kärnkraftsolycka är så oerhörda att alla med ett uns framtidsansvar borde inse att kärnkraften

ska avvecklas innan den avvecklar oss. Dessutom kvarstår problemet med slutförvaringen av det radioaktiva avfallet som på ett absolut säkert sätt måste hållas avskilt från allt levande i tiotusentals år. Nej, fru talman, den verkliga dubbelmoralen står de kärnkraftskramande moderaterna för som propagerar för kärnkraften med koldioxidargument samtidigt som de vill sänka bensinskatten.

Prot. 2000/01:91

4 april

*Allmänna motioner om
punktskatter*

Anf. 14 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till Matz Hammarström som jag trodde att han skulle ta upp eftersom jag var väldigt tydlig i min inledning. Den gäller bensinskatten. Hur mycket vill Miljöpartiet höja bensinskatten? Tycker ni att människor ska kunna bo utanför tätorterna? Och i så fall, hur ska de då ta sig fram?

Matz Hammarström har haft långa och komplicerade utläggningar om den gröna skatteväxlingen. Han säger att industrin ska få en rimlig omställningstid. Jag förstår att den ska få en rimlig omställningstid att flytta från Sverige, eftersom det nästan måste bli konsekvensen av det hela. Han säger att den gröna skatteväxlingen ska göra att man får mindre arbetsgivaravgifter. Så det ska på något sätt bli neutralt. Men det blir det väl knappast för den elintensiva industrin, eftersom större delen av dess kostnader är energikostnader, och de ska ju öka dramatiskt med Miljöpartiets förslag.

Sedan säger Matz Hammarström att vi inte kan ha kärnkraft eftersom den är så farlig. Då undrar jag om Matz Hammarström helt har missat alla de olyckor som sker när det gäller olja. Har han missat vad som händer i t.ex. Polen kring Krakow när man har kolkraftverk och hur barnen mår där? Han har tydligen helt missat det.

Anf. 15 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag hoppas hinna med alla tre frågorna.

Först ska jag ta upp bensinskatten. Vi har inte sagt någon speciell summa som bensinen ska kosta. Vad vi säger är att priset måste vara tillräckligt högt för att förbrukningen ska minska. Det är det uppenbarligen inte i dag, eftersom förbrukningen ökar. Och vi tror inte på att bedriva vare sig glesbygdspolitik eller fördelningspolitik via bensinskatten. Det finns andra politiska instrument för att göra det.

Sedan vill jag ta upp det konstiga motargumentet att arbetsgivaravgiftssänkningen inte kommer att hjälpa den elintensiva industrin. Jag sade här i mitt anförande, och vi har sagt det tidigare, att den elintensiva industrin har undantag och ska få behålla undantag. Men för 80 % av företagen som inte kan klassas som elintensiva kommer sänkt arbetsgivaravgift i de allra flesta fall att till stor del eller fullt ut kompensera den energiskattehöjning som vi talar om.

Visst har jag sett oljeolyckorna och problemet med kolkraftverk. Men vi bedriver en logisk och konsekvent politik för att minska energiförbrukningen, för att minska oljeförbrukningen och för att minska användandet av kol och andra fossila bränslen. Det är det som är den stora skillnaden. För moderaterna är det bara att brassa på med energianvändningen. Och i det perspektivet så vore det oansvarigt att avveckla kärnkraften ur ett koldioxidperspektiv. Men det går att avveckla kärnkraften

om vi samtidigt jobbar för att minska det fruktansvärda energislöseri som vi har i dag.

Anf. 16 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Nu vågar Matz Hammarström inte stå för hur mycket bensinskatten ska höjas. Det är många andra uttalanden från miljöpartister som har talat om ett bensinpris på 30 kr per liter. Det står han inte för längre.

Sedan har jag en fråga till Matz Hammarström. Ni har ju varit med ett tag och försökt styra den gröna skatteväxlingen och ökat miljöskatterna och på andra sätt försökt styra. Har energiförbrukningen minskat i Sverige? Det är ju det som han talar om. Energiförbrukningen ska minska. Det har den väl knappast gjort, eller hur Matz Hammarström?

Anf. 17 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Nej, energiförbrukningen har inte minskat, och det är ett av de stora problemen, och det ska vi ta itu med, bl.a. genom att fortsätta med den gröna skatteväxlingen.

När det gäller att bensinen ska kosta 30 kr per liter, så är det beklagligt. Det verkar finnas en del här i kammaren som grundar sin verklighetsuppfattning på vad enskilda åkare säger, och andra grundar tydligen sin verklighetsuppfattning på kvällstidningsreportage. Vad jag sade under mitt installationstal på kongressen förra sommaren var att en expertgrupp inom OECD för ett antal år sedan hade sagt att om man ska få någon märkbar och betydelsefull minskning av utsläppen från vägtrafiken så torde bensinpriset behöva ligga på ca 30 kr per liter år 2010. Och om detta är en riktig bedömning av OECD eller inte återstår att se. Men sådana expertgrupper från OECD brukar tillmätas väldigt stor betydelse av moderaterna i andra sammanhang. Men när OECD talar om nödvändigheten av att öka bensinskatten, då bortser moderaterna från det och säger att detta är något som Miljöpartiet driver.

Anf. 18 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Jag delar Matz Hammarströms åsikt att man måste värdera fakta som kommer från olika institut eller intressen på olika sätt. Och det är väl självklart att OECD i regel är mycket mer intressant än olika fackföreningar på bryggerifronten eller åkerifronten, även om man ska lyssna på dem också.

Jag tänkte fråga Matz Hammarström om han tycker att EU är bra för att kunna skapa gemensamma miljöavgifter. Jag vill också fråga honom varför han vill gå ur EU om han nu tycker att miljön är ett globalt problem?

Anf. 19 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Vi tycker att en av de absolut viktigaste uppgifterna för EU, och som vi driver eftersom vi nu är medlemmar i EU och är representerade i Europaparlamentet, är att införa en kraftfull miljöbeskattning, att införa miniminivåer på miljöskatteområdet inom EU. Problemet är att det inte går att få majoritet för detta. Problemet är att EU på de områden där man skulle kunna göra någon nytta väljer att inte göra något. Men på

områden som man borde hålla tassarna borta från där är man inne och petar och bestämmer.

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
punktskatter*

Anf. 20 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Problemet i EU är ju att det finns alldeles för många socialdemokratiska regeringar som inte inser vikten av att om man ska ha någonting gemensamt så är det kanske en gemensam beskattning av miljöskadliga saker, så att man kan undvika att företagen flyttar runt. Sättillvida är jag med. Men Matz Hammarström kommer ju att gå från den här talarstolen till någon annan talarstol och tala allmänt illa om europeiskt samarbete och i synnerhet om EU och om att vi ska gå ut ur EU. Då undrar jag: Tror Matz Hammarström att det blir lättare att samarbeta och att få med EU på detta om vi går ut ur EU?

Anf. 21 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Vi är på inga sätt motståndare till europeiskt samarbete, och det vet Johan Pehrson. Men den form av överstatligt samarbete som sker inom EU är vi kritiska till.

Sedan är vi kritiska till själva grundkonceptet inom EU, som går stick i stäv mot de miljömålsambitioner som EU har uttalat. EU har miljömål som går ut på att minska vägtransporterna. Men hela grundkonceptet EU bygger på ökat transport- och frakthålligång, en produktions- och konsumtionscirkus som riskerar att uttömma våra naturresurser och påverka miljön i negativ riktning. Det är ett av huvudargumenten mot EU.

Det finns också andra. Vi har det demokratiska underskottet. Besluten fattas alltför långt bort från de svenska medborgarna. Vi ser också risken för att vi får en utveckling mot ett Europas förenta stater, i synnerhet om vi kommer att ansluta oss till EMU. Därför är vi kritiska till EMU och till EU.

Anf. 22 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Fru talman! I skatteutskottets betänkande 17 behandlar vi ett nittiototal motionsyrkanden om punktskatter från den allmänna motionstiden i höstas. Motionerna tar upp olika frågor som rör energipolitikens inriktning, industrins, växthusnäringens och jordbrukets energi- och miljöskatter, trafikbeskattningen, beskattningen av avfall, alkohol och tobak, reklam, samt vissa andra punktskattefrågor. Till betänkandet har fogats 31 reservationer, och jag kommer att kommentera en del av dessa.

Låt mig inledningsvis konstatera att vi behöver skatter för att finansiera vår välfärd och andra behov, som vi har bestämt att svara för gemensamt och solidariskt. Vi har också skatter för att fördela kostnader och välfärd mellan generationer och över tiden för enskilda människor, men också mellan människor i olika inkomstlägen. Skattesystemet behöver dock alltid ses över, diskuteras och förändras. Självklart ska vi inte ta ut mer skatt än vad vi har behov av.

Att föreslå skattesänkningar är inte svårt. Det svåra är att hitta något annat sätt att finansiera vår välfärd och gemensamma intressen än genom skatter. Om man vill sänka en skatt måste man samtidigt ta bort en utgift eller hitta en annan finansiering. I detta betänkande framställs krav som innebär minskade skatteintäkter, och förvisso är dessa krav finansierade.

Men de är finansierade på ett sådant sätt att vi socialdemokrater säger nej tack.

Som vanligt är Moderata samlingspartiet, jag ska inte säga bäst i klassen utan värst i klassen när det gäller att kräva skattesänkningar. Skatten är för hög på energin. Skatten på handelsgödsel vad avser kväve ska tas bort. Bensinskatten ska sänkas. Skattesänkningar på starköl, vin och sprit föreslås. Avfallsskatten ska slopas, m.m.

Moderata samlingspartiet är inte heller vidare förtjust i grön skatteväxling, enligt vad jag kan uttyda av deras första reservation. Vi har inte sagt att den gröna skatteväxlingen på ungefär 50 miljarder ska ske på tre år utan på tio år.

Fru talman! I budgetpropositionen för innevarande år redovisades en strategi för fortsatt grön skatteväxling. Grön skatteväxling innebär inte en skattehöjning utan att höjda skatter på energi och miljöfarliga utsläpp ska växlas mot sänkt skatt på arbete. Det främsta syftet är alltså att öka miljörelateringen av skattesystemet, och där utgör en reformering av dagens energiskattesystem en central del.

Reformeringen ska bidra till en effektivare energianvändning, gynna användningen av biobränslen, se till att företagens miljöbelastning minskas samt skapa förutsättningar för inhemsk produktion av el. Vidare är det mycket viktigt för oss socialdemokrater att den framtida energi- och koldioxidbeskattningen utformas så att den ger goda förutsättningar för den svenska industrin och växthusnäringen att konkurrera internationellt. Vi vill ha ett enkelt energiskattesystem som står på stabil grund, och Skatteväxlingskommitténs principskiss utgör en utgångspunkt i det framtida systemet.

Skatteväxlingskommitténs förslag innebär bl.a. en ökad tyngd för koldioxidskatten, en renodling av energiskattens fiskala karaktär och att skatteuttaget för olika energislag ska avspegla energiinnehållet. Vid produktion av el och värme eftersträvas en likformig beskattning med uttag enbart av koldioxidskatt för direkt och indirekt konkurrensutsatta sektorer. En särskild trafik- och miljöskattekomponent bryts ut ur energiskatten för drivmedel, för att miljöeffekter ska beaktas på ett tydligt sätt.

När det gäller det fortsatta arbetet med den gröna skatteväxlingen anser vi att några områden behöver utredas ytterligare. Det handlar om utformningen av nedsättningsreglerna för tillverkningsindustrin, växthusnäringen samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna. Det handlar också om en ökad miljörelatering av vägtrafikbeskattningen och en översyn av övriga miljörelaterade skatter. Dessutom kommer fördjupade analyser att göras av alternativa ekonomiska styrmedel, bl.a. handel med utsläppskvoter och system för handel med förnybar el med hjälp av s.k. gröna certifikat.

Vi socialdemokrater anser att det är angeläget att Sverige håller fortsatt hög ambitionsnivå när det gäller att begränsa koldioxidutsläppen. Vi har från svensk sida tillsammans med några andra länder valt att ligga steget före vid beskattning av koldioxidutsläpp och tar på detta sätt ett särskilt ansvar för de globala miljöproblem och risker som utsläppen av växthusgaser ger upphov till. Sverige driver också aktivt frågan om energi- och koldioxidbeskattning i olika internationella forum, och vi anser att gemensamma minimiregler inom EU ska införas när det gäller beskattning av energi och koldioxid. Däremot delar vi inte uppfattningen

att man ska införa majoritetsbeslut om miljöstyrande skatter och avgifter inom EU. Den svenska inställningen är att skattefrågor inom unionen även fortsättningsvis ska beslutas med enhällighet, dvs. att medlemsländerna ska ha kvar sin vetorätt.

Den 1 januari förra året trädde lagen om avfallsskatt i kraft. Det var ett viktigt steg i det mödosamma men mycket viktiga arbetet med att ställa om Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle. Syftet med avfallsskatten är att den tillsammans med andra styrmedel på avfallsområdet inom en tioårsperiod ska halvera mängden avfall som deponeras på sop-tipp.

Jag noterar att Moderaterna som enda parti vill avskaffa avfallsskatten, medan Folkpartiet däremot vill utöka densamma till att gälla även avfall som förbränns. Vi socialdemokrater vill inte avskaffa avfallsskatten, men vi vill i nuläget inte heller utvidga den. Vi anser att det är bra att frågan nu är föremål för en utredning. Utredaren ska bl.a. utvärdera hur systemet fungerar samt analysera de ekonomiska och miljömässiga konsekvenserna av att införa en skatt på förbränning av avfall.

Fru talman! Sverige för sedan en lång tid tillbaka en restriktiv alkoholpolitik som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar genom en minskad totalkonsumtion. Detta sker främst genom en kombination av höga skatter och restriktioner som på olika sätt begränsar tillgängligheten samt genom information, opinionsbildning och behandlingsinsatser. Med denna restriktiva politik har vi lyckats bättre än andra länder med att hålla nere mängden konsumerad alkohol och de alkoholrelaterade skador som överkonsumtion medför. Alla partier utom ett har förstått sambanden mellan tillgänglighet, pris, konsumtion och skador.

I den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador finns förslag till åtgärder för att Sverige fortsättningsvis, även vid höjda införselkvoter, ska kunna behålla målet om att begränsa alkoholens skadeverkningar och minska den totala konsumtionen. En översyn behövs dock på sikt av alkoholskatterna på spritdrycker, vin och starköl för att utröna om några skattejusteringar behöver göras.

Fru talman! Vi anser också att det är oerhört viktigt att motarbeta illegal införsel av alkoholdrycker, vilket är en prioriterad uppgift för tullen. Även inom EU har denna fråga en hög prioritet.

Fru talman! Flertalet av de frågor som tas upp i reservationerna är i nuläget föremål för utredningar, översyn samt överväganden i regeringen. Från utskottsmajoritetens sida anser vi att de av den anledningen inte ska föranleda några åtgärder eller tillkännagivanden. Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 23 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Först en fråga som jag inte tog upp i mitt inledningsanförande. Det gäller jordbruket och handelsgödseln. Det låter som att Lisbeth Staaf-Igelström är förvånad över att vi tycker att det behövs en sänkning. Jag hade för mig att regeringen hade gjort upp med LRF om att så är fallet, så det var en nyhet. Det har man alltså kanske inte alls. Kanske är man hos LRF lurad – inte vet jag.

Sedan har jag en fråga om energiskatterna: Blir utsläppen i världen totalt sett lägre om en svensk industri flyttar utomlands? Att man gör upp

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
punktskatter*

inom EU är en sak men det finns ju faktiskt länder också utanför EU som man kan flytta till. Vad har miljön då vunnit på detta?

Vidare: Är reklamskatten en rättvis och konkurrensneutral skatt? Om inte undrar jag när den ska avskaffas.

Hur stora bensinskattehöjningar kan Socialdemokraterna tänka sig?

När det gäller alkoholskatterna trodde jag faktiskt att Socialdemokraterna ville sänka vinskatten men fick nej av Miljöpartiet och Vänstern i budgetförhandlingarna. Jag trodde alltså att socialdemokraterna ändå var lite klarsynta och såg att detta inte håller – EU säger ju det. Nästa steg skulle kanske bli att även sänka ölskatterna. Eller har jag missförstått detta?

Anf. 24 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! När det gäller handelsgödseln ligger det i uppgörelsen att pengar ska gå tillbaka till jordbruket.

I fråga om reklamskatten säger vi i betänkandet att vi, när vi får statsfinansiella möjligheter, ska se över frågan igen. Jag är mycket glad över att vi i dag har en socialdemokratisk regering – en regering som gjort att vi nu har en bra ekonomi och därmed möjligheter att göra förbättringar och att göra nödvändiga skattesänkningar.

Beträffande bensinskattepriserna har vi inte sagt vare sig att vi ska höja eller att vi ska sänka dem i nuläget. Vi anser att skatterna på bensin och andra bränslen utgör viktiga styrmedel i miljöpolitiken. Syftet är just att minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser.

Sedan är frågan om bensinskatterna verkligen är så enormt höga i vårt land jämfört med hur det är i andra länder. Vad skulle en sänkning innebära? Är vi säkra på att det kommer konsumenten till godo? Eller blir det som på andra områden, dvs. att en sänkning inte kommer konsumenten till godo? Och hur påverkar den svaga konkurrensen inom oljebranschen priset på bensin och diesel? Det är ju också något som har uppmärksamats och som vi måste jobba vidare med.

Slutligen har jag en fråga till den moderata företrädaren här. Ni moderater säger att ni alltid vill sänka bensinskatten men ni talar väldigt tyst om att ni vill föra över alla kostnader som uppstår i samband med trafikolyckor till trafikförsäkringen. Står ni fast vid det, och vad skulle det innebära för trafikanterna?

Anf. 25 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! När det gäller reklamskatten har vi hela tiden sedan 1997/98 fått samma besked: Ja, när det statsfinansiella läget tillåter. Därför ställer jag den raka frågan: När tillåter det statsfinansiella läget det? Man kan ju inte säga samma sak år efter år. Därför frågar jag konkret: När blir det så? Är det möjligen inte så att vi nu har det läget?

Anledningen till att jag tog upp bensinskattefrågan – jag hade faktiskt inte tänkt att ta upp den frågan – är att jag råkade lyssna på lördagsintervjun med miljöminister Kjell Larsson. Han sade då: Jag funderar på att i den proposition som ska läggas fram till hösten höja bensinskatten med tio öre per år. Det är klart att jag undrar om det ligger någon sanningshalt i detta. Det har ju väldigt stor betydelse att få veta om det är den vägen som Socialdemokraterna nu tänker slå in på.

Jag fick inget svar beträffande industrin och eventuell utflyttning om skatterna blir alldeles för höga nu när Socialdemokraterna har gått samman med Miljöpartiet om den s.k. gröna skatteväxlingen.

Inte heller fick jag något svar på frågan om alkoholskatterna, dvs. om det inte är så att socialdemokraterna var lite realistiska och såg att det inte går att ha kvar de höga vinskatterna eftersom EU kommer att se till att vi inte får ha kvar dem. Någon hoppades här tidigare på det, för då slapp man själv ta ansvar för beslutet.

När det gäller ölskatterna är det faktiskt att sticka huvudet i sanden att säga att vi genom våra höga skatter på alkohol ser till att folk inte konsumerar. Samtidigt vet vi ju att 213 000 liter öl per dag kommer in i Sverige på legal och illegal väg. Det är klart att det konsumeras i Sverige!

För att Lisbeth Staaf-Igelström inte ska vara alltför ledsen tänkte jag avslutningsvis ge henne en påse Gott & Blandat, som jag tidigare sagt att jag tycker att det här betänkandet är. Kom ihåg att det goda är de moderata reservationerna, så njut av dem!

Anf. 26 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag måste få säga att jag inte har så många minuter på mig för att svara. Marietta de Pourbaix-Lundin visar här upp en påse Gott & Blandat men vad jag upplevt under mina år i riksdagen är att ni från Moderata samlingspartiet är väldigt duktiga på att förpacka era budskap, speciellt på punktskatteområdet. Ett år handlar det om schlagrar och ett annat år om en skattepyttipanna. I år handlar det om en påse Gott & Blandat. Sedan drar ni själva slutsatsen att det goda är det som ni moderater står för, inte det som vi andra står för.

Ja, när det gäller reklamskatten har vi svarat att vi när vi får ekonomi kommer att göra något åt detta. Jag kan dock inte ange ett tidsmässigt läge i dag eftersom oerhört många viktiga frågor så att säga knackar på vår dörr när det gäller att göra förbättringar. I nuläget går det före men vi återkommer, som sagt, när vi har de ekonomiska möjligheterna.

Jag fick inget svar på frågan om ni ska överföra kostnader för skador som uppstår i samband med trafikolyckor till trafikförsäkringen.

I alkoholskattefrågan kommer vi, som jag inledningsvis sade, att göra en översyn. Vi kommer också att jobba vidare med en restriktiv alkoholpolitik i vårt land. Jag noterar att ni i Moderata samlingspartiet som vanligt står ensamma i denna fråga.

Anf. 27 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till Lisbeth Staaf-Igelström när det gäller påståendet om att vi inte ska ta ut mer skatt än vi behöver, vilket är lovligt. Samtidigt hörde vi att det är viktigt att begränsa utsläppen. Men om det nu förekommer utsläpp från dieslbilar på Europavägarna – inte minst i Skåne är det en speciell belastning på vägarna – är det då inte rimligt att vi ser till att begränsa skatteuttaget från åkerinäringen så att vi i stället får svenskt inköpt diesel av skatteklass I, en miljövänlig diesel – detta i stället för att man ska åka till Polen? Det är ju uppemot 35 % mer svavel i denna diesel.

Om jag var åkare skulle jag rent ekonomiskt ha handlat på samma sätt. Hur stämmer alltså detta med skatteuttag – att så mycket skatt inte

ska tas ut att ett åkeri flyttar ut ur landet? Följden för alltför åkerier i Skåne blir ju att man lämnar Sverige och har sitt säte i Polen trots att man behåller sin verksamhet i Sverige. Hur ser Lisbeth Staaf-Igelström på detta?

Anf. 28 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Självfallet ska vi inte ta ut mer skatt än vad vi behöver. Jag tycker att det är att ge upp lite grann att enbart gå in på skatteområdet när det gäller åkerinäringen. Jag förmodar att Kenneth Lantz, liksom många andra, känner till att regeringen tillsammans med näringen jobbar med ett transport- och näringspolitiskt program för svensk åkerinäring där man tar upp flera olika viktiga saker. Programmet innebär en redovisning av planerade åtgärder på kort och längre sikt inom bl.a. skatter, kontroll av yrkesmässig trafik, kvalitetssäkring och kompetensutveckling.

Jag tycker alltså att det är att ge upp lite grann att enbart gå in på skatteområdet. Men skatterna är med i detta program som regeringen håller på att diskutera med näringen.

Anf. 29 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! För ungefär två år sedan stod vi på ett torg i Helsingborg, och då talades det vitt och brett om att vi skulle skydda åkerinäringen så att den kunde få vara kvar i Skåneland. Nu hör vi att det är utredningar på gång. Men det räcker ju inte. Vi ser dagligen att man rattar ut till Polen och att kostnaderna är 20 % lägre i Danmark.

Ska vi acceptera den här näringens försvinnande från den svenska landsbygden, där vi trots allt behöver både arbetskraft och god service? Inte minst miljöaspekten är det synnerligen angeläget att vi värnar om.

När kan vi påräkna ett besked till åkerinäringen om att den ska få tydliga regler, relevanta skattebetingelser och förutsättningar för att bedriva sin verksamhet från svenskt land?

Anf. 30 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Frågan om miljöpåverkan är oerhört viktig. Vi har enbart en jord, och den jorden ska vi lämna över till kommande generationer. Därför är de här frågorna oerhört viktiga.

Men det som också är oerhört viktigt är att vi inte ska slå ut en näring. Därför har vi tillsammans med näringen satt oss och diskuterat de här frågorna. Nu är jag inte med i de här diskussionerna, men jag vet att de pågår. Jag utgår från att det kommer fram förslag som vi sedan får ta ställning till här.

Tyvärr har inte Kenneth Lantz någon replik kvar; annars skulle det ha varit väldigt intressant att höra vad kd anser om skattesänkningarna på alkohol, som moderaterna är så ivriga förespråkare för. Men jag ställer inte den frågan, fru talman.

Anf. 31 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag noterade att Lisbeth Staaf-Igelström poängterade behovet av balans i våra gemensamma affärer. Jag tycker att det är vällovligt. Men det får nästan en patetisk tillämpning när hon sedan säger att

varje skattesänkning måste följas av att man höjer någon annan skatt eller minskar någon kostnad. Det är ett väldigt stereotypt och statistiskt tänkande.

Jag vill erinra om att det efterhand finns ett tillväxtutrymme att ta i anspråk för t.ex. skattesänkningar. Det är ju ett utrymme som t.o.m. Socialdemokraterna har använt i sen tid. Det är också möjligt att påverka tillväxten genom att sänka tillväxthämmande skatter. Varför inte inse och beröra också detta samband, Lisbeth Staaf-Igelström?

Anförandet präglades även i övrigt av förstamajretorik. Det innehöll många vackra ord, t.ex. om att stimulera förnyelsebara bränslen. Tyvärr står de vackra orden i bjärt kontrast till det släpiga och förhalande tempot när det gäller konkreta åtgärder. Jag ställde i mitt anförande några frågor till Lisbeth Staaf-Igelström på detta tema, och jag förväntar mig nu någon reaktion på dem.

Anf. 32 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att Rolf Kenneryd har fått en ny debatteknik. "Patetiskt" är ett av hans favoritord nu. Sedan säger han att vi socialdemokrater alltid använder oss av förstamajtal när vi för fram våra åsikter från talarstolen här.

Skatter handlar mycket om ideologi, vilket samhälle vi ska ha, och jag är glad att vi kan ha den diskussionen här utan att det alltid ska hänvisas till första maj. Jag tycker att första maj är oerhört bra, och det är en väldigt fin tradition för oss socialdemokrater. Jag kommer även i år att stå och prata på första maj.

När det gäller balans i våra gemensamma ekonomiska åtaganden tycker jag att det är oerhört viktigt att vi har balans i statens ekonomi. Jag utgår från det. Jag tror att Rolf Kenneryd och Centerpartiet ställer upp på det, för det var vi som tillsammans gjorde att vi fick Sverige på fötter åren 1994–1998.

Jag tror att det är första gången någon säger att jag pratar släpigt. Eller jag kanske missuppfattade det, så att det var regeringen som var långsam med att ta fram beslut.

Det pågår ett arbete inom regeringen även när det gäller biobränslen. Det pågår ett arbete med att se över hela energiskattesystemet, som jag nämnde i mitt inledningsanförande. Det är ett lapptäcke i dag – jag tror att vi kan vara överens om det – och det kommer att ta tid att få ordning på allt detta. Den tiden måste det få ta.

När det gäller biobränslen svarade finansministern en centerpartistisk riksdagsledamot i den frågan här i kammaren den 6 februari. Vi håller alltså på att utarbeta en strategi när det gäller biobränslena. Jag tror säkert att Rolf Kenneryd har den insynen att han känner till det.

Anf. 33 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag vill naturligtvis inte förmena Lisbeth Staaf-Igelström och andra socialdemokrater att använda sig av förstamajretorik. Det jag tycker är angeläget att påpeka är dock att den ofta står i bjärt kontrast till de handlingar som regeringen och Socialdemokraterna står för. När jag talade om släpande och förhalande var det just regeringens beteende i dessa viktiga frågor som jag avsåg.

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
punktskatter*

Jag skulle därför vilja efterhöra vilken prognos Lisbeth Staaf-Igelström har för vid vilken tidpunkt det kan förväntas att denna numera omtalade strategi verkligen kan ge ett konkret resultat, som kan behandlas i denna kammare.

Får jag också fråga mycket konkret när det gäller ansökan om möjlighet att blanda in mer än 5 % etanol i bensinen: Kommer det över huvud taget att bli en sådan ansökan, enligt Lisbeth Staaf-Igelströms bedömning? När skulle den i så fall kunna förväntas? Det hastar ju.

Anf. 34 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Förstamajretorik är det inte. Vi för fram våra synpunkter. Det här står inte alls i kontrast till det som regeringen genomför, utan det här är vår socialdemokratiska politik. Jag undanber mig härnäst att behöva höra detta om förstamajretorik från Rolf Kenneryd.

När det gäller strategin kan jag inte ange någon tidpunkt när den kommer, men den är under beredning. Även frågan om ansökan till EU när det gäller inblandning av etanol i bensinen är under beredning i Regeringskansliet. Det är det besked som jag kan ge Rolf Kenneryd i nuläget.

Anf. 35 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att solen lyser allt starkare utanför. Detta vore ju uthärdligt om det inte var för denna evighetsretorik. Jag bytte ut ordet ”förstamajretorik”, för att visa respekt för min kollega, som inte trivdes med det.

De socialdemokratiska företrädarna hänvisar till utredningar, utredningar, utredningar. De har inga åsikter om principer och inga ståndpunkter, utan de säger att ”detta utreds”. Ett tag hade man ju det fiffiga för sig att hänvisa till samtal. Det var också ett sätt att begrava frågan i en evighetsretorik: ”Vi samtalar.” När vi tyckte att det lät spännande och frågade vad de tyckte svarade man: ”Det säger vi inte.”

Vi har haft färdiga utredningar och färdiga samtal. Vad händer då? Jo, då ska vi vänta ändå. Med t.ex. reklamskatten hände det ingenting, utan då var det fråga om prioriteringar. Man har haft utredningar som klockrent säger att detta är fel, att det förstör och leder till att människor läser skräp i stället för tidningar. Det är någonting som är allvarligt, om man tycker att det är ett problem att det är för lite läsning och för lite samhällsdebatt. Då ska man ju gynna tidningar, inte missgynna.

Sedan finns det ett annat alternativ på evighetsretoriken. Då går man över till att säga att man inte kan genomföra skattesänkningar på vissa områden därför att de kommer att ätas upp av handeln eller distributionen. Då kan man inte göra skattesänkningar där, trots att man i en utredning eller i samtal har kommit fram till detta.

Om vi fick lite mera stuns i stället för evighetsmakeriet, Lisbeth Staaf-Igelström, skulle det vara roligare att vara i kammaren. Åtminstone jag skulle inte lockas så mycket av solskenet utanför.

Anf. 36 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Solen lyser allt starkare utanför, säger Johan Pehrson. Jag hette faktiskt Sohl som flicka, och min mamma har Sveriges vackr-

aste namn. Hon heter nämligen Klara Sohl. Jag känner mycket för solen, som säkert Johan Pehrson förstår.

Man nämnde evighetsretorik, utredningar och samtal. Ja, att få fram ett nytt system för energibeskattningen tar tid. Det måste faktiskt få ta denna tid, för det är så oerhört viktigt vilket system vi kommer att införa. Jag vill inte framdeles ha ett system där vi återigen ska lappa och laga, utan jag vill ha ett system som är enkelt och som förstås. Därför får det ta denna lilla tid.

När det gäller reklamskatten har jag sagt att det är en budgetfråga. Det handlar om pengar, och vi måste ställa det mot andra oerhört viktiga frågor som vi socialdemokrater vill lyfta fram.

Det talades om lite mer stuns här i kammaren. Ja, Johan Pehrson, vi får hjälpas åt att skapa den stunsen.

Anf. 37 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Vi ska som sagt hjälpas åt med det.

Reklamskatten kan vi ställa mot andra prioriteringar, t.ex. tankarna om avdragsrätt för fackföreningsavgifter. Det tycker man tydligen från socialdemokratiskt håll är väldigt viktigt. Men att däremot konsekvent fortsätta att straffbeskatta begåvade skrifter och sedan inte straffa de skräpblad som dyker upp i lådan måste ändå kännas fel för en socialdemokrat. Man oroas ju över demokratidebatt, samhällsengagemang och minskad läsning. Då ska vi väl ändå göra vad vi kan för att stödja tidningarna.

Vi ser en tidningsdöd. Inte minst tidningen Arbetets död borde oroa socialdemokraterna. Det händer inte bara på grund av reklamskatten, men den bidrar ändå. Det är en straffskatt som gör att människor stoppar in pengar i reklamblad.

Vi var inne på avfallsskatten. Det är en sådan utredning som man åter hänvisar till. Om vi delar synpunkten att allt det skräp och avfall som produceras i samhället är ett problem – vi har ett dåligt kretslopp – gör vi någonting åt det. Vi har en avfallsskatt. Då märker man ganska snart att människor eldar upp avfallet i stället. Om man eldar upp någonting i en pågående biologisk process kommer skräpet ut, och då blir det inte bättre än om man deponerar det. Då kommer skräpet ut i alla fall. Därför borde man verkligen fundera på frågan om förbränning, tycker jag. Om man på allvar vill komma åt det handlar det om att vi ska resurshushålla mycket bättre.

Men det är inte bara på detta mer komplicerade område som gäller energiskatten som man hänvisar till utredningar. Vi pratar om globalisering och internationaliseringen av effekter. Det ska vi prata mer om sedan när det gäller företagsbeskattning. Där hänvisar socialdemokratiska företrädare också hela tiden till en utredning. Vad tycker ni om trycket på svenska skattebasen? Jo, vi ska ha en utredning. P-O Edin tittar på detta.

Vad hjälper det? Man måste kunna tycka något själv nu om vi ska få en spetsig debatt. Men vi är en bit på väg.

Anf. 38 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Frågan om avdragsrätt för fackföreningsavgift är viktig för oss, och den kommer vi också att ha med i våra budgetförhandlingar

Prot. 2000/01:91

4 april

*Allmänna motioner om
punktskatter*

med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Så får vi se om den går in i budgeten. Det är likadant med alla andra viktiga frågor. Vi måste väga för och emot. Vad är det som är viktigast? Det är det som gäller när det gäller reklamskatten.

Det var tur att Johan Pehrson sade att nedläggningen av Arbetet inte enbart berodde på reklamskatten. Jag tror faktiskt inte att den hade så stor del i den nedläggningen.

Vad gäller avfallsskatten vill jag säga att jag tycker att det är bra att Folkpartiet är inne på att vi ska fundera på hur vi ska komma åt det faktum att man eldar mer. Det är därför vi har tillkallat denna utredare, som ska se över det hela. Så låt oss avvakta den utredningen. Sedan samarbetar vi i denna fråga. Jag skulle tro att det kommer att gå bra.

Anf. 39 JOHNNY GYLLING (kd):

Herr talman! Jag tänker endast uppehålla mig vid en punktskatt, nämligen reklamskatten. Jag vill yrka bifall till reservation 26, och jag hänvisar till min motion Sk678.

Flera talare har här i kammaren argumenterat emot reklamskatten och tagit upp argument som snedvridning av konkurrens och mycket annat. Jag kan bara instämma. Hela beskattningssystemet för tidningsbranschen är en soppa. Det är inte bara reklamskatten det handlar om, utan även moms.

Hur kommer det sig att man genom att ge ut tidningar från Åland kan sänka sina kostnader? Man kan trycka en tidning i Sverige, transportera den till Åland, ge ut den där och transportera den tillbaka till Sverige. Sådana blir effekterna av ett så konstigt beskattningssystem som vi har i detta land.

Låt mig ta ett par exempel på branschtidningar som drabbas. Sverige sägs vara världens främsta IT-land. Det avspeglar sig också, naturligtvis, i branschpressen. Men dessa tidningar har att kämpa mot sådana här konstiga regler.

Sverige är faktiskt också världens främsta motorcykelland. Vi har flest motorcyklar per invånare i hela världen. Detta stora intresse avspeglar sig också i att det finns branschtidningar som vill möta detta intresse, men de har också att kämpa mot denna snedvridna konkurrens.

Det kostar, säger skatteutskottet, ungefär 1 miljard att ta bort reklamskatten. Det minsta man kunde begära av regeringen, socialdemokraterna och finansministern vore att de åtminstone börjar avveckla denna skatt på något sätt. Man kan inte göra denna skattesoppa värre än vad den är. I min motion begär jag att riksdagen i alla fall ska besluta om en successiv avveckling, så att man kommer någonstans.

Bosse Ringholm har skrivit ett brev till Sveriges Tidskrifter. Där säger han: "Det är regeringens uppfattning att hela reklamskatten bör avskaffas. Det är dock inte möjligt att nu säga när förutsättningar finns för finansiering av ett sådant avskaffande." Det sista har vi hört upprepas av Lisbeth Staaf-Igelström ett antal gånger under debatten.

Det finns socialdemokratiska ledamöter i denna kammare som i artiklar, inte minst, har uttryckt att de verkligen vill avskaffa denna tokiga skatt. Jag kan bara vädja om att ledamöterna röstar på reservation 26 vid voteringen.

Herr talman! Som socialdemokrat har jag inga större principiella betänkligheter eller praktiska svårigheter när det gäller att förklara och försvara ett högt skatteuttag för att säkerställa en gemensamt finansierad offentlig välfärd till hela folket och i hela landet. Men jag kan inte med den bästa vilja i världen vare sig försvara eller förklara reklamskatten. Den är för mig och för de allra flesta i denna kammare obegriplig, orimlig och djupt orättvis.

Den infördes i början av 70-talet som ett sätt att försöka säkerställa tidningsutgivningsmångfalden. Det var ett sätt att få in skatt till staten för att sedan omvandla denna till presstöd, för att säkerställa utgivningen för de små svaga tidningarna och för de andrahandstidningar som finns i landet.

Sedan den tiden har medielandskapet förändrats dramatiskt i Sverige. Vi har sett en uppsjö av nya medier, nya medieaktörer och distributionsformer etableras, några som för 30 år sedan skulle betraktas som ren science fiction, t.ex. Internet. Så gott som alla de nyetablerade medierna, medieaktörerna och nätdistributörerna ser reklam och annonser som en viktig del av sin finansiering, men ingen av dem betalar reklamskatt. Det är t.o.m. så att man från den här kammaren, när det gäller Skatteutredningen 1997, gick utredaren till mötes och tog bort skatten för direktreklam, och så sänkte man skatten för tidningarna till 4 % och behöll tidskrifternas reklamskatt på 11 %, liksom när det gäller reklamblad som idrottsföreningarna har och arenareklam. Det är en fullständigt obegriplig hållning i den här frågan.

Man kan med rätta fråga sig vilka som spelar den viktigaste rollen för demokratin i Sverige, för åsiktsbildningen i Sverige, för folkbildningen i Sverige och för det fria meningsutbytet i Sverige. Är det dagstidningarna eller direktreklambara? Är det tidskrifterna eller den kommersiella lokalradion, som inte betalar någon reklamskatt?

Kan någon i denna kammare förklara det rimliga i att ha kvar en reklamskatt på annonser i dagspress och tidskrifter och för idrottsföreningar medan annonsering i reklamradio, reklam-TV, på webben och i direktreklam är helt skattebefriad? Kan någon i denna kammare förklara varför det inte är någon reklamskatt när man delar ut direktreklam med ett särskilt budskap i postlådan medan reklamskatten är 4 % om denna direktreklam bladas in i en tidning? Om den bladas in i en tidskrift är reklamskatten 11 %. Kan någon förklara denna logik? Jag är säker på att ingen kan, men ni får chansen. Jag tror att det är fullständigt omöjligt att förklara detta. Den här skatten är djupt orättvis. Den är orimlig, och den är demokratiskt mycket vanskelig. Därför säger jag så här: Måtte utskottets skrivning i slutsatserna också bli någonting som utskottet följer upp. Utskottet skriver nämligen följande: Utskottet vidhåller sin tidigare inställning att regeringen noga bör följa utvecklingen på området.

Samtidigt säger Bosse Ringholm i brev till tidskriftsföreningen att vi är överens om att det här ska avvecklas. Frågan är när, och hur ska utskottet följa regeringen till vägs ände? När ska vi få ett förslag i denna kammare om att den här reklamskatten ska avvecklas? Det måste komma fort, därför att den är djupt orimlig och går icke längre att försvara.

Anf. 41 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Jag har inte begärt replik för att förklara det här – Kenth Högström begär att någon här i kammaren ska förklara logiken. Jag har nämligen pläderat på precis samma sätt som Kenth Högström. Jag har dessutom namngivit Kenth Högström och hans partikamrater som har skrivit den här artikeln. Jag säger: Välkommen till reklamskatteavskaffarklubben!

Jag undrar nu varför Kenth Högström som är så värtalig när han beskriver problemet inte har lyckats övertala sina partikamrater om nödvändigheten av att avskaffa reklamskatten redan nu. Varför accepterar han att få det här svaret, som har givits i så många år, att man ska avvakta och vänta? Kenth Högström behöver ju inte göra det. Han kan faktiskt trycka på rätt knapp här senare i eftermiddag, eftersom jag har begärt votering om reservation 26 där även hans motion finns med, dvs. yrka bifall till att reklamskatten ska avskaffas.

Anf. 42 KENTH HÖGSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Jag har använt väldigt mycket tid för att argumentera för ståndpunkten, som jag nyss redogjorde för. Jag är t.o.m. säker på att det finns en klar majoritet i sak i denna kammare för att avskaffa reklamskatten. Se bara på Vänsterpartiets särskilda yttrande, på våra motioner eller på en rad olika opinionsinlägg från ministrar och från kammarföreträdare tidigare! Det är nästan ingen som försvarar och kan förklara denna reklamskatt. Men samtidigt är det ju så – och det vet alla som har någon erfarenhet av att bära upp ett regeringsalternativ – att om det inte går att hitta en rimlig finansiering omedelbart får man acceptera att det finns en majoritet för den här ståndpunkten så länge. Det gäller inte i sak utan finansieringen.

Jag har till nöds accepterat detta, och jag är beredd att ta den debatten med vem som helst. Om regeringen och det regeringsalternativ som ändå gäller i denna kammare inte riktigt kan finna en finansiering får jag acceptera det, mot min vilja och under stark protest, ska jag säga. Och jag vill säga till denna kammare att det är mot min absoluta övertygelse att i dag rösta ja just när det gäller den här frågan. Det här överensstämmer också med det särskilda yttrande som Vänsterpartiet har och som är i överensstämmelse med den opinionsbildning som vi har bedrivit i tidningarna. Som jag ser det är det bara en tidsfråga. Hur länge kan finansministern och utskottsmajoriteten vidhålla det här?

Anf. 43 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Nog har man haft några år på sig att försöka hitta den här finansieringen. De här uttalandena har ju funnits under ett antal år.

Jag vill påstå att det är bra att använda fina ord, hålla sådana här högtidstal och skriva artiklar. Det är en sak, men det räcker faktiskt inte, utan nu gäller det att handla. Då visar det sig att Kenth Högström inte har modet att trycka på den röda knappen, vilket borde kännas rätt, när vi ska votera om reservation 26. Jag kan inte förstå hur man kan stå och säga: Mot min övertygelse kommer jag att rösta. Jag trodde att vi satt här i riskdagen med en ganska stor personlig integritet och röstade efter vår övertygelse. Det gör jag i alla fall.

Anf. 44 KENTH HÖGSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Ingen behöver betvivla min personliga övertygelse och min personliga integritet. Jag har gått emot i andra frågor, men i den här frågan har jag förstått och accepterat att det finns en majoritet, bestående av Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna, som inte har funnit bättre finansiering just nu. Det får jag acceptera. Det är faktiskt en större fråga än den personliga övertygelsen.

Jag vill också säga att 1998 gick faktiskt den här kammaren reklam-skatteutredaren till mötes till en del då reklamskatten på direktreklam avskaffades. För mig är det obegripligt att man gjorde det. Jag satt inte i denna kammare när detta beslut fattades, men jag kan säga att det var obegripligt. Det hade varit bättre om man hade tagit bort eller sänkt skatterna för tidskrifter, arenareklam och idrottsföreningarnas programblad i stället för att reklamskattebefria direktreklamen. Det här är för mig fullständigt obegripligt.

Anf. 45 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Jag vill använda mina minuter till att prata om drivmedel. Förnyelsebara koldioxidneutrala drivmedel koldioxidbeskattas i Sverige. Det här är ju bisarrt. Vi var överens om att koldioxidskatten skulle användas som en miljöstyrande skatt. Den används inte så. Den används för att få in pengar till statskassan. Det här skämmer det svenska miljöskattesystemet.

Förnybara drivmedel missgynnas i mineraloljedirektivet och i svensk energiskattelagstiftning. Sveriges regering har varit passiv i den här frågan. Samma tvevhågsenhet utläser jag i det här betänkandet. Det står här att en fortsatt introduktion av biobränslen för fordonsdrift av samhällsekonomiska och statsfinansiella skäl bör ske i den takt som är möjlig och lämplig.

Vi vet att 40 % av koldioxidutsläppen i Sverige kommer från trafiken, och trafikens andel ökar dramatiskt. Kan vi göra någonting åt det? Ja, genom att öka beskattningen för att på så sätt minska konsumtionen.

I glesbygden finns inte fungerande kollektiva transportmedel. Det är mycket svårt att minska biltrafiken i någon större mån i glesbygden. Vi måste alltså få fram bättre drivmedel med mindre koldioxidutsläpp – och det är bråttom!

Det står också i betänkandet att biobränslen till följd av den ökade miljörelateringen av skattesystemet får en starkt konkurrenskraft genom att beskattningen av fossila bränslen ökar. Det gör den visserligen, men det gäller ju inte drivmedel. En ökning av beskattningen på både fossila och koldioxidneutrala drivmedel, som det ju handlar om, ökar inte de förnybara drivmedlens konkurrenskraft. För det är ju så: Beskattningen av koldioxidneutrala drivmedel ökar lika mycket som beskattningen på de fossila. Det är ett otroligt systemfel!

De nuvarande undantagen, dvs. det generella undantaget för biogas och projektdispenserna för etanol, befriar inte bara från koldioxidskatt utan även från energiskatt. Men de är ändå konkurrenskraftiga. Om utskottet verkligen tror att det finns möjligheter att få fram mängder av koldioxidneutrala drivmedel som klarar sig utan att också befrias från energiskatt, vilket ju skrivningen tyder på, är det anmärkningsvärt och borde glädja oss alla väldigt mycket. Men utskottet befarar alltså att det

blir statsfinansiella problem om koldioxidneutrala drivmedel befrias från koldioxidskatt. Marknaden kommer då att översvämmas av förnybara drivmedel som klarar sig på marknaden utan att befrias från energiskatt. Vore det så vore det en stor nyhet och dessutom mycket glädjande. Tyvärr är det inte så.

Det vore ofarligt men en viktig signal om utskottet vågade uttala att man inte ska koldioxidbeskatta koldioxidneutrala drivmedel och på så sätt hindra dem från att nå marknaden. Koldioxidbeskattningen ska inte vara en fiskal skatt; den ska vara miljöstyrande. Och när det gäller de 500 miljonerna som det står om satsas dessa i huvudsak på fordonsutveckling och icke på drivmedel, så det är också en undanflykt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

7 § Allmänna motioner om fastighets- och förmøgenhetsbeskattning

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU18
Allmänna motioner om fastighets- och förmøgenhetsbeskattning.

Anf. 46 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Höga skatter tvingar oss gamla från hus och hem. Det är dags att se över hela situationen för den lilla människan, dit de flesta pensionärer hör. Med vädjan om hjälp.

Detta kommer från en insändare undertecknad Aktiva seniorer. Förmodligen är de så många att skulle alla skriva under skulle det inte få plats på tidningssidan.

En annan insändare har rubriken En omoralisk beskattning: När jag använt skattade pengar för att bygga ett hem och uppfostrat en familj och samtidigt ökat BNP för Sverige anser jag det helt omoraliskt av svenska staten att beskatta mig för min insats.

Detta var ett litet axplock av upprörda medborgarröster om fastighetsskatten.

Jag tror aldrig jag fått så många telefonsamtal, så många brev och så mycket e-post som just när det gäller fastighetsskatten. Folk är oroliga, förbannade och ledsna, såsom framgår av mina citat – inte på oss moderater utan på Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Jag talar naturligtvis om vad vi moderater tycker om fastighetsskatten, nämligen att den ska avskaffas. Jag beskriver också vägen dit. Sedan brukar jag säga att det är bättre att de hör av sig till Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, partierna som i höstas röstade för att frysningen av taxeringsvärdena skulle upphöra. Jag berättar om det initiativ vi borgerliga tillsammans tog i skatteutskottet i början av året när vi gjorde ännu ett försök att få till stånd en fortsatt frysning av taxeringsvärdena – men blev nedröstade av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Jag talar också om Moderaternas försök att väcka en motion med samma innebörd, vilket stoppades av en majoritet här i kammaren.

Så nog har vi gjort allt vi kan. Vi kommer också att fortsätta vår kamp för att folk ska ha råd att bo kvar.

Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU18 *Allmänna motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning* behandlar just dessa frågor, som engagerar så många medborgare.

Jag har haft flera debatter med finansministern om fastighets- och förmögenhetsskatten i år. Jag kan tyvärr bara konstatera att finansministern har ett överhetsperspektiv när det gäller fastighetsskatten. Det bekräftas av uttalanden som: Eftersom en del får sänkt skatt och andra får höjd ökar inte skatten totalt, dvs. statens intäkter. Det är hans senaste visdomsord. Med dem visar han tydligt hur han och socialdemokraterna ser medborgarna som ett kollektiv och inte som enskilda individer. Systemet är viktigare än människorna.

Enligt Riksskatteverket kan de i många fall mycket kraftigt höjda taxeringsvärdena på småhus ge en skattechock. Som politiskt försvar för denna skattechock ska en s.k. begränsningsregel införas för hur hög fastighetsskatten kan tillåtas vara i förhållande till hushållets sammanlagda inkomster. Det är med denna gasa-och-bromsa-politik inte konstigt att jag vid tillfälle jämför finansministerns agerande med vad som gäller i en tortyrkammare: Först drar man åt tumskruvorna rejält, för att sedan lätta lite på trycket. Det fina i kråksången är att den plågade därigenom kan förledas att se förövaren som sin räddare i nöden – alltså först en rejäl skattechock, och sedan en liten begränsningsregel.

Finansministern vill få det att framstå som om han vore oskyldig till beslutet att chockhöja fastighetsskatten. Sanningen är att finansministern, Socialdemokraterna och de rödgröna stödpartierna först chockhöjer fastighetsskatten för de svenska hushållen, och sedan delar samma partier ut vad som väl ska uppfattas som nådagåvor till en del av dessa drabbade hushåll i form av en begränsningsregel. För detta förväntar sig Socialdemokraterna, Bosse Ringholm och förmodligen också Vänsterpartiet och Miljöpartiet applåder och hurrarop. Jag vet inte om ni har hört några.

Även om nu en begränsningsregel införs kommer finansministern att kunna ta igen det han förlorar på gungorna – begränsningsregeln – på karusellen – förmögenhetsskatten. För förmögenhetsskatten finns ingen begränsningsregel. En vanlig småhusägare kommer snabbt upp i en beskattningsbar förmögenhet med ett normalt hus och några aktier. Som parentes kan nämnas att 80 % av svenskarna äger aktier.

I höstens debatt om fastighets- och förmögenhetsskatten tog jag upp mormor Agda i sitt skuldfria barndomshem i skärgården, som får en rejäl höjning av fastighetsskatten och dessutom förmodligen också tvingas betala förmögenhetsskatt. För mormor Agdas del kan det bli ännu fler obehagligheter. Nu kommer nämligen Riksskatteverket att få den mycket tvivelaktiga uppgiften att kontrollera om mormor Agda sammanbor med fiskare Österman eller inte för att se hur det nya sambeskattningspåfundet, den s.k. begränsningsregeln, ska tillämpas. Jag har förstått att Riksskatteverket inte ser fram emot denna nya storebror-ser-dig-uppgift.

Den aviserade begränsningsregeln är som sagt en ny form av sambeskattningsregler. Hushållets sammanlagda inkomster ska ligga till grund för de 5 % av inkomsten som hushållet ska betala i fastighetsskatt. Den föreslagna begränsningsregeln ger i högsta grad utrymme för godtycke. Den riskerar att leda till ytterligare tolkningssvårigheter och därmed ökad

osäkerhet för enskilda och hushåll om vad som egentligen gäller. Förmodligen leder detta snart till ännu fler undantag och särtolkningar.

Man får t.ex. ingen lindring om man bor i ett område där några eller något hus i närheten sålts dyrt och man därigenom fått ett kraftigt höjt taxeringsvärde. Den övre gränsen är ju 3 miljoner kronor. En löneökning kan i vissa fall göra att den s.k. lindringen av fastighetsskatten ryker, vilket kan ge stora marginaleffekter. Har man barn som har egna inkomster kan det straffa sig genom höjd fastighetsskatt. Allt detta gör att utrymmet för skatteplanering ökar.

Mer rakt på sak uttryckt:

- Uppmuntrar den föreslagna begränsningsregeln enskilda människor att försöka anstränga sig lite mer för att få högre lön?
- Uppmuntrar detta till att jobba svart?
- Uppmuntrar detta till att skenskriva sig?
- Gör detta det enklare för Riksskatteverket, som redan i september 1999 sagt att man av flera skäl vill bli av med sambeskattnings av förmögenhet? Det är krångligt, dyrt och man har även påpekat jämställdhetsperspektivet.

Var och en får ge sina egna svar på dessa av mig ställda frågor. Mitt svar är att det enklaste och bästa för såväl individen som för samhället är att avskaffa fastighets- och förmögenhetsskatterna.

Moderaterna vill som ett första steg sänka fastighetsskatten till 1 % för småhus. Vi vill att bara halva markvärdet ska tas upp till beskattning samt ha kvar frysningen. De husägare som vid frysningens upphörande skulle fått lägre taxeringsvärde kommer naturligtvis i vårt förslag att tillgodoräknas detta lägre värde. Vi moderater ser de enskilda människorna, inte systemen.

Sedan kommer vi naturligtvis att successivt sänka nivån på fastighetsskatten tills den blir helt avskaffad.

Jag kommer nu att ge en liten jämförande konsumentupplysning om skillnaden mellan Moderaternas förslag, som jag precis drog, och Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag. Och jag är generös för jag inkluderar den ännu icke beslutade femprocentsregeln.

Jag har bett riksdagens utredningstjänst räkna, med min egen hemkommun som exempel. Där kommer fastighetsskatten att räknas upp med i genomsnitt 59 %. Det är inte de jätteextrema värdena, men 59 %. Jag utgick från en familj, Andersson kan vi kalla den, som i dag har ett hus som är taxerat till 1,2 miljoner, varav markvärdet är 300 000 kr. De får 59 % uppräknings. De jobbar båda två. Den ena har 25 000 kr och den andra har 30 000 kr i månadslön. Vad blir skillnaden mellan Moderaternas förslag och Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag? Jo, det blir en skillnad på 18 516 kr per år för den här familjen.

Jag tar samma taxeringsvärde, 1,2 miljoner, 300 000 kr i markvärde och ökningen på 59 %. Nu gäller det en ensamstående som har 18 000 kr i månadslön. Då blir skillnaden 13 040 kr per år.

Jag kan ta exempel på exempel. Det finns inget exempel där Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag kommer ut bättre än Moderaternas förslag.

Jag vill fortsätta med ett annat träffande citat av finansministern: ”Men jag tycker att fastighetsskatten är en bra beskattningsform, eftersom ingen kan komma undan, alla måste betala. — — — Inkomster kan man ibland skattefuska med, men det går inte med fastigheter. Jag tycker att fastighetsskatten är en rekorderlig skatt.”

Rättvisa är ett av socialister ofta använt ord. Jag kan dock för min del inte förstå rättvisan i att mormor Agda som bor i sitt färdigbetalda barn-
domshem i skärgården ska behöva betala förmögenhetsskatt medan de rikaste aktieägarna slipper. För mig som moderat är rättvisa att alla slipper förmögenhetsskatt och att fastighetsskatten avskaffas.

Med detta kommer jag nu in på förmögenhetsskatten.

I maj 1997 beslutade riksdagen att alla A-listenoterade aktier skulle förmögenhetsbeskattas. Ett undantag gjordes för aktier ägda av personer eller familjer som hade mer än 25 % av rösterna och då introduktionen gjorts 1992 eller senare. På så sätt undantogs ett tiotal familjer.

För att undvika en massflykt från landet och flykt från A-listan till de skattebefriade O- och OTC-listorna kom det i slutet av 1997 nya regler som innebar att ägare slipper förmögenhetsskatt om de vid tiden för bolagets börsintroduktion ägt 25 % eller mer av rösterna, oavsett när bolaget introducerades. På så sätt undantogs ytterligare några.

Förmögenhetsskatten är inte träffsäker i vare sig ekonomisk eller moralisk bemärkelse. Det går inte att motivera att aktieinnehav i Telia och Huvudstaden är skattepliktigt, men inte i Europolitan och Drott, att småhusinnehav för eget boende är skattepliktigt, men inte fastighetsinnehav för andras boende, att pensionssparande i aktiefonder i PPM:s regi är skattebefriat, men inte individuellt pensionssparande i aktiefonder.

Snårigt? Ja. Rättvist? Nej, knappast.

Vi moderater vill avskaffa förmögenhetsskatten. Vi tar det i två steg. Det första steget är att ta bort sambeskattningsform av förmögenhet samt höja fribeloppet till 1,5 miljoner kronor per person. Nästa steg är att slopa förmögenhetsskatten helt.

Detta var vi moderater nära att lyckas med tillsammans med de övriga borgerliga partierna och med stöd av Miljöpartiet. Men Miljöpartiet visade sig säga en sak i massmedierna och göra något annat när läget blev skarpt. Om Miljöpartiet menade allvar med att man verkligen ville avskaffa sambeskattningsform har man enligt mig sålt sig för, ja, det brukar väl heta grynvälling, men jag vill säga vattvälling. Man har sålt sig för ingenting.

Efter alla turer i denna fråga är resultatet mycket magert. Sambeskattningsform av förmögenhet tycks bli kvar, om nu inte Miljöpartiet i elfte timmen ändrar sig. Vi får se vad som händer vid dagens votering. Undrens tid kanske ännu inte är förbi.

Den sambeskattningsform som i dag sker av giftas och sambors förmögenhet utökas nu, som jag tidigare sagt, till att också gälla fastighetsskattens nivå, eftersom den aviserade begränsningsregeln avgörs av hushållets sammanlagda inkomster. Här räknas nu även barn under 18 år med. Detta måste uppfattas som ett stort bakåtsträvande steg på vägen mot ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Statsministern säger att det behövs fler barn i Sverige. Tror han och socialdemokraterna att sambeskattningsform av förmögenhet hamnar på uppmuntranskontot för att skaffa fler barn? Samma dag som du skaffar barn

får du om du är sambo vackert betala förmögenhetsskatt, och detta från en ur internationellt perspektiv låg nivå. Världens mest jämställda regering, som bedriver en fantastisk jämställdhetspolitik – det är i vart fall vad jämställdhetsministern säger i sina högtidstal. Men verkligheten är som synes en annan.

Det finns ett enkelt sätt att göra det möjligt för alla att bo kvar i sina hus utan att känna att man just sluppit undan tack vare föga tillförlitliga och mycket godtyckliga undantag och begränsningsregler. Det finns ett enkelt sätt att minska politikerns makt och inflytande över de boendes vardag och hushållsekonomi. Detta enkla sätt är att en gång för alla avskaffa både fastighetsskatten och förmögenhetsskatten.

Herr talman! Vi moderater står naturligtvis bakom alla våra åtta reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1.

Anf. 47 HELENA HÖIJ (kd):

Herr talman! I det betänkande vi nu debatterar behandlas två frågor som är mycket aktuella för många hushåll, inte minst gäller det i expansiva delar av vårt land och i mycket attraktiva områden längs våra kuster. Det är fastighetsskatten och förmögenhetsskatten.

Med den upptining av fastighetstaxeringsvärdena som regeringen trots livliga protester från bl.a. småhusägare och de borgerliga partierna låter slå igenom kommer de här två skatterna att öka skatten på boendet dramatiskt för många hushåll.

I tidigare debatter har företrädare för socialdemokraterna hänvisat till den s.k. begränsningsregeln och menat att ingen ska behöva oroa sig. Men den som är ute och träffar villaägare i olika sammanhang kan tyvärr konstatera att oron finns kvar och den är dessvärre befogad.

Jag kan bara gå till mitt eget grannskap här i Stockholm. Under en kafékväll i förra veckan på temat Aktuella frågor var fastighetsskatten en av de frågor som fick mest uppmärksamhet.

En småbarnsfamilj som köpte sitt hus för tre fyra år sedan har naturligtvis fortfarande ganska stora lån på det. Man har samtidigt genom ett arv ett litet kapital undanstoppat i aktier på banken. Man har hittills inte betalat förmögenhetsskatt. Genom att taxeringsvärdena höjs med närmare 100 % drabbas man av en kraftigt höjd fastighetsskatt och kommer nu också att få betala förmögenhetsskatt. Lågt räknat höjs boendekostnaden för den här familjen med 25 000 kr per år, dvs. närmare 2 000 kr i månaden genom ökade skatter.

Eftersom båda tjänar hyggligt kommer de inte att omfattas av begränsningsregeln, så man kan ju hävda att det inte drabbar någon fattig. Man borde kanske fråga sig om de inte hade kunnat förutse den här kostnadsökningen när de köpte huset för snart fyra år sedan. Kanske – men knappast.

Sålunda drabbas den här familjen av oro. Under vilka villkor har man råd att bo kvar? Vilka alternativ finns? Kan man hitta ett billigare boende i området, så att barnen kan gå kvar i skolan, osv.? Till den stress som många småbarnsfamiljer känner av hämtning och lämning på dagis, köer på ICA Stormarknad osv. läggs nu en ekonomisk stress som de inte själva har makten över.

Ett par med fyra utflugna barn bor kvar i den villa som de köpte när barnen var små. Om de skulle sälja skulle de göra en väldigt bra affär

med den prisutveckling som varit på villor i Stockholms förorter, men de trivs, har sina vänner i området och har ork kvar för att sköta ett stort hus. Men deras boendekostnader kommer på grund av ökade skatter t.o.m. att öka med mer än för de barnfamiljer som jag nyss redogjorde för. Taxeringsvärdet på deras hus hamnar lite över 3 miljoner, så inte heller de kommer att omfattas av den s.k. begränsningsregeln.

Som egenföretagare ställer de sig nu frågan om de kan gå i pension och trappa ned så som de hade tänkt eller om de ska fortsätta ett tag till. Kunde det här paret ha förutsett utvecklingen av boendekostnaderna? Knappast.

För deras granne, en gammal man som köpte sitt hus för snart 50 år sedan, kommer skatterna på boendet att öka med 92 %. Den avbetalade villan, som för honom och för så många andra änkemän och änkor skulle vara en garanti för en trygg ålderdom, är nu i stället en källa till oro.

De som kommer att omfattas av begränsningsregeln är inte så många. Man räknar med att det är 150 000 personer. Även de känner en osäkerhet inför framtiden.

Jag fick under kafékvällen många frågor som jag inte kunde svara på. Remisstiden på regeringens PM om begränsningsregeln löper till den 9 maj. Därför kan man väl inte räkna med ett slutgiltigt förslag i vårbudgeten och därmed inte heller med ett beslut i vår. Detta är högst otillfredsställande.

Ingen av dem som jag talade med kunde se någon rim och reson i fastighets- och förmögenhetsbeskattningen. Den upplevdes helt enkelt inte som rimlig. För att vi ska kunna upprätthålla tilltron till skattesystemet måste beskattningen ha folklig förankring och upplevas som rimlig. En av de viktigaste principerna för skatt på boende är att den ska vara förutsägbar för den enskilde. Beskattningen av fastighet och förmögenhet får inte heller urholka äganderätten utan ska utformas enligt vedertagna principer om skatt efter bärkraft och efter likabehandlingsprincipen.

Småhus och bostadsrätter är inte i första hand en kapitalplacering och ska därför inte beskattas som om de årligen genererar en löpande avkastning. Vi kristdemokrater anser att fastighetsskatten i sin nuvarande utformning snarast måste avvecklas. Vi har tillsammans med de andra borgerliga partierna vid åtskilliga tillfällen tagit upp frågan om fortsatta frysta taxeringsvärden som en start men varje gång blivit nedröstade av majoriteten.

I bostadsutskottets yttrande till skatteutskottet pekar man på den ökande betydelse som fastighetsbeskattningen har kommit att få just för boendekostnaderna. Man menar där att det är av stor vikt att beskattningen av boende inte bara vägleds av fiskala överväganden utan också av bostadspolitiska hänsyn och att det är viktigt att noga överväga beskattningens bostadspolitiska konsekvenser. Tyvärr fick de här synpunkterna inget genomslag i skatteutskottets behandling.

Herr talman! Tyvärr verkar det återigen som om majoriteten blundar för orimligheterna i dagens fastighetsskattesystem och för de konsekvenser som det får.

Till slut vill jag lyfta fram ytterligare en aspekt av förmögenhetsbeskattningen, nämligen sambeskattningen. Vi hoppades länge kunna få en majoritet för ett avskaffande av den, men vi i de partier som är för ett avskaffande av sambeskattningen fick tyvärr reservera oss. Jag vill till

slut säga att jag sedan kommer att yrka bifall till den reservation som handlar om ett avskaffande av sambeskattningen för att få denna fråga ordentligt prövad här i kammaren.

Såsom sambeskattningen är utformad tror jag inte att det finns några argument för den, utom möjligen statsfinansiella. Konsekvenserna av en sambeskattning av förmögenhet blir att sambopar utan barn med en förmögenhet om 2 miljoner kronor som gifter sig eller får barn drabbas av en skatteökning om 7 500 kr. Det uppfattas knappast som rimligt eller som förenligt med likabehandlingsprincipen. Ett ogift par får ingen skatt, men ett gift par eller ett par med barn får en skatt om 7 500 kr. Riksdagen bör ge regeringen till känna att sambeskattningen bör avskaffas.

Kristdemokraterna står givetvis bakom samtliga sina motioner, men jag yrkar för tids vinnande bifall endast till reservation 2 under punkt 1, som handlar om fastighetstaxeringen, och till reservation 13 under punkt 11, som handlar om ett avskaffande av sambeskattningen.

Anf. 48 ROLF KENNERYD (c):

Herr talman! Fastighetsskatten ligger för många fastighetsägare på en nivå som äventyrar deras möjligheter att behålla sin fastighet. Detta är naturligtvis otillfredsställande. Dessa påtagliga svårigheter för trots allt ett mindretal av fastighetsägarna får dock inte förleda oss att helt avskaffa fastighetsskatten på bostäder.

Fastighetsskatten inbringar i år ungefär 24 miljarder kronor till våra gemensamma finanser. En sänkning eller ett borttagande av fastighetsskatten ska naturligtvis konkurrera med andra skattesänkningar som också är angelägna för att t.ex. stimulera tillväxt eller åstadkomma angelägna fördelningspolitiska effekter.

Centerpartiet har gjort den prioriteringen att under de närmaste åren framför allt sänka inkomstskatten för låga och normala arbetsinkomster, att sänka arbetsgivaravgifterna för småföretag och att sänka fastighetsskatten. Vi anser att fastighetstaxeringsvärdena bort frysas fram till nästa allmänna fastighetstaxering och att skattesatsen samtidigt bort sänkas.

Nu ville den socialistiska majoriteten annorlunda, och därför höjdes taxeringsvärdena vid årsskiftet på många håll mycket kraftigt. Vi företrädare för oppositionspartierna har via förslag om ett utskottsinitiativ försökt att få till stånd en förändring av detta beslut.

Den f.d. miljöpartistiske ledamoten av utskottet Birger Schlaug gav i medierna intrycket att kunna stödja ett sådant initiativ. I enlighet med det beteendemönster som visat sig vara betecknande för herr Schlaugs agerande visade denne inga sådana ambitioner när vi kom fram till beslut vid utskottsbehandlingen. Genom Birger Schlaugs ställningstagande omöjliggjordes en fortsatt frysning av taxeringsvärdena. Tala om omoraliskt beteende! Att ge intryck i medierna av att medverka till lättnader och samtidigt agera i motsatt riktning när besluten fattas ger utsatta människors förhoppningar som följs av besvikelse när det visar sig att förhoppningarna varit ogrundade.

Vi kommer framgent att lägga fram förslag om ytterligare sänkningar av skattesatser och samtidigt förbättra taxeringsförfarandet så att avarterna och orättvisorna i taxeringsförfarandet elimineras. Dessa avarter och orättvisor är särskilt påtagliga för fastboende i attraktiva fritidshusområden.

Vi föreslår att separata värden etableras för fastboende och fritidsboende för att förhindra att höga fritidshuspriser smittar av sig och höjer också taxeringsvärdet för fastboende med långa innehavstider. Vi anser vidare att taxeringsprocessen vid nästa allmänna fastighetstaxering bör genomföras i lokala taxeringsnämnder med lokalt förtroendemannainflytande.

Herr talman! I detta betänkande finns ytterligare ett exempel på herr Schlaugs klurerier och kluverier. Den här gången gäller det sambeskattningen av förmögenhet. Det är en gammal kvarleva. Det är faktiskt den enda kvarlevan i skattesystemet där äkta makar och även gemensamma barn sambeskattas.

Här gav Birger Schlaug återigen utåt intryck av att vilja medverka till en förändring. När det kom till beslut hade han inte möjlighet att ge det stöd som erfordrats för att skapa majoritet för att ta bort sambeskattningen på förmögenheten.

Det gick alltså inte att få majoritet för att avskaffa den otidsenliga sambeskattningen den här gången. Men det är min absoluta övertygelse att det bara är en tidsfråga innan denna sista bastion i skattesystemet som diskriminerar och motverkar jämställdhet också kommer att falla. Vi kommer att medverka till detta. Jag vill därmed yrka bifall till reservationerna 6 och 13.

Herr talman! För övrigt anser jag att förmögenhetsskatten i dess helhet på sikt bör förgöras!

Anf. 49 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Det blir allt tydligare att jag inte behöver titta ut så mycket på solen här från kammaren eftersom de retoriska mästerverken når nya nivåer. Tack, Rolf Kenneryd!

Herr talman! Folkpartiet liberalerna anser att nivån på fastighetsbeskattningen är för hög och att dagens beskattningsform är oacceptabel. Vi menar att sänkningen av fastighetsbeskattningen ska ske stegvis men inledas omgående.

Det går inte att förbise att fastighetsskatten tillsammans med övrig beskattning som drabbar själva boendet sedan länge har passerat vad som kan anses vara rimligt. Att vissa får betala upp till tio gånger mer i skatt än andra med samma hus fast i s.k. mindre attraktiva delar av landet uppfattas med rätta som orimligt. Att dessutom den som tar väl vara på sin egendom genom förbättringar, reparationer och underhåll får högre skatt som belöning är en svårbegriplig drivkraft för en god ekonomi.

Sverige har sedan 20-talet haft olika sorters beskattning och tre olika modeller för egnahemsbeskattning. Fram till början av 50-talet hade vi en konventionell beskattning. Därefter höll vi oss med en schablonintäktsbeskattning. Sedan ett tiotal år tillbaka har vi en fastighetsskatt. Räntor på bolån och andra lån får fortfarande dras av i kapitalbeskattningen. Men kopplingen värde av boende och avdrag för räntor har inte varit lika klar och är framför allt inte lika konsekvent för alla bostadsformer.

Det finns många specialister och förslag på området fastighetsbeskattning. En representant för Skattebetalarnas förening, som står bakom en stor del av medborgarnas kampanjande mot fastighetsskatten, föreslog kanske den enklaste lösningen vid ett stort möte jag deltog i, nämligen avskaffad fastighetsskatt och avskaffade ränteavdrag.

Jo, jag tackar! Visst fungerar det. Men det skulle utgöra ett dråpslag mot den yngre generation medborgare som vi i andra sammanhang vurmar för. Eller rättare sagt: Oss och andra som man förväntar sig ska leverera lite fler barn till samhället så att några av mina värderade kolleger här i kammaren någon gång kan gå i pension, om ni inte ska jobba för evigt.

Vägen till sänkt beskattning ska innehålla avskaffande av den nuvarande fastighetsbeskattningen, införande av en schablonintäktsbeskattning för egnahem samt tills vidare bibehållen avdragsrätt för låneräntor.

I avvaktan på en grundläggande reformering bör taxeringsvärdena fortsatt vara frysta men en sänkning av beskattningen genomförs. Detta har vi i Folkpartiet liberalerna ett skarpt förslag om i vårt budgetförslag. Det röstades tyvärr ned.

Visionen för framtiden är dock klar. Fastighetsskatten bör avskaffas. Men för att hålla lite systematik i skattesystemet, som jag talade om förut, måste avdragsrätten för låneräntor då fasas ut. Det ska bli en ”fungerande spegel”.

Herr talman! Man måste här konstatera att majoritetens handläggning av fastighetsskatten är synnerligen okänslig. Det är socialt och inte minst ekonomiskt besvärligt. Det drabbar många familjer, och inte minst familjer med barn.

Att sedan inte medborgare i allmänhet känner till hur denna s.k. begränsningsregel – som de facto är en ny marginalskatt och en ny sambeskattningsregel – är utformad är fullständigt obegripligt. Det finns ännu i dag i april månad inte något färdigt förslag. Det finns ett förslag som är ute på remiss. Vi vet inte vilka ändringar som kommer att följa. Detta kan inte betraktas som rättssäkert i ordets rätta bemärkelse.

Sedan över till förmögenhetsskatt. Regeringen har genomfört en höjning av fribeloppet för förmögenhetsskatt. Men man lånar inte ut sig till något intellektuellt eller substantiellt resonemang om vilka effekter den fortsatta beskattningen av sparsamhet har sammantaget på kapitalbildning i vårt land.

Sannolikt är denna skatt en starkt bidragande orsak till att regeringen, enligt sina egna beräkningar, kommer fram till att det finns närmare en halv biljon kronor av svenska privata besparingar utomlands. Fast med den senaste tidens börsras medger jag att uppskattat belopp kanske ska minskas något. Det är kanske bättre att säga ”bara” 350 miljarder. Det är ett belopp som dessutom framhölls av Riksskatteverkets egen expert vid utskottets utfrågning om skatterna och internationaliseringen för knappt två månader sedan.

Det är således gigantiska kapitalbelopp som inte genererar ett rött öre i skatteintäkter till svenska staten. Majoriteten företräder inga dynamiska perspektiv och funderar inte på hur det påverkar samhället och företagsstrukturen i vårt land. Man har köpt en viss lindring av sambeskattningen, dock inte helt. Men skadligheten för kapitalbildningen i vårt land vill man absolut inte diskutera. Frågan om vad som driver företagsägande och kapital ut ur vårt land i stället för att locka det till vårt land är, vilket fler än liberaler har påpekat, ett av våra allvarligaste strukturproblem i det svenska skattesystemet.

När det sedan kommer till sambeskattnings blir det riktigt allvarligt. Det är, som någon påpekade förut, det enda momentet av sambeskattnings

som finns i nuvarande skattesystem. Vi riskerar visserligen att föra in ett nytt. Det kanske är ett tecken på att socialdemokraterna inte tar det så allvarligt. Nu tänker jag på begränsningsregeln som brukar hyllas av majoriteten.

Riksskatteverket anser att ett slopande av sambeskattningen av en familjs förmögenhet skulle vara till stor fördel och innebära avsevärda förenklingar i de tekniska systemen. Sambeskattnings är gigantiskt byråkratiskt och dessutom olämpligt. Den innebär att man kontrollerar en mängd människor på ett olämpligt sätt.

Staten ska hålla reda på vem som är särbo, sambo, gift, har registrerat partnerskap, har barn, har styvbarn, har delad vårdnad, etc. Det är väl ingenting för staten att ägna sig åt, i varje fall inte inom skattesystemet. Det finns ett skäl till att Riksskatteverket självt vill ta bort detta. Det är ändå en myndighet som pekar på tekniska problem.

Hursomhelst menar vi att sambeskattningen är oacceptabel ur ett jämställdhetsperspektiv. Kvinnor och män måste fullt ut betraktas som myndiga individer. Vi har alla rätt till den respekten av staten, och det gäller naturligtvis även skattemyndigheten. Hur man inom en familj delar upp det ekonomiska ansvaret är dessutom en privatsak.

Skyldigheter och rättigheter gentemot samhället ska vara individuella. Detta är en syn som jag – och många här, hoppas jag – tycker ska avspeglats i skattesystemet. Men vi är åter hänvisade till prioriteringar där vi kan ställa ett borttagande av sambeskattnings mot andra lämpliga saker som företräddare för majoriteten kanske återkommer till, t.ex. avdragsrätt för fackföreningsavgifter.

Herr talman! Folkpartiet liberalerna står som vanligt självfallet bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation nr 3.

Anf. 50 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Herr talman! I detta betänkande behandlar vi motioner från allmänna motionstiden förra året. Den här gången rör det fastighets- och förmögenhetsskatten. Det handlar bl.a. om attraktiva områden, energisparåtgärder, gränsdragning mellan äkta och oäkta bostadsföretag, fastighets-skatt för fastigheter i utlandet, tomträttsinnehavares skattskyldighet och sambeskattnings av förmögenhet m.m.

Till betänkandet har fogats 13 reservationer. Låt mig inledningsvis yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Herr talman! Låt oss se tillbaka på vad som har hänt under det senaste året på detta område. Två utredningar avlämnade under förra året sina betänkanden. Fastighetsbeskattningskommittén lämnade sitt slutbetänkande *Likformig och neutral fastighetsbeskattnings*, där man bl.a. föreslår att fastighetsskatten för privatbostadsfastigheter ska ersättas med en schablonintäkt som tas upp till beskattning i inkomstslaget kapital, att en takregel ska dämpa fastighetsskatteuttaget vid större värdeförändringar samt att en generell och landsomfattande begränsningsregel införs. Som en konsekvens av kommitténs ställningstagande när det gäller hur skattemässig neutralitet bör skapas mellan olika boendeformer föreslår kommittén en modell för avveckling av såväl fastighetsskatten som räntebidragen för hyresbostadsfastigheter.

Prot. 2000/01:91

4 april

*Allmänna motioner om
fastighets- och för-
møgenhetsbeskattnings*

Fastighetstaxeringsutredningen föreslår bl.a. att det årliga omräkningsförfarandet avskaffas och att det i stället ska ske en allmän fastighetstaxering vart sjätte år och en förenklad fastighetstaxering tre år efter den allmänna fastighetstaxeringen.

Förra hösten beslutade riksdagen att sänka fastighetsskatten för småhus från 1 ½ % till 1,2 % och för flerbostadshus från 1,2 % till 0,7 %. Vidare har förändringar skett i förmögenhetsbeskattningen, där fribeloppen har höjts från 900 000 kr till 1 miljon kronor för ensamstående och till 1 ½ miljon kronor för sambeskattade par. Anledningen till dessa förändringar är att fastigheternas taxeringsvärden justerades den 1 januari i år, dvs. frysningen upphörde. Om inget hade gjorts hade det lett till kraftiga förändringar i fastighets- och förmögenhetsbeskattningsuttaget i stora delar av vårt land.

Ett förslag till begränsningsregel i fastighetsskatten har nu presenterats. Förslaget innebär i korthet att ett hushåll ska betala högst 5 % av inkomsten i fastighetsskatt för sin permanentbostad – där man är folkbokförd – med några få undantag.

På fastigheter med taxeringsvärden över 3 miljoner kronor beräknas nedsättningen bara upp till denna gräns. Därutöver får man som vanligt betala 1,2 %. Fastigheter taxerade till mindre än 230 000 kr omfattas inte, och hushåll med mycket stora förmögenheter omfattas inte, på så sätt att en del av förmögenheten räknas med vid beräkningen av hushållsinkomsten. Förslaget kommer nu att remissbehandlas, och därefter kommer regeringen att ta ställning till de inkomna synpunkterna och sedan lämna en proposition till riksdagen. Förslaget är att begränsningsregeln ska gälla retroaktivt från den 1 januari i år.

Herr talman! Flertalet av de frågor som tas upp i reservationerna har behandlats i Fastighetsbeskattningskommittén eller Fastighetstaxeringsutredningen, och är nu föremål för beredning i regeringen. Utskottsmajoriteten anser att resultatet av denna beredning ska avvaktas. Utifrån detta avslås reservationerna.

När det gäller frågan om förmögenhetsbeskattningen finns det två gemensamma reservationer från de borgerliga partierna. I den ena reservationen vill man ha slopad förmögenhetsskatt, och hänvisar bl.a. till att många av de största ägarna inte betalar någon förmögenhetsskatt för sitt aktieinnehav, medan låginkomsttagarna med småhus nu tvingas lämna sina hem på grund av kombinationen av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt. Låt mig säga att det aldrig har varit socialdemokraternas mening att personer i vanliga inkomstgrupper som bor i egna hem ska betala en betungande förmögenhetsskatt. Utifrån detta har vi höjt fribeloppen. När det gäller den totala skatten på boendet kommer begränsningsregeln att bli mycket bra för hushåll med låga och normala inkomster.

Ni tar alltid upp att många av de största ägarna av aktieinnehav inte betalar förmögenhetsskatt på dessa. Nej, det finns en olikformighet på detta område som vi är medvetna om. Vi är också beredda att diskutera den för att försöka hitta en lösning så att även denna förmögenhet, som brukar betraktas som arbetande kapital i företagen, kan beskattas på ett rimligt sätt. I den allmänna debatten verkar det ibland som om dessa personer inte betalar någon förmögenhetsskatt alls, vilket inte stämmer. De betalar skatt på andra delar av sin förmögenhet.

I den andra reservationen tas sambeskattnings av förmögenhet upp. Från utskottsmajoritetens sida anser vi att det är viktigt att jämställdhetsaspekten beaktas när skatteregler utformas. Det viktiga är att vi ska sträva efter likformighet när det gäller olika samlevnadsformer. I och med att fribeloppet höjs anser vi att denna viktiga aspekt nu har fått en större tyngd än tidigare. Utifrån detta avslås även denna gemensamma borgerliga reservation.

Herr talman! Som jag sade i den förra debatten är det inte svårt att föreslå skattesänkningar. Det svåra är att hitta något annat att finansiera vår välfärd och våra gemensamma intressen med. Utifrån detta anser vi socialdemokrater att vi ska ha kvar beskattningen både när det gäller fastigheter och förmögenhet. Men som jag också sade i mitt förra anförande behöver skattesystemet alltid ses över, diskuteras och förändras. Självfallet ska vi inte ta ut mer skatt än vi har behov av.

Än en gång yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 51 HELENA HÖIJ (kd) replik:

Herr talman! Jag redogjorde i mitt anförande för tre hushåll som av olika skäl inte kommer att omfattas av det av socialdemokraterna i debatten om fastighetsskatten så ofta använda argumentet begränsningsregeln.

Jag försökte också förmedla den ovisshet som det fåtal som kommer att omfattas av begränsningsregeln känner inför de höjda boendekostnader som blir resultatet av de upptinade taxeringsvärdena. De kommer ju att slå igenom på både fastighetsskatten och förmögenhetsskatten nästa år.

Herr talman! Jag undrar vad Lisbeth Staaf-Igelström skulle ha sagt till de personer som jag träffade den där kafékvällen för drygt en vecka sedan i en av Stockholms förorter. Vad har hon att säga till den man som får höjda boendekostnader med 92 % i form av höjd fastighetsskatt och förmögenhetsskatt?

Vad säger hon till den barnfamilj som köpte sitt hus för fyra år sedan? Familjen gjorde en kalkyl, och tyckte att man hade köpt sitt drömhus. Nu drabbas familjen av ökade kostnader med 2 000 kr i månaden.

Herr talman! Det är mina frågor till Lisbeth Staaf-Igelström.

Anf. 52 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Först och främst tror jag att Helena Höij gör ett litet fel när hon säger att man inte kommer att omfattas av begränsningsregeln alls. Det förslag som nu är ute på remiss innebär att man kommer att omfattas av begränsningsregeln vid taxeringsvärden på upp till 3 miljoner, som jag sade i mitt anförande. Det som ligger över kommer det dock att bli 1,2 % på. Alla kommer alltså att få en del av begränsningsregeln, men de som har de allra dyraste fastigheterna och den allra största förmögenheten kommer inte att få lika mycket som de som har normala inkomster.

Sedan undrar jag om Helena Höij är tydlig när hon och andra från ert parti träffar människor. Är ni tillräckligt tydliga när ni säger att ni vill avskaffa fastighetsskatten samtidigt som ni vill införa en kommunal fastighetsavgift? Den kommer också att kosta pengar för människor. Bor man i attraktiva områden, i skärgården där avstånden är långa, blir det

dyrare än om man bor i tätbebyggt område. Det tycker jag att ni ska vara väldigt tydliga om. Är ni tydliga i den här frågan, Helena Höij?

Anf. 53 HELENA HÖIJ (kd) replik:

Herr talman! På den sista frågan kan jag svara Lisbeth Staaf-Igelström att vi är väldigt tydliga. Lisbeth Staaf-Igelström kan få ta del av ett flygblad som jag delade ut på den här kafékvällen. Där redogör vi för vårt alternativ med en kommunal fastighetsavgift som inte alls kommer att ligga på samma nivå som dagens fastighetstaxering. Den tar sin utgångspunkt i helt andra former och den uppfyller de principer som jag i mitt anförande redogjorde för. Med en kommunal fastighetsavgift kommer det inte att bli dyrare att bo i skärgården än att bo i ett tätbefolkat område. Så på den punkten kan jag lugna Lisbeth Staaf-Igelström.

Jag tror inte att jag har missuppfattat begränsningsregeln. Jag har noggrant läst den PM som har utgått från Regeringskansliet. Den här mannen som får ökade kostnader med 92 % hamnar precis över 3 miljoner i taxeringsvärde.

Den familj som jag redogjorde för får ett taxeringsvärde under 3 miljoner. Men man har inkomster på i runda slängar 26 000 kr per make. Om förmögenheten räknas med kommer man alltså över gränsen för de 5 procenten. Denna familj kommer att få ökade kostnader på 2 000 kr i månaden – en barnfamilj som redan i dag har anpassat sitt liv och sitt boende till sina inkomster. Man får nu ökade kostnader på 2 000 kr i månaden, kostnader som man inte själv kan påverka.

Anf. 54 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Då uttryckte sig Helena Höij lite slarvigt i sitt anförande. Jag antecknade noga att hon sade att de ej kommer att omfattas av begränsningsregeln. Men de kommer att omfattas av den upp till 3 miljoner plus förmögenhet, så det blir ännu högre innan de kommer att omfattas. Vi har ju fribeloppet också. Jag skulle gärna vilja se de räkneexempel som Helena Höij har tagit fram.

Sedan är det också underligt att man aldrig diskuterar de låga boenderäntor som vi har i vårt land. De innebär att flertalet som bor i villor har fått väsentligt lägre boendekostnader. Jag kan ta mig själv som exempel. När räntan var som högst hade jag en högre bostadskostnad med nästan 1 500 kr i månaden. I dag har jag en mycket låg boendekostnad, och så är det för det stora flertalet. Man har fått en betydligt lägre boendekostnad i och med de låga boenderäntorna.

Jag anser att begränsningsregeln är bra. Den kommer också att underlätta för dem som har låga eller normala inkomster. Det är ca 13 000 fastigheter i vårt land som har ett taxeringsvärde som överstiger 3 miljoner. Av dessa kommer de som äger fastigheter som har taxeringsvärde upp till 3 miljoner att få göra denna avräkning. Sedan blir det 1,2 %.

Anf. 55 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Lisbeth Staaf-Igelström var ju väldigt teknisk och systematisk i sitt anförande. Jag bara undrar vart människorna tog vägen.

Kan Lisbeth Staaf-Igelström säga att hon är nöjd med hur enskilda människor drabbas av fastighetsskatten och förmögenhetsskatten? Var det inte socialdemokraterna som talade om att boendet är en social rättig-

het? Hur kan man då förklara att vanligt folk som bor på fel ort kanske måste flytta?

Jag skulle kunna ta upp fler exempel där jag jämför moderaternas förslag med socialdemokraternas. Jag har tagit med begränsningsregeln och låtit RUT räkna på dessa exempel.

Jag ska ta upp mormor Agda som ett ytterligare exempel. Hon har betalat av på sitt hus helt och hållet och har en pension på 15 000 kr i månaden och bor i ett hus som i dag är taxerat till 800 000 kr. Taxeringsvärdet blir nu uppräknat med 59 %. Skillnaden för henne mellan socialdemokraternas förslag och moderaternas förslag är över 5 000 kr per år. Det är en ganska väsentlig skillnad.

Lisbeth Staaf-Igelström säger att med begränsningsregeln kommer alla med låga inkomster att få det jättebra. Det är inte sant. Lisbeth Staaf-Igelström glömmer en sak, och det är förmögenhetsskatten. Den påverkar faktiskt det hela för väldigt många.

Sedan var det intressant att höra att det som aviseras här egentligen är skärpt förmögenhetsskatt för en del. Man ska inte avskaffa den, utan man ska skärpa den. Vi moderater vill avskaffa förmögenhetsskatten för alla. Det tycker vi är rättvist.

Anf. 56 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Jag kanske lät lite teknisk, men jag glömmer aldrig människorna bakom. Jag glömmer aldrig de människor som har låga inkomster och som har svårt att få sin tillvaro att gå ihop, som är arbetslösa, som är sjuka och som med moderat politik skulle få det betydligt sämre med lägre ersättningsnivåer i våra trygghetssystem. Dessa människor glömmer jag aldrig.

Sedan blev jag lite konfunderad när jag hörde Marietta de Pourbaix-Lundins inledningsanförande. Jag tycker att det är lågvattennivå när man jämför finansministerns agerande med en tortyrkammare. Vi ska inte ha den nivån på debatten. Jag håller hellre med Johan Pehrson om att det ska vara lite mer stuns i våra debatter. Jag tycker inte vi ska ha den nivån som Marietta de Pourbaix-Lundin hade.

Det stora flertalet av dem som nu har fått en höjd fastighetsskatt kommer att omfattas av begränsningsregeln. Vi tycker att det är bra. Begränsningsregeln kommer att gälla retroaktivt från den 1 januari, som jag sade i mitt inledningsanförande.

Anf. 57 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att jag inte fick svar på min fråga om socialdemokratisk bostadspolitik går ut på att en del måste flytta. Jag trodde inte att det var så. Men det kan faktiskt bli verklighet.

Jag förstår att Lisbeth Staaf-Igelström inte gillade min jämförelse när det gäller tortyrkammaren. Men det är en mycket bra jämförelse med vad ni håller på med.

Sedan skulle jag vilja höra en kommentar till mina konkreta exempel med en jämförelse mellan moderat politik och socialdemokratisk fastighetsskattepolitik. Tror inte Lisbeth Staaf-Igelström att mina exempel stämmer? Folk får det mycket bättre med moderat politik.

Sedan har jag en fråga om begränsningsregeln. En socialdemokratisk skattegrupp har sett över alla skatter. Man skrev då bl.a. om alla nackde-

Prot. 2000/01:91

4 april

*Allmänna motioner om
fastighets- och för-
mögenskattning*

lar som en begränsningsregel skulle ha. Det skulle bli marginaleffekter, merarbete för skattemyndigheterna, man skulle kunna skatteplanera och skenskriva sig. Har alla dessa problem plötsligt försvunnit? Det är just dessa effekter som denna begränsningsregel som vi ännu inte har sett och beslutat om kommer att medföra.

Anf. 58 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Jag tycker fortfarande att det är lågvattennivå att jämföra finansministerns agerande med att befinna sig i en tortyrkammare.

Sedan tror jag inte att det är så många som kommer att behöva flytta från sina hus med en socialdemokratisk politik. Vi inför nu denna begränsningsregel. Förslaget är ute på remiss, och man kommer att ta hänsyn till de synpunkter som framförs under remissbehandlingen. Sedan kommer det ett förslag till riksdagen som vi får ta ställning till.

När det gäller förmögenhetsskatten och avskaffande av den, som Marietta de Pourbaix-Lundin pratar sig så varm för, är det faktiskt så att träffsäkerheten är stor. Den visar att 30 % av de rikaste betalar 70 % av förmögenhetsskatten. Då tycker jag att det är en skatt som träffar rätt. Det är likadant när det gäller pensionärskollektivet. Där ser man att 30 % av de rikaste betalar 80 % av förmögenhetsskatten. Så jag tycker att det är en träffsäker skatt. Och, som sagt var, vi kommer att behålla förmögenhetsskatten. Vi kommer att se över den vid olika tillfällen, men den och fastighetsskatten kommer att vara kvar, för vi behöver ha dem till våra gemensamma utgifter.

Anf. 59 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Jag noterar att Lisbeth Staaf-Igelström nu har övergett sin tidigare debatteknik som jag nu inte ska nämna vid namn eftersom det framkallar en sådan höjning av adrenalin. Det här anförandet var betydligt mer konkret och substantiellt, än inte nöjaktigt i alla delar till sitt innehåll.

Jag skulle gärna vilja efterhöra socialdemokraternas långsiktiga ambitioner när det gäller sambeskattningen av förmögenhetsskatten. Ska den bibehållas, eller ska den fasas ut?

Sedan skulle jag vilja ha ett förtydligande när det gäller synen på arbetande kapital. Jag tyckte att Lisbeth Staaf-Igelström antydde, eller nästan sade rakt ut, att det finns ambitioner att komma ifrån oformligheten i olika förmögenhetsslag genom att förmögenhetsbeskatta även arbetande kapital. Kan det verkligen vara sant? Vilka effekter skulle det i så fall få för småföretagare och deras möjligheter att medverka till tillväxt och välbefinnande genom sysselsättningsökning i sina företag?

Anf. 60 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! När det gäller frågan om vi tänker avskaffa sambeskattningen eller ej sade jag här tidigare att vi hela tiden kommer att se över skattesystemet. Vi kommer också att fortsätta att se över förmögenhetsbeskattningen och sambeskattningen.

Vi har nu tagit två kliv när det gäller ändringar i förmögenhetsbeskattningen. Bl.a. har vi höjt fribeloppen. Det innebär ett steg också när det gäller sambeskattningen, vilket vi också har skrivit i vårt betänkande.

När det gäller detta med förmögenhetsskatt på arbetande kapital i företagen sade jag i min inledning att vi alltid får höra att arbetande kapital är undantaget från förmögenhetbeskattning. Då anser vi att vi kan börja att diskutera detta. Vart sedan diskussionen leder kan jag inte svara på i dag.

Anf. 61 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Det var med förlov sagt inte särskilt substantiella svar något av dem. Beskedet var att sambeskattningen ska ses över kontinuerligt. Men vilka ambitioner ligger bakom denna översyn? Det var det som jag efterfrågade. Finns det några sådana ambitioner? Ska sambeskattningen bibehållas eller ska den fasas ut?

Också svaret på frågan om förmögenhetsskatt på arbetande kapital är med förlov sagt väldigt svävande. Men det är ändå en orossignal som ligger bakom det resonemang som Lisbeth Staaf-Igelström för, nämligen att det ligger i farans riktning att återinföra förmögenhetsbeskattning också på arbetande kapital. Det skulle vara farligt för tillväxten i den svenska ekonomin. Kan Lisbeth Staaf-Igelström undanröja detta hot som nu helt plötsligt har uppstått?

Anf. 62 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Som jag sade tidigare ser vi hela tiden över vårt skattesystem. Det vore förmätet av mig att stå här och säga att så här och så här ska det vara. Det är översynen som får ge vid handen hur det blir i framtiden. En översyn sker ju i samarbete med andra partier, så jag kan inte här i dag stå och säga hur det blir.

Vad jag kan säga, och som jag sagt flera gånger, är att vi hela tiden ser över vårt skattesystem och gör förändringar. Det är det svar som Rolf Kenneryd kan få i dag.

Anf. 63 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Jag fastnade på två frågor. Den ena är mest det formalistiska att vi faktiskt diskuterar begränsningsregeln, eller den nya sambeskattningen och marginalskatten, som socialdemokraterna så gärna vill införa, utan att veta vad den innehåller. Det måste väl ändå vara ett fundamentalt problem som vi har. Jag tänkte höra vad Lisbeth Staaf-Igelström vill göra för att vi i framtiden inte ska hamna i denna hårdsmälta på skatteområdet. Vi diskuterar saker utan att vi ens vet vad vi talar om. Vi har en skiss som är ute på remiss. Det är fullständigt oacceptabelt ur rättssäkerhetssynpunkt.

Sedan lite i sak, för vi kan väl gissa vad den handlar om: Det är väl ändå ett problem för alla oss som kämpar för jämställdhet, rättvisa mellan könen osv. att kvinnor sambeskattas vad gäller förmögenhet och än mer att en undersköterska, en lärarinna eller en kvinnlig fondmäklare ska sambeskattas med sin man vad gäller fastigheten därför att han har pengar på banken, kanske enskilda egendomar eller vad det kan vara. Detta är helt orimligt för oss som tycker att det är bra med jämställdhet och rättvisa mellan könen. Jag hoppas att jag kan få ett svar på det.

När det sedan gäller detta med träffsäkerhet och förmögenhetsskatt får vi höra att majoriteten tycker att 30–70 och 20–80 träffar bra. Men är

Prot. 2000/01:91

4 april

*Allmänna motioner om
fastighets- och för-
mögenhetsbeskattning*

inte problemet att man träffar så himla bra att 350 miljarder har försvunnit ut ur vårt land? Det är väl träffsäkerhet om något.

Jag tänkte be att få göra en enkel kalkyl. Om vi räknar med 4 procents avkastning på de 350 miljarderna, är det 12 miljarder sköna skattekonor som vi borde ha i det här landet. Är det inte ett problem att de träffar så bra?

Anf. 64 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Ja, jag tycker också att det är ett problem att mycket pengar försvinner ut ur landet. 350 miljarder, sade Johan Pehrson. Jag har hört att det är uppemot 500 miljarder.

Sedan är det min uppfattning att dessa pengar inte har försvunnit ur landet enbart på grund av skatten. Vi har en helt annan ekonomi i dag, en internationell ekonomi, så oavsett vad vi gör kanske en del kommer tillbaka medan andra inte gör det. Det här kommer vi att få leva med framöver.

När det gäller träffsäkerheten tycker jag att det är bra att man kan analysera och se vilka det är som träffas av förmogenhetsbeskattningen. Det är de som har de största förmögenheterna som träffas, och det är det som är meningen med den beskattningen.

När det gäller sambeskattningen har vi nu tagit ett steg i och med att vi skiljer på fribeloppet, så det är ett steg i rätt riktning. Men jag kan hålla med om att sett till jämställdhetsaspekten är det inte riktigt bra. Det finns olika vägar att gå på den här stigen framöver för att få en förbättring. Vilka de är får också framtiden utvisa.

Jag återkommer återigen till att det vore förmätet att själv stå här och säga exakt hur det ska bli, utan det får bli föremål för förhandlingar.

Anf. 65 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Tack för det svaret.

Ja, det kommer att bli föremål för förhandlingar. Tyvärr kan jag då konstatera att förhandlingarna just nu sker i ganska stor utsträckning med de partier som inte har samma klara syn, tycker jag, på detta med internationalisering och effekterna av den.

Åter till detta med förmögenhetsskatten. Det är klart att den kraftfullt driver kapital ut ur landet. Man kan i dag tyvärr placera pengar utomlands, vilket många gör, och där ligger de och genererar en avkastning i stället för att vara i Sverige. Förutom 12 miljarder per år i förlorade skatteintäkter – pengar som både Lisbeth Staaf-Igelström och jag gärna skulle vilja använda till annat, kanske inte samma saker dock – är det också så att när det inte finns kapital i landet drabbar det på lång sikt småföretag, investeringar i nya emissioner osv., vilket gör att vi får ett ganska stort utländskt ägande av svenskt näringsliv. Det är ändå ett strukturerproblem som är ganska allvarligt, därför att de utlänningar som i allt större utsträckning äger våra företag i dag ju inte omfattas av någon förmögenhetsskatt. För dem kan vi ha 20 procents förmögenhetsskatt. Det är inga problem, för de träffas ju inte. Det driver svenskt kapital och svenskt ägande ut ur landet, och det är ett problem.

Sedan har vi jämställdhetsaspekten. Vi går olika vägar där, men det är ett än större mysterium när feminister i Socialdemokraterna, feminister i Vänsterpartiet och feminister i Miljöpartiet kan komma fram till att vi i

Anf. 66 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Återigen tas sambeskattningen upp. Vi är på rätt väg när det gäller den. Men sedan har jag som socialdemokrat också andra hjärtefrågor som jag tycker att man skulle lägga pengar på. Vi har inte obegränsat med tillgångar i ekonomin. Det finns många viktiga saker. Jag tänker bl.a. på dem som har låga pensioner. Det är främst kvinnor. Var har vi jämställdheten där? Det finns många ställen att lägga pengar för att det ska bli bra ur jämställdhetssynpunkt också. Själva förmögenhetsbeskattningen är därför inte det allra viktigaste för mig personligen.

Sedan vill jag säga något begränsningsregeln. Jag nämnde ingenting om den i mitt förra inlägg. En promemoria är ju framtagen. Jag utgår från att Johan Pehrson har tagit del av den promemorian. Den är ute på remiss nu. Sedan kommer den att bli föremål för behandling här i Sveriges riksdag. Jag vill tacka Johan Pehrson för en sak. Det är att Johan Pehrson har varit oerhört tydlig när det gäller avdragsrätten för räntorna och vad de moderata förslagen att avskaffa hela fastighetskatten och därmed också ränteavdragen skulle innebära i verkligheten.

Anf. 67 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Vi har haft ett antal uppsamlingsheat, och har väl några kvar, med motioner från den allmänna motionstiden. Jag kan konstatera – och det är ganska intressant när man ser en mängd betänkanden samlade på kort tid – att Moderaterna vill avskaffa fastighetsskatten. Man vill ta bort nästan samtliga punktskatter – jag vet inte om det är någon som skulle vara kvar. Vi hade ju ett betänkande uppe alldeles nyss där vi tog upp punktskatterna. Man vill sänka den generella momssatsen. Jag vet inte hur långt man vill gå, om det är till 20 % eller 15 %. Man vill ta bort statsskatten, man vill slopa förmögenhetsskatten, man vill ta bort dubbelbeskattningen och man vill sänka kapitalinkomstskatten till 15 %. Det skulle inom parentes sagt naturligtvis drabba villaägare, som skulle få sina ränteavdrag minskade till hälften.

Finns det några pengar kvar i den moderata kassan? Hur har man tänkt sig att lösa den här problematiken? Ska vi ha kvar ett välfärdssystem eller ska man betala de här förmånerna i systemet med sina löner?

Sedan gäller det fastighetsskatten. I dag har naturligtvis begränsningsregeln debatterats. Johan Pehrson har tyvärr inte läst promemorian. Där framgår med all önskvärd tydlighet hur begränsningsregeln ska utformas. Den innebär att man i princip inte ska betala mer än 5 % av sin inkomst i fastighetsskatt. Det är på belopp upp till 3 miljoner kronor. Utöver det betalar man fullt ut när det gäller fastighetens taxeringsvärde.

Det blir ingen marginaleffekt av det heller. Det här trappas ut automatiskt. Vid en gemensam inkomst på 720 000 blir det inget, Helena Höij. Men den där familjen där två har 25 000, de kommer i åtnjutande av denna regel.

Den här begränsningsregeln räcker naturligtvis inte. Vi måste göra något på förmögenhetsskattesidan också. Det är nödvändigt. Vi har föreslagit i våra kontakter med regeringen att man ska ta upp halva taxeringsvärdet vid förmögenhetsbeskattningen. Då skulle vi undanröja de

*Allmänna motioner om
fastighets- och för-
mögenhetsbeskattning*

problem som finns. Då skulle vi också lösa de problem som de borgerliga inte har ansett går att lösa på annat sätt än att ta bort fastighetsskatten.

Man har diskuterat det här. Det var någon som frågade: Var tog människorna vägen? Jag ställer mig frågan: Var tar hyresgästerna vägen? Inte en människa har nämnt hyresgästernas situation. I dag är det faktiskt den mest överbeskattade boendeformen. Vi hade en enig fastighetsbeskattningskommitté. Nu var inte moderaterna representerade där, för de var gnälliga och lite kinkiga när man skulle tillsätta den och så ville de inte vara med. Det är ju det traditionella sättet för moderaterna att agera.

I den kommittén kom vi fram till att det är hyresrätten som är överbeskattad. Därför kom vi också fram till att det är där man ska ta bort fastighetsskatten. Man kan man också trappa bort räntebidragen för att skapa denna neutralitet. Ska man nu ta bort fastighetsskatten på villorna totalt, då måste man på något sätt gå in och subventionera hyresgästerna i motsvarande mån. Men det är ingen som tänker på den kategorin. Man tänker inte heller på villaägare generellt i landet, utan man tänker på dem i de överhettade områdena.

Fastighetsskatten är en väldigt bra beskattning under förutsättning att det är en marknad i balans. Tyvärr har vi obalanser på två håll. Vi har det dels i områden där fastigheterna plötsligt inte är värda något och är svåra att sälja. Även om man får betala en väldigt låg fastighetsskatt är den kanske ändå för hög i förhållande till det reella värdet på fastigheten. Sedan har vi storstadsområdena, framför allt Stockholm. Där har man en obalans åt andra hållet beroende på att marknaden har vridit upp priserna på grund av att det finns för få hus helt enkelt. Detta är naturligtvis ett problem.

Med en begränsningsregel och med vår föreslagna modell när det gäller förmögenhetsskatten skulle vi faktiskt klara av dessa problem och behålla denna skattebas. Vi kan inte kasta bort skattepengar på samma sätt som moderaterna. Vi tycker att det är viktigt att finansiera den generella välfärden. Vi tycker att det är viktigt att vi har en budget i balans. Vi vet att moderaterna inte bryr sig så mycket om det. Vi hade en förfärande tid under tre år när underskotten gick upp emot 200–250 miljarder per år. Det kanske inte bara var moderaternas fel, det var nog vissa samverkande faktorer. Men nu vill man gå in med den här typen av skattesänkningar. Visserligen ska det ske successivt. Man vill göra det utan att tänka på att det faktiskt handlar om statsfinanser.

Lisbeth Staaf-Igelström var inne på att den ekonomi vi har i dag dock har inneburit att räntorna har fallit dramatiskt på ett sätt som har inneburit att folk har fått en betydligt drägligare tillvaro och ett billigare boende. Generellt sett är det så i Sverige. Sedan är det som sagt problem i vissa överhettade områden.

Sedan, Marietta de Pourbaix-Lundin, vill jag tala om en pensionär, eller en människa som har 100 000 kr i inkomst, och en fastighet som är värd en miljon. Den behöver kanske inte vara belånad. Den kan vara lite grann belånad, det gör detsamma. Med er modell skulle den personen få betydligt högre fastighetsskatt än vad personen skulle få med begränsningsregeln. Det är bara att räkna ut.

Jag kan ju ställa vilka frågor som helst till RUT och få de svar jag vill ha. Det är inga problem att plocka ut hushåll som vinner på den ena eller andra modellen. Det handlar bara om vilka hushåll man väljer. Jag skulle

kunna välja hur många hushåll som helst som man skulle kunna visa vinner på den här begränsningsmetoden.

Det är också så att de flesta faktiskt inte bor i avbetalda hus. De flesta som etablerar sig, unga människor, har ju skulder upp över öronen. De betalar fastighetsskatt men ingen förmögenhetsskatt. Man kan inte bara måla ut extremerna hela tiden. Man måste vara lite sansad och faktiskt ta den verklighet som finns. Man kan inte plocka ut extremerna i vartenda läge. Men det är ni experter på, och kristdemokraterna har börjat hamna i exakt samma bås.

Se generellt på vad fastighetsskatten innebär runtom i landet och plocka inte ut lidingöbon som sitter med en helt avbetald villa i detta överhettade område! Om man har låga inkomster finns det modeller, och då tänker jag på begränsningsmodellen. Då löser vi det.

Sedan har vi återigen detta med marginaleffekter i begränsningsregeln. Jag har sagt att det fanns betänkligheter mot det första förslaget. Där fanns det marginaleffekter, och där hade man en avtrappning. Men när man har valt modellen med upp till 3 miljoner slipper man marginaleffekterna. Det finns inga marginaleffekter där vad gäller inkomsten.

Jag konstaterar också att det förs en debatt om förmögenhetsbeskattningen i samband sambeskattningen. Vi anser att sambeskattningen ska bort. Vi har medverkat till att vi har gått halva vägen. Men om vi nu ska diskutera och prioritera vilket som är viktigast, att ta upp halva taxeringsvärdet i förmögenhetsbeskattningen eller gå nästa i steg i borttagandet av sambeskattningen, väljer vi faktiskt det första. Det är den frågan vi i första hand kommer att driva. Den modellen kostar 1 ½ miljard. Jag tror att det är vad man orkar med inom den här sektorn i ett budgetarbete. Man får inte glömma att förmögenhetsskatten som sådan plockar in 7–8 miljarder. Det är inte lite pengar. För Moderaterna är det inga pengar alls – det kan vi ta bort. Men för oss, som har ett ansvar för Sveriges ekonomi och känner ett ansvar för att det ska gå bra för landet, är det mycket pengar och viktiga pengar.

Sedan har jag en liten kommentar till den debatt som har varit om sambeskattningen. Vi har ett särskilt yttrande där vi skriver att detta i första hand inte är en jämställdhetsfråga, utan det handlar om att skapa neutralitet mellan olika samlevnadsformer. Jag tror att det är den aspekten man i första hand ska betona. Sedan kan man kanske vinkla det på det sättet att det också kan vara en jämställdhetsfråga, men det handlar i första hand om någonting annat.

Det är också intressant att lyssna på Marietta de Pourbaix-Lundin när det gäller fastighetsskatten. Hon säger att vi chockhöjer fastighetsskatten. Det stämmer inte alls. Vi har sänkt fastighetsskatten. Sedan har marknaden drivit upp värdena på husen, och det innebär att taxeringsvärdena skrivs upp. Men det är inte vi som chockhöjer. Det är marknaden som ser till att värdena går upp. Vi kan faktiskt säga att vi sänker fastighetsskatten på vissa håll ute i landet. På vissa ställen handlar det om att det har gått upp 13 % på 5–6 år. Det kallar jag inte för en chockhöjning. Samtidigt pareras det genom att vi har sänkt fastighetsskatten från 1,5 till 1,2 %. Jag tycker att man ska vara lite försiktig. Jag vet att Marietta de Pourbaix-Lundin inte kan se utanför Lidingögränsen eller Danderydsgränsen. Det är väl ungefär så långt man ser från det hållet. Jag tyck-

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
fastighets- och för-
mögenhetsbeskattning*

er att det är lite beklämmande att man inte är lite mer sansad i den här debatten. Och Kristdemokraterna hamnar, som sagt, i exakt samma kupé.

När det gäller begränsningsregeln säger man att det är en ny form av sambeskattningsreglerna. Vi har redan system i dag där man utgår från den gemensamma hushållsinkomsten, t.ex. bostadsbidrag. På bidragssidan är det alltså acceptabelt att ha detta, men i andra sammanhang ska vi inte ha det. Om man ska utforma en begränsningsregel och göra det lättare för hushållen är det den gemensamma inkomsten som måste vara det intressanta. Där kan man inte gå på den enskilda inkomsten. Det är den sista ammunitionen ni har för att rikta in er på begränsningsregeln. Eftersom Johan Pehrson inte har läst PM:en kan jag bara informera om att den enda kritik som skulle kunna riktas mot detta är att man kan ha vissa problem med att definiera hushållsinkomsten. I övrigt är problemen lösta.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkande 2000/01:SkU18.

Anf. 68 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Per Rosengren är den samhällsansvarige mannen som tar avstånd från det extrema. Min värderade kollega är medlem i Vänsterpartiet.

Jag har inte läst det sista papperet. Det sätter väl ändå fokus på att det finns lite ansvar på Per Rosengrens sida. Det cirkulerar ju väldigt många förslag. Med min begränsade tid att ägna åt denna fråga måste jag vänta på förslag från regeringen, och jag har ju inget skarpt förslag. Vilket förslag ska jag utgå ifrån?

Jag använder mig därför av argumentet nya margineffekter. Ur det rent logiska perspektivet har jag svårt att se hur man kan införa en begränsningsregel som ska avtrappas utan att det får nya margineffekter. Det är ett fantastiskt system som ni har konstruerat. Det känns det ju tryggt med tanke på att det är Per Rosengren och Bosse Ringholm som står bakom det. Jag ska med intresse ta till mig det. Sedan kan vi införa begränsningsregler utan margineffekter i hela skattesystemet. Det är helt fantastiskt. Jag tror dock inte att det stämmer helt.

För oss liberaler, som också kallar oss jämställdhetskämpar, är sambeskattningsreglerna en ganska viktig princip. De flesta bidrag, t.ex. a-kassa, sjukpenning, föräldrapenning etc., är individuellt grundade. Vi betraktar människor som individer och inte ett kollektiv, Per Rosengren.

Anf. 69 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Bostadsbidragen grundar sig faktiskt på hushållsinkomsten, och måste naturligtvis göra det. Det vore väldigt märkligt om man bara skulle välja den ena av makarna för att bedöma om ett hushåll ska ha bostadsbidrag eller ej.

Sedan är det faktiskt så, Johan Pehrson, att detta är en ganska genial lösning. Man har två kriterier. Det ena är 3 miljoner i taxeringsvärde. Därunder får man fullt ut, och därefter betalar man 1,2 %. Det innebär att med en gemensam hushållsinkomst på upp till 720 000 kan man komma i åtnjutande av detta. Det innebär inga som helst margineffekter i det avseendet. Jag tycker att det är en ganska genial lösning som man har kommit fram till. Det är departementet som har skrivit den här promemo-

rian. Man kan lugnt utgå ifrån att det är regeringens och de samverkande partiernas mål att detta ska kunna gå igenom.

Sedan får vi naturligtvis se vad remissinstanserna säger. Jag kan tänka mig att det kan komma en viss kritik när det gäller definitionen av hushållsinkomster och även när det gäller kontrollmöjligheten där. Det går att lösa. Det finns två modeller som man pekar på i promemorian när det gäller hur man ska kryssa på deklarationsblanketten och i vilken utsträckning det ska vara manuell hantering eller automatisk hantering. Jag tror att vi kommer att få ganska mycket vägledning av remissinstanserna där.

I övrigt tror jag att den här lösningen är väldigt bra om man ska ha kvar fastighetsskatten som en skattebas, och det anser vi att man ska ha. Vi kan inte låta bli att plocka in dessa 20–25 miljarder. Det är viktiga pengar för den sociala välfärden.

Anf. 70 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Det sista är ju en prioriteringsfråga när det gäller vad vi tycker är rimligt att beskatta. Nu fick jag det senaste utkastet här. Politiskt material står det på det. Jag får kanske inte tillgång till det löpande. Det finns kanske en viss förståelse för det. Jag tackar min värderade socialdemokratiska kollega för detta.

Jag måste ändå understryka att det är helt orimligt att vi ska diskutera något som inte är färdigt. I namnet här kan jag läsa ordet skattereduktion. Om man kan lite om skatter kan man snabbt räkna ut att efter 720 000 kr, som Per Rosengren och andra skatteexperter av vänstersnitt har tagit fram, måste det väl ändå bli någon effekt. Det måste försvinna en skattereduktion. Eller är det ingen avtrappning? Om det är en avtrappning borde det leda till någon sorts marginaleffekt. Samtliga försöker ju definiera det så att sker det en avtrappning blir det en marginaleffekt. Det är ju inte första april i dag. Det är häpnadsväckande om ni har kunnat ordna ett sådant system.

Sedan pratade vi om marginaleffekter och individbeskattning. Jag pratade om föräldrapenning, a-kassa och sjukpenning, och de är ju individuella.

Bostadsbidragen är ett problem. Det är en del av fattigdomsfällan. Det ska vi inte hylla. Det ska vi ta bort.

Anf. 71 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag skulle räkna ut en sak på min lilla räknare, men det hinner jag inte.

Det är på det sättet, Johan Pehrson, att 36 000 kr är vad man maximalt kan få i skattereduktion – dvs. 3 miljoner gånger fastighetsskatten på 1,2 %. 36 000 kr är alltså vad man maximalt kan få. Det motsvarar 5 % av 720 000 kr.

I och med att det är maxbeloppet får man ingenting däröver. Det innebär att vi inte får någon marginaleffekt i systemet. I och med att det finns en koppling till de två kriterierna kan man få 36 000 kr, men inte mer. Det är faktiskt en ganska genial lösning när det gäller marginaleffekterna.

Både Rolf Kenneryd och jag – kanske Rolf Kenneryd i ännu större utsträckning – hade vissa tveksamheter till marginaleffekterna som låg i

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
fastighets- och för-
mögenskattning*

kommitténs förslag. Med denna modell kommer man undan det problemet. Det är också en förutsättning för att det här ska kunna gå igenom, för att det ska funka och för att remissinstanserna inte ska säga förslaget i detta läge.

Anf. 72 HELENA HÖIJ (kd) replik:

Herr talman! Till Per Rosengren vill jag säga att kristdemokraterna visst tar ett helhetsgrepp när det gäller frågan om fastighetsskatten. Vi har länge arbetat för en avveckling av fastighetsskatten. Och det gäller naturligtvis hela landet.

Det som har gjort frågan akut är naturligtvis utvecklingen av taxeringsvärdena, en förändring som vi har försökt att stoppa vid ett flertal tillfällen här i kammaren och i andra sammanhang i riksdagen men misslyckats med.

Frågan har blivit akut. Det gäller inte för hela Sverige; på det sättet är det riktigt. Frågan har blivit akut i vissa attraktiva områden och i vissa expansiva områden, t.ex. runtom i Stockholms förorter. Den familj jag talar om har inte en inkomst på 720 000 kr. De har heller inte en fastighet som är taxerad till 3 miljoner. Har man en fastighet som är taxerad till under 3 miljoner gäller det att räkna ut hur mycket fastighetsskatt som 5 % av inkomsten motsvarar. Då följer det parallella systemet med. Har man en fastighet som är taxerad till under 3 miljoner får man också ha inkomster som är i relation för att omfattas av begränsningsregeln, om inte jag har fått det hela om bakfoten.

I det här fallet består ökningen för familjen – 10 500 kr av ungefär 25 000 kr – i en förmögenhetsskatt som man förut inte har betalat. Det är en förmögenhetsskatt på 700 000 kr – dvs. ökningen av taxeringsvärdet ligger på 1,3 miljoner. Med det höjda avdraget för förmögenhetsskatt på 1 ½ miljon får man betala förmögenhetsskatt på 700 000 kr. Det är en ökning på 10 500 kr, så familjen omfattas tyvärr inte av begränsningsregeln.

Anf. 73 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jo, den familjen omfattas av begränsningsregeln. Har man 600 000 kr i inkomst betalar man maximalt 30 000 kr eller 5 %. Sedan beror det naturligtvis på vilka taxeringsvärden man har.

Men har man ett taxeringsvärde som är lägre är det inte ett problem. Problemet är de som har höga taxeringsvärden och som får betala en hög fastighetsskatt. Det är inte meningen att reglerna ska gälla för normal fastighetsskatt. Det är inte det som är det stora problemet. Men det hjälper även de riktigt fattiga människorna med relativt sett låga taxeringsvärden.

Helena Höij hade ett exempel på två som tjänar 25 000 kr. Det blir som sagt 600 000 kr i gemensam hushållsinkomst. Har man då ett taxeringsvärde som relativt sett är högt så löser man det.

Sedan – och det har jag sagt här – är naturligtvis förmögenhetsskatten ett problem. Det var det jag försökte säga. Men 1 ½ miljard är väl användbara pengar. Man tar bort halva taxeringsvärdet i förmögenhetsbeskattningen. Då löser man det problemet.

Jag konstaterar att Helena Höij inte nämner hyresgästerna. Ni vill att de också fortsättningsvis ska vara överbeskattade. Ni har inte nämnt

hyresgästerna som i dag är dubbelbeskattade. Kommittén kom fram till detta. Men det förnekas. Det glömmar ni bort. På något sätt tänker ni bort verkligheten och så pratar ni om var människorna kommer in. För er är människor villaägare med betalda fastigheter som drabbas av förmögenhetsskatt och som bor i de överhettade storstadsområdena. Det är dem ni pratar för.

Jag vill vidga det till att också handla om hyresgästerna, som i dag de facto är dubbelbeskattade.

Anf. 74 HELENA HÖIJ (kd) replik:

Herr talman! För mig är människorna i det här fallet en småbarnsfamilj med en hyfsat belånad villa, taxerad till knappt 2,6 miljoner. De betalar enligt det nya förslaget 30 000 kr i fastighetsskatt och kommer därmed inte i åtnjutande av begränsningsregeln. Knappt hälften av detta innebär en ökning. Lägg därtill en ökning av förmögenhetsskatten på 10 500 kr. Det är människorna för mig, och det vill jag ha sagt till Per Rosengren.

Kristdemokraterna glömmar inte folk i övriga delar av landet. Vi glömmar inte heller hyresgästerna. Vi har länge arbetat för en avveckling av fastighetsskatten i dess nuvarande form. Det kommer naturligtvis också hyresgästerna till del.

Slutligen vill jag, herr talman, av den matematiklektion som den här debatten har avslutats i dra slutsatsen att den oro och osäkerhet som jag fick förmedlat till mig en kafékväll för en dryg vecka sedan är befogad. Här debatterar skatteutskottets ledamöter begränsningsregeln, och vi kommer inte till någon större klarhet. Och då ska man inte förvänta sig att medborgare som försöker överblicka sin hushållsekonomi för 2002 känner sig trygga eller att de känner att de får särskilt mycket svar från den här kammaren.

Anf. 75 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Ett taxeringsvärde på 2,6 miljoner kronor innebär en fastighetsskatt på 31 200 kr. 600 000 kr gånger 5 % är 30 000 kr. Man får 1 200 kr i nedsättning på grund av begränsningsregeln. Inte ens där hade Helena rätt.

Jag tar problematiken i storstäderna på största allvar. Det är därför vi föreslår att halva taxeringsvärdet ska tas upp i förmögenhetsbeskattningen. Då klarar man det tillsammans med begränsningsregeln. Då klarar man de hushåll som kommer att få de stora problemen.

Sedan kan Helena Höij raljera och säga att det inte är så klart vad begränsningsregeln kommer att innehålla. Men det är fullständigt klart vad den innehåller. Exakt hur den kommer att se ut när det kommer till kammaren kanske vi inte vet. Det kanske är så att man kan diskutera hur man ska bedöma hushållsinkomst, hur man formellt ska fixa till det hela. Men innehållet i begränsningsregeln är fullkomligt klart.

Däremot är det oklart vad kristdemokraterna tänker göra av sina kommunala avgifter, vad det kommer att innebära, hur man ska plocka pengar från kommunerna och hur man ska lösa detta. Det innebär att staten förlorar en massa pengar, och så ska kommunen få rätt att ta in det. Hur ska ni skatteväxla det? Hur ska det gå till?

Det har vi inte sett. Det är möjligt att ni har någon hemlig intern promemoria någonstans. Men vi har inte sett i era motioner hur ni har tänkt att fixa detta. Vi har inte heller sett några förslag om hur ni ska lösa det för hyresgästerna. Det är rena falsarierna när Helena Höij säger det.

Jag har inte sett några förslag om att man ska ta bort fastighetsskatten för hyreshusen. Jag har framför allt inte sett hur ni ska kompensera dem som fortsättningsvis kommer att vara dubbelbeskattade i det läge då man tar bort fastighetsskatten för villorna. Då kommer hyresgästerna fortfarande att vara överbeskattade. Hur ska ni lösa det?

Jag har inte sett en enda motion, ett enda uttalande från kristdemokraterna hur ni har tänkt att lösa det. Ni har ingen lösning. Ni har inte tänkt på problemet.

Anf. 76 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Herr talman! Marietta de Pourbaix-Lundins retorik är lika intressant som bedräglig. Hon visar hur mycket den enskilda villaägaren skulle tjäna på moderaternas förslag. Och det är klart att fastighetsskatten blir lägre om man avskaffar den. Men hur mycket den enskilde tjänar eller förlorar på den moderata politiken som helhet kan man inte dra några slutsatser om utifrån Marietta de Pourbaix-Lundins resonemang. Det ska ju gå ihop också.

Marietta de Pourbaix-Lundin talar om Bosse Ringholms gungor och karuseller men nöjer sig själv med att bara tala om gungorna, de 24 miljarder kronor som hon vill skära bort. Men jag ska ge henne rätt i en sak, nämligen att fastighetsskatten är för betungande i dag och att systemet är ohållbart. Det visas tydligt av att åtgärder som frysta taxeringsvärden och begränsningsregler måste användas för att motverka bristerna i systemet. Dagens system måste förändras och ersättas med något annat. Ett sätt att avveckla är att successivt sänka skattesatsen. Vi sänkte den i höstas från 1,5 % till 1,2 % för småhus och från 1,2 % till 0,7 % för flerbostadshus. Vi kan sänka den ytterligare i den kommande höstbudgeten.

Men vad ska vi ha i stället, vi som inte delar moderaternas nonchalanta inställning att vi bara glatt kan säga ajöss till 24 miljarder?

Folkpartiet vill ha en schablonintäktsbeskattning, något som också föreslogs i Fastighetsbeskattningskommitténs slutbetänkande. Kristdemokraterna föreslår en kommunal fastighetsavgift. En annan modell som i och för sig avvisas i Fastighetsbeskattningskommittén är att låta anskaffningsvärdet utgöra grund för beskattningen.

Det är viktigt att också uppmärksamma hyresgästernas och bostadsrättsinnehavarnas situation. I slutbetänkandet *Likformig och neutral fastighetsbeskattning* lämnas flera förslag till förändringar som vi gröna välkomnar. Bl.a. föreslås en avveckling av såväl fastighetsskatten som räntebidragen för hyresbostadsfastigheter.

Också Fastighetstaxeringsutredningen har lämnat förslag till förändringar, t.ex. att det årliga omräkningsförfarandet ska avskaffas.

Fastighetsskattefrågan bereds för närvarande av regeringen, och vi gröna kommer för vår del att återkomma i frågan i samband med höstbudgeten.

När det gäller förmögenhetsbeskattningen har vi samma inställning som Vänsterpartiet. Och vi ska med gemensamma krafter kunna se till att

bara halva taxeringsvärdet på permanentbostaden ska räknas med i underlag för förmögenhetsskatt.

Avslutningsvis, fru talman, kan höstens beslut om att höja fribeloppet för sambeskattade par till 1 ½ miljon kronor ses som ett första steg på vägen mot ett avskaffande av sambeskattningen. När nästa steg kan tas kommer att avgöras i fortsatta diskussioner inom Miljöpartiet och mellan oss, regeringen och Vänsterpartiet. Det finns andra viktiga frågor också. Politik är prioriteringar.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 77 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Jag vill först faktiskt poängtera att de exempel som jag läste upp inte byggde på att fastighetsskatten var avskaffad. De byggde faktiskt på det förslag som skulle gälla i år, att beskattningen skulle vara 1 %, halva markvärdet och fortsatt frysning. Vi har inte ens tagit bort förmögenhetsskatten helt. Vi har tagit bort sambeskattning och angett fribeloppet till 1 ½ miljon per person. Så det är inte sant att säga att det är lätt om man tar bort alltihop att få det att se bättre ut. Så var det inte i mina exempel. Jag vill vara väldigt tydlig i fråga om detta.

Man kan faktiskt ha ett omvänt synsätt jämfört med Miljöpartiet när det gäller vems pengarna är. Är det politikernas pengar, eller är det medborgarnas pengar? Det låter på något sätt som om det var givet att det är politikernas pengar till 100 % och att de sedan på nåder ger tillbaka lite grann till medborgarna för att de själva ska kunna bestämma. Vi har en annan utgångspunkt. Vi utgår från att vissa saker ska finansieras gemensamt. Det tar man ut skatter för. Men vi ser också att om medborgarna får behålla pengarna själva så kan de göra en hel del saker. Det är inte samma sak att säga att så fort man ger pengar till politiker så uppstår det välfärd. Enskilda medborgare kan faktiskt producera välfärd själva genom att få behålla mer av sina pengar. Och moderaternas politik, om man tar hela paketet, är faktiskt bättre för alla medborgare. Det är ingen som kommer att drabbas negativt av den.

Anf. 78 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Min kritik kvarstår ändå. På samma sätt som avskaffad fastighetsskatt naturligtvis leder till lägre fastighetsskatt, så leder ju också sänkt fastighetsskatt till lägre fastighetsskatt. Det är ju ofrånkomligt. Min poäng var att detta är en liten isolerad del av en moderat politik som sammantaget knappast leder till förbättringar för den enskilda människan i Sverige. Och jag ser inte skatteintäkterna från fastighetsskatten som politikernas pengar. Det är ju populistiskt nonsens. Det är pengar som behövs för att vi ska kunna ha och utveckla en stabil och solidarisk välfärdsstat.

Anf. 79 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Man blir lite lätt förvirrad när man lyssnar på Matz Hammarström. Först säger han att han håller med mig om att fastighetsskatten är betungande, att den är ohållbar och att man måste göra någonting åt den. När vi moderater då framför olika förslag för att göra någonting åt det och för att människor ska kunna bo kvar – t.ex. en fortsatt

frysning av taxeringsvärdena, eftersom det är på grund av att frysningen upphör som det blir så betungande – vad gör då Miljöpartiet i skatteutskottet när vi väl kommer till skott och ska ta ställning till detta? Då säger Miljöpartiet nej. Min fråga är: Kan Matz Hammarström garantera att med den politik som han är med och bedriver så kommer människor att kunna bo kvar i sina hus?

Anf. 80 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! En fortsatt frysning av taxeringsvärdena är knappast någon lösning på problemet med dagens fastighetsbeskattningssystem. Det är bara konstgjord andning. Jag kan garantera att vi i Miljöpartiet ska göra vad vi kan för att få ett annat mer rättvist fastighetsbeskattningssystem. Och jag är nog för min del också beredd att anta att det kommer att innebära lägre skatteintäkter. Men att så nonchalant som moderaterna gör säga att vi ska avskaffa detta utan att ersätta det med någonting annat är jag inte beredd att göra, eftersom jag anser att det äventyrar välfärden.

Anf. 81 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Vad är sanning? Det kan man verkligen fråga sig efter den diskussion som har varit i kammaren i dag. Jag frågade Utredningstjänsten vad förändringarna av fastighetsskatten kommer att innebära. Hur mycket mera kommer Stockholms läns invånare att få betala i skatt beroende på de förändringar som nu har gjorts av fastighetsskatten? Jag fick svaret att Stockholms län får betala 1,3 miljarder mer i skatt, varav 400 miljoner tas ut av flerbostadshusen. I den meningen är det ju en skattehöjning trots det som sägs i andra sammanhang.

Fru talman! Många av kammarens ledamöter skulle inte tro mig, och den helt övervägande delen av allmänheten skulle tro att jag ljög och för med lögnaktigt tal om jag påstod att man i Sverige kan tvingas betala fastighetsskatt för fastigheter som man inte äger.

Fastighetsskatten har många konstigheter och är svår att definiera. Fastighetsskatten är inte en förmögenhetsskatt. Den tar inte hänsyn till fastighetens skuldbelastning. Man behöver således inte ha en krona i tillgång i fastigheten men får ändå betala en skatt som är relaterad till fastighetens bruttovärde. Eftersom fastighetsskatten utgår från fastighetens potentiella värde vid försäljning och inte från dess värde inom ramen för pågående användning är den inte heller en konventionell avkastningsskatt.

Fastighetsskatten har inte att göra med bärkraft, den goda principen om skatt efter bärkraft som tillämpas i andra sammanhang. Lite tillspetsat kan man säga att den löpande beskattningen av fastigheter är en beskattning av fastighetens förväntningsvärde vid övergång till annan användare i samband med en försäljning, som faktiskt inte kommit till stånd. Om den hade kommit till stånd hade den skattskyldige inte haft någon fastighet att skatta för. Det är normalt att man inte ska behöva skatta för en fastighet man inte äger.

Det är svårt att föreställa sig varför man skulle behöva betala skatt för en fastighet som man inte äger. Fastighetsskattens principlöshet upphör aldrig att förvåna. Trots alla konstigheter avseende motiv och regelutformning finns det de som måste betala fastighetsskatt för mark som de inte äger – jag ljuger inte! Tomträttsinnehavarna är genom tomträttsav-

gälderna utsatta för såväl kommunalpolitiskt som marknadsmässigt godtycke. De har det något tvivelaktiga nöjet att betala fastighetsskatt för en annans tomt. Marken är oftast upplåten av kommunen genom en mycket speciell typ av arrendeavtal kallad tomträtt.

Det är kommunen som äger marken. Men kommunen går fri från fastighetsskatt. Det är tomträttsinnehavaren som får stå för skatteinbetalningarna. Det är naturligtvis principiellt förkastligt. Rimligt vore att markägaren, kommunen, finge betala fastighetsskatten. Visserligen kan det komma att påverka avgälden, det är ingen tvekan om det. Men det vore principiellt mer rimligt att kommunen, markägaren, stod för fastighetsskatten och utifrån den situationen förhandlade med tomträttsinnehavarna om avgäldens storlek.

Det är inte rimligt att behöva betala fastighetsskatt för någon annans mark. Det skulle förmodligen göra diskussionerna om fastighetsskatten lite mer principiellt lättfattliga om man vidtog åtminstone den förändringen. Jag har förstått att moderater och kristdemokrater är eniga om det.

Fru talman! Med detta vill jag instämma i de yrkanden som framställts tidigare från moderat håll.

Anf. 82 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Vi har hört vad den moderata politiken för skattesänkningar går ut på. Det finns inte en enda skatt ni inte vill sänka. Det skulle möjligen vara kommunalskatten. Där är ni inte inne och klampar i riksdagen, men det är ju en kommunal angelägenhet. Ute i kommunerna vill ni sänka den också.

Carl-Erik Skårman tar upp tomträtt och byggnad på ofri grund. Jag har själv en sommarstuga på ofri grund. Det är klart att jag ska betala fastighetsskatt på det förväntade försäljningsvärdet. Taxeringsvärdet motsvarar 75 % av det. Taxeringsvärde och försäljningsvärde påverkas de facto ibland av upplåtelseformen för marken – om man äger marken eller innehar den med tomträtt.

De regler som gäller för tomträtt i städer innebär att det är i stort sett samma sak som att äga tomt. Det är ingen större skillnad i dag, med de trygghetssystem som finns. Det påverkar också marknadspriset. Det är marknadspriset som ska ligga till grund för taxeringsvärdet. Vem som sedan ska betala fastighetsskatten är ointressant i sammanhanget. Den kommer ändå att tas ut på tomträttsavgälden i motsvarande mån, precis som Skårman säger. Varför krångla till det i onödan?

Hur ska man göra med alla de privata fastighetsägare som upplåter tomträtter? Menar Skårman att man ska ta ut fastighetsskatt fullt ut? Det gör man i vissa fall. De får betala fastighetsskatt på hela fastigheten. Sedan betalar de enskilda husägarna fastighetsskatt på den del av värdet som deras hus betingar.

Anf. 83 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Det är riktigt som Per Rosengren säger, att kommunerna fortfarande har möjlighet att bestämma kommunalskatten själva. Men det kanske vi får ta upp i ett annat sammanhang.

Per Rosengren menar att det är konstigt att man inte skulle betala fastighetsskatt som tomträttsinnehavare. Jag menar att det är tvärtom. Det

gäller att räta ut konstigheten och låta markägaren betala fastighetsskatten. Sedan får markägaren ha ett civilrättsligt avtal med arrendatorn, i detta speciella fall ett tomträttsavtal, där man avgör hur betalning ska ske till markägaren. Det är det naturliga. Det konstiga och avvikande är som det ser ut i tomträttsammanhang.

Anf. 84 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag försökte förklara att man betalar fastighetsskatt med en viss procentsats på 75 % av marknadsvärdet. Det är marknadsvärdet som ligger till grund för fastighetstaxeringen. Det är för mig obegripligt varför ska man dela upp det som Skårman vill. Det är fortfarande marknadsvärdet som ligger till grund för fastighetsskatten. Marknadsvärdet påverkas av om man äger tomten eller innehar den med tomträtt. Det är fortfarande marknadsvärdet som ligger till grund. Annars skulle man skapa en mycket märklig situation på fastighetstaxeringsområdet. Det som Skårman föreslår skulle skapa oerhört mycket problem och bli ganska orättvist.

Som sagt, det är marknadsvärdet som är det intressanta. Det ligger till grund för fastighetsskatten.

Anf. 85 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik:

Fru talman! Vad jag säger är att man ska göra det enkelt. Man ska ta ut fastighetsskatt av fastighetsägaren. Det säger Per Rosengren att han inte förstår. Han tycker att det är krångligt. Men någon ordning måste det väl vara även på fastighetsskatten.

Tomträttsavgälden är ytterst beroende av marknadsvärdet, eftersom det är beroende av taxeringsvärdet, precis som fastighetsskatten. Då är det rimligt att tomträttsinnehavaren får betala sin avgäld i ett och samma skeende till markägaren. Markägaren äger faktiskt marken, något som de socialistiska partierna dessutom brukar betrakta som en stor fördel. Jag vet inte vari den ligger, men det brukar framställas på det viset.

Anf. 86 LENNART FRIDÉN (m):

Fru talman! Jag vet inte vad en jurist skulle ha sagt om det senaste meningsutbytet. Faktum är att det är marken som är fastigheten. Vad som diskuteras här är uppenbarligen en husskatt, och det är inte samma sak.

Fru talman! Per Rosengren har tidigare i dag sagt att människor för moderaterna är de som bor i storstadsområdena med betalda villor. Alla är människor, för oss Per Rosengren. Det är också småstugeägare längs t.ex. Bohuskusten. Hustrun kanske bara har folkpension. Den gamle pensionären äger ett hus som han har byggt med egna händer på 40-talet. Hans förmögenhet är något som bara finns på papperet. Det går som bekant inte att äta vare sig plank eller eternitplattor.

Nu blir det höjningar av både förmögenhetsskatt och fastighetsskatt. Det rör sig här om en fiktiv förmögenhet. Dessutom drabbas dessa människor rejält av de skatteökningar på bränsle som gjorts på senare år. Var och en förstår då att vissa av dessa människor inte kommer att ha råd att bo kvar. De har inte ens en marginal för de ökande boendekostnaderna som ni efter protester har infört som ett tak. Lisbeth Staaf-Igelström talade om att fribeloppen har höjts. Men det hjälper ändå inte.

Ofta är de här husen, som sagt, byggda för egen hand. Nu tvingas en del av dem ur släkten – fastigheter i ett kanske än så länge attraktivt område men där attraktiviteten kommer att minska väsentligt när det bara är sommarboende i området och när skolan, butiken, posten och busslinjen lagts ned och färjelinjen dragits in. Det är dessa som vi talar för och det är dessa som vi inte glömmer men som uppenbarligen har glömts från majoritetens sida.

En annan fråga som jag tänkte beröra och som, liksom den första frågan, är något som jag har motionerat om gäller sambeskattningen, som ju har diskuterats ganska mycket här i dag.

Tidigare i dag diskuterades bl.a. punktskatten. Det sades att den är till för att motverka vissa oönskade företeelser, inte primärt för att få in pengar till statskassan. Jag kan inte se annat än att den här sambeskattningen, som en del vill ha kvar, är en typ av punktskatt – punktskatt på äktenskap. Med vilka motiv? kan man fråga sig.

Jag skulle vilja höra om någon i majoriteten kan försvara den orättvisa som här råder. När statsfinanserna medger, sade Matz Hammarström. Orättvisor kan man tydligen ta bort endast när statsfinanserna medger det – annars kan de finnas kvar. Det är, tycker jag, ett oerhört svagt argument.

Fru talman! Om det hade varit till någon nytta skulle jag självfallet ha yrkat bifall till mina motioner, men det ska jag inte göra. I stället nöjer jag mig med att ställa mig bakom de yrkanden som tidigare har gjorts av moderater. Här finns alltså två punkter där det är fullt av fläckar på vårt svenska ekonomiska samhälle. Redan nu skulle vi kunna göra någonting rejält, men majoriteten är inte beredd att göra någonting.

Anf. 87 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Lennart Fridén beskriver faktiskt ett verkligt problem, nämligen situationen i en del attraktiva områden. Det gäller också situationen i storstadsområden i Stockholm. På sikt kommer det att bli områden i stort sett bara för folk med tjocka plånböcker, dock inte på grund av skatten utan på grund av de marknadsvärden som de här fastigheterna betingar. Det finns snart inte någon normalinkomsttagare som kan skaffa sig en villa i Stockholm, utan småhusboendet kommer i princip att vara reserverat för folk med ganska tjocka plånböcker.

Det enda som motverkar denna höjning när det gäller prisbildningen är faktiskt fastighetsskatten. Släpps denna kommer priserna att i motsvarande mån raka i höjden – s.k. kapitaliseringseffekter. Forskare och alla andra är totalt eniga om att de kapitaliseringseffekterna i stort sett är hundraprocentiga i detta sammanhang. Frågan är bara om hyran ska betalas över ränta eller över fastighetsskatt; så enkelt är det.

Man vurmar för områden utanför Göteborg och för de kustnära boende, men på sikt är det naturligtvis ett stort problem att endast kapitalstarka människor kommer att köpa i dessa områden. Det hela har alltså inte med fastighetsskatten som sådan att göra. Med den begränsningsregel som kommer att införas ser man till att de som har låga inkomster kommer undan när det gäller fastighetsskatten. Jag har tidigare förklarat vad vi anser om förmögenhetsskatten och hur vi är beredda att lösa det problemet.

Anf. 88 LENNART FRIDÉN (m) replik:

Fru talman! Per Rosengren försöker undvika den fråga som jag tog upp, nämligen att hans stora problem är de som i framtiden kommer att äga de här fastigheterna, inte de som bor i dem i dag och som blir tvungna att lämna dem.

Jag kan tala om för Per Rosengren att varken fiskare Ludvigsson, fiskare Patriksson eller fiskare Karlsson skulle vilja sälja sina hus, men de kommer att bli tvungna att göra det.

Så enkelt är det, säger Per Rosengren. Ja, det är väldigt enkelt. Man skulle kunna göra något åt den galna fastighetsbeskattning som vi har – i kombination, som jag tidigare sagt, med förmögenhetsskatten och med alla andra skatter som har drabbat den här typen av människor. Det är dessa som vi också talar för, men det finns ingen anledning att så att säga haka fast sig vid och bara hänvisa till att detta är ett problem som beror på att folk som har mer pengar än förstånd kan köpa nästan vad som helst till vilket pris som helst. Vi slåss för dem som i dag bor i nämnda hus och som med egna händer har skapat dem. Detta är det stora problemet, inte det som Per Rosengren tar upp!

Anf. 89 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! På sikt är det största problemet faktiskt att man får den här typen av omvända getton, och det tycker jag är ett betydligt större problem. Det andra problemet löser vi genom begränsningsregeln – genom att ta upp bara halva taxeringsvärdet vid förmögenhetsbeskattningen. Den och den fiskaren kommer att klara att bo kvar genom denna begränsningsregel. Fiskare har ju inte särskilt höga taxerade inkomster. 5 % på en icke väldigt hög inkomst tror jag att de klarar att betala i fastighetsskatt. Genom begränsningsregeln löses problemet; det kan jag lova Lennart Fridén. Får vi dessutom igenom att halva taxeringsvärdet ska tas upp vid förmögenhetsbeskattning undanröjs även det problemet.

Anf. 90 LENNART FRIDÉN (m) replik:

Fru talman! Nej, begränsningsregeln kommer inte att lösa problemet. Den gamle pensionerade fiskaren, med hustru som bara har folkpension och som har varit hemma och snutit ungar och skött hemmet, klarar inte av detta när förmögenhetsskatten tillkommer på en förmögenhet som inte delas, när fastighetsskatten ökar och när bränslekostnaderna ökar. Vidare gäller det övriga problem som människorna möter. Dessutom har man varit väldigt duktig när det gäller att inte ge kompensation för fördyringar när det gäller pensionsutbetalningar etc. Nej, det här löser inte problemen!

Vi slåss för att dessa människor inte ska få de problem som Per Rosengren, som tydligen är den ende som i dag svarar för majoriteten här, skapar med sin politik.

Anf. 91 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Jag har inte för avsikt att dra i gång en ny debatt. Men den nya debatteknik som Lisbeth Staaf-Igelström använder sig av genom att i en replik till en företrädare för ett annat parti säga något om Moderaterna – någonting som dessutom är fel – gör att jag inte kan låta bli att gå upp i talarstolen för att bemöta det. Därför vill jag till protokollet få an-

tecknat att Moderaterna *inte* har föreslagit att avdragsrätten för räntor på boendelån ska avskaffas.

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
fastighets- och för-
mogenhetsbeskattning*

Anf. 92 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det var mycket välgörande att få det svaret från Marietta de Pourbaix-Lundin. När Bo Lundgren var ansvarig för skattepolitiken höll han med om att beskattning av fastigheter är en nödvändig konsekvens av kapitalbeskattningen och att ett avskaffande av fastighetsskatten i konsekvensens namn bör innebära att man avskaffar avdragen för räntekostnaderna. Så uttryckte han det på sin tid. Sedan har jag aldrig hört någon moderat företrädare säga någonting på denna punkt. Jag har tagit upp frågan i några debatter men aldrig fått något svar. Jag tackar alltså, fru talman, för detta klara svar från Moderaterna.

Anf. 93 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag ska väl inte gå händelserna i förväg men när det här ärendet är färdigbehandlat kommer vi in på betänkande SkU19 som handlar om kapitalbeskattning. I en reservation föreslår ni en sänkning av kapitalinkomstskatten till 15 %. Det innebär en halvering av avdragsrätten. Menar ni att man ska ha avdragsrätt fullt ut och sedan bara en inkomstbeskattning med 15 %? Någonstans måste ni väl agera på något sätt ärligt. Vad ni i dag kommer att föreslå är alltså en halvering av avdragsrätten. På annat sätt kan jag inte tolka det.

Anf. 94 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Det är tydligen nästa betänkande på föredragningslistan som Per Rosengren tänker på. Ja, det är funderingar som Moderaterna har på sikt men vi har inte diskuterat en hopblandning av räntorna för boende på detta sätt.

Anf. 95 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Nu blir jag allvarligt oroad. Marietta de Pourbaix-Lundin som företräder det näst största partiet i Sveriges riksdag inbillar sig tydligen att man kan ha en 30-procentig avdragsrätt och en inkomstskatt på 15 %. Det är uppseendeväckande att det från en företrädare för det näst största partiet i Sveriges riksdag visas en så total okunskap om vad en sådan politik kan innebära när det gäller "låneringar" och skatteundandragande. Jag måste säga att jag är chockad.

Anf. 96 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Det är lätt att chocka Per Rosengren. Det har jag märkt. Han har varit ganska upprörd tidigare och försökt få upp mig i talarstolen.

Jag har sagt vad som gäller. Det som finns där är förslag på sikt. De är inte finansierade och finns inte på något sätt med i Moderaternas budgetförslag.

Anf. 97 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Jag har begärt ordet med anledning av att jag har skrivit två motioner som behandlas i detta ärende. De handlar om just fastig-

hetsskatten och sambeskattningen av förmögenhet. Dessa två frågor hänger ihop.

Jag anser att fastighetsskatten bör avskaffas. Vad som har hänt nu är att majoriteten säger sig ha gjort omfördelningar, sänkt skatten osv. Det gäller inte i den valkrets som jag representerar.

I Stockholm har höjningarna av fastighetsskatten varit 70, 80, 90, 120 och 130 %. Detta är något som drabbar alla boende i Stockholm. Visserligen säger företrädare för majoriteten här att begränsningsregler har införts osv.

Skippa det där med begränsningsregler! Avskaffa fastighetsskatten i stället! Gör ett enkelt och tydligt system, så att medborgarna vet vad det är för regler som gäller! Gör det möjligt att bo! Att bo är en mänsklig rättighet. Pensionärerna drabbas, barnfamiljerna drabbas, medelålders drabbas osv. Fastighetsskatten slår, och den slår hårt.

När det gäller sambeskattningen av förmögenhet tycker jag att det i Sverige på 2000-talet är dags att avskaffa den. Sambeskattningen av inkomst är avskaffad. Ta steget fullt ut: Avskaffa också sambeskattningen av förmögenhet!

Jag ber att få instämma i de moderata yrkandena.

Anf. 98 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Jag har räknat upp alla skatter som Moderaterna vill ta bort i de här betänkandena. Fastighetsskatten ska bort. Jag fick inte svar om det gäller samtliga punktskatter eller om man ska behålla någon. Man ska sänka momsen – om det ska vara till 15 eller 20 % vet jag inte. Man ska ta bort statsskatten, slopa förmögenhetsskatten, slopa dubbelbeskattningen och sänka kapitalinkomstskatten.

Här i kammaren tror jag att det finns sex partier som i väldigt stor utsträckning värnar om den generella välfärden, men Moderaterna gör det inte.

Ni menar att man helt enkelt kan ta bort de här skatterna, antingen det är fastighetsskatt eller vad det är. Ni bryr er inte om vilka effekter det får. Att det faktiskt är de med låga inkomster som gynnas av generella välfärdssystem är allmänt omvittnat och belagt. Men er politik kommer att gynna dem med höga inkomster i allra högsta grad. De kommer att betala sina system och ändå få väldigt mycket pengar kvar, medan de med låga inkomster kommer ut mycket sämre.

Titta på summan av era skattesänkingsförslag och plocka inte bara ut ett! Då kommer de som ni säger er värna om att förlora oerhört mycket på det systemskifte som ni ligger bakom.

Anf. 99 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Det går att se på saker och ting väldigt olika, och vi har uppenbarligen olika synsätt. Per Rosengren är välkommen att följa med mig runt i Stockholm och göra besök i bostadsområdena för att just höra hur fastighetsskatten drabbar. 70-, 80- och 90-procentiga höjningar av fastighetsskatten, vad är det om inte konfiskation? Vad är det om inte att göra det omöjligt för människor att bo kvar i sina fastigheter?

Att här tala om begränsningsregler, vad innebär det mer än att göra människor ytterligare beroende av de politiska besluten? Om inkomsten ökar så minskar ju möjligheten att få tillgodoräkna sig avdrag, dvs. möj-

ligheten att påverka sin ekonomiska situation är lika med noll. Dessutom har det stora flertalet boende i Stockholm så pass höga förmögenhetsvärden på sina fastigheter att begränsningsregeln inte kommer att vara tillämpbar. Vad är detta?

Anf. 100 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att begränsningsregeln inte tar hand om förmögenhetsskatten. Det har jag försökt förklara under lång tid, men det kanske inte har gått hem att vi har ett förslag att man ska ta med halva taxeringsvärdet i förmögenhetsberäkningen. Då löser man, tillsammans med begränsningsregeln, de problem som är akuta. Jag ska inte nämna några föreningar eller organisationer som har uttryckt till mig att de akuta problemen då kommer att försvinna. Det är sådana som normalt sett värnar de här människorna.

Jag har ännu inte fått svar av någon moderat på frågan hur ni ska göra med hyreshusen som är dubbelbeskattade. Om ni tar bort fastighetsskatten, ska ni då skicka in bidrag till hyresgästerna? Det är fullkomligt klarlagt att det är en dubbelbeskattad boendeform. Där ska man ta bort fastighetsskatten under förutsättning att den är kvar på villorna. Nu vill ni ta bort den. Då måste ni alltså gå in och subventionera hyreshusen. Jag har inte sett någonstans att ni gör ett enda jota för hyresgästerna – de existerar inte i er verklighet. Det är bara att konstatera det.

Åk ut och prata med hyresgäsföreningar och med hyresgäster och ge dem de förslag som ni har att fortsätta att överbeskatta den boendeformen därför att ni bara vill gynna villaboendet! Det är det som Moderaterna säger. Det är belagt i utredning efter utredning att det är faktum; det går inte att slingra sig ifrån det. Ni har själva accepterat den bilden. Men ni gör inte någonting åt det, för ni ska fortsätta att överbeskatta hyresgästerna.

Anf. 101 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Frågan vem det är som fortsätter att dubbelbeskatta och beskatta extra kan vi diskutera länge. Vad jag har tagit upp här är just hur fastighetsskatten slår på boende i Stockholm. Det gäller boende i villa. Det kommer att gälla boende i bostadsrätt och också i hyresrätt, med den politik som majoriteten för.

Per Rosengren är välkommen att följa med mig runt i Stockholm och se hur det ser ut, att diskutera med barnfamiljen som har fått en kalkyl på sitt boende för två år sedan och som nu till sin förtvivlan ser att kalkylen inte håller, med det äldre par som har amorterat av sina lån inom utsatt tid och räknat med att klara av sitt boende till relativt låg kostnad och som nu ser att det inte går längre.

Vad är det för politik som majoriteten för som driver folk från hus och hem? Att stå här och tala om att ni har sänkt skatten och att ni tar ansvar håller inte.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
fastighets- och förmögenhetsbeskattning*

8 § Motioner om företags- och kapitalbeskattning

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU19
Motioner om företags- och kapitalbeskattning.

Anf. 102 CARL ERIK HEDLUND (m):

Fru talman! I ett bra land lönar det sig att arbeta, lönar det sig att spara och lönar det sig att utbilda sig. Det ska löna sig att ta risker i eget och andras företagande. Så ser vi moderater på skattepolitiken.

I betänkandet SkU19 behandlas samtliga dessa begrepp med en tyngdpunkt på sparande och företagande. Det har lämnats ett stort antal motioner som behandlas i detta betänkande. De flesta av dem är insiktsfulla när det gäller att förbättra villkoren för medborgarna så att Sverige utvecklas åt rätt håll för samtliga medborgare.

Utskottsmajoriteten avstyrker samtliga motioner. Det avslöjar samtidigt en ovilja att verkligen ha en dialog här i riksdagen om de utmaningar som landet står inför och hur vi bäst ska klara dessa.

När man lyssnar på debatten här under förmiddagen får man lätt intrycket att en hel del företrädare för utskottsmajoriteten har läst en ledande artikel i en av våra mest citerade tidningar. Där står det: En klar princip bör trots allt vara, att om några ska leva på sin lön, bör det sannoligen i varje fall icke vara dessa högavlönade, vilka ju ha det bra ändå!

Fru talman! På senare tid har alltfler uppmärksammat det åldrande Europa. Det föds färre barn, samtidigt som levnadsåldern stiger. Det medför nya utmaningar. Statsministern har utropat att fler barn måste födas, annars hotas samhällets grundläggande funktioner. Andra förordar en ökad invandring av yrkeskunniga personer, och andra åter talar om nödvändigheten av att vi höjer pensionsåldern. Få ägnar sig åt frågan varför det föds färre barn.

Alla dubbelarbetande föräldrar som stressar och planerar för att hinna med att sköta sina arbeten bra och ge sina barn kärlek, omvårdnad, uppföstran och tid och samtidigt ska fundera på hur de ska hinna laga hängrynnorna, städa hemmet, fixa bilen, tvätta och stryka, handla mat och klippa gräsmattan skulle vilja ha hjälp med en avlastning. Men det svenska skattesystemet är inte konstruerat för att lösa dessa problem. Skatteklarna gör att det i praktiken är näst intill omöjligt att köpa de tjänster som verkligen skulle kunna avlasta dessa familjer.

Skatten är en tull på arbete. Köparna har inte råd att betala tullen om den är för hög, och därför skapas ingen marknad. De som gärna skulle vilja ha denna typ av arbete får arbeta svart eller inte alls. Det, fru talman, är ett slöseri med resurser på flera sätt: ekonomiskt och mänskligt.

De fyra borgerliga partierna har i reservation 1 påvisat vad en alternativ politik med sänkta marginaleffekter skulle kunna åstadkomma. Med ett avdrag på 50 % av kostnaderna för hushållsnära tjänster skulle en marknad för dessa tjänster kunna etableras. Ett stort antal personer skulle få ordentliga arbeten med alla samhälleliga förmåner. Riksskatteverket har uppskattat att 60 miljarder i uteblivna skatteintäkter finns i den svarta sektorn, varav de hushållsnära tjänsterna förmodligen svarar för merpar-

ten. Det skulle alltså inte kosta särskilt mycket att följa de borgerliga partiernas förslag. Tvärtom skulle det t.o.m. kunna öka skatteintäkterna.

Barnfamiljer skulle då kunna få mer tid över till sina barn och få en mer harmonisk tillvaro. Detta är, vilket väl alla inser, en nödvändig förutsättning för ett ökat barnafödande.

Varför, fru talman, ska det vara så svårt att ge barnfamiljer och andra denna ökade valfrihet? Det är en fråga som jag skulle vilja höra Per-Olof Svensson svara på i sitt anförande senare.

Fru talman! Trots att regeringen titt som tätt hävdar att företagsklimatet i Sverige är gott visar statistik och enkäter att så inte är fallet. I dagens tidningar kan vi läsa om hur nyföretagandet sjunker kraftigt och om hur pessimismen sprider sig. Den grova diskrimineringen av företagare som finns i de s.k. 3:12-reglerna är ett belysande exempel på avogheten mot den grupp medborgare som arbetar för att utveckla Sverige.

Alltsedan jag kom till riksdagen har jag kämpat för att avskaffa stoppreglerna och 3:12-reglerna som drabbar fåmansbolagen och deras ägare. De flesta stoppregler försvann också vid förra riksmötet, men två återstår.

Hur kan utskottsmajoriteten framhärda i att makarna i ett fåmansföretag inte ska betraktas som individer, utan i stället som en enhet? Partiledarna för de tre partier som bildar utskottsmajoriteten pratar gärna vitt och brett om jämställdhet, men här finns beviset för att det inte gäller företagarfamiljer.

Jag skulle, fru talman, vilja att Per-Olof Svensson förklarade för kammarens ledamöter varför denna uppenbara diskriminering fortsätter. Stoppregelutredningen föreslog avskaffande av regeln, men regeringen och riksdagsmajoriteten ville inte. En förklaring vore jag tacksam för.

Fru talman! En annan diskriminerande särbehandling är den som gäller barn till företagare. Om de är under 16 år och under ferierna jobbar i familjens företag får de betala skatt från första kronan, och dessutom med den marginalskatt som föräldern har. En klasskompis som också jobbar kan utnyttja grundavdraget och får en helt annan nettoinkomst. Detta tycker jag är orättvist och diskriminerande.

Vad tycker då utskottsmajoriteten om detta? Jo, den tycker att man inte ska göra någon förändring. Jag skulle gärna vilja höra Per-Olof Svensson utveckla tankegångarna bakom detta.

Fru talman! I betänkandet behandlas också dubbelbeskattningen av bolagsinkomster. Jag vet inte hur många år detta har varit föremål för debatt i riksdagen. Även här är positionerna låsta.

Under den senaste borgerliga regeringen avskaffades dubbelbeskattningen. Skatteutskottet har också på sina resor fått vittnesmål från framgångsrika företagare om hur det under det år när dubbelbeskattningen var avskaffad var möjligt för dem att ordna bl.a. successionen i företaget och dessutom ta ut en del av vinsten utan att åderlåta företaget.

Dubbelbeskattningen av svenska aktieägare gör att dessa befinner sig i ett underläge gentemot utländska investerare. Dessa betalar ofta ingen avkastningsskatt, och realisationsvinsten är efter fem års innehav i snitt 4 % inom EU, medan de svenska ägarna får betala 30 % i skatt. Detta medför att kalkylen ser helt annorlunda ut, och resultatet är givet. Svensk skattepolitik på detta område syftar uppenbarligen till att minska det svenska ägandet av svenska företag.

Fru talman! Kan Per-Olof Svensson förklara för kammarens ledamöter varför man ska beskatta riskkapital dubbelt upp jämfört med investeringar i t.ex. svenska statens obligationer?

Fru talman! Inom EU har det diskuterats och t.o.m. beslutats om ett s.k. sparpaket som sägs syfta till att minska konkurrensen om kapital. Problemet är att nivåerna för beskattning av kapital är så olika inom EU och för den delen också i stora delar av världen utanför EU. Sverige ligger naturligtvis i topp med 30 %. Detta är ohållbart i en alltmer internationaliserad ekonomi.

Vi har i vår reservation förordat en successiv sänkning mot 15-procentsnivån. Tillsammans med avskaffande av förmögenhetsskatten skulle det vara en värdefull vitalisering av svenskt näringsliv och lägga grunden för en god sparmiljö i Sverige. Det i sin tur är en förutsättning för att vi ska kunna ha en långsiktigt hållbar utveckling av den svenska ekonomin.

Fru talman! Fastighetsinvesteringsbolag är en metod som möjliggör att fler medborgare kan vara med och placera i fastigheter än vad som i dag är möjligt. Det har gjorts flera utredningar om detta, och det har presenterats lagförslag. Det har varit seminarier, och vi har haft hearing i såväl finansutskottet som skatteutskottet kring detta. Men jag vill påstå att utskottsmajoriteten egentligen aldrig velat tränga in i problematiken ordentligt, och därför har det inte hänt någonting.

För några veckor sedan skrev f.d. riksbankschefen Lars Wohlin en uppmärksamrad artikel om att fastighetsinvesteringsbolagen även skulle kunna ha en positiv effekt för bostadsbyggandet, något som i positiva ordalag har kommenterats även av socialdemokrater. Även om dessa säger att fastighetsinvesteringsbolag ensamma inte kan ändra bostadsbyggandet i positiv riktning skulle det ändå vara ett viktigt steg.

Motiveringen i betänkandet på denna punkt är minst sagt vag. Däremot finns det beskrivet hur man i Finland infört fastighetsfonder med ungefär samma innebörd som vårt förslag med positivt resultat. Min fråga till Per-Olof Svensson är därför: Vad är det egentligen som gör att majoriteten inte vill införa fastighetsinvesteringsbolag?

Fru talman! Det finns 20 reservationer i detta betänkande. Moderaterna står bakom 16 av dem, varav 12 stycken tillsammans med andra partier. Jag har anmält en talartid på 12 minuter och har nu använt 9 minuter och 47 sekunder. Den övriga tiden bjuder jag Per-Olof Svensson på, så att han kan besvara mina frågor. Så yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 103 HELENA HÖIJ (kd):

Fru talman! I detta betänkande om motioner från allmänna motionstiden om företags- och kapitalbeskattning behandlas många angelägna frågor som lyfts fram i motioner från olika partier och enskilda riksdagsledamöter. De problem som tas upp i dessa motioner beror ofta på det generellt höga skattetryck som vi har på arbete i Sverige, som speciellt naturligtvis påverkar de branscher som är arbetsintensiva och som ibland brukar sammanfattas i benämningen tjänstesektorn.

Vi ser tjänstesektorn som en stor framtida tillväxtsektor. Produktion och försäljning av tjänster kommer i framtiden att få allt större utrymme i relation till varuproduktion och varuförsäljning. För att det här ska kunna ske måste den ekonomiska diskriminering som i dag drabbar tjänsteföre-

tag minska. Diskrimineringen består i att arbete i dag generellt beskattas hårdare än kapital. Stimulanser för att påskynda utvecklingen av antalet tjänsteföretag skulle få stora effekter när det gäller antalet nya jobb. Riksdagen bör därför ge regeringen till känna att det är angeläget för företagande och för samhällsekonomin att man sänker skatten på arbete. Därför yrkar jag bifall till reservation 1, under punkt 1.

I den här reservationen skriver vi tillsammans med Moderaterna, Centern och Folkpartiet att nivån på beskattningen av arbete har stor betydelse för tillväxten och för hur företagssektorn utvecklas.

Det är viktigt att vi skapar goda förutsättningar. En hög beskattning av arbete leder till en sämre fungerande arbetsmarknad, och med sänkt skatt på arbete skulle tillväxtkraften i ekonomin stärkas. Inte minst i förhållande till internationell konkurrens är det här viktigt. Flera branscher drabbas i dag inte bara av det höga skattetryck som vi har i Sverige utan också av de stora olikheter som råder i fråga om skattetryck mellan olika länder, som leder till konkurrensnackdelar för svenskt näringsliv.

I betänkandet lyfts några särskilda branscher fram som drabbas av den höga beskattningen av arbete. Det gäller de hushållsnära tjänsterna, som vi hörde i föregående inlägg och som vi flera gånger har debatterat i den här kammaren. Det gäller turismnäringen, yrkesfiskarna och åkerinäringen. Åkerinäringen har också i ett annat avseende tuffa förutsättningar i Sverige. Det hörde vi min partikamrat Kenneth Lantz tala om när betänkandet om punktskatter debatterades.

En annan grupp företag till vilka dagens skattesystem inte är anpassat är familjeföretag och andra fåmansbolag. I dag finns ett antal rent diskriminerande särregler för fåmansföretag. Reglerna är, trots att flera förändringar har gjorts sedan de infördes 1990, fortfarande ofördelaktiga jämfört med dem som gäller för andra företag. Skattereglerna för fåmansbolag är dessutom ytterligt komplicerade.

Ett särskilt problem gäller vad som ska ses som intäkt av kapital och vad som ska ses som inkomst av arbete, dvs. lön, av den utdelning som ägaren tar ut ur sitt företag. I dag gäller att som kapitalinkomst räknas endast ett belopp motsvarande statslåneräntan plus 5 %. Resten räknas som lön och beskattas därefter. Innan ägaren betalar skatt på utdelningen har utdelningen också beskattats i företaget. Det är den s.k. dubbelbeskattningen. Också denna vill kristdemokraterna avskaffa, och det har vi en reservation om.

Utgångspunkten måste ju vara att delägare i fåmansaktiebolag ska betraktas och behandlas lika som delägare i större bolag, och endast utdelning över ett belopp som skulle motsvara marknadsmässig lön bör beskattas som kapitalinkomst. På samma vis bör barn under 16 år som jobbar i familjeföretag kunna få skälig ersättning utan att denna ska läggas på föräldrarnas inkomst och beskattas av dem, vilket är fallet i dag. En 15-åring som jobbar i familjeföretaget får t.ex. se sin lön lagd på mammas eller pappans lön, vilket med dagens marginaleffekter ofta leder till att han eller hon drabbas av mycket högre skatt än kompisen som har fått sommarjobb i samma företag eller om lönen hade kommit från någon annan arbetsgivare.

Kristdemokraterna anser att förslag till nya och enklare regler som jämställer fåmansföretagen med andra företag snarast måste utarbetas.

Också detta finns utvecklat i en reservation. Det är också viktigt att regeringen återkommer med förslag som möjliggör generationsskiften i familjeföretag utan att de samtidigt drabbas av högre kapitalskatter än icke familjeägda företag som byter ägare. Detta är ett problem inte minst för jord- och skogsbruken. Arvs- och gåvoskatterna försvårar och fördyrar generationsskiften i familjeägda företag genom att det i allmänhet måste tas likvida medel ur företaget för att betala skatterna, och på så sätt försvagas företaget finansiellt av arvsskiftet.

En översyn bör göras av arvs- och gåvoskattereglerna. Det rimliga vore att företagsförmögenhet, dvs. arbetande kapital, i princip undantas från arvs- och gåvoskatt för att man ska kunna hålla samman familjeföretag vid generationsskiften. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till förbättringar i denna fråga. Här har vi en reservation, nr 16, under punkt 14, som jag också vill yrka bifall till.

Anf. 104 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! En av Centerpartiets tre högst prioriterade skattesänkningar de närmaste åren är en sänkning av arbetsgivaravgiften för småföretagen. Våra övriga prioriterade skattesänkningar är en sänkning av inkomstskatten vid låga och normala inkomster och en sänkning av fastighetsskatten.

Vi anser att sänkningen av arbetsgivaravgiften bör ske enligt den modell som etablerades under förra mandatperioden, då Centerpartiet i samarbete med regeringen fick gehör för sina strävanden under många år att åstadkomma en lättnad för småföretagen i detta hänseende. Modellen innebär att arbetsgivaravgiften sänks med fem procentenheter på en lönesumma, för närvarande upp till 852 000 kr. Modellen gäller alla företag och koncerner, stora som små. Men effekterna blir väldigt olika. Fem procentenheter på upp till 852 000 kr ger påtagliga effekter för det lilla företaget, medan de blir omärkbara eller försumbara för de stora drakarna, som Volvo, Stora Enso, Ericsson och vad de nu heter.

Vi vill nu gå vidare på den inslagna vägen genom att ytterligare sänka med fem procentenheter på en så småningom ytterligare förhöjd lönesumma. Det finns goda skäl för detta. Det viktigaste är att det utgör en välbehövlig stimulans för småföretag att växa och därmed bidrar till sysselsättning och tillväxt i ekonomin, vilket i sin tur är en förutsättning för en ökad livskvalitet och en ökad välfärd. Ett annat skäl är att det statistiskt sett är väl belagt att andelen sjukskrivningstimmar i småföretag är väsentligt lägre än i de större företagen. Det här innebär att belastningen på sjukförsäkringen är väsentligt lägre när det gäller anställda i småföretag än anställda i de större företagen. Därmed är det logiskt att premiera de små företagen, därför att de inte belastar socialförsäkringarna i samma utsträckning.

Det är dessutom det bästa sättet att i ett generellt system underlätta för arbetsintensiva företag, främst tjänsteföretag, att sänka arbetsgivaravgifterna på det sätt som vi har föreslagit. Det här förslaget behandlades under höstens budgetbehandling. Det avslogs, men jag har ändå valt att beröra det här och nu just därför att vi lägger en sådan vikt vid dess genomförande, och vi kommer oförtrutet att återkomma tills vi har lyckats skapa majoritet för förslaget.

Fru talman! Det är en samstämmig uppfattning bland ekonomer och andra bedömare att det är just i småföretagen som tillväxten i sysselsättningen i näringslivet framför allt genereras i framtiden. Därför är det så viktigt att undanröja skattemässiga hinder för att så ska kunna ske. Det gäller framför allt lättnader i reglerna för fåmansföretag. Det handlar om lättnader för att man ska kunna se till att generationsskiften kan komma till stånd i familjeföretag och om att ge ökade möjligheter till periodiseringar via periodiseringsfonder, vilket i sin tur skulle öka investeringsbenägenheten i dessa småföretag.

I ett antal reservationer lämnas goda förslag till hur denna stimulans kan ske, varav jag yrkar bifall till reservationerna 15 och 16.

Anf. 105 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Nya situationer kräver nya ställningstaganden. Nya konjunkturlägen däremot kräver inte alltid nya ställningstaganden på skatteområdet. Om vi nu kan se intressanta dominoeffekter i den offentliga statistiken – när det gäller allt från inköpsindex till sysselsättningsökning, eller snarare minskning av sysselsättningsökningen, antalet nyanmällda platser och i slutändan, om något år, effekter på statsfinanserna – aktualiseras åter skattesystemets struktur, inte minst på företags- och kapitalområdet.

Den senaste viktiga strukturreformen på området var skattereformen för snart tio år sedan. Den utgjorde ett viktigt steg när det gällde att råda bot på den snårskog av undantag och konstiga drivkrafter som successivt byggts in i systemet. Samtidigt vanns en bred acceptans för att marginalskatter och marginaleffekter var problematiska och skulle bekämpas, inte bara för höginkomsttagare.

Det har nu gått tio år sedan dess, och mycket har förändrats. Inte minst har omvärlden förändrats. Vi har i dag större lättrörlighet. Vi har beskådat en fantastisk teknisk utveckling som gör att kapital, människor och företag i dag kan flytta ganska fritt. Det är i grunden någonting positivt. Liberaler är positiva till förändringar som ökar friheten och möjligheten att röra sig. Men det för ju med sig effekter som vi rimligen måste behandla här i kammaren. Jag tänkte göra just det nu. Jag hoppas att mina kolleger från Socialdemokraterna då inte enbart hänvisar till den sittande utredningen.

Skattepolitiken måste utformas dels utifrån de olika skatternas tänkbara utformning och snedvridande eller konkurrensnedsättande effekt, dels utifrån hur mycket beskattning totalt som kan anses vara acceptabelt. Givetvis påverkas den totala skattenivåns skadliga effekter av vilken mix av skatter som finns, och hur dessa utformas för individen, samhällsekonomin och dynamiken kan ju variera.

Någonstans finns en effektiv balanspunkt för fördelar och nackdelar med varje enskild skatt såväl som det totala skatteuttaget. Denna balanspunkt formas såväl av våra värderingar och vår politiska ideologi som, inte minst, av den praktiska verkligheten. Även om våra värderingar i Folkpartiet inte har ändrats har situationen i samhället gjort det, inom Sverige och globalt. Nu är det dags att rita om kartan, för verkligheten har förändrats.

Tyvärr är det tydligt att majoriteten och socialdemokraterna inte längre beskattar vad de vill utan vad de med viss effektivitet kan be-

skatta. Det visar, menar jag, denna värld av undantag på skatteområdet – undantag för utländska experter; undantag för danskar i söder; undantag för fattiga fastighetsägare, vilket vi har pratat om tidigare i dag; undantag för miljardärer, vilket vi också har pratat om. Det är bara några exempel på vad jag tror att vi kan få möta mer av om vi inte handfast agerar efter de rekommendationer som många ger. Det gäller inte bara Folkpartiet, utan vi kan läsa om detta i diverse utredningar – inte minst från Skatteverket självt, som bäst av alla vet vad som händer på det här området.

Fru talman! Ericsson är ju ett för Sverige minst sagt viktigt företag. Det är bra. Jag hoppas att det ska bestå. Däremot hoppas jag inte att företaget ska vara så dominerande för arbetstillfällen och skatteintäkter som det är i dag. Det måste ringa en klocka även hos majoriteten när telekombranschen nu mognar och vi i Sverige drabbas av en modern brukskris, som i t.ex. Kumla eller Linköping.

Lösningen på detta är inte helt självklart att fokusera all kraft på att göra det bättre bara för storföretagen. Lösningen, menar jag, handlar om att titta på skattestrukturen för små och medelstora företag. Hur behandlar vi dessa i Sverige i dag? Hur har det blivit så att vi har en så extremt skev företagarstruktur? Vi har väldigt många stora företag och en hel del enmansföretag – men väldigt få små och medelstora företag. Vad var det som en gång gjorde att Ericsson och andra i dag gigantiska svenska företag kunde växa? Vad var det som gjorde att ingenjörer och entreprenörer där kunde utveckla företaget, och varför ser vi inte samma växtkraft i dag? Det handlar naturligtvis om skattestrukturen.

Folkpartiet liberalerna har under en lång tid förfäktat principen att skattestrukturen bättre måste uppmuntra arbete, sparande och risktagande. Det är viktigt för alla företag, men kanske allra viktigast i dag för våra mindre och medelstora företag.

Det här leder mig in på frågan om småföretagsregler. Villkoren för företagande måste helt enkelt bli bättre. Visst har en del gjorts, men det räcker inte. Antalet företag har inte ökat i den utsträckning som vi bedömer är nödvändig. Någon tidigare talare var inne på en rubrik i en av dagens tidningar: Nyföretagandet minskar kraftigt. Detta är det stora problemet. Det här med Ericsson är en strukturkris som kanske skattesystemet inte kan göra så mycket åt.

Den säkraste metoden för att få fler småföretagare, trots ekonomiska konjunktursvängningar, är att uppmuntra entreprenörskap och risktagande, både för svenskar och för utlänningar. Här har vi i Folkpartiet sett några nödvändiga åtgärder. En sådan är att se över arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn. Det måste bli billigare med dessa tjänster, som inte alltid är de mest produktiva. Framför allt är detta en åtgärd för att göra svarta jobb vita, som någon var inne på tidigare. Det gäller speciellt hushållstjänsterna, där vi från de fyra borgerliga partierna har ett gemensamt förslag sedan länge, ett väldigt bra förslag, för att få en stor mängd svarta jobb vita.

Jag vill också belysa gränlandet när det gäller personaloptioner, där jag tycker att det borde vara tydligare kapitalbeskattning än den inkomstbeskattning som är i dag. Vi lyfter även fram sociala avgifter på vinstandelar, som också är en del av kapitalbildningen, och hur detta ska beskattas. Människor som är anställda ska få större anknytning och större del i vinsten i företag. Det kan vi påverka med skattesystemet.

Folkpartiet har länge argumenterat för en lättnad i dubbelbeskattningen när det gäller företag. Den lättnad som har gjorts hittills har varit begränsad till onoterade bolag. Vi vill gå längre, och det har vi redovisat i våra motioner under många år. Dubbelbeskattningen är en oförsvarlig beskattning, eftersom det är positivt när man investerar riskkapital i företag i stället för att sätta in det på banken. Då går i och för sig banken in på riskkapitalmarknaden, till en rätt mycket högre ränta, men då är det alltså stora banker som sätter riktlinjer för företagen i stället för många små riskkapitalister, dvs. vanliga medborgare, som sätter in sina sparpengar.

Sedan har vi stoppreglerna, fru talman. En del har försvunnit, men några är kvar. Vi har hört argumenten, så jag upprepar inte dem. Men det blir ju jättekonstigt för ungdomar som sommarjobbar i företag: En får nästan ingen skatt alls om han jobbar i en månad, men en får 55 % i skatt för att hans pappa råkar äga företaget. Det är väl bra att barnen arbetar och får lön för det, tycker jag.

Viktigast av stoppreglerna är väl ändå de s.k. 3:12-reglerna. En verklig förbättring av företagsklimatet förutsätter att de reformeras och att vi sänker den totala beskattningen. Det gäller särskilt detta med hur ägaren beskattas. Att man inte kan komma fram till ett system där man använder sig av någon sorts medellön i branschen och allt utöver detta tas till kapital är verkligen märkligt. Folkpartiet har senast uppmärksammat detta då utskottet gjorde någon justering i utkanten av dessa regler. Vi upprepade då vårt krav att detta borde göras genast. Men vi får väl se. Det finns ju en utredning på detta område också – en av många som vi har pratat om tidigare i dag.

Statistiska centralbyrån definierar 96 % av alla företag som familjeföretag. Här kommer vi in på detta med generationsväxlingar, som vi också hört lite om tidigare. Det här måste underlättas. Här är jag däremot ganska öppen för en utredning, för här är jag lite osäkert på hur vi ska göra för att få detta att fungera effektivt. Jag hoppas att den utredningen arbetar väldigt snabbt och effektivt.

Jag vill också ta upp frågan om skatt för snabbväxande företag och möjligheten till skattesemester. Det är en möjlighet för små företag som växer snabbt att ta allt sitt kapital och investera i företaget, så att man slipper vara beroende av nyemissioner eller av en bank som kanske ger en kalla handen.

Avslutningsvis vill jag också ta upp reservationen om möjligheten att flytta placeringar i aktiefonder mellan olika fonder. Folkpartiet och Moderaterna har en reservation som jag tycker är mycket bra om möjligheten att byta aktiefond utan att utlösa beskattning. I dessa dagar när kursen rasar i vissa branscher, inte minst inom telekom, vore det ganska bra om vi kunde byta fonder innan, inte minst för oss som försöker spara till vår pension en gång i framtiden.

Fru talman! Vi står som vanligt bakom våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag för Folkpartiets räkning bifall endast till reservationerna 10 och 12.

Anf. 106 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Fru talman! Den svårighet som stälpt många småföretag är periodiseringen i redovisningen. Avskrivningsmöjligheterna är starkt begränsade

för de små företagen, och småföretagen i synnerhet kännetecknas av stora svängningar i verksamhetens omsättning och lönsamhet. Därför bör dagens möjligheter att periodisera ett överskott utökas och reavinstbeskattningen kunna skjutas upp. Det kan låta sig göras om tidsgränsen för redovisningsskyldigheten förlängs till två år.

Nya företag startas ofta med hemmet som bas. Men med nuvarande schablonmässiga regler om avdrag för arbetslokal i egen bostad blir det ofta dyrare att jobba hemifrån än att hyra lokal någon annanstans. Därför bör avdragsmöjligheterna för arbetslokal i egen bostad ses över.

Fru talman! Det har, särskilt i anslutning till pensionsreformen och det fria valet av fondplaceringar, växt fram ett antal olika fonder för mer eller mindre etiskt sparande. Kriterierna för vad som kallas etiska placeringar är allt annat än tydliga. De fondbolag som lanserat etiska fonder har ofta fått utstå hård granskning och mer eller mindre välgrundad kritik.

Vi tycker från Miljöpartiets sida att det vore bra med miljöetiska fonder med tydliga kriterier. Det vore ännu bättre om avkastningen från de gröna fonderna beskattades lägre. Då skulle det bli mer attraktivt att placera privata pengar i miljöetiskt profilerad verksamhet.

Med det vill jag yrka bifall till reservationerna 5 och 11.

Fru talman! Carl Erik Hedlund tar upp problemet att det föds för få barn i Sverige. Det är bra att han ser det problemet. Men hans lösningar stöder jag inte. Sänkt skatt är som vanligt den moderata lösningen på allt, också på detta.

Vi har från Miljöpartiets sida gjort annat och föreslagit annat. Vi har tillsammans med socialdemokraterna och vänstern valt att höja grundbeloppet till föräldraförsäkringen kraftigt. Vi har valt att föreslå sänkt arbetstid, så att man har tid att själv laga den där hängrännan, sköta trädgården och hemmet i stället för att fortsätta jobba hälsan ur sig och stimulerad av sänkt tjänstebesättning leja andra för att göra allt det man skulle vilja göra själv men inte hinner med.

I det perspektiv Carl Erik Hedlund själv väljer att anlägga, dvs. att det föds för få barn i Sverige, framstår också det moderata förslaget om sänkt kapitalskatt som mycket egendomligt. Om kapitalskatten sänks till 15 % måste rimligen ränteavdragen sänkas till samma nivå, vilket skulle innebära ett dråpslag mot så gott som alla unga familjer som bor i egna hem. Marietta de Pourbaix-Lundin svarade mycket svävande och defensivt på Per Rosengrens kritik tidigare och jag undrar nu om Carl Erik Hedlund har samma hållning, som innebär ett slags devalvering av det egna förslaget, eller om han vågar stå för att det moderata förslaget om sänkt kapitalskatt också leder till sänkt avdragsrätt för bolåneräntor.

Anf. 107 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Matz Hammarström tyckte med anledning av skatt på arbete att det var bra med sex timmars arbetsdag, så att vi inte ska jobba hälsan ur oss. I stället skulle vi hänga i hängrännorna hemma och laga dem för att ha lite mysigt med barnen. Var det så?

Jag tycker att det låter livsfarligt att vi inte ska vara professionella. Jag föredrar att någon annan som är rätt mycket bättre på det än jag hänger på taket och lagar hängrännorna.

Då är min fråga: Varför är Matz Hammarström och Miljöpartiet så mycket emot att vi har lite lägre beskattning på tjänster, så att vi kan låta mer professionella människor ta hand om saker i stället för att klåpare som jag ägnar sig åt att laga hänggrännor?

Prot. 2000/01:91
4 april

*Motioner om företags-
och kapitalbeskattning*

Anf. 108 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Det är möjligt att hänggränsan inte var ett lysande exempel. Jag tog det av Carl Erik Hedlund. Men poängen här är att det finns bättre sätt att skapa mer tid för föräldrar att vara hemma med sina barn än att sänka skatten på tjänster. Ett sådant bättre förslag anser jag och Miljöpartiet är att sänka arbetstiden.

Anf. 109 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Matz Hammarström gör det ganska enkelt för sig. Vi diskuterar just nu ett betänkande om företags- och kapitalbeskattning. Det är inom det området som vi nu diskuterar. För några veckor sedan hade vi en diskussion om inkomstbeskattningen. Då redovisades i vårt förslag till inkomstbeskattning att vi framför allt satsar på lågavlönade med högre grundavdrag, högre avdrag för barnfamiljer osv. Det är väl tillgodosett i vårt alternativ.

Men det vi pratar om här är att kunna skapa en marknad för hushållsnära tjänster. Vi vet att det finns en svart marknad. Vi vet också att det finns ett starkt behov av de här tjänsterna. Men som jag sade tidigare är skatten på detta arbete en tull, och därför kommer det här arbetsutbytet inte till stånd. Och arbetsutbyte, Matz Hammarström, är grunden för en ekonomis utveckling, annars skulle var och en sitta och pligga sina egna skor och ha självhushållning. Arbetsfördelning är grunden för en modern ekonomi. Och den stoppar vi upp på det här området.

När det gäller kapitalbeskattningen, där vi föreslår 15 %, säger vi att vi måste anpassa oss till den internationella ekonomin. Vi måste anpassa vår beskattning av kapital, annars kommer ännu mer kapital att fly ut ur landet. Då är det riktigt som Matz Hammarström säger, att avdragen naturligtvis blir mindre värda, ja. Men man måste se helheten i hela paketet: kapitalsidan, förmögenhetsskatten, avkastningar och liknande, liksom grundavdrag och barnavdrag. Helheten måste man se.

Jag kan garantera Matz Hammarström att de lågavlönade då kommer att komma ut mycket bra. Men det har jag inte tid att utveckla ytterligare här.

Anf. 110 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Det är intressant att Carl Erik Hedlund säger att jag gör det enkelt för mig. Det är väl snarare Carl Erik Hedlund som gör det enkelt för sig.

Först går man till storms mot förändringarna i fastighetsbeskattningen, och sedan föreslår man en förändring i kapitalbeskattningen som Carl Erik Hedlund såvitt jag förstår erkänner kommer att innebära halverad avdragsrätt för bolåneräntor, vilket kommer att slå mycket hårdare mot i synnerhet unga familjer än de höjda taxeringsvärdena.

Men det kommer inte att drabba dem som moderaterna även i den tidigare debatten framfört som sin huvudgrupp: äldre, boende i Stockholm

och som inte har några lån på sin fastighet. De kommer att gynnas av det här. Men för barnfamiljerna kommer det att innebära ett dräpslag.

Anf. 111 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Jag trodde att vi hade avslutat debatten om fastighetsskatten, men Matz Hammarström fick kanske inte när han var uppe i den debatten uttrycka sig tillräckligt väl.

Jag gör det enkelt för mig, säger Matz Hammarström. Det gör jag inte alls det. Men det vi för nu är ju en finansdebatt om helheten, både avdrag och kostnader. Det klarar man inte av under ett två minuters inlägg i en replik.

Men jag ska repetera en gång till. Grundavdraget är i första omgången 36 000 kr med sikte på 50 000 kr innan du ska behöva betala ett öre i skatt. Det blir ett successivt avskaffande av den statliga inkomstskatten. Vi avskaffar förmögenhetsskatten. Vi sänker kapitalbeskattningen, som skapar den här nackdelen. Jag erkänner att det är en nackdel, men den kompenseras av alla fördelarna i övrigt.

Jag ska med glädje till Matz Hammarström överlämna vårt budgetförslag från i höstas, om han inte redan har det. Där är det i detalj utvecklat hur detta ska se ut.

Anf. 112 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Tyvärr brukar man inte bli gladare av att se de moderata budgetförslagen utvecklade i detalj. Det blir då tydligt att det hela inte går ihop. Jag tycker att det är rimligt att diskutera boendekostnaden i samband med detta i och med att en kapitalskattesänkning kommer att ha en direkt inverkan på möjligheterna att dra av bolåneräntorna. Det blir då uppenbart att moderaterna i vanlig ordning bara talar om gungorna och glömmer karusellerna.

Anf. 113 PER-OLOF SVENSSON (s):

Fru talman! Vi socialdemokrater anser att skatterna är en förutsättning för att alla, inte bara några, ska få tillgång bl.a. till en bra utbildning, en god omsorg och en säker vård. Det ska vara möjligt att med trygghet leva var som helst i vårt avlånga land. En förutsättning för detta är att staten via skatter omfördelar resurserna i samhället.

I dagens debatt och i detta betänkande behandlas ett antal motioner som skulle kunna undandra möjligheter för staten att göra den sortens omfördelningar utan att det på något vis skulle vara fördelaktigt för det stora folkflertalet.

Låt mig, fru talman, inleda med att yrka bifall till utskottets hemställan och avslag på samtliga reservationer. Det handlar om komplexa områden, vilket gör att frågorna, ofta under längre tid, blir föremål för utredningar.

De förslag i några motioner och reservationer som gäller sänkt skatt på hushållsnära tjänster och införande av särskilda inkomstskatteregler för vissa regioner i landet eller endast för vissa branscher skulle, om de genomförs, innebära avsteg från principen om en likformig och neutral beskattning, som ligger till grund för skattereformen.

Dessutom kan tilläggas att en grupp knuten till Näringsdepartementet har till uppgift att analysera de faktorer som kan främja turistnäringens

tillväxt och ta fram ett underlag för en nationell strategi för den svenska turistnäringen.

När det gäller de motioner och reservationer som behandlar tonnage-skatt, åkeribranschen, avsättningar till pensionsstiftelser, yrkesfiskare, ägarbeskattning och fåmansföretag vill jag hänvisa till att dessa frågor endera bereds eller utreds eller att förslag om dem är aviserade. Resultaten av detta arbete bör avvaktas.

Fru talman! Riksdagen har på senare år beslutat om flera ändringar i syfte att förbättra villkoren för nyföretagande och entreprenörskap. För att underlätta nystart av företag återinfördes 1996 en möjlighet att kvitta underskott i näringsverksamhet mot inkomst av tjänst.

Bland andra åtgärder på skatteområdet märks de lättnader i beskattningen av utdelningar och reavinster på aktier i onoterade bolag som beslutades hösten 1996 och som senare har utvidgats genom olika beslut 1997 och 1998. Dessutom slopades 1999 flertalet av de s.k. stoppreglerna för fåmansägda företag.

Vidare har villkoren för avsättning till periodiseringsfond utvidgats. Innan ytterligare åtgärder i fråga om reserveringsmöjligheter övervägs är det enligt utskottsmajoritetens mening angeläget att få kunskap om hur de förbättringar som redan har beslutats om har påverkat företagen. Det är därför önskvärt att den undersökning som inletts i Finansdepartementet kring företagens reserveringar fortsätts, så att det blir möjligt att följa upp de nyligen ändrade reglerna.

Beträffande nivån på kapitalinkomstbeskattningen kan nämnas att en särskild utredning om internationaliseringens betydelse för svenska skat-tebaser och framtida skattestruktur fått i uppdrag att i ett internationellt perspektiv analysera avvägningen mellan skatteuttag på arbetsinkomster och skatteuttag på kapitalinkomster liksom möjligheten och önskvär-dheten av att bevara en likformig kapitalinkomstbeskattning. Syftet med arbetet är att åstadkomma ett förbättrat underlag för framtida skattepoli-tiska prioriteringar.

Två utredningar har nyligen lämnat förslag om förändring av beskatt-ningen av kapitalvinster inom företagssektorn. Utredningarnas förslag bereds för närvarande i Finansdepartementet. Utskottet anser att ett ställ-ningstagande om nivån på beskattningen av kapital bör anstå i avvaktan på ett resultat av det pågående utrednings- och beredningsarbetet.

Förslaget i en motion och en reservation om att användande av miljö-vänliga produkter och miljövänlig teknik ska stimuleras genom en lägre skatt på kapitalavkastningen av vissa investeringar skulle med all sanno-likhet förorsaka administrativa svårigheter. Det torde vara lättare och effektivare att använda tillgängliga resurser på ett sätt som innebär en mer direkt styrning mot miljövänlig produktion.

Fru talman! Beträffande beskattningsmetod för aktievinster kan föl-jande framhållas. Under arbetet inför 1990 års skattereform undersöktes ett betydande antal metoder för beskattning av kapitalvinster. Utredning-en om reformerad inkomstbeskattning föreslog en s.k. portföljmetod, som bedömdes kunna innebära effektivare kontroll och enklare rea-vinstsberäkning. Kritiken mot förslaget blev förödande, och en modifie-rad genomsnittsmetod behölls därför.

Riksskatteverket har i en nyligen presenterad utredning lagt fram ett förslag om enklare skatteregler vid försäljning av värdepapper. Enligt

Prot. 2000/01:91
4 april

*Motioner om företags-
och kapitalbeskattning*

rapporten är krångliga regler vid andelsbyten det största problemet och genomsnittsmetoden det näst största. Beträffande andelsbyten föreslås förenklingar.

När det gäller förslaget om skatteuppskov vid återinvesteringar i onoterade företag för att gynna dessa företags riskkapitalanskaffning har utskottet tidigare hänvisat till att denna fråga har aktualiserats av Småföretagsdelegationen i betänkandet *Kapitalförsörjning till småföretag*. Den s.k. Bättregruppen i Regeringskansliet, som har analyserat bl.a. dessa idéer, har kommit fram till slutsatsen att en statlig utredning bör få i uppgift att analysera om en uppskovsmodell i kapitalvinstbeskattningen för återinvestering i onoterade bolag är en effektiv åtgärd om en sådan möjlighet bör införas.

Beträffande utformningen av gällande schablonregel vill utskottsmajoriteten framhålla att procentsatsen vid 1990 års skattereform sattes ned från 50 % till 20 %. Procentsatsen bestämdes genom en avvägning av önskemålet om en effektiv kapitalvinstbeskattning mot önskemålet att underlätta i situationer där det finns svårigheter att bevisa verkliga anskaffningsvärden.

Frågan om förändringar på skatteområdet för att underlätta vid generationsskiften i familjeföretag förs fram i ett antal motioner och i en reservation. Antalet motioner och deras innehåll tyder på att frågan har hög aktualitet. Regeringen har också uppmärksammat detta och gett utredaren av reglerna för beskattning av ägare i fåmansbolag m.m. i uppdrag att överväga olika ändringar i arvs- och gåvobeskattningen som kan underlätta generationsskiften i företag. Resultatet från utredningen bör avvakta innan några nya beslut fattas.

Fru talman! Jag har i mitt anförande hänvisat till att beredning och utredning pågår i flera av de i dag aktuella ämnena. Om vi ska kunna leva upp till det som jag inledde med, dvs. att alla – inte enbart några – ska ha tillgång till bra utbildning, god omsorg och en säker vård och ska kunna leva med trygghet varsomhelst i vårt avlånga land, är det av allra största värde att vi inte hastar fram beslut som kan få beklagliga konsekvenser och som kullkastar dessa grundsatser. Vi bör på sedvanligt svenskt sätt avvakta pågående arbeten innan vi går till några beslut som minskar statens inkomster.

Fru talman! Jag yrkar ytterligare en gång avslag på reservationerna och bifall till utskottets hemställan.

Anf. 114 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Det var ett spännande anförande såtillvida att det var en katalog över en mängd utredningar som ska avvaktas på detta område. Det utreds och diskuteras på olika håll och kanter, men det händer inte särskilt mycket. Man ska inte hasta fram beslut, för då äventyrar man vård, skola och omsorg, säger Per-Olof Svensson.

Hur mycket, Per-Olof Svensson, svarar vård, skola och omsorg för av de offentliga utgifterna?

Svaret är som vi båda vet ca 30 %. Det är för dessa 30 % av de offentliga utgifterna som man inte ska hasta fram och göra erforderliga förändringar på områden där skatterna gör att ekonomin fungerar sämre, att vi inte klarar den internationella konkurrensen på olika områden och att vi inte får till stånd marknaden för hushållsnära tjänster.

Fru talman! Jag ställde ett antal frågor till Per-Olof Svensson som jag inte tycker att jag fick besvarade. Det gäller t.ex. fastighetsinvesteringsbolag. Vad är huvudinvändningen mot detta annat än att man säger att det inte finns anledning att ändra uppfattning, men uppfattningen finns inte verifierad?

Fortfarande förstår jag inte varför riskkapital ska beskattas dubbelt upp mot en helt riskfri investering. Per-Olof Svensson hänvisar till någon form av utredning kring detta. Jag skulle gärna vilja höra hur man har resonerat där. Det verkar något befängt.

Anf. 115 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Fru talman! Under dagens lopp har de moderata representanterna från den här talarstolen presenterat förslag som handlar om att minska statens inkomster med tiotals miljarder.

Minnet måste vara kort hos de moderata representanterna i denna kammare. Det är inte mer än tio år sedan man försökte just samma politik. Man sänkte inkomsterna för staten och försökte öka utgifterna. Vad hände? Jo, alltihop blev kaputt.

Vi ska naturligtvis inte göra samma misstag en gång till. Moderaterna kan försöka att få människor att tro att den politiken kan vara en bra framtid för Sverige.

Anf. 116 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Det var inte riktigt svar på mina frågor. Jag konstaterar att regeringspartiet med sina stödpartier går på linjen: Vi utreder, och vi gör inga förändringar. Kollegerna i Tyskland och Frankrike, som också har socialistiska regimer, och i Storbritannien genomför kraftiga skattesänkningar på olika områden. Det gör man för att man helt enkelt måste få ekonomin att fungera bättre.

Som vi har snuddat vid här några gånger är det inte heller så väl ställt med den svenska ekonomin. Mycket tyder på att vi nu går in i en kanske rätt så allvarlig konjunktursvacka. Men vi behöver inte göra någonting, absolut ingenting. Vi utreder, säger Per-Olof Svensson.

Kan jag inte få svar på någon av de frågor som jag ställt? Tiden räcker inte för alla, men ta en. Ta t.ex. frågan om fastighetsinvesteringsbolagen eller varför riskvilligt kapital ska beskattas dubbelt upp mot riskfria investeringar. Jag skulle vilja ha något litet svar.

Anf. 117 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Fru talman! Carl Erik Hedlund säger att det inte görs någonting utan att man bara väntar på svaret från utredningar. Jag tycker att det är ett bra system att vänta och se vad utredningar kommer fram till.

Som Carl Erik Hedlund själv sade i sitt anförande har det skett en hel del förändringar. Många av stoppreglerna, som Carl Erik Hedlund nämnde, har tagits bort. Det har även skett andra förändringar och förbättringar för det enskilda företagandet.

Det tycker jag också är jättebra. Det bidrar också till att människor kan få det bättre i landet när det finns arbete att gå till.

Anf. 118 HELENA HÖIJ (kd) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med Per-Olof Svensson om att skatter har och ska ha en omfördelande roll. Det är en viktig del i vårt välfärdssamhälle. Men skatter har också en stor påverkan på tillväxten. Därmed påverkar de också tillgången på arbetstillfällen och i förlängningen behovet av ekonomiskt stöd för enskilda och familjer. Med en väl fungerade arbetsmarknad och kvalificerade arbeten minskar naturligtvis det behovet.

Jag skulle vilja fråga Per-Olof Svensson vilken syn han har på utvecklingen av tjänstesektorn och det principiella i att arbete i dag beskattas mycket hårdare än kapital med utgångspunkt i kunskapen att skatter också har en stor påverkan på tillväxten.

Anf. 119 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Fru talman! En sak är jag övertygad om. Vi ska i princip ha samma beskattning överallt. Vi ska alltså inte ha något undantag för exempelvis tjänstesektorn med lägre beskattning än andra branscher. Det är jag helt övertygad om.

Jag är lite förvånad över kristdemokraternas resonemang. Någon sade här tidigare i dag att de gick patrull bakom Moderata samlingspartiet. Jag tycker t.o.m. att de står längre till höger om det.

Om man går ned till riksdagens lärum och läser de aktuella tidningar som finns under veckorna kan man i hela landet från syd till nord läsa om kristdemokrater som är ute och lovar ökade anslag till både det ena och det andra.

Det gäller anslag till kommunerna, landstingen, polis, tull, fängelser och allt möjligt. Samtidigt föreslår de skattesänkningar i mångmiljardbe-
lopp. Det går helt enkelt inte ihop.

Anf. 120 HELENA HÖIJ (kd) replik:

Fru talman! Det är lite svårt att på tiden för en replik redogöra för hela den kristdemokratiska budgetmotionen.

Jag är ganska övertygad om att flertalet av de förslag som Per-Olof Svensson talade om, ökade resurser till tullen och till kampen mot ekonomisk brottslighet osv., finns i vårt budgetförslag. Det kommer vi ha anledning att förnya i samband med vårbudgeten. Då får Per-Olof Svensson ytterligare en chans att sätta sig in i det.

Alla dessa förslag innebär en budget i balans, inklusive de förändringar i skattesystemet som vi ser som nödvändiga för en ökad tillväxt. Där är det en hel del förändringar i beskattningen av företag och kapital men också i beskattningen av inkomster. Det är naturligtvis också en del i beskattningen på arbete.

Jag dristar mig till att upprepa frågan. Hur ser ni på tjänstesektorns utveckling när arbete beskattas hårdare än kapital? Jag kan stödja att vi så långt det nu går ska försöka att ha en så generell skattelagstiftning som möjligt. Med det höga skattetryck vi har finns behovet av undantag på område efter område.

Jag vill påminna om att det oftast är regeringen som med sin skattepolitik har behov av att göra undantag. Vi har tidigare under riksdagsåret diskuterat en begränsningsregel och skatt på utländska experter, osv.

Det ligger en skillnad i beskattningen mellan olika insatsvaror i produktionen av tjänster och produktionen av varor där arbete beskattas hårdare.

Prot. 2000/01:91
4 april

*Motioner om företags-
och kapitalbeskattning*

Anf. 121 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Fru talman! Som jag har sagt tidigare tycker jag att man från Kristdemokraternas håll ska ta det väldigt lugnt, inte angripa andra och säga att man vill ha olika saker. Det jag sagt sedan tidigare är sant. Man är ute och lovar mycket mer än vad man lovar i någon motion i riksdagen.

Man lovar höjda anslag till det ena och det andra. Det finns ingenting som man inte vill lyfta fram på olika ställen. Det brukar talas om populism. Jag vill nog påstå att det mest populistiska jag har sett är när jag läser referaten av där kristdemokraterna har farit fram.

Samtidigt är man väldigt tyst om vad man tänker göra på andra områden och hur man tänker försämra för människorna i Sveriges land och kanske medverka till det som jag sade, dvs. att människor inte kan få samma bra vård, skola och omsorg i hela landet.

Anf. 122 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Jag tänkte muntra upp stämningen utan att förlänga debatten för mycket och spela lite Riksdagsjeopardy. Jag tänkte höra om Per-Olof Svensson är redo.

Frågan lyder som följer. Vem har sagt: Vi ska släppa fram entreprenörerna, minska byråkratin och underlätta småföretagens exportsatsningar? Tillsammans skapar det förutsättningar för 100 000 nya företag före utgången av år 2000. Då börjar vi nedräkningen.

Jag kan säga att det var Göran Persson, vår statsminister, som sade detta i Dagens Nyheter den 22 februari 1998. I dag ser vi rubriker i en tidning som inte är från 1998. Där står: Kraftigt ras för nyföretagandet.

Då är min fråga till Per-Olof Svensson om han tycker att regeringen har lyckats bra med att förenkla för företagandet och driva på att vi får fler små företag så att vi inte behöver vara så beroende av de gigantiska jättarna. Fler av dem genomgår i dag en naturlig utveckling i en sorts brukskris när marknaden mognar och andra länder kan börja konkurrera.

Anf. 123 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Fru talman! Hade jag fått ordet tidigare så hade jag kunnat säga att det var ett för bra uttalande för att vara folktopartistiskt. Det var jag helt övertygad om.

Man blir lite förvånad och förundrad över Folkpartiet, och nästan lite rädd också. För inte så hemskt länge sedan var Folkpartiet ett stort parti. På en höger-vänster-skala stod det lite grann till vänster om mitten. Det var ett stort parti, som hade betydelse för landet och för dess utveckling och invånare. Sedan placerade sig partiet i mitten. Då blev man lite färre, och fick mindre att säga till om. Nu är det t.o.m. så att partiet ibland visar sig stå till höger om högern. Man har alldeles tappat kontrollen över allting, och minskar och minskar. Snart har partiet arbetat sig ut ur riksdagen, och kommer inte att ha någon betydelse alls.

Återvänd till barndomshemmet!

Anf. 124 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Om barndomshemmet är det totala hemvistet för den saknad av intellekt, substans osv. som Per-Olof Svensson står för så kommer jag inte att hitta hem dit.

Jag noterar att den som är intresserad av att läsa protokollet kan se att Per-Olof Svensson är mer intresserad av att diskutera storleken på partierna än att prata om innehållet i den politik som hans eget parti försöker driva med – som vi hörde från mitt exempel – ett stort misslyckande till följd.

Anf. 125 PER-OLOF SVENSSON (s) replik:

Fru talman! Jag saknar det innehåll som Folkpartiet hade i politiken för länge sedan, när det var ett stort parti. Då förde man en politik som berörde människorna – det stora folkflertalet. Folkpartiet deltog i reformer som var bra för folket. Nu finns man inte på den planhalvan längre.

Anf. 126 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Betänkandet handlar om företags- och kapitalbeskattning. När det gäller förenklingsarbetet på företagsbeskattningssidan och företagssidan över huvud taget så kunde man förstås ha önskat att det kunde ha gått lite fortare. Det finns en utredare som sitter med 3:12-reglerna. Det hela kan i och för sig försvaras med att man har bytt utredare några gånger. Därför har det inte gått snabbare. Det är ändå beklagligt att man tappar tempo på det sätt som man gör. Detta är regler som verkligen behöver ses över och fixas till.

Även förenklings-, som Simplexgruppen arbetar med, har i stor utsträckning gått i stå.

Vi försöker att trycka på i de här frågorna. Vi formulerar en egen politik när det gäller 3:12-reglerna, realisationsvinstbeskattningen och generationsskiftet som innebär att vi vill genomföra stora förändringar.

Vi diskuterar nu också internt en schablonbeskattningsmetod, och vi har kommit ganska långt i de diskussionerna. En sådan metod används i vissa andra länder. Den kan innebära stora förenklings-, framför allt för de allra minsta företagen. För att ett sådant system ska fungera måste det byggas på frivillighet. Man måste kunna välja mellan den konventionella beskattningsmetoden och denna schablonbeskattningsmodell. Det tror vi skulle underlätta oerhört mycket. Det har visat sig i Spanien att man inte får in mindre skatt, utan att det t.o.m. finns företag som är beredda att använda schablonbeskattningen trots att de får betala lite mer skatt än de skulle ha gjort om de hade använt en konventionell metod. I gengäld slipper de bokföring och alla problem med den typen av papper.

Detta är också en sak som håller på att utredas och övervägas hos RSV. Där granskar man de här modellerna, och jag tycker att man har kommit ganska långt när man tar upp diskussionen och analyserar hur ett sådant system skulle kunna se ut. Därmed inte sagt att vi kommer att ställa upp på den borgerliga linjen, där man i stort sett vill skala bort de flesta skatter och göra väldigt långtgående förändringar i övrigt. Men jag tror att vi tillsammans faktiskt kan lösa detta med 3:12-reglerna och den typ av beskattning som slår så knepigt.

Jag tycker att man har kommit ganska långt när det gäller kapitalinkomstbeskattningen i Europa. Både inom OECD och EU arbetar man

med detta. Sparandedirektivet är ett första steg, som innefattar förhandlingar med fem stater, dvs. USA, Schweiz, San Marino, Monaco och Lichtenstein, om att de också ska inlemmas i samma system. På sikt ska systemet innebära att man ska få uppgiftsskyldighet mellan länderna.

I avvaktan på detta kanske det inte är någon ko på isen när det gäller kapitalbeskattning. Det kanske inte är den frågan som är den absolut viktigaste att driva just nu. Låt oss avvakta och se vad man kan göra för att trygga den typen av skattebas.

Det är ganska intressant att man i olika arbeten i övrigt inom EU konstaterar att om det är någon skatt som ska sänkas så är det inkomstskatten, därför att man i första hand vill främja sysselsättningen. Däremot är det viktigt att alla länder bevarar skattebaserna för kapital och fastigheter – och för fastigheter skriver man faktiskt uttryckligen att man bör ha en skatt. Det är intressant att också EU har uppmärksammat denna problematik.

När jag läser reservationer och förslag från de borgerliga partierna och följer deras resonemang omkring utökning av möjligheterna till avsättning i periodiseringsfonder så blir jag lite konfunderad. I dag får handelsbolag och enskilda firmor sätta av 30 % av årets vinst i sex år. Denna typ av skattekrediter kan, speciellt om man höjer gränsen ytterligare, skapa ett problem längre fram. Skulle man gå upp till 50 % – eller om man skulle kunna avsätta hela årsvinsten, som vissa vill – så skulle man skapa ett mycket farligt system för många småföretagare. Då vänjer de sig vid en skattenivå som inte är den verkliga.

Däremot tycker jag att det är viktigt att periodiseringsfonderna finns. Utformningen i dag är nog ganska väl avvägd. Jag skulle t.o.m. kunna säga att 30 % kan vara lite högt. Men att skjuta skatten framför sig ännu mer är ingen lösning för nystartade företag. Detta är en avvägningsproblematik som är mycket svår. Att kunna sätta av 50 % av vinsten skulle nog kunna skapa framtida problem för många företagare.

När jag sedan läser reservation 5 av Miljöpartiet så måste jag säga att jag inte förstår vad som står där! Det står att man ska periodisera ett överskott och öka det hela så att reavinstbeskattning ska kunna skjutas upp. Jag vet inte vad det är för reavinstbeskattning man pratar om. Är det något som inte ska skjutas upp så är det faktiskt reavinst, för då har man ju avslutat en verksamhet. Varför man då ska skjuta upp reavinsten är för mig helt obegripligt – fullkomligt obegripligt!

Jag tycker att det är viktigt att varje år ska avslutas med någon form av bokslut eller redovisning. Det är helt orimligt att utöka detta till att gälla flera år. Vi har ett system för att klara detta, och det är de nuvarande periodiseringsfonderna. Vill man på något sätt utöka det genom att höja procentavsättningen så får man göra det, men jag anser inte att det är särskilt klokt. Vi får prata med Miljöpartiet sedan.

Man skriver dessutom att avskrivningsmöjligheterna är starkt begränsade för små företag. Nja, har man en räkenskapsenlig avskrivning så är det precis samma sak för storföretagen som för de små företagen. Det är ingen skillnad alls! Om man däremot använder restvärdeметoden, dvs. inte avslutar sin bokföring mot en balans- och resultaträkning utan bara använder N1-blanketten, så har man ingen möjlighet att få de räkenskapsenliga avskrivningarna. Men man får ändå 30 procents avskrivning. Eller rättare sagt: Man ska ta upp det utgående restvärdet till 70 %, och

skillnaden blir alltså avskrivningen. Sett i det sammanhanget förstår jag inte vad som står i reservationen.

När det gäller kapitalinkomstbeskattning har de 15 procenten diskuterats. Jag tror att Carl Erik Hedlund och jag egentligen är ense om att om man har en kapitalinkomstskatt på 15 % innebär det de facto att avdragsmöjligheten begränsas. Annars skulle det skapa låneringar där man lånar, får avdrag med 30 % och sedan tar man bara upp 15 % i vinst. Det är ett klassist sätt att undandra skatt när man får göra avdrag som är mera värt än inkomsten. Det är ju naturligtvis ett väldigt problem.

Moderaterna borde tänka ett varv till på hur detta ska lösas för de fastighetsägare som skulle drabbas hårt. Det blir ju kraftigt ökade boendekostnader i det läget. Jag tycker att man ska se allting i ett sammanhang.

Jag måste säga att jag var väldigt trakterad av tanken på fastighetsinvesteringsbolag för några år sedan. Jag tyckte att det här fanns ett väldigt stort kapital som är undangömt som skulle kunna lyftas fram. På det sättet skulle olika pensionsfonder få ett nytt investeringsobjekt. Men efter att ha tänkt över saken är jag inte riktigt lika positiv längre. Jag är inte heller helt negativ, men jag tycker inte att det är läge för att ta det steget riktigt ännu.

Carl Johan Åberg har producerat en skrift om detta. Han var också mer entusiastisk för några år sedan. Det har tunnats ut lite grann. Det finns vissa fördelar, men det finns också stora nackdelar. Det skulle i stort sett gälla fastigheter i storstäder medan det inte skulle kapitalisera några andra fastighetsvärden ute i landet. Det är återigen ett storstadsfenomen och kanske en lösning för storstäderna och de verkliga tillväxtområdena.

Det har ju diskuterats att det föds för få barn i landet. Här är det läge för en ordentlig skattehöjning på vissa produkter, vilket skulle kunna öka barnafödandet, och då tänker jag på preventivmedel. Det är inte någonting som jag föreslår, men skatter skulle kanske kunna påverka folks beteende.

Slutligen vill jag vända mig till Rolf Kenneryd. Nu är han inte kvar här, men han pläderade för det fina med nedsättningen med 5 % av arbetsgivaravgiften upp till en viss lönesumma. I morgon kommer det att presenteras en rapport på revisorernas plenum som sågar denna nedsättning monumentalt. 5½ miljarder har skapat högt räknat 3 000 jobb. Det innebär en kostnad på 1½ miljoner per arbetstillfälle. Nedsättningen av arbetsgivaravgiften är alltså ingen större hit, det kan man konstatera. Det är bra att den typen av rapporter och granskningar kommer fram så att man ser vad som är verklighet och vad som är fiktion.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i det föreliggande betänkandet. Jag hoppas att utredningen om 3:12-regeln kommer till hösten som det är förutsagt. Då kan vi ha den här diskussionen här i kammaren igen och se hur långt man är beredd att gå när det gäller de olika förslagen.

Anf. 127 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Jag delar naturligtvis också den uppfattningen. Jag hoppas att det blir ett positivt resultat av 3:12-utredningen. Jag tycker bara att det tar så förtvivlat lång tid, eftersom det här är ett stort problem för

fåmansbolagen. Därav min frustration. Vi har diskuterat detta i kammaren så länge jag har varit här.

Jag begärde ordet därför att jag ville kommentera detta med kapitalinkomstbeskattningen. Självfallet – och det sade jag tidigare i en replik till Matz Hammarström – måste det råda jämvikt. Är det 30 % ska avdragen utgöra 30 %. Är det 15 % blir avdragen 15 %.

Vår uppfattning är att för att man ska klara den internationella konkurrensen måste man successivt anpassa det svenska beskattningsläget på kapital till den internationella marknaden. Då måste vi på något annat sätt se till att hushållen inte kommer i underläge, och det kan man göra på olika sätt.

Vårt förslag är – och nu kommer jag egentligen in på en finansdebatt – att grundavdragen ska öka, att man ska skapa större utrymme på inkomstsidan för hushållen så att de kan ha råd med 15 %. Skulle detta inte räcka föreslår vi i vår stora budgetmotion att man ska se om det går att införa övergångsregler.

Vi vet ju lika väl som alla andra ledamöter i den här kammaren att det vore fel att bara göda på, utan man måste göra andra anpassningar, och det har vi förklarat i vår motion. Men Per Rosengren har ju rätt, och jag har den uppfattningen att det inte ska vara på något annat sätt, inga ringar eller sådant, som också Per Rosengren var inne på.

Anf. 128 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Det är bra att få klarlagt att det finns en samstämmighet i kammaren om att man inte kan ha ett system som haltar.

I övrigt har moderaterna sin politik och vi har vår politik för att lösa dessa problem. Det skulle – som Carl Erik Hedlund säger – bli en finansdebatt om vi tog upp den diskussionen igen. Vi har delvis snuddat vid detta tidigare i dag, men det finns väl ingen anledning att fortsätta den diskussionen. Jag tror att vi, liksom väljare och lyssnare, vet var vi står.

Anf. 129 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! I Sverige infördes det den 1 januari 1999 en lag som kriminaliserade köp av sexuella tjänster, ofta kallad sexköpslagen.

I en tidningsartikel förra året med rubriken Prostituerade får dra av för kondomer redovisades att Regeringsrätten i en dom 1982 slagit fast att prostitution är att betrakta som näringsverksamhet och att den som säljer sex därför ska betala skatt. En namngiven skattedirektör på Riksskatteverket citerades. Han sade följande: En prostituerad kan jämföras med vilken hantverkare som helst när det gäller skatter. Precis som en hantverkare har en prostituerad rätt att göra avdrag för inköp av verktyg.

Som exempel på tänkbara verktyg för en prostituerad anges kondomer och vissa kläder. Skattedirektören medger att det finns vissa gränsdragningsproblem i den här frågan. Hittills har tydligen ingen angett prostitution som sysselsättning i sin deklaration.

För Stockholmspolisens prostitutionsgrupp kom tydligen dessa fakta – dvs. att sexförsäljning är skattepliktig – som en överraskning. Många delade sannolikt denna förvåning.

Prot. 2000/01:91

4 april

*Motioner om företags-
och kapitalbeskattning*

Prostitutionsgruppen menade då att detta öppnade nya möjligheter. Via krav på bokföring av kända prostituerade skulle man kunna komma åt kunderna, dvs. de som köper sexuella tjänster skulle kunna spåras upp den vägen. Alternativet var att man i stället skulle kunna komma åt de prostituerade genom att kräva in bokföring från dem. Om de inte uppfyllde det kravet kunde de åka på en skattesmäll, vilket skulle avskräcka från fortsatt prostitution. Prostitutionsgruppen såg då fram emot ett pilotfall.

Den s.k. uppsökarenheten i Stockholm var inte lika entusiastisk. Man menade i stället att detta strider mot alla intentioner i sexköpslagen. Att beskatta inkomster från prostitution gör prostitutionen till ett yrke, vilket kan legitimera fortsatt prostitution.

Vi som har motionerat i frågan är jag och Ulla Hoffmann. Vi delar den uppfattningen och vi har därför väckt en motion, Sk743, med yrkandet att vi begär att regeringen ska lägga fram ett förslag till ändring av skattelagstiftningen med innebörden att prostitution ej är att betrakta som näringsverksamhet och att avdrag för kostnaderna ej ska vara möjlig.

Skatteutskottet har nu behandlat motionen. Man hänvisar till att det finns mer effektiva åtgärder för att komma åt prostitution, och det kan man väl hålla med om, men nu är det skatterna som vi ska diskutera. Man skriver t.ex.: En sådan lagändring som motionärerna efterlyser torde enligt utskottets mening inte bli ett verksamt medel för att motverka prostitutionen.

Fru talman! Jag är mycket väl medveten om att prostitution i sig inte är olaglig verksamhet. Det som är olagligt är att köpa sexuella tjänster.

Då kan man fråga sig om vi ska ha en lagstiftning som i princip säger att om man är prostituerad ska man ta upp inkomst av näringsverksamhet. Skattemyndigheterna brukar ju i övriga fall vara ganska nitiska med att driva in skatterna. Det finns andra exempel på att man kan åka på att betala skatter, t.ex. om man ägnar sig åt hembränneri eller smuggling av sprit osv. Det finns faktiskt också exempel på att man har kommit åt denna typ av verksamhet ganska effektivt med en kombination av brottslagstiftningen och skattelagstiftningen.

Skatteutskottet brukar ju i övrigt brukar vara måna om att se till att den skattelagstiftning som vi har efterlevs. Min fråga till skatteutskottet blir utifrån den här diskussionen: Finns det några exempel på att någon person har tagit upp prostitution som en inkomst av näringsverksamhet? Är det så att skattemyndigheterna försöker att ringa in den här typen av verksamhet? Ser ni inte, om svaret på den första av de två frågorna är nej, en viss fara för att det blir som vi motionärer har skrivit, nämligen att om vi driver detta hårt och jämställer det här med vilket hantverk som helst legitimerar vi en verksamhet som vi vill göra allt för att minska? Det uppfattar jag att vi är ganska överens om här i riksdagen.

Anf. 130 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Jag ska försöka att göra mig till uttolkare för majoriteten. Det har varit stor enighet här, vill jag påstå, även om det inte varit så stor samsyn i debatten här i dag.

Situationen är precis som Peter Pedersen pekar på, att det pågår en hel del verksamheter i det här landet som är olagliga. Det kan gälla alltifrån uppdragsverksamhet för mord, spritsmuggling, narkotikasmuggling,

koppleriverksamhet etc. som är olagligt men som vi inte kommer åt genom brottsbalkens reglering av vad som är förbjudet. I denna verksamhet som drivs av en enda sak, dvs. girighet, ofta på bekostnad av svaga personer som missbrukare och prostituerade, handlar det om kvinnor som är extremt utsatta. Jag delar ambitionen att vi ska hjälpa de här kvinnorna. Men för att vi ska komma åt dessa girigbukar, ohederliga människor som exploaterar dessa svaga grupper eller som säljer narkotika t.ex. menar jag att det är viktigt att vi har möjligheten att slå till med skattevapnet, på samma sätt som man redan på 30-talet i Amerika jagade Al Capone med skatter eftersom man ofta inte lyckades sätta dit honom för annan verksamhet.

Anf. 131 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Johan Pehrson är inne på andra verksamheter som är olagliga och att man kan komma till rätta med vissa problem skattevägen.

Prostitution är inte olaglig sett ur den prostituerades perspektiv, och jag tycker inte heller att den ska vara olaglig. Men att däremot säga att man betraktar den som en näringsverksamhet är ett ganska stort steg.

Här har vi en verksamhet som vi på olika sätt försöker att bekämpa. Vi vill inte stämpla ut de prostituerade. Därför ska inte den verksamheten vara olaglig. Däremot är det inte legalt att köpa sexuella tjänster.

Min egentliga fråga till skatteutskottet, som jag fortfarande inte har fått svar på, är om ni kan ge några exempel på att vi liksom när det gäller smuggling eller hembränneri med skattevapnet, för att citera Johan Pehrson, på något vis har minskat verksamheten vad gäller prostitution. Är det vanligt förekommande? Enligt en tidningsartikel har det aldrig hänt att någon har angett prostitution som näringsverksamhet. Ska vi ha skatter och regler som inte efterlevs? Varför ska vi i så fall göra ett speciellt undantag just vad gäller den här skattebasen?

Anf. 132 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Jag har ett konkret svar. Jag kan tyvärr inte ge något sådant exempel nu. Däremot kan jag säga att det finns en del avancerad koppleriverksamhet som man har kommit åt denna väg. Man har kommit åt folk som har exploaterat kvinnorna, och det tycker jag är bra. Dem har man kommit åt med skattevapnet inte minst.

Vad är då alternativet? Om det inte är näringsverksamhet blir det ju inte beskattat alls. I så fall skulle det här bli en skattefri zon, och det vore väl ändå helt fel signal.

Anf. 133 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Såvitt jag förstår är skattebasen vad gäller prostitution i princip noll. Det är inga betydande inkomster som kommer in den vägen. Om vi säger att prostitution är att betrakta som vilken näringsverksamhet som helst, finns det då inte en viss risk att vi legitimerar verksamheten i sig? Som jag har uppfattat det finns det en stor enighet om att vi ska göra allt för att minimera den i stället. Det har visat sig i praktisk verklighet att skatter inte är ett effektivt medel.

Avser skatteutskottet att trycka på i den här frågan för att komma till rätta med prostitutionen? Man kan nästan få intrycket att utskottet tror att

den nuvarande lagstiftningen kommer att vara mycket effektiv i den kampen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

*Allmänna motioner om
taxering och skatte-
betalning m.m.*

9 § Allmänna motioner om taxering och skattebetalning m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU16
Allmänna motioner om taxering och skattebetalning m.m.

Anf. 134 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Rättssäkerhet i beskattningen är centralt. Rättssäkerhet innebär bl.a. att det ska råda ett rimligt balansförhållande mellan den enskilde medborgaren och myndigheterna. Rättssäkerhet innebär även att skattereglerna ska vara förutsägbara och möjliga att förstå. Rättssäkerhet är också att en medborgare ska kunna få ett myndighetsbeslut prövat inom rimlig tid av domstol. Rättssäkerhet behövs så att inte medborgarna riskerar att utsättas för myndighetsingripande till följd av godtycke. Detta är några exempel på hur man skulle kunna definiera rättssäkerhet.

Moderaterna väckte under allmänna motionstiden ett par kommittémotioner som behandlas i det här betänkandet och som tar upp olika aspekter på rättssäkerhet. Vi tycker att det är viktigt att det ständigt förs en diskussion och förs fram förslag som stärker den enskildes ställning när det gäller rättssäkerhet i beskattningen.

Jag vill också ta upp ett par punkter som i och för sig inte berörs så mycket i det här betänkandet men som ändå är väldigt intimt förknippade med dessa frågor. Det gäller handläggningstiderna i domstolarna.

Det finns ju en tendens att det tar väldigt lång tid innan skatteärenden avgörs i domstol. Det kan ta tre fyra år och ända upp till tio elva år. Detta är naturligtvis djupt otillfredsställande. De som utsätts för den här processen är ofta företag t.ex. Ett företag kan ha agerat på ett visst sätt som sedan ska prövas i domstol. Nästa år inträder kanske exakt samma förhållande. Då agerar man på nytt som man tidigare gjorde eftersom saken inte är prövad i domstol. På det här viset ackumuleras problemen och också de belopp som är knutna till problemen. Det kan då sättas i fråga huruvida storleken på skatten är den rätta eller inte. Så handläggningstiderna i domstolarna är en annan viktig komponent.

Ett annat förhållande som jag också vill peka på i det här sammanhanget är att skattemålen behandlas i olika typer av domstolar. Det är i sig ett problem. Det är inte minst ett kompetensproblem som är värt att notera i det här sammanhanget.

Jag ska ta upp några av de förhållanden som berörs i betänkandet och några av de rubriker som finns med. Jag har inte möjlighet att ta upp samtliga.

När det gäller F-skatten finns det ett antal reservationer. Systemet med F-skatt är mycket viktigt. Det är mycket bra att vi har det och att reglerna har införts. Det ökar rättssäkerheten, kan man säga. Det ökar nämligen förutsägbarheten för den som upphandlar en tjänst. Den som

säljer tjänsten är själv ansvarig för sina skattekostnader. Det är därför viktigt att det här systemet finns.

Systemet har efter hand blivit bättre och tydligare. Systemet med F-skatt är också nyckeln till att kunna starta företag och att med trovärdighet kunna gå ut och agera på en marknad. Som sagt har en hel del blivit bättre men inte allt. Skälet till att vi har reserverat oss denna gång är att vi tycker att man borde ha genomfört också den senaste förändringen som är föreslagen av bl.a. Riksskatteverket och som innebär att man skulle ändra lagtexten så att detta med självständigt bedriven verksamhet definierades om till en viss grad av självständighet. Det gör det nämligen möjligt för många fler att få F-skattsedel, inte minst de som går från en arbetsgivare för att starta eget och som kanske inledningsvis har uppdrag hos sin gamla arbetsgivare under en längre tid. Det är viktigt att den här förändringen genomförs. Gör man det har man anpassat förhållandena till de gränssituationer som råder på arbetsmarknaden i dag.

Ett annan fråga som diskuteras i betänkandet är skattekontot. Skattekontot innebär också vissa förenklingar och fördelar för företagen. Men för att det ska fungera fullt ut gäller det att man kan läsa kontobeskedet, att de är lättförståeliga. Man måste också av skattekontot kunna förstå hur mycket skatt man är skyldig i olika situationer och vilka betalningsfrister som gäller. Där återstår det en del att göra.

Nu vet jag att Riksskatteverket håller på med en enkätundersökning för att ta reda på hur det här systemet har uppfattas ute bland företagen. Jag ser fram emot uppföljningen av detta. Jag tycker att det är viktigt att det följs upp. Det är ofta företagen vi talar om här även om privatpersoner också har skattekonton – det är i regel bara en gång om året man får se dem. Företagen måste kunna veta exakt vilka betalningsfrister som gäller. Mina kontakter med olika företag visar att man inte alltid vet detta i dag.

En tredje punkt som jag vill lyfta fram gäller skattetillägget. Vi moderater har ju under lång tid kritiserat skattetillägget för att vi tycker att det är ett otidsenligt sätt att faktiskt bestraffa olika skattebetalare på felaktiga grunder. Det har tillsatts en utredning. Utredningen har presenterat ett resultat. Den intresserade kan ju ta del av Skattetilläggskommitténs olika förslag. Jag hoppas verkligen att regeringen tar del av förslagen.

Utredningen konstaterar ju, och det är viktigt att lyfta fram det, att dagens system har inslag av godtycke och orättvisa. Det har vi hävdat länge, men det är bra att också utredningen nu drar den slutsatsen. De som har handlat i god tro kan i dagens situation ändå råka ut för skattetillägg på ganska betydande belopp.

I utredningen framgår det också att över 100 000 skattetillägg beslutas om varje år av skattemyndigheterna och att intäkterna belöper sig till 1–2 miljarder kronor. Det är alltså en högst avsevärd sanktion som skattemyndigheterna har till sitt förfogande gentemot de skattskyldiga. Det inbringar stora belopp. Jag kan inte låta bli att konstatera att jag tror att många av de här beloppen är oskäligen.

Nu föreslår kommittén en ny lagstiftning som innebär att uppsåt också ska beaktas. Det betyder att om någon har haft för avsikt att på ett felaktigt sätt undandra sig skatt, eller betala mindre skatt, ska man kunna sanktioneras. Har man aldrig haft avsikten att undandra skatt ska inte sanktionen komma i fråga.

Prot. 2000/01:91

4 april

*Allmänna motioner om
taxering och skatte-
betalning m.m.*

Jag vill verkligen rikta en uppmaning till majoriteten i skatteutskottet att pressa på i Regeringskansliet så att Skattetilläggskommitténs förslag i denna del genomförs. Däremot ska man inte genomföra det förslag till finansiering som finns i betänkandet eftersom det innebär att man kraftigt höjer procentsatserna på skattetillägget. Där är ju kommittén bunden av de direktiv som finns när det gäller finansiering. Men i den delen är det ett dåligt förslag.

Jag vill, herr talman, lyfta fram ytterligare två punkter. Den ena gäller anstånd med att betala skatt. Den princip som vi har i Sverige när man kommer till en skatteprocess i domstolen är ju att först betalar du skatten, sedan ska vi pröva i domstolen om det var rimligt att du skulle betala den. Man kan ju tänka sig detta i andra sammanhang: Först sitter du av ditt straff i fängelse, sedan någon gång ska vi pröva i tingsrätten eller någon annanstans huruvida du skulle ha gjort det eller inte.

Det är naturligtvis en ordning som är otillfredsställande. Jag anser att regeringen bör få i uppdrag att se över reglerna när det gäller anstånd med att betala skatt så att det blir ett mer rimligt balansförhållande mellan den enskilde och myndigheten. Dagens rättspraxis ger nämligen utrymme för en osäkerhet på det området.

Herr talman! Till sist vill jag ta upp något som kanske kan uppfattas som ett mindre problem i det här sammanhanget. I det här betänkandet finns ett antal motioner om sockenbegreppet i folkbokföringen. En utredning har presenterat ett förslag där man tycker att det är mer rationellt att kommunerna ska betraktas som hemvist.

Vi har dock en historia i Sverige. Det finns också en kulturhistorisk betydelse. Socken och församlingen kan vara en väldigt viktig del när man ska identifiera sig med sin hembygd. Det är flera motionärer som har tagit upp den här frågan. Vi har i vår reservation också påpekat att det utredningsförslag som har lagts fram inte bör genomföras. Sockenbegreppet bör behållas för att vi på det viset ska knyta an till vårt kulturarv på ett bättre sätt.

Med detta, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservation 1 under punkt 1. I övrigt står jag naturligtvis bakom de andra moderata reservationerna i betänkandet.

Anf. 135 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! I det här betänkandet, *Allmänna motioner om taxering och skattebetalning*, har vi från Vänsterpartiets sida tre reservationer som jag tänkte att jag skulle redogöra för. Reservation 7 handlar om de gränsproblem som uppstår vid den långa gränsen mellan Sverige och Norge. Denna gräns är faktiskt 160 mil lång. Det handlar om gränsproblem som uppstår vid arbetspendling. Norge är en stor arbetsmarknad för de län som gränsar dit.

Vi har ju nyligen varit i Öresundsregionen och tittat på de problem som man har där vid arbetspendling. Många av de problem som vi har sett där – och till viss del har vi också fått lösningar presenterade för oss – gäller även vid denna gräns, som vi nu alltså har skrivit en reservation omkring. Det handlar naturligtvis om problematiken omkring gränspendling och om det här andra begreppet, ”gränsgångare”, som i någon mening är ett undantag.

Många gånger finns det problem kring skattefrågorna men också kring de frågor som rör socialförsäkringar, arbetsmarknad, föräldraförsäkring osv. Då handlar det kanske inte i första hand om att ändra reglerna utan om att ha bra information. Det handlar också om att tillämpa reglerna på ett sådant sätt att det underlättar i den arbetsmarknad vi har och inte försvårar.

Jag har också haft en diskussion med Leif Pagrotsky om de här frågorna. Ett av de problem som jag tog upp med honom var vem i regeringen som har ansvar för de här frågorna, som griper in på så många olika områden. Det är ju Utrikesdepartementet som har det övergripande ansvaret, och det kan nog vara bra med ett övergripande ansvar på det sättet. Men det kan också försvåra eftersom det departementet inte har insyn och tillräcklig kunskap i frågor som rör skatt, tull osv.

En annan reservation som Vänsterpartiet har är reservation 17. Den handlar om ett förslag från vår sida om att återinföra arbetsgivarens skyldighet att medverka vid betalning av kvarsfatt. Vid kontakter med Riksskatteverket visade det sig att vid omläggningen till det system vi har i dag, kopplat till skattekontot, var det till att börja med väldigt många som missade att betala sin restskatt. De blev restförfärdade och hamnade i kronofogdens register. Därmed kunde de också hamna hos kreditupplysningsföretag.

Nu vet vi att antalet minskar hela tiden, och det är en bra utveckling. Från vår sida kommer vi, trots att vi har lagt fram en reservation, att följa den utvecklingen och se om det visar sig att antalet även i framtiden minskar. Det tycker vi är positivt.

Vi vill ändå notera att för det stora flertal av löntagarna som får sin slutskattsedel i augusti ska faktiskt kvarsfatt betalas i november. Det kan vara en ganska tuff tid att betala kvarsfatt för t.ex. en barnfamilj som vill ha pengar till julhelgen.

Reservation 8 från Vänsterpartiet handlar om legitimationskontroller vid revisioner. Det är en fråga som vi har lyft fram förut, och den har sitt ursprung i ett förslag från Skatteflyktskommittén. Det handlar om att begära legitimationskontroller vid arbetsplatser, t.ex. byggarbetsplatser eller restauranger. Det är många som har haft invändningar mot det här förslaget och menar att det ger alltför långtgående befogenheter osv.

Man kanske kan instämma i en viss del av den kritiken. Men å andra sidan finns det väldigt många exempel på hur arbetsgivare på ett väldigt hänsynslöst sätt utnyttjar många människor, t.ex. illegala invandrare som för en svältlön får arbeta under fruktansvärt vidriga förhållanden helt utan ett socialt skyddsnät och fjärran från de lagar som råder på arbetsmarknaden. Vi tycker att det är viktigt att lyfta fram frågan. Vi tycker att det är ett oskick att det finns arbetsgivare i dag som utnyttjar människors belägenhet och utsatthet på det här sättet.

Jag ska kort kommentera några av Moderaternas reservationer i det här betänkandet. Jag noterar återigen att det finns reservationer inte bara från Moderaterna utan även från andra partier som rör F-skattsedlarna. Det var ändå ganska välgörande att få lyssna på Carl Fredrik Graf. Han sade att man genom åren har varit väldigt kritiska mot detta, men nu kändes som om man snart var i hamn. Nu är det en fråga kvar, säger Carl Fredrik Graf, och den handlar om självständighetsbegreppet. Jag tycker att det är intressant att man på den borgerliga sidan ändå i någon mening

erkänner att vi är en bit på väg. Vi har debatterat frågan om F-skatterna ett antal gånger här i kammaren sedan 1997. Jag har undrat om dessa människor aldrig blir nöjda, trots att jag vet att det har varit många problem som har hängt samman med F-skattsedlarna. Det har gällt möjligheterna att få dem, krångel osv. vid skattemyndigheterna, men det har förbättrats. Det kan naturligtvis göras bättre, men många gånger glömmer man bort varför vi en gång införde F-skattsedlar. Det finns ett konsumentperspektiv i detta. Det handlar helt enkelt om en rättstrygghet. Vem har skyldighet att betala avgifterna när man anlitar ett företag t.ex.? När jag läser de här reservationerna verkar det ibland som om vi bara ska dela ut F-skattsedlar till höger och vänster om det inte föreligger näringsförbud. Det är faktiskt det flera av partierna skriver.

Sedan finns det en annan reservation, nämligen reservation 14, där det står att den totala lönekostnaden ska finnas med på lönebeskedet. Moderaterna skriver att man tycker att staten ska gå före med gott exempel. I de fall som staten är arbetsgivare ska man ange vilka skatter som man har betalat. För det första kan jag konstatera att det står i betänkan- det att alla arbetsgivare har sin fulla frihet att själva skriva på lönebeske- det och informera de anställda om hur höga skatterna är. Jag förstår inte varför vi ska behöva ta den här svängen om riksdagen och att vi ska behöva behandla frågan.

För det andra förstår jag att Moderaternas motion och reservation är skriven utifrån den Demoskopundersökning som SAF beställde för något år sedan. De slutsatser man har dragit av den undersökningen visar t.ex. att många inte vet hur hög inkomstskatten är eller hur hög arbetsgivarav- giften är. Jag måste nästan ställa en fråga till Carl Fredrik Graf. Betyder det att er propaganda om de skyhöga skatterna vi har här i landet inte har gått fram i tillräckligt hög grad till människor? Är det därför ni vill att vi ska lagstifta om att detta ska stå på samtliga lönebesked?

Herr talman! Jag vill yrka bifall till Vänsterpartiets reservation nr 8.

Anf. 136 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Herr talman! Marie Engström gör mig lite besviken när hon ställer sina frågor till mig. Marie Engström brukar ju vara påläst och veta vad hon talar om, men båda de frågor som har ställts ger uttryck för lite sve- pande formuleringar där man inte riktigt har tagit reda på detta.

Det finns en motion där man säger att alla ska få F-skattsedel om man inte har näringsförbud. Den har vi avstyrkt i vår reservation. Vi konstate- rar, och det sade jag också i mitt inledningsanförande, att det successivt har blivit bättre. Systemet med F-skattsedel är ett bra system. Det är en konsumentupplysning, precis som Marie Engström var inne på. Men just det förhållandet att det har varit problem, vilket Marie Engström också talade om, gör att vi hela tiden måste arbeta med att göra det bättre.

Nu återstår en sak för att det här ska fungera riktigt bra. Om man änd- rar lagstiftningen och självständighetskriteriet i enlighet med det som Riksskatteverket föreslår med en viss grad av självständighet, tror jag att man sedan kommer att kunna sortera ut de sista problemen med detta.

Vi har inte föreslagit att man lagstiftningsvägen ska införa upplys- ningar om skattekostnader i samhället för alla företagare i landet. Det är precis som Marie Engström säger, nämligen att det är upp till företaget att bestämma hur man vill utforma sina lönebesked. Däremot tycker vi

nog att det kunde vara värdefullt om medborgare i allmänhet fick en bättre bild av skattekostnaderna i samband med löneutbetalningar, och även i andra sammanhang. Jag tror att det skulle vara bra om man fick en bättre balans mellan hur det ser ut med skattekostnaderna respektive hur olika utgifter fördelas i samhället. Det är värdefullt om den typen av kunskap är spridd.

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
taxering och skatte-
betalning m.m.*

Anf. 137 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Carl Fredrik Graf säger att jag var fel ute när jag sade att den enda anledningen till att inte få F-skattsedel skulle vara att man hade näringsförbud. När jag tittar i reservationerna ser jag det är i Kristdemokraternas reservation som det står att den enda anledningen till att inte få F-skattsedel skulle vara att personen har näringsförbud. Kenneth Lantz kan kanske sedan utveckla syftet med att skriva på det sättet. Jag tycker att man hamnar där jag sade förut, nämligen att man mer eller mindre kan dela ut dem till höger och vänster. Moderaterna skriver: "om inte företagssyftet är uppenbart oseriöst", vilket nästan hamnar i samma klass.

Jag tycker fortfarande att det är bra att man blir lite mer nöjd. Det finns ju andra reservationer här, t.ex. från Folkpartiet, där man vill göra det till en jämställdhetsfråga. Man pratar om alla dem som aldrig över huvud taget kan komma i fråga att starta ett företag.

När det gäller svenska folkets skattebetalning och om detta ska synliggöras på dokument, står det faktiskt i er reservation: "Staten kan som arbetsgivare föregå med gott exempel genom att som första punkt på lönebeskedet redovisa arbetstagarens bruttolön inklusive avgifter enligt lag och avtal."

Anf. 138 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Herr talman! Det är bra att Marie Engström citerar reservationen. Då slipper jag tala om vad som står där. Citatet var korrekt.

Jag hoppas att det nu för tredje gången framgår att den förändring vi föreslår när det gäller F-skattsedeln är den som Riksskatteverket föreslog i den rapport som är citerad i reservationen. Den innebär att självständighetskriteriet förändras något. Därefter tror jag att vi får ett system som kommer att vara bra och så nära man kan komma ett fungerande system för F-skattsedeln.

Anf. 139 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa ett par frågor till Carl Fredrik Graf. Han kan naturligtvis inte svara på dem nu. Jag kan bara konstatera något då.

I den Demoskopundersökning som SAF har beställt har man kommit fram till att varannan företagare inte vet hur höga arbetsgivaravgifterna är. Jag tycker att det är intressant. Moderata samlingspartiet har ju som första paroll: Sänk skatterna, sänk arbetsgivaravgifterna! Om inte företagen själva vet hur höga avgifterna är, varför gör ni er till tolk för dessa företag och säger att de vill ha sänkta skatter? De vet ju inte själva nivån på skatterna.

Det är samma sak när man har frågat inkomsttagare som tjänar 15 000 kr i månaden. De svarar att skatten kanske är någonstans mellan 30 % och 35 %, vilket den naturligtvis ofta också är. Kommunal skatten

ligger ju ofta på de nivåerna. Ni anser att det svaret också är fel. Ni menar att skatterna ligger på 60–65 % eftersom ni vill synliggöra punktskatter, osv. Jag ser detta mycket som en del i er propaganda för att genomföra era skattesänkningar.

Anf. 140 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! SkU 16, allmänna motioner om skatt och taxering, som vi har att debattera och besluta om behandlar frågor som bevisligen berör många människor i vårt land. Det gäller naturligtvis alla företagare. Jag tänker speciellt på dem som vi benämner soloföretagare. Men det gäller inte endast företagare. Alla som är anställda berörs på ett eller annat sätt av de beslut vi kommer att fatta i dag.

Herr talman! Kristdemokraterna står självklart bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation 9 under punkt 6.

Vi känner till uttrycket ”bli vid din läst”. Det är ett mycket bra uttryck för många, ja kanske rent av för alla människor. Många av landets småföretagare känner sig just dessa dagar mycket frustrerade, kanske rent av schizofrena. Man har i bakhuvudet en ständig fråga: Ska jag leva upp till kundernas krav att arbetet ska slutföras, eller ska jag lägga tiden på myndigheternas rapportkrav i dessa dagar då det är deklaration?

Speciellt passar detta in på soloföretagarna. Tänk er en murare eller målare som är en eftertraktad hantverkare i dessa dagar. Han eller hon har fullt upp med arbete. Det skulle vara enkelt att fylla veckans samtliga sju dagar med hantverk. Men vår hantverkare ska utöver sitt utbildade yrke även klara av att vara redovisningsmänniska, administratör och säljare av egna tjänster. Utöver detta förväntas han eller hon vara pappa eller mamma efter dagens långa arbetspass.

Jag besöker ofta småföretagare och inte minst soloföretagare. När man frågar dem vad som är mest komplicerat eller betungande i verksamheten kommer vädjan om enklare regler avseende deklaration och kontakter med myndigheter av olika slag. Man vill helt enkelt bli vid sin läst. Man vill hålla på med det man är bra på.

Nu finns det säkerligen de som redan har löst problemet åt vår murare. Man säger: Låt en redovisningskonsult göra jobbet. Jo, tack. Gärna det. Men vad kostar detta för muraren? För att revisorn ska erhålla 100 kr i handen måste muraren fakturera från 700 kr upp till 1 500 kr, beroende på vilken marginalskatt som gäller i exemplet.

Vår välfärd i all ära. Den är bra i många delar. Men vårt höga skattetryck är inte något jag skryter med. Skattekillen som vi har borde kunna sänkas. Det gäller inte endast skatten. Det är väl så viktigt att åtgärder vidtas mot den tunga byråkratin. Krånglet med redovisning och rapportering måste förenklas.

Småföretagsdelegationen har på ett förtjänstfullt sätt listat en lång rad förslag som regeringen borde åtgärda skyndsamt. Men vad har resultatet blivit av detta lovande initiativ? Jo, mindre än hälften av förslagen är åtgärdade eller påbörjade. Det talas och utreds men konkretiseras väldigt lite, vilket vi har tagit upp tidigare här i dag.

Skattekontrollutredningen har i sitt slutbetänkande lämnat ett förslag till en ny lag om självdeklarationer och kontrolluppgifter. Vi ser med

förväntan fram emot utlovad proposition i ärendet. Jag undrar om man kan förvänta sig att denna ärendeplan håller vad den lovar.

Herr talman! Så till skattemyndigheternas kontrollverksamhet och skattebrottsenheterna. Kristdemokraterna har i höstens budgetalternativ föreslagit en höjning av regeringens föreslagna anslag till skattemyndigheten. Vi tror att varje extra inbetald krona renderar god avkastning. Man talar om mer än 6 kr i avkastning, som kommer tillbaka av de pengar vi betalar in till skattemyndigheten. Således borde det inte finnas något att oroa sig över när det gäller att på detta sätt höja anslaget till skattemyndigheten.

Vi har en önskan om och ställer krav på att var och en ska avlägga den skatt man är skyldig. Den svarta sektorn omsluter upp emot 300–500 miljarder årligen. Det ger ett skattebortfall på närmare 100 miljarder. Det är oerhört mycket pengar.

Utskottets behandling av motionerna är tillfredsställande. Jag hoppas emellertid att det inte endast är ord utan att vi får se handling utifrån texten, som säger att arbete pågår. Det skulle kunna vara av intresse att fråga regeringspartiets företrädare i den här debatten, Per Erik Granström, om tidsplanen för detta arbete.

Kommer skattemyndigheterna att erhålla ytterligare pengar i vårpropositionen?

Kommer vi inom en rimlig tid att se förslag på förenklingar för våra småföretagare?

Är det rimligt att administrationen av en anställd på ett småföretag ska kosta upp emot 30 000 kr per år? Vad anser regeringspartiet om denna höga kostnad?

Är det inte dags för Sverige att bli ett småföretagarvänligt land?

Herr talman! Angående åtgärder mot skattebrottslighet anser kristdemokraterna att vi har redogjort för detta ganska väl i vår partimotion. Den tar bl.a. upp behovet av att förändra strukturerna så att vi kan bli kvitt, eller i alla fall minska utbredningen av den svarta sektorns verksamhet. Det är alarmerande att detta strukturproblem fortfarande består och leder till så pass stora skattebortfall. Vi föreslår att man ska agera för att byta svart arbetskraft mot vita tjänster.

Kristdemokraterna har under lång tid agerat till förmån för hushållsnära tjänster, som vi också har berört tidigare i dag. Vi har agerat för att dessa ska subventioneras genom skattereduktioner. Vi är helt övertygade om att det hade sänkt intresset för svart arbetskraft om vi hade kunnat få igenom det förslaget.

Jag tror inte att svensken primärt vill jobba svart. Men den stora skattekilen, våra höga skatter, uppmuntrar snarare än minskar denna sektor. Låt oss därför städa och förenkla regelverket på detta område.

På detta område vill jag också konstatera att utskottet varit positivt inställt till våra förslag och att man instämmer i många delar. Även om utskottet anser att frågorna är föremål för intensiv uppmärksamhet vill jag påminna om och aktualisera värdet av ett fortsatt idogt arbete med att bekämpa den ekonomiska skattebrottsligheten.

För att stärka argumentet på detta område vore det mycket enkelt att räkna ut hur många vårdarbetande man skulle kunna anställa om vi t.ex. kunde erhålla skatteintäkter på drygt 50 miljarder årligen från den svarta sektorn. Låt oss inte förtrötta i denna vår gemensamma kamp. Men

glöm inte bort att det också måste ske genom en lägre beskattning. Det räcker inte med starkare sanktioner för att öka effektiviteten. Det krävs också motivation och stimulus för att på sikt räta ut detta strukturfel i svensk skattelagstiftning.

Så, herr talman, till tullens insatser mot smuggling. Det är glädjande att såväl Ekobrottsmyndigheten som Tullverket har erhållit förstärkning med blygsamma 5 ½ miljoner kronor för bättre kontroll. Det borde dock vara ännu mer än dessa 2 miljoner för att motarbeta den svarta sektorn. Kampen måste hållas vid liv. Vi får under inga omständigheter låta denna sektor växa ytterligare.

Det är länge sedan Sverige tvingades till så pass hård gränsbevakning som vi har för tillfället. Hotet är tacksamt nog inte någon stridande makt, men det är illa nog. Den plågsamma mul- och klövsjukan har drabbat Europa på ett påtagligt sätt.

Tullverket har i detta sammanhang en viktig uppgift i arbetet med att skydda Sverige från smittan. Vi hör dagligen om kraftfulla insatser. Det är bra. Men resurserna kommer inte att räcka. Även om arbetskraft lånas från andra myndigheter kommer resurserna att sina.

Jag vill fråga Per Erik Granström om det är så att majoritetspartierna bevakar denna fråga. Vi vill inte se att smuggling av narkotika, öl och annat ska glömmas bort. Vi vill inte heller se att denna ström i Skåne tilltar under det att vi bara koncentrerar oss på mul- och klövsjukan.

Jag har i tidigare debatter kommenterat lagen om kontroll av privata postförsändelser. Kristdemokraterna stödde förslaget, och vi noterar med tacksamhet det goda resultat denna verksamhet fick.

Med utgångspunkt i min hemmaregion, Skåne och Öresundskusten, vill jag gång på gång varna för och uppmärksamma kammaren på de risker som våra ungdomar utsätts för. Smuggling och kommers är betydande. Vi kan inte tillåta detta. Vi går nu ännu en sommar till mötes. Turistströmmen kommer att öka runt Öresund. Det är bra. Men vi måste sätta stopp för smugglingen. Jag tror vi är överens om detta.

Jag vill fråga: Kommer Tullverket att erhålla stöd och resurser för att man ska kunna skydda den svenska gränsen från insmuggling den här sommaren?

Herr talman! Avslutningsvis vill jag ta upp deklarationer och skatte-redovisning. I dagarna är det dags för deklarationer. Företagarna är i full färd med att avsluta sina deklarationer och lämna in dem till skattemyndigheten. Återigen påminns vi ganska mycket om att det finns mer att göra på detta område. Varför ska vi t.ex. behöva två olika dagar för deklarationernas inlämnande när en stor del ändå väljer att begära anstånd om detta några veckor?

Riksskatteverket gör en översyn av reglerna i momslagen om redovisning av utgående och ingående moms. Det vore bra om enklare regler införs även på detta område. Momsens inbetalningsdag borde vara tydlig. Flera motionärer har lyft fram just frågorna på detta område. Jag anser att det är viktigt med lika regler och enkla sådana. Solo- och småföretagare ska mötas av hjälp och förståelse i sitt oavlönade arbete med deklarationer och annan administration.

Anf. 141 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag vill återkomma till reservationen om F-skattsedel och den diskussion som jag och Carl Fredrik Graf delvis hade. Kenneth Lantz skriver i reservationen att alla som så önskar bör få en F-skattsedel utan annan prövning än om personen har näringsförbud. Och lite längre ned står det att man vid tilldelning av F-skattsedel faktiskt vill slopa prövningen om verksamheten är näringsverksamhet. Utifrån det skulle jag vilja fråga Kenneth Lantz: Tycker kristdemokraterna att vi över huvud taget ska ha en F-skattsedel? Och varför ska vi ha en F-skattsedel? Det finns ju en historia bakom till att vi en gång inrättade detta instrument. Jag skulle vilja ha svar på utifrån vad man skriver i denna reservation.

Sedan talar Kenneth Lantz om att man i dagarna har lämnat in deklARATIONER. Det har man förvisso gjort. Han vill att vi ska få enklare regler, mer lika regler och andra förbättringar. Men jag har aldrig riktigt hört kristdemokraternas konkreta förslag till annorlunda regler, till förenklningar. Kanske skulle Kenneth Lantz vilja presentera dem. Det är så väldigt lätt att säga tulipanaros. Men sedan ska man konkretisera sig. Vad innebär det, Kenneth Lantz? Vad är kristdemokraternas förenklings- och förbättringsförslag i detta avseende?

Anf. 142 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! På den första frågan om F-skattsedel åt alla ska jag svara att vi kristdemokrater tror att det i framtiden kommer att bli väldigt många människor som kommer att växla väldigt snabbt mellan att vara anställda och att driva egna företag. Därför tycker vi att detta inte ska vara något hinder utan att man på ett enkelt och rationellt sätt ska kunna erhålla den här F-skattsedeln som varande en deklARATION för att man har ett kontrakt med skattemyndigheten att sköta min företagsskatteinbetalning på ett relevant och riktigt sätt. Om detta missköts så ska självklart – det är ett axiom – denna F-skattsedel dras in omgående.

Beträffande den andra frågan om vilka regler som vi skulle vilja förändra, så ber jag att få referera till det ständigt pågående arbete som vi bedriver. Jag är inte här beredd att svara på vilka konkreta förslag som vi har. Men den ärligheten och etiken står vi för som innebär att vi inte lägger fram några förslag utan att vi har befast dem på ett påtagligt sätt.

Anf. 143 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag vill bara återigen notera att kristdemokraterna alltså tycker att vi kan dela ut F-skattsedlar till höger och vänster och att vi framför allt inte ska pröva om man tänker bedriva någon typ av näringsverksamhet. Det trodde jag i någon mening var kärnan i att över huvud taget ha F-skattsedlar i det här landet och att de ska användas i detta syfte.

När det gäller den översyn som man kanske skulle kunna göra när det gäller graden av självständighet som man har påtalat från Riksskatteverket kan jag säga: Ja visst, låt oss titta på det för att kanske kunna åtgärda de problem som kvarstår på detta område. Så pragmatisk kanske man kan vara i detta avseende.

Men sedan tycker jag, Kenneth Lantz, att det är ganska intressant att när man försöker tränga bakom orden om förenklningar och om förbätt-

ringar så finns det absolut inga exempel att komma med. Det tycker jag är ganska intressant. Man kanske ska fortsätta att pressa på oppositionen lite grann och avkräva mer konkreta svar. Det måste ju vara intressant också för dem som lyssnar på debatterna vad det egentligen är som vi talar om.

Jag ska friska upp historien lite grann för Kenneth Lantz. Det var faktiskt när hans parti en gång befann sig i regeringsställning som man införde dessa beräkningar av expensionsmedel och beräkningar av negativ och positiv räntefördelning, vilket i dag nästan knäcker den småföretagare som själv ska försöka göra den typen av deklarationer.

Anf. 144 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! Jag tar för givet att F-skattsedeln är till just för det som den står för, nämligen företagare. Så om det inte bedrivs någon näringsverksamhet så förstår jag inte vad man ska ha F-skattsedeln till. Det blir ju en motsägelse. Om det står tydligt att det ska vara för företag och näringsverksamhet så erhålls det därmed en företagsskattsedel. F står väl för företag. Det hoppas jag är helt klart.

Beträffande att vi inte har några konkreta förslag, så har jag inte sagt att vi inte har det. Jag svarade Marie Engström att jag inte är beredd att här just nu redogöra för dem. Men det finns väldigt många förslag. Jag har precis gjort deklarationer åt två företag hemma i min egen hemort, och nog finns det förslag. Men jag säger att jag inte är beredd att här just nu redogöra för sådana förslag. Men att det finns konkreta förslag, därom ska vi kunna bli ense, Marie Engström och jag.

Anf. 145 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Detta med konkreta förslag till förenklingar kommer ju att drabba mig med från Marie Engströms sida. Men om hon sitter och lyssnar så kan hon väl be sin kompis Per Rosengren att pallra sig ut i hörnet av korridoren och samla ihop den sjö av deklarationsblanketter som ligger där och som vi som riksdagsledamöter behöver fylla i för att kunna deklarerat. Och det handlar om oss som individer, som privatpersoner. Få av oss har väl F-skatt gissat jag. Då får vi se hur många blanketter och vilken materia det ändå är som man måste tränga igenom. Därmed inte sagt att man kan ta bort allt. Men jag förutsätter att det går att göra en hel del för att förenkla. Det visar de blanketter som ligger utanför draperiet och som Marie Engström kan gå och titta på sedan om inte Per Rosengren går och letar. Per Rosengren och jag brukar ju annars tala om blanketter.

Den som vill starta ett företag i Sverige möter fortfarande en mur av blanketter, byråkrati och misstänksamhet. Det är inte så rosenrött som Marie Engström ger sken av. Skattelagarna och myndigheternas arbete måste bättre än i dag utgå från ett rent företagarperspektiv. Regelverket är tyvärr alltför mycket utformat för att det ska vara lätt för myndigheterna att granska företagen, inte för att det ska vara lätt att följa och förstå för företagen.

Från Riksskatteverket har det upprepade gånger lagts fram förslag om förenklingar. Men regeringen avstår från att genomföra dem. Det är allvarligt, liksom det faktum att Näringsdepartementets arbete för att underlätta och förenkla förefaller att ha gått helt i stå.

I detta perspektiv är det dock glädjande att vissa framsteg har gjorts. Och jag vill verkligen understryka att det går alltför sakta framåt, t.ex. när det gäller möjligheten till en förenklad självdeklaration. Det gäller dock endast privatpersoner och inte den som är registrerad för F-skatt. Vi noterar från Folkpartiets sida att detta ligger väl i linje med ett system med servicecheckar som vi liberaler har kämpat för i nästan tio år.

Få av landets 700 000 företagare klarar deklarationen själva. Jag tror att behovet av en brett tillämpbar förenklad företagardeklaration är av stor betydelse för nyföretagandet, vilket Småföretagsdelegationen har påpekat. Men här händer det som sagt ingenting.

Mycket av det omfattande uppgiftslämnandet och den detaljerade bokföringen är så kostsam att det inte står i rimlig proportion till tid och experthjälp, och vad det kostar, som en småföretagare måste anlita. Det kostar åtskilliga tusenlappar per år.

När det gäller regler om avskrivningar, expansionsmedel t.ex. Marie Engström, så tillhör jag dem som erkänner att det kanske var fel. Det kanske blev för krångligt. Och jag gör gärna upp med min historia i fråga om att vi har gjort fel från liberalt håll när det gäller företagsbeskattning. Det vore bra om fler kunde göra upp med sitt förflutna. Här finns det mycket att göra.

Sedan till frågan om förenklad registrering. Det är viktigt att komma i gång som företagare. I Sverige behöver en företagare inte sällan kontakta flera myndigheter – PRV, skattemyndigheter, flera uppbördsenheter, försäkringskassan, länsstyrelse, kommun och andra. Rader av blanketter ska beställas och fyllas i. Vi anser att man kunde göra ett försök med en enda, enkel blankett för att registrera företaget och komma i gång. Den skulle kunna tillställas PRV.

Jag ska erkänna att mitt inlägg i denna del kan ses som opinionsbildande, för att heja på det arbete som sker på PRV och Riksskatteverket. Det är inte initierat av regeringen. Inte heller drivs det på så att det stör. Här är det fråga om ett av många myndighetsinitiativ. Myndigheten kan agera själv utan att begära stöd.

Det har talats om F-skattsedel för alla. Problemet är att det fortfarande krävs att man är självständig. Effekten blir att fler människor som kan tänka sig att starta eget företag inte kan göra det, därför att deras första och enda kund de närmaste åren kommer att vara deras tidigare arbetsgivare. Det finns exempel på sådana fall där F-skattsedel nekas. Det är fortfarande ett problem, även om det har avtagit. Det gläder mig att Marie Engström vill titta närmare på frågan. Vi kanske kan komma överens, så att vi kan ta steg i rätt riktning.

Det finns två stora problem på skatteområdet. Carl Fredrik Graf tog upp skattetilläggen. Nu har äntligen utredningen kommit. Den är färdig och läsbar, och det är glädjande. Det kan förhoppningsvis leda till handling från regeringen eller dess företrädare i skatteutskottet. Nu kan man se i utredningen att det står en hel del om godtycke och vilka effekter det kan få. Man kan se till att det händer något. Det vore bra för svenskt företagande och inte minst för rättssäkerheten.

Sedan gäller det också generalklausulen. En förutsättning för ett fungerande skattesystem är att det finns en tillfredsställande kontroll av skatteunderlaget. Det ligger i alla medborgares intresse att skattemyndigheterna motverkar skattefusk. Det är centralt att de inte kränker integritet

och rättssäkerhet på området. Generalklausulen återinfördes och skärptes av socialdemokraterna. Jag menar att man då gick över gränsen.

Det finns ett inslag av godtycke. Så fort man kan bedöma det som att någon utnyttjar den lagstiftning som finns kan de drabbas av en straffbeskattning. Det kan vara så att reglerna ser ut på ett visst sätt, därför att vi här i kammaren inte är förmögna att stifta bättre regler. Det ligger i vårt ansvar att stifta lagar som människor förstår. Så länge människor inte bryter mot lagarna kan jag inte se att de gör fel. Därför är generalklausulen i princip en felaktig lagstiftning.

Herr talman! Folkpartiet liberalerna står som vanligt bakom samtliga våra reservationer på området. För tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation nr 8.

Anf. 146 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag tror att Johan Pehrson redan vet vilken fråga jag tänker ställa. Det antydde han i sitt anförande. Jag skulle vilja ha en uppräkningslista av vilka förenklingsförslag som ni arbetar med. Det gäller både den materiella hanteringen, bokföring osv., och skattesidan.

Min kollega Per Rosengren beskrev i en tidigare debatt de system vi inom vårt parti ser över. Det är schablonbeskattningen, klyvningsreglerna, ägarskiftesreglerna osv. Även om ingen har färdiga förslag kan man ändå försöka peka på vilka frågor man jobbar med. Man kan tala om vilket område man vill komma framåt på och göra någonting. Om vi ska komma någonvart måste vi också göra det tillsammans med något eller några andra partier. Det är med sikte mot framtiden som jag ställer frågorna.

Vi har haft samma debatter i flera år. Alla går upp och säger att vi ska förenkla och förbättra. Kanske Johan Pehrson kan svara på det jag har tagit upp först, så återkommer jag sedan.

Anf. 147 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Det är en bra fråga som Marie Engström ställer. Hon gör också en riktig observation, att det är mycket tjt här i kammaren och lite som händer. Få vore lika glada som jag om Marie Engström och jag kunde övertala några fler och få en majoritet. Då kunde vi rycka till oss initiativet från vår senfärdiga regering med sitt senfärdiga superdepartement, där det händer så litet. Marie Engström och jag kan väl sätta oss redan i dag och gå igenom Småföretagsdelegationens förslag. Det finns minst ett femtiotal som inte är genomförda. Vi kan väl ta det i eftermiddag eller i kväll. Sedan kanske vi kan komma överens. Det vore bra.

Jag vill lyfta fram några saker. Jag var förut inne på att man efter *en* ansökan snabbt ska kunna komma i gång som liten företagare. En företagare brinner för sin affärsidé, inte för att administrera byråkratin. Det är bara ett förslag. Vi kan gå igenom Småföretagsdelegationens förslag. Vi har adopterat det, eftersom det är många bra förslag. Det är en uppfattning som jag delar med flera andra borgerliga partier. Om Marie Engström och Vänsterpartiet vill vara med är ni hjärtligt välkomna.

Anf. 148 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det enda konkreta svar jag fick från Johan Pehrson gällde möjligheten för en företagare att snabbt komma i gång. Jag drar

mig till minnes ett förslag från Småföretagsdelegationen, apropå ordet snabbt. Det var att man skulle kunna få en F-skattsedel på 20 minuter. Jag har alltid rest ett stort frågetecken inför det förslaget, precis som om det skulle vara något som fick folk att vilja starta företag. Beslutet är större än så, att man bara ska få ett papper så fort som möjligt. Det finns mycket annat viktigt att tänka igenom.

Både Johan Pehrson och jag har berört beräkningen av expansionsmedel. Man kan ta det som ett exempel på att frågan är svår och komplex. Det är positivt för de små företagen att den beräkningen finns. Det är något de kan använda sig av för att planera sin ekonomi på sikt. Men det bidrar också till ett krångligt skattesystem och många blanketter. Johan Pehrson talade om alla blanketter som ligger här utanför.

Frågan är så komplex. Det var bra att ni införde reglerna om expansionsmedel mellan 1991 och 1994. Men det bidrog också till att systemet blev mer komplicerat. Förstår Johan Pehrson det komplexa i frågeställningen? Det kanske är mer politiskt hederligt att ha med sig hela bilden när man pratar om dessa frågor. Jag ville visa på att även ni kan skapa krångligheter för småföretag. Jag tror inte att det kompenseras på något sätt av att man kan få en F-skattsedel på 20 minuter.

Anf. 149 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Verkligen inte! Jag gör gärna upp med mitt förflutna, som jag sade, Marie Engström. Det vore bra om vi kunde ha lite mer självkritik på alla håll och säga att vi har gjort fel. Vi har infört regler med gott syfte som har gjort det mer krångligt och byråkratiskt.

Vi har haft diskussioner tidigare i dag där jag har fört fram viss kritik mot att det händer för lite. Man funderar för mycket. Man håller på med strategiplaner och utreder. Man har samtal. Det finns ju en hel rad förenklingar i Småföretagsdelegationens förslag som vi kan gå igenom tillsammans. Jag visste inte att Marie Engström var så beredvillig att gå oss i det borgerliga blocket till mötes, för att göra det enklare. Jag blev lite förvånad över det, men glad över att frågan är prioriterad.

Vi har också talat om vikten av att småföretagare inte möts av alla dessa hinder de första dagarna, när de ska i gång. Det är väl bra om vi kan förenkla. Jag tycker att det är viktigt. De småföretagare jag träffar säger också att de tycker att det är viktigt.

För att ingen ska tro att Marie Engström och jag är alltför överens vill jag yrka bifall till reservation nr 6 och inte nr 8. Annars kan man tro att det blir en sammanslagning.

Anf. 150 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Herr talman! Det har varit en lång skattedebatt. Flera av oss har varit här i kammaren sedan kl. 9 men Centern har uppenbarligen så att säga lämnat in. Jag ska fatta mig helt kort.

Det behövs ytterligare regelförenklingar för småföretag. Arbetet tar tid men är på gång, och jag ser framtiden an med tillförsikt. Marie Engström nämnde några exempel på frågor som Vänsterpartiet driver – frågor där vi tycker rätt så lika. Vi har nog goda möjligheter att tillsammans i vårt samarbete med regeringen driva detta arbete framåt.

Ett problem som jag tänkte ta upp här gäller företagsredovisningen. Visserligen har den blivit enklare men fortfarande är den så komplicerad

att många småföretagare måste ha hjälp för att klara den. Medan andra inkomsttagare kan kryssa i en förenklad självdeklaration måste alltså många småföretagare anlita personer för kostsam deklareringshjälp. Därför tycker vi att det bör bli möjligt med en förenklad självdeklaration för soloföretagare som har en årslön som är lägre än 8 basbelopp.

Därmed yrkar jag bifall till reservation nr 5. I övrigt instämmer jag i utskottets förslag.

Anf. 151 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Herr talman! I det betänkande som vi nu debatterar behandlas motioner från den allmänna motionstiden om taxering, skattebetalning och folkbokföring.

Skatternas främsta syfte är att finansiera välfärdssamhället men skatter används också som ett inslag i skyddet av miljön och som ett inslag för att värna folkhälsan. Förtroendet för att skattesystemet är rättvist och för att det behandlar alla lika är för oss socialdemokrater grundläggande för vår syn på de frågor som tas upp i betänkandet.

Vidare har vi skatter för att fördela kostnader och välfärd mellan generationer och över tiden för enskilda människor, men också mellan människor i olika inkomstlägen.

Ett övergripande mål för skatteförvaltningen är att skatt ska tas ut i den omfattning, med den fördelning och i den tid och den ordning som åsyftas med gällande skatteförfattningar. För detta krävs att skatteområdet vilar på regler som är förståeliga, rättvisa och enkla och också på att det är möjligt att kontrollera tillämpningen av reglerna; detta bl.a. för att allmänhetens och företagets tilltro till att skattemyndigheten hanterar skattefrågorna rättvist och till myndighetens förmåga att bekämpa skattefusk ska upplevas som tillfredsställande.

Det är i skärningspunkten mellan å ena sidan kravet på enkelhet och å andra sidan kravet på kontrollmöjligheter som det kan uppstå svårigheter när det gäller att tillgodose de båda målen. Detta belyses också i några av de avsnitt i betänkandet där reservationer mot majoritetsförslaget har lämnats in men detta har belysts tidigare i debatten.

Med rättvisetänkandet som bakgrund känns det inte helt tillfredsställande att Riksskatteverket i sin senaste årsredovisning anger att kontrollverksamheten har försämrats. Det är bara att hoppas att de positiva effekter som förväntas med den nya kontrollinriktningen ger avsedda effekter.

Redan nu har kontrollen blivit mer oförutsägbar. Bedömningen är att detta ska öka den förebyggande effekten. Målsättningen är, som vi tidigare uttalat oss för här i kammaren, att skattekontrollen ska återställas till 1997 års nivå. I det syftet har skattemyndigheterna fått ökade anslag.

Även om jag målat en något mörk bild av skattekontrollen kan jag konstatera att revisionen av de 300 största koncernerna har kunnat behållas på samma nivå som tidigare liksom att det varit möjligt att öka antalet ekobrottsrevisioner.

För att gå in på några punkter i betänkandet – detta har ju debatterats mycket – vill jag ta upp frågan om utfärdande av F-skattsedel och startande av egna företag. Jag vill framhålla att förutsättningarna för att starta nya företag i Sverige på det hela taget är mycket goda. Vi har ett bra företagsklimat, vilket verifieras av de senaste årens tillväxt samt

minskning av arbetslösheten. Detta är bra och ligger väl i linje med att vi behöver stimulera och få fler företag.

De nu gällande reglerna om tilldelning av F-skattsedel har genom den senaste ändringen utvidgats så att alla som bedriver, eller avser att bedriva, näringsverksamhet har möjlighet att få en sådan skattsedel, såvida det inte finns anledning att anta att näringsverksamhet varken bedrivs eller kommer att bedrivas. År 2000 var totalt drygt 400 000 personer registrerade för F-skatt. Antalet nyregistrerade var 38 000, och totalt avslogs endast 873 ansökningar. Man kan alltså säga att i stort sett blev alla ansökningar tillstyrkta.

Enligt utskottsmajoritetens uppfattning bör prövningen av om näringsverksamhet bedrivs inte vara så summarisk att syftet med F-skattsedeln går förlorat. Det skulle föra för långt om alla som begär F-skattsedel automatiskt skulle tilldelas en sådan. Ytterligare uppluckring av reglerna för att erhålla F-skattsedel kan t.o.m. äventyra förtroendet för skattsedeln.

I det sammanhanget vill jag också påminna om Branschsaneringsutredningen, som i sitt huvudbetänkande har föreslagit en skärpning när det gäller F-skattsedel för den som bedriver verksamhet i vissa branscher samt att skatteavdrag alltid ska göras från ersättningar till underentreprenörer vid vissa arbeten, dvs. även om mottagaren har en F-skattsedel. Detta visar att Riksskatteverket har lagt fram en synpunkt men också Branschsaneringsutredningen har haft synpunkter i detta avseende.

Jag vill gärna understryka vikten av att handläggning av ärenden om F-skattsedel inte i onödan drar ut på tiden. Med målsättningen att förenkla registreringen av företag arbetar Patent- och registreringsverket samt Riksskatteverket med att ta fram en gemensam Internetbaserad lösning för företagsregistrering hos bägge myndigheterna. Detta kommer att förkorta handläggningstiderna och att ge en utökad information till företagen.

Såväl i IT-propositionen som i den förvaltningspolitiska propositionen understryks också vikten av att myndigheterna utnyttjar de möjligheter som informationstekniken ger till att öka servicen gentemot medborgare och företag.

De behov som framförs i reservationerna i fråga om ytterligare utvidgningar av de aktuella reglerna för att erhålla F-skattesedel förefaller mot den bakgrund som jag har angett varken nödvändiga eller lämpliga. Förenklningar när det gäller att registrera nya företag är också uppmärksammade och under utveckling hos myndigheterna.

De förslag till regelförenklningar på skatteområdet, särskilt för småföretagare, som tas upp i reservationerna 4 och 5 har under senare år aktualiserats med stort engagemang i riksdagen. Frågan är väl uppmärksammad inom Regeringskansliet och hos Riksskatteverket.

En uppräkningslista som inte gör anspråk på att vara komplett ser ut enligt följande i min sammanställning:

- Regeringen ska årligen lämna en redogörelse om regelförenklingsarbetet.
- Regeringen har i uppdrag att göra en avstämning gentemot Småföretagsdelegationens samtliga förslag.

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
taxering och skatte-
betalning m.m.*

- En statssekreterargrupp har särskilt ansvar för arbetet med regel-förenklingar.

Bland utredningarna på skatteområdet – ett arbete som syftar till att åstadkomma regelförenklingar för småföretag – kan följande utredningar nämnas:

Förenklingsutredningen har i uppdrag att se över regelsystemet för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag. Uppdraget omfattar både skatteregler och redovisningslagstiftningen.

Skattekontrollutredningen har lämnat ett förslag till en ny lag om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Vidare har Finansdepartementet i en promemoria föreslagit bl.a. en utökad förtryckning av uppgifter på självdeklarationsblanketten. En proposition i ämnet är aviserad till maj 2001.

Utredningen om reglerna för beskattning av ägare i fåmansföretag kan också nämnas.

Riksskatteverket har under de senaste åren offensivt bedrivit förenklingsarbetet avseende mindre företag och beslutat att genomföra en förstudie och att ta fram underlag för beslut om en omfattande utredning kring möjligheten att starkt schablonisera företagsbeskattningen för mindre företag.

För att göra det lättare för de minsta företagen att deklarerar har Riksskatteverket på sin hemsida lagt ut interaktiva deklarationsblanketter.

Riksskatteverket kommer att bedriva en försöksverksamhet och att erbjuda ett stort antal företag en möjlighet att gratis lämna in sina månatliga skattedeklarationer via Internet.

Slutligen pågår inom Riksskatteverket en utvärdering av skattekontoreformen.

Jag har haft ambitionen att påminna om det omfattande arbete som pågår för att åstadkomma förenklingar och mindre byråkrati för framför allt småföretagen.

Förenkling av reglerna är dock ingen lätt uppgift. Det gäller, som jag tidigare sagt, att klara två saker: enklare regler men också bibehållen säkerhet. I avvaktan på pågående arbeten behövs av naturliga skäl inga tillkännagivanden.

Jag vill också säga några ord om nordiskt gränssamarbete. Eftersom jag är med i den svenska delegationen av Nordiska rådet vet jag att detta är frågor som ofta kommer upp till diskussion. Inom rådet har en arbetsgrupp arbetat med frågan.

Vid skatteutskottets besök i Skåne kom också frågan upp främst ur två aspekter. Den ena var det samarbete som finns mellan myndigheterna för att ge service till allmänheten. Den andra var frågan om gränsgångarnas skattehemvist.

Det vi nu kan se är att arbetet med att förbättra förhållandena för utbytet av varor och tjänster och stimulera till ökad rörlighet generellt inom Norden har intensifierats under senare år.

De norska och svenska regeringarna beslöt i september 1999 att närmare granska de gränshinder som finns mellan länderna.

Regeringen gav därefter Kommerskollegium i uppdrag att göra en inventering av förekommande hinder. En norsk-svensk arbetsgrupp för ökad integration tillsattes för ändamålet. Arbetsgruppen redovisade den

12 maj 2000 *Handlingsplan för en fördjupad integration mellan Norge och Sverige*. Motsvarande handlingsplaner finns för Öresundsregionen och i förhållande till Finland.

Näringsministern anförde i en interpellationsdebatt i maj 1999 att enligt hans bedömning skulle en hel del av problemen i gränspendlingen komma att lösas av Nordiska ministerrådet och inom ramen för de diskussioner som förs.

Det är, som jag ser det, angeläget att vi får regler som ger förutsättningar för bra gränssamarbete. Med pågående samverkan mellan regeringarna förutsätter jag att de frågor som tas upp i motionerna kan tillgodoses utan tillkännagivande.

I fråga om åtgärder mot skattebrottsligheten vill jag kraftigt understryka vad riksdagen tidigare sagt om att skattebrottsligheten är ett stort problem som undergräver solidariteten i samhället och att den därför måste bekämpas med stor kraft. Frågan är högt prioriterad. Skattemyndigheterna har fått förstärkta resurser och utvecklar ständigt nya metoder för att bekämpa skattebrottslighet och ekonomisk brottslighet.

I reservation 9 av Kristdemokraterna och Folkpartiet föreslås en skattereduktion på hushållstjänster för att minska svartarbetet. Jag tolkar reservationen så – kanske det är en övertolkning.

Visst är vi inom Socialdemokraterna väl medvetna om problemen med svarta arbeten, men vi är inte beredda att lösa skatteundandraganden genom att ge efter för dem som fuskar. Vi vill i stället stärka kontrollen och öka insikten om den svarta sektorns skadliga effekter. Det handlar om att förebygga, upptäcka, utreda och lagföra brottslighet. Det handlar inte om att ge efter för kriminalitet.

I fråga om tullens verksamhet vill jag påstå att effektiviteten ökat efter EU-inträdet. Beslagsmängderna av alkohol, narkotika och tobak är fortsatt höga. Genom förstärkt lagstiftning och ökat internationellt tullsamarbete förbättras också tullens möjligheter. Vid utskottets besök vid Lernacken demonstrerades också ny teknik och narkotikahundens förmåga att avslöja försök till smuggling. Själv fick jag ett gott intryck av tullens arbetssätt.

Skatteflyktslagens generalklausul brukar ge upphov till debatt här i kammaren, så också i dag. Från utskottsmajoritetens sida anser vi att det finns ett starkt behov av en lagstadgad tolkningsanvisning som ger möjlighet att angripa förfaranden som inte kan motverkas genom annan lagstiftning. Det handlar om undandragande av skatt genom sofistikerad och kvalificerad skatteplanering och skatteflykt.

I den proposition som föregick återinförandet av generalklausulen angav regeringen att några negativa effekter av den tidigare lagen inte kunnat påvisas. Justitiekanslern, som haft till uppgift att granska tillämpningen av lagen från rättssäkerhetssynpunkt, har funnit dels att lagen tillämpats med stor försiktighet, dels att tillämpningen inte åsidosatt kraven på rättssäkerhet och förutsebarhet för de skattskyldiga. Däremot hade lagen enligt regeringens bedömning haft väsentlig preventiv funktion och utgjort ett betydelsefullt redskap för att förhindra skatteflyktsförfaranden.

Med Justitiekanslern i ryggen vågar jag påstå att de farhågor som framkommer i reservation 11 inte har någon som helst grund.

Prot. 2000/01:91
4 april

*Allmänna motioner om
taxering och skatte-
betalning m.m.*

Herr talman! Det finns naturligtvis mycket mera i betänkandet som jag kanske borde ha berört. Jag fick sju frågor av Kenneth Lantz av vilka jag har berört några. Men Kenneth Lantz kommer säkert att säga att jag inte har svarat på alla, och jag tror att så är fallet – jag kommer att ge honom rätt i det. Vi får väl återkomma i ett replikskifte. Det skulle ha tagit alltför mycket av kammarens värdefulla tid om jag hade berört allt det som jag här känner för att lyfta fram.

Jag vill därför just nu avsluta med att yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande nr 16 och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 152 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Jag ska ge Per Erik Granström chansen att ta upp en av de saker som han inte berörde men som är en högaktuell fråga, och det gäller skattetillägget. Kommittén har lagt fram sitt betänkande, och mina frågor är i anslutning till det betänkandet.

Hur ställer sig Per Erik Granström och den socialdemokratiska gruppen i skatteutskottet till den förändring som här föreslås, att det ska föreligga ett uppsåt för att skattetillägget ska kunna beslutas? Vilka planer finns det i Regeringskansliet på att lägga fram förslag med anledning av betänkandet? Är tanken att det ska komma till hösten, eller blir det så att det dras i långbänk, i likhet med en del andra utredningar?

Tycker Per Erik Granström att det är rimligt att den som vill ha ett ärende prövat i domstol först betalar skatt, och därefter bestämmer man sig för om den skattskyldige har gjort rätt eller fel?

Det är mina två frågor.

Anf. 153 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Beträffande skattetillägget är det så, som Carl Fredrik Graf sade redan i sitt anförande, att det alldeles i dagarna har kommit en utredning om skattetillägget. Där finns det en del förslag till förändringar och en annan syn på skattetillägget. Nu ska utredningen ut på remiss, och vad som kommer ut av remissförfarandet vågar jag inte sia om.

Därför är det också väldigt svårt för mig att svara rakt på de konkreta frågor som Carl Fredrik Graf lyfter fram. Men så mycket kan jag säga i dag att naturligtvis kommer vi från Socialdemokraternas sida att se mycket seriöst på de här frågorna och ta del av både utredning och remissvar.

Den andra frågan var om man först ska betala skatt och sedan få ärendet prövat inför domstol. Ja, jag inser den problematik som Carl Fredrik Graf lyfter fram. Å andra sidan finns det en problematik, som också har tagits fram i den tidigare debatten, nämligen de långa handläggningstiderna i skattemålen.

När vi från skatteutskottet besökte Riksskatteverket tog de spontant upp den frågan. Då ställde jag den raka frågan till Riksskatteverket: Är det ni som fördröjer handläggningen, eller är det de som har att betala skatt? Det var en ensidig bedömning från Riksskatteverket att det inte var Riksskatteverket som bidrog till de långa handläggningstiderna.

Därför menar jag att ett annat förfaringssätt än det vi har i dag skulle ytterligare försvåra och förlänga handläggningstiderna till men för hela skattesystemets uppbyggnad.

Anf. 154 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Herr talman! Svaret på min sista fråga är tyvärr ett uttryck för Socialdemokraternas syn på balansen mellan den enskilde och myndigheterna, där Per Erik Granström mycket entydigt tar ställning för att det är myndighetsperspektivet som är det väsentliga, inte den enskilde.

När det gäller vad som är orsaken till att en skatteprocess drar ut på tiden, är det naturligtvis flera samverkande faktorer. En sådan faktor är domstolarnas resurser och möjlighet att få fram målen i tid i den processen. Det är inte bara en fråga om huruvida Riksskatteverket dröjer med sina inlagor eller om den skattskyldige dröjer med inlagorna.

När det gäller skattetillägget tycker jag ändå att vi kan tillåta oss ett resonemang kring den frågan, även om frågan är ute på remiss. Vi kan tillåta oss t.o.m. att ha en uppfattning såsom läget är i dag. Visar sedan remissvaren och debatten att man behöver ändra sig kan man göra det.

Min uppfattning är att en förändring av lagstiftningen i linje med det förslag som Skattetilläggskommittén nu har lagt fram, som bl.a. innebär att uppsåt ska vara ett väsentligt rekvisit för att man ska kunna besluta om skattetillägg, bör genomföras. Jag tycker att Per Erik Granström kunde kosta på sig att ha en åsikt om detta. Han får gärna reservera sig och säga att han kanske ändrar sig när remissvaren kommer, men någon liten antydning om vad Granström själv tycker kunde vara uppiggande för debatten. Det blir lite trist om vi ska vänta på remissvaren, och sedan ska vi vänta på propositionen. Sedan kommer Granström att stå här och säga att vi ska göra som det står i propositionen, och så blir det ingen debatt någon gång om denna fråga.

Anf. 155 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Det är lite uppfriskande, tycker jag, att föra denna typ av diskussioner om vad som kan komma framgent.

Det är naturligtvis så att jag har synpunkter på skattetillägget. Det har ju funnits förslag om att det över huvud taget inte ska finnas något skattetillägg. Jag tycker att det är väsentligt att vi har ett skattetillägg som fungerar på en bra grund.

Jag kommer för min del att ta till mig utredningens synpunkter om uppsåt. Vad jag kommer att försöka bedöma, framför allt, är om det är möjligt att göra den distinktion som utredningen nu föreslår, så att vi inte i det fallet bygger in några nya fällor som skulle kunna vålla bekymmer för oss framgent. En viss öppning ska jag ge Carl Fredrik när det gäller att jag ska ta till mig den frågan.

När det gäller min syn på myndighet gentemot medborgare och företagare vill jag säga att jag tycker att det ska råda en bra balans mellan parterna, om vi ska kalla dem så. Men jag vet också att Carl Fredrik Graf och jag kommer att ha olika åsikter på den punkten även framgent.

Anf. 156 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Om regeringen hade skött sig vid förhandlingarna vad gäller tidigare ställningstaganden skulle vi kunnat ha en provotid nu just angående avdragsrätt för hushållsnära tjänster. Men den förhandlingen gick, som är bekant för denna kammare, inte så särdeles bra. Jag skulle vara tacksam om Granström kunde kommentera det på något sätt. Det gäller reservation 9.

Vad jag egentligen skulle vilja koncentrera min replik på är hur Granström ser på tullens verksamhet utmed Öresundskusten. I dag har man fått i uppdrag att kontrollera om folk har danska *smørrebrød* med sig över Öresund i stället för att koncentrera sig på betydligt större risker, nämligen narkotika och droger av olika slag. Tullen har ju en ambition att bespara oss från sådana attacker eller risker, men nu sysslar man med saker på lite lägre risknivå, tycker jag.

Man hämtar folk från polisen och från sjöräddningen. Men kommer man att erhålla resurser så att man kan uppehålla detta gränsskydd, så att vi kan känna trygghet inför sommaren och våra ungdomar kan besparas narkotikainflödet utmed Öresundskusten?

Anf. 157 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Herr talman! Om Kenneth Lantz menar att det är mindre väsentligt att bekämpa mul- och klövsjuka får det stå för honom. I sådan gränsskyddande verksamhet händer det ibland saker som gör att man får lov att rikta om sina resurser, och det är precis det som händer när vi försöker hålla borta de bekymmer som mul- och klövsjuka skulle kunna åstadkomma i Sverige. Vi får hoppas att den inte kommer hit.

När det gäller tullen i övrigt har vi från socialdemokratisk sida precis samma ambitioner som kristdemokraterna och tycker att det är mycket angeläget att vi har ett bra och väl fungerande gränsskydd. Jag sade också i mitt anförande att vi efter EU-inträdet har kunnat stärka vårt gränsskydd. Vi har kunnat utveckla samarbetet över gränserna.

Vi har också tagit en del beslut här i riksdagen under våren som har gett tullen ökade möjligheter att bedriva sin verksamhet på ett effektivt sätt. Jag utgår ifrån att vi kommer att följa utvecklingen vid gränserna och se vad de beslut vi nu har tagit kommer att få för konsekvenser och medföra för förbättringar.

Frågan om avdragsrätten för hushållsnära tjänster är ingen hjärtefråga för oss socialdemokrater. Vi önskar den inte. Vi tror inte att den ger det sysselsättningstillskott som andra ibland framhåller. Vi tycker att det är en dyr och kostsam åtgärd som ger väldigt lite. Dessutom tycker inte jag – nu pratar vi kontroll – att vi ska bekämpa svartarbete genom att sänka skatterna.

Anf. 158 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Vi ska inte bekämpa svartsektorn på det sättet, men Granström måste ändå kunna erkänna att det hade funnits en möjlighet att bekämpa den svarta arbetskraften om det hade varit en betydligt mindre skattekil mellan den svarta och den vita sektorn och om gapet hade varit betydligt mindre.

Jag tror egentligen inte att svensken vill utnyttja svart arbetskraft. Jag tror inte att svensken vill arbeta svart eftersom man riskerar både försäkring och pension.

Det vore bra om vi hade kunnat få till ett försöksprojekt. Nu vet jag att det inte är möjligt med tanke på EU-reglerna, men det skulle ändå vara intressant att höra regeringens tydliga motivering till att man är så avogt inställd till att pröva detta och försöka uppmuntra denna hushållsnära sektor.

Anf. 159 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Herr talman! Jag tror, precis som Kenneth Lantz, att det finns ett grundläggande drag i denna nation: Man vill göra rätt saker. Jag tror också, och det sade jag i mitt anförande, att vi måste jobba med förebyggande åtgärder, information och upplysning. Jag tror att det är väsentligt att vi gör det.

Men det finns ett problem som är ganska stort i detta, och det gäller vad hushållsnära tjänster är. Hur gör man gränsdragningarna? Jag vill inte i skattesystemet bygga in ett nytt problem, som vi har exempelvis på momsområdet, som vi skulle kunna börja botanisera i. Det uppstår när man ständigt diskuterar var gränsen går.

Men det grundläggande – anledningen till att vi säger nej – är det att vi fortfarande har för dålig kvalitet i vår äldreomsorg. Vi kan inte dra undan pengar från våra omsorgsverksamheter för att skaffa fram billig arbetskraft till dem som är förmögna och har råd att anställa.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 12 §.)

Prot. 2000/01:91

4 april

*Allmänna motioner om
taxering och skatte-
betalning m.m.*

10 § Uppehållstillstånd för adopterade

*Uppehållstillstånd för
adopterade*

Föredrogs

socialförsäkringsutskottets betänkande 2000/01:SfU12

Uppehållstillstånd för adopterade (prop. 2000/01:66).

Anf. 160 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Det som är komplicerat ska man absolut inte förenkla. Det gäller delar av förslaget – proposition nr 66 – *Uppehållstillstånd för adopterade*. Regeringen föreslår att en bestämmelse förs in i utlänningslagen som reglerar möjligheten att ge uppehållstillstånd på grund av adoption för barn under 18 år.

Att rätta till begränsningar eller felaktigheter i lagstiftningen som drabbat människor utan att det har varit någon tanke bakom det är bra, och det är ett bra förslag som regeringen kommer med.

Det andra förslaget är att svenska domstolar alltid ska inhämta yttrande från Migrationsverket när det gäller adoption av en utomnordisk medborgare. Det är också ett bra förslag.

Men, herr talman, alla goda ting är inte tre. Det tredje förslaget är inte bra, tycker vi. Det är att man efter att adoptionsbeslutet är fattat ska skicka in en begäran om uppehållstillstånd till Migrationsverket. Trots att domstolen ska ta in ett yttrande från Migrationsverket när det gäller att besluta om adoptionen ska ärendet sedan till Migrationsverket för avgörande gällande uppehållstillståndet. Trots att regeringen föreslår att Migrationsverket inte får överpröva ett adoptionsbeslut fattat i svensk domstol ska Migrationsverket göra just detta.

Hur är det egentligen med regeringens tilltro till domstolarnas kompetens när det gäller att inhämta och analysera kunskap från annan myndighet eller för den delen med tilltron till föräldrarnas vilja och kompetens när det gäller ansvarstagandet för sina barn? Migrationsverket ska ju beakta frågan om sökanden kan förväntas föra en hederlig vandel. Vad

innebär ”hederligandel” för ett barn mellan 12 och 18 år? Det är ju det som Migrationsverket ska beakta. Det är väl föräldrarnas ansvar till dess att barnen är myndiga.

Man hänvisar också till likabehandling för biologiska och adopterade barn och till att man får en olika behandling om man inte gör på det här sättet. Det tycker jag talar för vårt förslag. De biologiska barnen behöver ju bara gå igenom processen på Migrationsverket. De adopterade barnen ska gå igenom två nålsögon. Först ska de gå igenom nålsögat när det gäller domstolen och utlåtet från Migrationsverket. Sedan ska de gå igenom nålsögat på Migrationsverket. Det här gör ju att de adopterade får två processer att gå igenom medan de biologiska bara får en. Om det ska vara likabehandling tycker jag att vårt förslag är det som borde gälla.

I betänkandet finns det inga andra argument för att Migrationsverket ska överpröva ett adoptionsbeslut fattat i svensk domstol. Det är inte tillfredsställande. Jag skulle vara tacksam om Maud Björnemalm kunde upplysa oss om varför denna överprövning är så viktig. Till dess att Maud Björnemalm har upplyst oss är min inställning att denna del av ärendet tillhör kategorin ”man ska inte förenkla det man kan komplicera”.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 1 under punkt 1 i betänkandet. Tack!

Anf. 161 MAGDA AYOUB (kd):

Herr talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 1. För övrigt står jag självfallet bakom samtliga kristdemokratiska reservationer.

I dag ska vi diskutera uppehållstillstånd för adopterade. Och vi kristdemokrater har en annan inriktning i denna fråga än regeringen.

I propositionen föreslås två olika tillägg i utlänningslagen. Det ena avser specifikt adopterade barn under 18 år, och det andra avser adopterade rent generellt. Vidare föreslås att svenska domstolar alltid ska inhämta yttrande från Migrationsverket i adoptionsärenden avseende barn som är tolv år eller äldre.

Herr talman! Enligt propositionen skulle ett förfarande som innebär att adoptivbarn utan förbehåll erhåller uppehållstillstånd vara olämpligt. Kristdemokraterna delar inte den uppfattningen utan anser till skillnad från regeringen att det bör räcka med att svensk domstol vid tidpunkten för prövning av en adoption, som avser barn mellan 12 och 17 år, inhämtar yttrande från Migrationsverket.

Detta innebär att kristdemokraterna förordar en förändring av regelverket. Det måste anses bättre för samtliga parter att man vid samma tillfälle som adoptionen prövas väger in de delar som kan handla om att kringgå utlänningslagstiftningen. Det vore oerhört olyckligt om adoptionen beviljas av svensk domstol och att man sedan nekas uppehållstillstånd.

Herr talman! Kristdemokraterna ifrågasätter nödvändigheten av en prövning av uppehållstillstånd för adoptivbarn mellan 12 och 17 år. Att Migrationsverket ska pröva varje fall innebär en längre väntan för både adoptivbarnet och adoptanterna. Vi ska inte heller glömma de extra kostnaderna och den onödiga administrativa belastningen.

Herr talman! Den förändring av anhörigbegreppet som gjordes 1996 innebär en inskränkning i jämförelse med tidigare bestämmelser. Den s.k. sista-länken-bestämmelsen togs bort, vilket vi kristdemokrater motsatte oss. Den gav t.ex. gamla föräldrar med barn i Sverige möjlighet att återförenas.

Enligt propositionen kan även borttagandet av sista-länken-bestämmelsen ha påverkat två beslut avseende uppehållstillstånd till vuxna adopterade. Vad gäller adopterade i åldern 18 år eller äldre har två avslagsbeslut påträffats. I dessa fall hade adoptionen skett i Sverige. Även om man inte bör dra slutsatser av så få beslut ansåg utredningen att det kunde förmodas att de två sistnämnda avslagsbesluten var en följd av att möjligheterna till uppehållstillstånd för anhöriga som tidigare betraktats som "sista länk" har minskat.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att vi kristdemokrater anser att sista-länken-bestämmelsen bör återinföras, vilket kan ske utan att man inväntar Anhörigutredningen.

Tack för ordet!

Anf. 162 MAUD BJÖRNEMALM (s):

Herr talman! I propositionen *Uppehållstillstånd för adopterade* föreslås att en bestämmelse förs in i utlänningslagen som reglerar möjligheterna att ge uppehållstillstånd på grund av adoption för barn under 18 år.

I det stora flertalet fall som rör adoptioner av utländska personer uppstår sällan några konflikter mellan adoptionsreglerna och utlänningslagstiftningen, framför allt inte när adoptivbarnet är under tolv år. Omständigheterna är sådana att barnet blir svensk medborgare automatiskt genom adoptionsbeslutet.

För barn som blivit myndiga och vuxenadopterade är möjligheterna att få uppehållstillstånd i Sverige mer begränsade. Den ändring som gjordes i lagstiftningen 1997 har minskat möjligheterna för adopterade vuxna att få uppehållstillstånd. Det är en ändring som inte bara berör de adopterade utan även biologiska vuxna barn som inte uppfyller kraven på hushållsgemenskap.

Regeringen och även utskottsmajoriteten anser att det är viktigt att adoptivbarn och biologiska barn så långt som möjligt har samma rättsliga ställning när det gäller uppehållstillstånd. Eftersom adopterade vuxna utgör en mycket liten del av alla dem som söker uppehållstillstånd anses det att deras ansökan är förenlig med de undantagsbestämmelser som vi har när det gäller släktanknytningar. Därför finns ingen anledning att införa en ny bestämmelse där deras möjlighet till uppehållstillstånd skulle regleras särskilt.

I propositionen föreslås att domstolen alltid ska inhämta yttrande från Migrationsverket när adoptionen gäller utomnordiska medborgare som är 12 år eller äldre och att den skyldigheten också ska regleras i lag, men också att den familjeanknytning som uppkommit genom adoption och beslutats av svensk domstol alltid ska godtas när frågan om uppehållstillstånd prövas. Utlänningsmyndigheten får inte ompröva den anknytning som svensk domstol anser finns. Man ska pröva ett adoptivbarns ansökan om uppehållstillstånd på samma sätt som man gör när det gäller ett biologiskt barns ansökan.

Enligt regeringens uppfattning bör de adoptioner som beslutas i Sverige grundas på ett så brett underlag som möjligt. Eftersom den anknytning som uppkommer genom ett adoptionsbeslut även ska godtas av utlänningsmyndigheterna finns det skäl att låta domstolarna mera konsekvent och som ett led i bedömningen uppmärksamma om det främsta syftet med adoptionen kan vara att kringgå utlänningslagstiftningen. Mot den bakgrunden föreslås att svenska domstolar alltid ska inhämta yttrande från Migrationsverket när det gäller adoption av utomnordiska medborgare som är 12 år eller äldre.

Om Migrationsverket anser att adoptionen främst syftar till att kringgå utlänningslagens bestämmelser och att verket därför inte kan bevilja uppehållstillstånd ska detta redovisas för domstolarna, detta för att undvika den situationen att domstolen först godkänner adoptionen och utlänningsmyndigheterna därefter avslår ansökan om uppehållstillstånd.

I propositionen sägs också att ingen adoption bör genomföras med den föreställningen att den automatiskt kommer att medföra ett uppehållstillstånd i Sverige. Informationen om den lagstiftning som gäller uppehållstillstånd och adoption måste därför bli bättre. Domstolsverket och Migrationsverket bör därför gemensamt ta fram ett skriftligt informationsmaterial på flera språk som kan ges till blivande adoptivföräldrar.

Jag vill också påminna om det arbete som pågår inom EU med att få till stånd ett direktiv om rätt till familjeåterförening, något som kanske kan komma att påverka våra bestämmelser om uppehållstillstånd.

Till utskottets betänkande finns två reservationer. I den ena anser reservanterna från Folkpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna att uppehållstillstånd automatiskt ska beviljas om svensk domstol godkänner adoptionen och barnet är mellan 12 och 17 år. När det gäller minderåriga barn behövs dock den nya lagregeln. Den lag som nu gäller innebär att ett minderårigt adoptivbarn som inte bor hos adoptivföräldern i Sverige prövas för uppehållstillstånd enligt en paragraf som bara ska användas i undantagsfall. Utskottsmajoriteten anser därför att minderårigas möjligheter att få uppehållstillstånd ska framgå direkt av utlänningslagen. Reservanternas förslag skulle också innebära att adoptivbarnen får en förmånligare ställning än biologiska barn som inte uppfyller kravet på att vara eller ha varit boende hos den förälder som bor i Sverige.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på reservationerna.

Anf. 163 MAGDA AYOUB (kd) replik:

Herr talman! Jag vill fråga Maud Björnemalm varför man gör denna skillnad mellan adoptivbarn och biologiska barn. Som Cecilia nämnde tidigare är det stor skillnad. Adoptivbarn går igenom två processer, medan biologiska barn ska gå igenom en process på Migrationsverket. Å andra sidan säger man att det oftast ändå blir så att uppehållstillståndet beviljas. Varför ska man krångla med att gå igenom en högre instans så att det tar längre tid för både adoptivbarnen och för de föräldrar som ska adoptera, plus att det kan kosta ännu mer?

Anf. 164 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! När det gäller barn under 12 år är det ingen skillnad på de biologiska barnen och de adopterade. När det gäller barn mellan 12 och 17 år måste även de biologiska barn – och jag talar nu om utomnordiska barn som inte är svenska medborgare – som inte lever eller har levt tillsammans med föräldern här i Sverige söka uppehållstillstånd i Sverige. Nu har det ju varit så, och kommer förhoppningsvis även i fortsättningen att vara så, att de får uppehållstillstånd. Men även när adoptivbarnen söker uppehållstillstånd, eftersom de inte är myndiga, ska de också få detta uppehållstillstånd så att de kan vara hos sina föräldrar som vistas i Sverige.

När det gäller vuxna över 18 år är det ju den bestämmelse som infördes 1997, som Magda också väl känner till, som gäller, även för adoptivbarnen och de vuxna biologiska barnen.

Anf. 165 MAGDA AYOUB (kd) replik:

Herr talman! Jag kan förstå de tankarna. Men när man säger att man fortsättningsvis ska bevilja barn mellan 12 och 17 år uppehållstillstånd, varför måste man då göra en prövning en gång till? Jag tycker att det är orättvist mot de barn som ska adopteras hit. De finns inte här i Sverige, de kommer från länder utanför Norden, men de andra, de biologiska barnen, följer med sina föräldrar. Det är en annan situation för adoptivbarn som hämtas från andra länder och inte har samma chans och samma möjligheter som biologiska barn.

När det å andra sidan gäller barn över 18 år vet vi hur det var när man tog bort sista-länken-bestämmelsen. Det blev mer krångligt och självklart väldigt många kringregler. Jag undrar om man är beredd, även om man har en utredning som pågår, att göra något under tiden. Detta är väldigt olyckligt för de äldre barn som inte kan få komma hit till Sverige på grund av den här regeln.

Anf. 166 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Den vanliga situationen när man har en utredning som ligger så pass nära i tiden – det här delbetänkandet ska vara klart den 30 juni, om jag minns rätt – är att man inte vidtar någon åtgärd. Det tar naturligtvis tid att lagstifta, om man nu skulle vilja göra någon förändring. Man väntar och tar alltihop i ett paket.

Anf. 167 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Jag måste be Maud Björnemalm svara på frågan varför den här överprövningen är så viktig. I betänkandet skriver man att det är angeläget att domstolarna regelmässigt uppmärksammar om adoptionen utgör ett led i ett kringgående av den svenska utlänningslagstiftningen. Om nu domstolarna ska ta denna ställning och uppmärksamma detta, varför ska då en överprövning i utlänningsmyndigheterna till? Om man godkänner en adoption i svensk domstol, varför kan då inte det sammanfalla med uppehållstillståndet för barn mellan 12 och 17 år?

Anf. 168 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! De svenska domstolarna som beslutar om adoptioner gör det efter att ha insett att det är ett nära barn-förälder-förhållande, medan utlänningsmyndigheterna, i det här fallet Migrationsverket, har att ge uppehållstillstånd till utländska medborgare. De som är över 12 år är ju inte svenska medborgare när de kommer hit och måste alltså ha uppehållstillstånd, och Migrationsverket är den myndighet som ger dem det.

Anf. 169 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Eftersom domstolen ska inhämta kunskap och bedömningar från Migrationsverket, vore det då omöjligt att i den bedömningen och i det utlåtande som Migrationsverket lämnar också lämna besked om att den här personen dessutom är lämplig för uppehållstillstånd? På så sätt slipper man den kringgående rörelsen. Vid adoptionsbeslutet ska man titta närmare på hela bilden i ett sammanhang och även kunna göra klart att om en adoption får ett positivt beslut får man också ett uppehållstillstånd. Varför i hela fridens namn, herr talman, måste man göra en förnyad prövning i Migrationsverket och på annat sätt? Jag förstår inte varför denna ökade byråkrati är så viktig.

Anf. 170 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Den är inte viktig i sig, inte på det sätt som Cecilia Magnusson framställer det.

Vi har en utlänningsmyndighet i landet, Migrationsverket, som beslutar om människor ska få uppehållstillstånd eller ej. Det gör inte den domstol som beslutar om adoptionen.

Anf. 171 STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Det är utomordentligt ovanligt att ett betänkande innebär full och total upprättelse för ett par enskilda familjer efter år präglade av osäkerhet och utsatthet. I det här fallet, i dagens betänkande, är det så.

Det är utomordentligt ovanligt att ett enskilt fall, en enskild person, ger upphov till en översyn av lagstiftningen i berört hänseende. I det här fallet är det så. Det är resultatet av en enskild flickas kamp.

Det är likaså utomordentligt ovanligt att riksdagen med anledning av ett enskilt fall griper in och inleder processen med att förändra lagstiftningen innan personen i fråga avvisats, innan saker gått alldeles snett. I det här fallet är det så.

Riksdagen begärde våren 1998 att regeringen skulle se över en situation som gett humanitärt oacceptabla effekter för ett par enskilda familjer.

Bakgrunden till dagens betänkande är den örebroflicka som trots att hon var adopterad av en svensk familj fick avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd. Hon hotades därmed av avvisning. Familjen hade innan adoptionen haft vårdnaden om flickan i mer än tio år.

Hon talade flytande svenska, hade svenska vänner och bodde då sedan cirka fem år permanent i Sverige. Tidigare hade hon tillsammans med familjen, som är missionärer, vistats omväxlande i Sverige och i ursprungslandet.

I elva år hade familjen levt i övertygelsen att flickan redan som liten adopterats av dem. Det visade sig sedermera att den biologiska mamman, enligt svensk lag, endast lämnat över vårdnaden. Den juridiska hantering som gjordes i flickans hemland var inte tillräcklig för att också svenska myndigheter skulle godkänna flickan som adopterad. Familjen genomförde då vad som i deras ögon var en andra adoption av flickan. Hon hade då hunnit bli några och tjugo år gammal. Adoptionen godkändes av domstol i Sverige, men flickan nekades ändå uppehållstillstånd.

Det var oerhört svårt att se vad någon skulle ha vunnit på att hon avvisades. Däremot var det lätt att se vad familjen skulle förlora om hon förpassades ur landet. Inte bara familjens rättssäkerhet utan också humanitära aspekter kom svårt i kläm och pekade på ett generellt problem.

Grundproblemet var att flickan kom att betraktas som vuxenadopterad. Adoptionen hade godkänts av svensk domstol. Den ansåg med andra ord att det fanns en "särskild anledning till adoptionen", utifrån att relationen mellan flickan och de svenska adoptivföräldrarna var "av väsentligen samma innehåll som det som föreligger mellan föräldrar och barn". Men Invandrarverket fann sedan ändå, trots den i domstol bevisade föräldra-barn-relationen, att den återopade anknytningen till Sverige inte var tillräcklig och avslog därför begäran om uppehållstillstånd.

Två svenska myndigheter, två skilda besked. Resultat: Hotad rättssäkerhet och en familj som splittrades.

När ett utländskt barn adopteras får det alltid, förutsatt att gällande regler följs i samband med adoptionen, uppehållstillstånd i Sverige och efter kort tid också svenskt medborgarskap. De barn som är under 12 år vid adoptionen blir automatiskt svenska medborgare redan vid adoptionen. Så är det inte för det fåtal som vuxenadopterats varje år.

Ett enhälligt socialförsäkringsutskott sade med anledning av min motion följande: "Det kan också framstå som svårförklarligt om en domstol först finner särskild anledning föreligga för adoption med hänsyn till det personliga förhållandet mellan adoptanten och den adopterade och att Invandrarverket därefter vägrar uppehållstillstånd." Jag delar verkligen utskottets uppfattning i den frågan.

Både en enig riksdag och regeringen markerade i debatten våren 1998 att situationen var orimlig och Kafkaliknande. Riksdagen gav sedan regeringen i uppdrag att utreda frågan för att komma tillbaka med förslag för att lösa problemen, vilket nu också skett.

Det påbörjade lagstiftningsarbetet, och att riksdagen uttryckte sig så tydligt, är jag övertygad om spelade en avgörande roll för att flickan några månader efter riksdagsbeslutet fick uppehållstillstånd och möjlighet att stanna.

Jag tycker att utskottet med det agerandet har visat att enskilda fall verkligen är så viktiga att de principiella problem som fallen belyser kan ge anledning till ganska snabba lagändringar.

Jag fick en gång frågan hur många familjer de här tekniska problemen i lagstiftningen hade drabbat. Är det så många att det verkligen motiverar en lagändring? Svaret är: Fråga familjerna! Vi kan inte ha lagar som slår sönder svenska familjer av administrativa eller byråkratiska skäl, minst av allt i en tid då alla är överens om att familjesplittring är ett svårt problem i Sverige. Då hade det tätt sig än underligare om staten haft intresse av att splittra berörda familjer.

Förhoppningsvis innebär dagens beslut en total upprättelse för de berörda familjerna efter ett antal mycket jobbiga år och säkert mycket grubblande över om saker kunde ha gjorts annorlunda. Nu kan familjerna ta till sig svaret. Det var lagen som hade brister, inte familjernas agerande. Det var lagen som hade brister som orsakade problem och som nu åtgärdas.

Det visade sig efter riksdagens debatt våren 1998 att flickan från Örebro inte var ensam. En flicka från Dalarna var redan utvisad, men har sedan fått komma tillbaka.

Örebroflickans långa kamp för att få stanna med sin adoptivfamilj och familjens kamp för sin dotter har varit avgörande för att få en rättvisare lag. Det tycker jag gör att lagen förtjänar att kallas efter henne. Det vi får i dag är en lex Kirsys.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.56 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då dagens votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

11 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 29 mars

KU19 Behandling av personuppgifter och IT

Punkt 1 (Personuppgiftslagens upphävande)

1. utskottet

2. res. 1 (c)

Votering:

282 för utskottet

17 för res. 1

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 35 v, 37 kd, 8 fp, 14 mp

För res. 1: 16 c, 1 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 8 v, 5 kd, 2 c, 8 fp, 2 mp

Punkt 4 (Dataskyddsdirektivet och juridiska personer)

1. utskottet

2. res. 2 (c, fp)

Votering:

274 för utskottet

25 för res. 2

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 35 v, 37 kd, 14 mp

För res. 2: 16 c, 9 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 8 v, 5 kd, 2 c, 8 fp, 2 mp

Punkt 8 (Statens personadressregister)

1. utskottet

2. res. 3 (m)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU5 Biblioteks- och litteraturfrågor

Punkt 1 (Upphävande av bibliotekslagen)

1. utskottet

2. res. 1 (m, c, fp)

Votering:

203 för utskottet

97 för res. 1

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 36 v, 36 kd, 14 mp

För res. 1: 71 m, 1 kd, 16 c, 9 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 8 fp, 2 mp

Punkt 13 (Förslag om läsfrämjande åtgärder)

1. utskottet

2. res. 7 (v)

Votering:

263 för utskottet

36 för res. 7

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 71 m, 37 kd, 16 c, 10 fp, 14 mp

För res. 7: 36 v

Frånvarande: 16 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 21 (Översättningsstöd)

1. utskottet

2. res. 10 (mp)

Votering:

286 för utskottet

15 för res. 10

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 35 v, 37 kd, 16 c, 10 fp

För res. 10: 1 v, 14 mp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 22 (Utvecklingen av elektroniskt publicerade tidskrifter)

1. utskottet

2. res. 11 (fp)

Votering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 23 (Produktionsstöd för elektroniskt publicerade tidskrifter)

1. utskottet

2. res. 12 (mp)

Votering:

286 för utskottet

14 för res. 12

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 36 v, 36 kd, 16 c, 10 fp

För res. 12: 14 mp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 6 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 26 (Stöd till organisationstidskrifter)

1. utskottet

2. res. 15 (kd, c, fp)

Votering:

236 för utskottet

64 för res. 15

1 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 71 m, 36 v, 13 mp

För res. 15: 37 kd, 16 c, 10 fp, 1 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

1. utskottet

2. res. 1 (kd, c)

Votering:

248 för utskottet

53 för res. 1

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 36 v, 10 fp, 14 mp

För res. 1: 37 kd, 16 c

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 2 (Upphandling av offentlig konst)

1. utskottet

2. res. 2 (kd, m, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

134 för res. 2

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 36 v, 14 mp

För res. 2: 71 m, 37 kd, 16 c, 10 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 6 (Minnesmärke över den svenske soldatens insatser i fredens tjänst)

1. utskottet

2. res. 4 (m)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 15 (Den s.k. enprocentsregeln)

1. utskottet

2. res. 7 (mp)

Votering:

277 för utskottet

14 för res. 7

10 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 36 v, 37 kd, 16 c

För res. 7: 14 mp

Avstod: 10 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 21 (Lokaliseringen av satsningar m.m. inom form och design)

1. utskottet

2. res. 10 (m, c, fp)

Votering:

260 för utskottet

39 för res. 10

2 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 59 m, 35 v, 35 kd, 14 mp

För res. 10: 12 m, 2 kd, 16 c, 9 fp

Avstod: 1 v, 1 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU20 Behandling av personuppgifter inom skatt, tull och exekution

Punkt 2 (Utlämnande av uppgifter till enskilda på medium för automatiserad behandling)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

229 för utskottet

72 för res. 1

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 36 v, 36 kd, 16 c, 10 fp, 14 mp

För res. 1: 71 m, 1 kd

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU17 Allmänna motioner om punktskatter

Punkt 1 (Energibeskattnings allmänna inriktning)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 3 (c)

4. res. 5 (mp)

Förberedande votering 1:

20 för res. 3

14 för res. 5

267 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

71 för res. 1

16 för res. 3

214 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

153 för utskottet

71 för res. 1

76 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 36 v

För res. 1: 71 m

Avstod: 36 kd, 16 c, 10 fp, 14 mp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 6 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 2 (Industrins och växthusnäringens energiskatt)

1. utskottet

2. res. 9 (mp)

Votering:

169 för utskottet

14 för res. 9

118 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 36 v, 16 c

För res. 9: 14 mp

Avstod: 71 m, 37 kd, 10 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 3 (Jordbrukets miljö- och energiskatter)

1. utskottet

2. res. 11 (kd)

Votering:

182 för utskottet

37 för res. 11

82 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 117 s, 36 v, 15 c, 14 mp
För res. 11: 37 kd
Avstod: 71 m, 1 c, 10 fp
Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 5 (Åkerinäringen)

1. utskottet
2. res. 15 (fp, mp)
Votering:
167 för utskottet
24 för res. 15
110 avstod
48 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 117 s, 36 v, 14 c
För res. 15: 10 fp, 14 mp
Avstod: 71 m, 37 kd, 2 c
Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 6 (Biobränslen)

1. utskottet
2. res. 17 (v)
3. res. 19 (c)
Förberedande votering:
42 för res. 17
18 för res. 19
241 avstod
48 frånvarande
Kammaren biträdde res. 17.
Huvudvotering:
126 för utskottet
37 för res. 17
138 avstod
48 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 117 s, 9 fp
För res. 17: 36 v, 1 mp
Avstod: 71 m, 37 kd, 16 c, 1 fp, 13 mp
Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 9 (Miljöskatt på flyg)

1. utskottet
2. res. 22 (v)
Votering:
250 för utskottet
50 för res. 22
1 avstod
48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 37 kd, 16 c, 9 fp

För res. 22: 36 v, 1 fp, 13 mp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Elver Jonsson (fp) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Prot. 2000/01:91

4 april

Punkt 12 (Reklamskatt)

1. utskottet

2. res. 26 (m, kd, c, fp)

Votering:

169 för utskottet

132 för res. 26

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 2 m, 36 v, 14 mp

För res. 26: 69 m, 37 kd, 16 c, 10 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Gunnar Axén och Margit Gennser (båda m) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU18 Allmänna motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning

Punkt 1 (Fastighetsbeskattningens inriktning)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (kd)

4. res. 3 (fp)

Förberedande votering 1:

Kammaren biträdde res. 2 genom uppresning.

Förberedande votering 2:

72 för res. 1

37 för res. 2

192 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

179 för utskottet

71 för res. 1

51 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 36 v, 13 c, 13 mp

För res. 1: 71 m

Avstod: 37 kd, 3 c, 10 fp, 1 mp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 3 (Attraktiva områden)

1. utskottet

2. res. 6 (c)

Votering:

168 för utskottet

16 för res. 6

117 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 1 m, 36 v, 14 mp

För res. 6: 16 c

Avstod: 70 m, 37 kd, 10 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 11 (Sambeskattning av förmögenhet)

1. utskottet

2. res. 13 (m, kd, c, fp)

Votering:

165 för utskottet

134 för res. 13

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 36 v, 13 mp

För res. 13: 70 m, 37 kd, 16 c, 10 fp, 1 mp

Frånvarande: 15 s, 12 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU19 Motioner om företags- och kapitalbeskattning

Punkt 1 (Skattenivån i tjänsteföretag, m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (m, kd, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

134 för res. 1

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 36 v, 14 mp

För res. 1: 71 m, 37 kd, 16 c, 10 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 4 (Periodiseringsfonder i mindre företag, m.m.)

1. utskottet
2. res. 5 (mp)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Prot. 2000/01:91

4 april

Punkt 10 (Kapitalinkomstbeskattningens nivå)

1. utskottet
2. res. 10 (fp)
3. res. 11 (mp)

Förberedande votering:

12 för res. 10

15 för res. 11

274 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 11.

Huvudvotering:

203 för utskottet

14 för res. 11

83 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 35 v, 36 kd, 15 c

För res. 11: 14 mp

Avstod: 70 m, 1 v, 1 kd, 1 c, 10 fp

Frånvarande: 14 s, 12 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 11 (Beskattningsmetod för aktievinster)

1. utskottet
2. res. 12 (m, fp)

Votering:

220 för utskottet

81 för res. 12

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 36 v, 37 kd, 16 c, 14 mp

För res. 12: 71 m, 10 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 13 (Fåmansföretag)

1. utskottet
2. res. 15 (m, kd, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

134 för res. 15

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 117 s, 36 v, 14 mp
För res. 15: 71 m, 37 kd, 16 c, 10 fp
Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 14 (Generationsskiften i familjeföretag)

1. utskottet
2. res. 16 (m, kd, c, fp)

Votering:

166 för utskottet

134 för res. 16

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 36 v, 13 mp

För res. 16: 71 m, 37 kd, 16 c, 10 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU16 Allmänna motioner om taxering och skattebetalning m.m.

Punkt 1 (Förenklingar för företagare: utfärdande av F-skattsedel och startande av företag)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

181 för utskottet

70 för res. 1

48 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 36 v, 15 c, 14 mp

För res. 1: 70 m

Avstod: 37 kd, 1 c, 10 fp

Frånvarande: 15 s, 12 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 2 (Förenklingar för företagare: bokföring, deklaration och andra skatteregler)

1. utskottet

3. res. 5 (mp)

Votering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 3 (Beräkning av F-skatt)

1. utskottet

2. res. 6 (fp)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 5 (Skattemyndigheternas kontrollverksamhet, skattebrottsenheter-
na)

1. utskottet

2. res. 8 (v)

Votering:

265 för utskottet

36 för res. 8

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 37 kd, 16 c, 10 fp, 14 mp

För res. 8: 36 v

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Prot. 2000/01:91

4 april

Punkt 6 (Åtgärder mot skattebrottslighet och annan ekonomisk brottslig-
het)

1. utskottet

2. res. 9 (kd, fp)

Votering:

205 för utskottet

47 för res. 9

48 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 22 m, 36 v, 16 c, 14 mp

För res. 9: 37 kd, 10 fp

Avstod: 48 m

Frånvarande: 14 s, 12 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU12 Uppehållstillstånd för adopterade

Punkt 1 (Uppehållstillstånd för underåriga och vuxna adopterade m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, m, kd)

Votering:

183 för utskottet

118 för res. 1

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 36 v, 16 c, 14 mp

För res. 1: 71 m, 37 kd, 10 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 5 kd, 2 c, 7 fp, 2 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 172 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Trafikutskottets betänkande TU11 om något får kallas en repris – just detta. Att handlingskraften så påtagligt gått i stå är nog svårt att finna i något annat betänkande.

I likhet med tidigare år har jag roat mig med att se på tidigare debatter när det gäller åkerifrågorna. Jag har haft nöjet att läsa Brandins tal från kammardebatten den 19 maj 1999.

Socialdemokraterna tyckte då att jag var negativ som ansåg att det händer för lite när det gäller åkerinäringens konkurrenssituation. Jag citerar vad Brandin sade då efter mitt inlägg: ”Det var surt, Rådström, att påstå att ingenting är gjort.” Det är två år sedan den debatten. Frågan är om Brandin fortfarande har den uppfattningen att det händer så mycket på det här området.

Brandin sade vidare då att han samma dag som debatten var, alltså den 19 maj 1999, i kammaren fått signaler från departementet om att saker var på gång, men han ville inte avslöja vad det var. Kanske Brandin nu två år senare vill avslöja vad det var som var på gång denna dag. Det är ju åtminstone för mig så pass hemligt att jag inte har lyckats se vad det skulle vara för positiva konkreta saker för åkerinäringen. Det borde ju ha varit något alldeles extra, eftersom det var så stort hemlighetsmakeri den gången.

Utskottet har tidigare funnit frågan om den snedvridna konkurrenssituationen så allvarlig att vi gjort ett tillkännagivande till regeringen. Nu konstaterar utskottets majoritet i likhet med oss att det har hänt alldeles för lite i frågan, men majoriteten nöjer sig med att skriva att arbetet med att genomföra det transport- och näringspolitiska programmet för näringen bör intensifieras i olika hänseenden – bör intensifieras. Majoriteten anser att man inte längre kan tjata på regeringen när så lite händer, så man avstår från att göra ett tillkännagivande. När regeringen drabbats av handlingsförlamning driver det ju inte frågan framåt om även trafikutskottet drabbas av samma förlamning.

Fru talman! Vi moderater har i många sammanhang redovisat vilka åtgärder som bör till för att stärka den svenska åkerinäringen. Det gäller åtgärder på skatteområdet, med såväl generellt sänkta skatter som sänkta drivmedelsskatter, och åtgärder för att stävja illojal konkurrens från utländska åkare.

Det vore intressant att höra vad socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister har för förslag att komma med. Jag har gått igenom vad som hänt med det handlingsprogram i 14 punkter som regeringen lade fram. Det är ingen glädjande läsning. Vill Brandin kanske här i kammaren redogöra för några eller åtminstone något stort framsteg med anledning av det programmet? Även om hela programmets innebörd knappast är en lösning för åkerinäringen i framtiden vore det ändå spännande att höra majoritetspartiernas redovisning på det här området.

Reservation nr 3 från Vänsterpartiet behöver en särskild kommentar, anser jag. I en motion föreslås att lastbilarnas längd ska minskas från 25,25 meter till maximalt 18 meter. Det ska bli intressant att höra Stig Eriksson tala sig varm för detta förslag. Jag hoppas då naturligtvis också att han redogör för att det skulle innebära en 50-procentig ökning av antalet lastbilar på våra vägar. Vad det sedan skulle innebära för svensk industri och för Sveriges medborgare i ökade transportkostnader vill jag inte ens tänka på, men frågan är om ens Vänsterpartiet har gjort det. Inte är det väl Vänsterpartiets enda löfte till åkerinäringen att även om de inte har lönsamhet kan de åtminstone få bli dubbelt så många. Det ska, som sagt var, bli intressant att lyssna på Vänsterns ställningstagande.

Fru talman! I vår reservation nr 1 tar vi upp ett antal moderata motioner om de problem som åkerinäringen står inför som vi givetvis stöder. Därför yrkar jag bifall till vår reservation nr 1.

I den reservationen har vi också yrkat att vårt ställningstagande i frågan om ett effektiviserat kontroll- och påföljdssystem för den tunga trafiken bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Vi moderater visar åtminstone att vi inte lider av den kollektiva förflamning som råder på vänsterkanten.

Eftersom marknaden är öppen i dag när det gäller lastbilstrafik i vårt land krävs givetvis att den svenska åkerinäringen får konkurrera på lika villkor med de utländska åkare som trafikerar vårt land. En sådan fråga är exempelvis kör- och vilotider. Det finns belagt att dessa överträds i betydligt högre grad av utländska åkare. Givetvis beror detta förhållande på att det inte finns effektiva sanktionssystem.

Vi tar även upp konkreta förslag i vår kommittémotion för att förbättra åkernäringens villkor. Vi har i fyra punkter tagit upp följande:

1. Sänkta och konkurrenskraftiga skatter.
2. Enklare regler, enligt Småföretagsdelegationens förslag.
3. Kontroll- och sanktionsmöjligheter, som jag tidigare gav exempel på.
4. Europasamarbetet, där Sverige måste ta en mer aktiv roll i frågor som rör denna bransch.

Tyvärr finner inte majoriteten att man vill följa dessa förslag, som på ett klart sätt skulle stärka den svenska åkerinäringen.

Fru talman! Jag vill också med några få ord ta upp vår motivreservation nr 4, som handlar om en reformerad taxinäring. Vi står givetvis bakom även denna reservation, men för tids vinning yrkar jag inget på denna punkt. Det är ändå värt att notera att vår reservation bygger på att vi tycker att utskottets majoritet med sin skrivning gör ett ställningstagande för en del av Taxiutredningens tankar, nämligen att särskilda av länsstyrelserna godkända tömningscentraler byggs upp. Vi motiverar i den reservationen att det inte är lämpligt att göra detta ställningstagande innan man har fått ta del av hela utredningen.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 18.01 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 19.00 för middagsuppehåll.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00.

Yrkestrafik m.m.

13 § (forts.) Yrkestrafik m.m. (forts. TU11)

Anf. 173 STIG ERIKSSON (v):

Fru talman! I detta betänkande, TU11, behandlas ett antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden som rör en rad olika yrkestrafikfrågor. När det gäller den del i betänkandet som avhandlar åkerinäringens konkurrenssituation gentemot utländska eller andra åkerier som struntar i att följa lagar och regler vad avser kör- och vilotider, last m.m. finns det en samstämmig syn i utskottet, trots Jan-Evert Rådströms värmländska brummande nyligen.

Från Vänsterpartiets sida anser vi att just frågan om fusket med framför allt kör- och vilotider känns än mer aktuell i dag med tanke på det som framkom under veckan. Man ställer sig naturligtvis frågan om ett sådant fusk är utbrett, dvs. att förare arbetar 80 timmar i veckan genom att bara stanna och byta färdskrivare efter 40 timmar och gå från företag A till företag B.

För Vänsterpartiet är detta inte enbart en fråga om att följa gällande trafikregler vad gäller kör- och vilotider, utan det är dessutom en viktig trafiksäkerhetsfråga. Tyvärr kan också konstateras att alltför olyckor sker där tung trafik är inblandad. Det är kanske inte så konstigt om det finns många förare som på grund av ett ökat tryck känner sig mer eller mindre tvingade att köra upp till 80 timmar i veckan och ibland över 20 timmar i sträck.

Ett viktigt steg för att klara sunda konkurrensförutsättningar inom åkerinäringen är det arbete som sker i handlingsprogrammet för svensk åkerinäring. Det är ett arbete som kommit en bit på vägen i vissa frågor – dock inte i den så viktiga frågan om kontroll- och påföljdssystemet. Från Vänsterpartiets sida förutsätter vi dock att regeringen intensifierar arbetet med kontroll- och påföljdssystemet.

Det är viktigt med en svensk åkerinäring för en långsiktigt hållbar utveckling av transporterna i Sverige. Då gäller det att svenska åkerier inte utsätts för illojal konkurrens från utländska eller andra åkerier som fullständigt struntar i trafikregler för att påföljderna är ringa eller kör med bilar som genast borde tas av vägen.

Fru talman! Jag vill därmed övergå till Vänsterpartiets reservation 3 kring bärighetsfrågor och vissa trafiksäkerhetsfrågor. Det opinionstryck som ofta når oss i trafikutskottet gäller klagomål på vägstandarden på framför allt grusvägarna i glesbygden. Från Vänsterpartiets sida tycker vi att det är viktigt att i första hand klara ett acceptabelt underhåll av våra

vägar. Det krävs att vi, förutom att tillskjuta resurser från vår gemensamma kassa som ska räcka till andra prioriterade områden som sjukvård, skola osv., ser över andra möjligheter för att vi ska klara ett acceptabelt underhåll.

En sådan fråga som vi i Vänsterpartiet anser bör utredas är de dispenser som i dag ges för tung trafik. Antalet dispenser är i dag ca 17 000 per år, och av dessa är ca 2 500 generella årsdispenser. Dispenser lämnas antingen av Vägverket eller av kommunen. Ytterligt få dispenser avslås. Kostnaden för en dispens är endast 875 kr oavsett om det rör en årsdispens eller ett enstaka tillfälle – en kostnad som knappast motsvarar vad prövningen kostar.

Från Vänsterpartiets sida föreslår vi därför att riksdagen ger regeringen till känna att prövning av dispens från bestämmelserna om fordonsvikt och dimensioner bör avgiftsbeläggas på en sådan nivå att det motsvarar den kostnad som prövningen ger upphov till. Dessutom föreslår Vänsterpartiet att regeringen gör en analys och kostnadsberäkning av de extra-kostnader som uppkommer i form av ökat vägslitage m.m. på grund av de dispenstransporter som beviljats. Detta bör redovisas för riksdagen och kunna ligga till grund för en transportavgift som korresponderar med de extra kostnader som uppkommer.

En annan orsak till ett ökat vägslitage och ett ökat behov av underhåll är onekligen de ökade transporterna med lastbil, och då framför allt de tunga transporterna på våra vägar. Jämförelsen mellan personbilen och lastbilen är av intresse när det gäller att uppskatta det slitaget och den vägdeformation respektive trafikslag ger upphov till. American Highway Association uppskattar att en 38 tons lastbil motsvarar 9 600 personbilar.

I de flesta EU-länder är bruttovikten för ett lastbilskepp 44 ton, och det har en totallängd av 18 meter. I Sverige finns sedan 1997 ett undantag som tillåter 60 tons bruttovikt och en längd på 25,25 meter. Detta är en trolig och väsentlig orsak till att gods på väg ökar, samtidigt som godstransporterna på järnvägen minskar eller stagnerar. Att detta också ökar behovet av underhåll och påverkar dimensioneringen av vårt vägnät är utom allt tvivel. Den ökade andelen tung trafik är en trafiksäkerhetsfråga, men det blir också en ökad miljöpåverkan. Bara av denna anledning bör mer gods flyttas över till järnväg, också helt i samklang med regeringsdeklarationen.

Från Vänsterpartiets sida föreslår vi därför att regeringen utreder hur de svenska normerna vad gäller maxvikt och längd ska kunna harmoniseras med gällande EU-normer. Vi anser att det är viktigt, som jag tidigare har sagt, av en rad olika orsaker, men vi anser också att det rimligtvis måste finnas undantag. Ett sådant är transporterna för skogsråvara.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag yrka bifall till reservation 3.

Anf. 174 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra Vänsterpartiets diskussioner och analyser vad gäller tågvikter och maxvikter för fordon. Jag måste ställa en fråga, för jag blir mycket förvånad. Känner Vänsterpartiet till att det är skillnad mellan hur många axlar man har på en bil och axeltrycket, som i stor utsträckning är avgörande för vilket slitaget på vägbanan blir? Det kan nämligen vara så att ett lättare fordon med färre axlar gör större

skada än ett fordon med fler axlar. Det tycker jag kunde vara intressant att få höra.

Stig Eriksson säger att frågan om vilotider är än mer aktuell i nuläget. Då kan man fundera på varför utskottets majoritet går från ett tillkännagivande till att bara säga att man tycker att arbetet bör intensifieras. Bör man inte ligga på regeringen i denna fråga så mycket som man någonsin kan?

Anf. 175 STIG ERIKSSON (v) replik:

Fru talman! På det sista som Jan-Evert tar upp kan jag svara att vi från Vänsterpartiet definitivt kommer att försöka påverka och se till att detta jobb intensifieras så att vi får ett snabbt resultat när det gäller just påföljdssystemen.

När det gäller den första frågan kan jag säga att det visst finns en del frågetecken man kan diskutera. Varför, t.ex., har den tunga trafiken gått över till enaxlade hjul? Det är också en problematik som man bör se över.

Vårt förslag är faktiskt en del i Vänsterpartiets helhetssyn på trafikpolitiken för att bl.a. uppnå de av riksdagen fastställda trafikpolitiska målen. För att se helheten i politiken kan man inte enbart göra nedslag i någon enskild fråga. Detta är kanske något som moderaterna borde prova någon gång.

Vänsterpartiets förslag är definitivt inte, som Jan-Evert pratade om i sitt inlägg, att öka antalet lastbilar utan precis tvärtom. Vi vill nämligen samtidigt satsa på att öka godsmängden på järnväg, vilket också framkom i mitt inlägg. Dessutom sade jag i mitt inlägg att frågan om ökningen av tung trafik faktiskt är en säkerhetsfråga som också måste tas i beaktande.

Anf. 176 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Vänsterpartiets helhetssyn på vägområdet skulle vi nog kunna ha en särskild debatt om.

Jag måste erkänna att jag tycker att kreativiteten verkar vara förhållandevis stor i Vänsterpartiet när det gäller att försöka få in pengar till vägsystemet genom att vi ska höja avgifter osv. Men det finns ingen tanke på att det behövs pengar för att reparera de vägar som är så dåliga. Vänsterpartiets nya ståndpunkt är tydligen att man ska se till att det blir högre avgifter, så att det blir mindre trafik, och så får vägarna finna sig i sitt öde.

Jag skulle vilja ha en kommentar till det.

Sedan måste jag nog än en gång fråga Stig Eriksson: Är det verkligen längden på lastbilarna som är så viktig för er? Har ni diskuterat inom Vänsterpartiet att det finns andra saker som påverkar vägens hållfasthet betydligt mer? Det går inte att se det i er motion. Därför måste jag fråga om det är ett förbigående eller om det är okunskap. Tack!

Anf. 177 STIG ERIKSSON (v) replik:

Fru talman! Det finns, precis som Jan-Evert säger, en rad frågor som man bör se över. Jag nämnde en i mitt förra svar till honom.

Jag vet inte om Jan-Evert lyssnade, men jag sade klart och tydligt i mitt inlägg att det för oss faktiskt är viktigt att i första hand klara ett acceptabelt vägunderhåll. Det är en av våra viktigaste frågor.

När det sedan gäller det som Jan-Evert Rådström tar upp om helhet är det just som jag säger. Vi tycker nämligen att det finns andra viktiga områden också, bl.a. sjukvården, skolan och omsorgen. Detta måste vi naturligtvis som parti också väga in i en helhetspolitik.

Anf. 178 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 4 men står även bakom reservation 1.

Åter är det åkerinäringen som står i fokus i den här kammaren. Kristdemokraterna har, tillsammans med moderater, centerpartister och folkpartister, gång efter gång, i motioner och i debatter, försökt förklara för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet att de gör svensk industri, svensk åkerinäring och miljön en tjänst genom att inte förbättra villkoren för åkarna.

I dag får vi göra ett nytt försök. Låt mig börja med vår gemensamma reservation nr 1, där vi har riktat in oss på påföljdssystemet. Det är skrämmande att regeringen trots två tillkännagivanden från den här riksdagen inte har lyckats komma fram till en lösning på problemet med ett orättvist bötesystem. Fortfarande har poliser och åklagare inte de verktyg som de behöver för att kunna sätta fast de oseriösa åkare som gör livet surt för de ärliga. Det handlar i första hand om utländska åkare som chansar på att köra i Sverige med överlast eller undermåliga bilar eller fuskar med körtiderna. Nu ska det sägas att vi naturligtvis välkomnar konkurrensen och det fria cabotaget inom EU, och vi vill inte peka ut alla utländska åkare som oseriösa. Det finns tyvärr också svenska sådana.

Men det ska löna sig att vara ärlig, och det ska kosta att vara oärlig. Därför måste regeringen göra något snabbt. Utskottsmajoriteten hänvisar till år 2005. Då kommer man att kunna indriva böter även av utomnordiska medborgare. Detta är för dåligt. Hur kommer det sig att svenska åkare som t.ex. bötfälls för fortkörning i vissa EU-länder måste betala böter på plats? Om de inte gör det får de ställa bilen. Varför kan inte motsvarande gälla i Sverige? Vi har en regering som inte förstår problemen, med benäget bistånd av två stödpartier. I detta sammanhang vill jag också nämna att polisens bilinspektörer måste få tillbaka resurserna från Vägverket. Här är vi kristdemokrater överens med Vänsterpartiet, och det är glädjande, men tyvärr har det inte hjälpt ännu.

Fru talman! Dessutom finns det ett antal åtgärder som kristdemokraterna tycker att regeringen borde vidta. Det handlar om sänkt dieselskatt på miljöklass 1-diesel. Det handlar om sänkta arbetsgivaravgifter. Det handlar om ökade resurser till vägarna i Sverige.

Vad händer i andra länder under den tid som vi väntar på regeringen? Låt mig nämna ett xplock som är hämtat ur tidningarna Trailer samt Svensk Åkeritidning:

I Belgien sänks fordonsskatten på luftfjädrade fordon. I Danmark får åkare ett statligt bidrag vid köp av fordon med miljövänliga motorer. På Irland sänktes nyligen dieselskatten. I Frankrike skedde detsamma, t.o.m. retroaktivt. Grekland sänker inkomstskatten för företagare inom åkerinäringen. Holländska åkare får återbetalning av dieselskatten. I Italien fick

åkarna en dieselrabatt. Luxemburg ger åkarna ett tidsbegränsat statligt stöd vid investering i nya fordon. I Norge sänktes nyligen dieselskatten med 50 öre. I Spanien får åkare som investerar i miljövänliga fordon göra avdrag på 40–45 %. Och Storbritannien sänker dieselskatten med 40 öre.

Så här kan det se ut i Europa. Vad gör den svenska regeringen? Jo, man pratar med åkerinäringen ibland. Det är nog bra i sig, men det krävs handling också. Tyvärr får vi nog vänta på några större åtgärder tills det blir en ny, icke-socialistisk, regering, förhoppningsvis nästa höst.

Till sist, fru talman, vill jag ta upp taxinäringen. Utskottets majoritet vill förekomma den beredning som pågår med anledning av Taxiutredningens betänkande och redan nu ta ställning till att det ska finnas tömningscentraler som godkänts av länsstyrelserna. Vi tycker att man bör invänta remissinstansernas synpunkter och tar inte ställning nu. Därför har jag yrkat bifall till fyrpartireservationen nr 4, vilken är en motivreservation. Tack!

Anf. 179 VIVIANN GERDIN (c):

Fru talman! Ledamöter! Övriga lyssnare! Jag vill börja med att instämma i reservation 1 och 4. Jag vill också understryka vikten av en svensk åkerinäring. Jag anser att den är mycket angelägen för oss alla. Den utgör ett mycket viktigt komplement till övriga transportslag. Dit inga tåg går, dit når alltid lastbilen.

För mig som centerpartist är det också viktigt att de ekonomiska villkoren är sådana att även små och medelstora transportföretag kan överleva på sikt. Seriösa företag som värnar om både kunder och anställda bidrar till att höja kvaliteten inom transportsektorn. Den svenska åkerinäringen har historiskt haft en väl decentraliserad struktur, och det har bidragit till en mångfald av transporttjänster som har påverkat prisbilden men även påverkat så att vi har flexibla transportlösningar.

Konkurrens är bra så länge som den sker på likartade villkor. Det gynnar alla konsumenter. Men om konkurrensen sker på osunda villkor leder det på sikt till svartarbete, skatteflykt, försämrad miljö och försämrade arbetsförhållanden som dessutom ökar olycksrisken i trafiken.

Det är väl känt att de svenska åkerierna är utsatta för en hård konkurrens från främst länderna inom EU. Först var det de svenska åkerierna i utlandstrafiken, men numera har vi också problemet inom inrikestrafiken.

Särskilt påtagligt har detta blivit sedan det s.k. fria cabotaget infördes den 1 juli 1998. Efter det har den svenska transportmarknaden öppnats för utländska aktörer. Vi kan i dag se betydligt fler utlandsregistrerade lastbilar än för drygt två år sedan, utländska transportörer som också erbjuder tjänster till 20–30 % lägre priser.

Det som jag anser vara mest stötande inom transportbranschen är att många av dessa utländska transportfordon kommer hit i så undermåligt skick. En del måste åka direkt från färjorna till verkstäder för att göra bilarna kördugliga innan de åker ut på de svenska vägarna. Även om de inte är många finns det fall där detta har inträffat.

Det är också väl känt att de utländska chaufförerna tänjer på arbetstidslagarna, att antalet timmar för vila och sömn inte har lika hög prioritet som hos oss. Här har kontrollen på vissa platser i landet börjat komma i gång, vilket jag tycker är glädjande. Men det finns andra problem. Ett

stort bekymmer är att de utländska lastbilarna kör på diesel av sämre kvalitet än den svenska.

Allt detta har vi diskuterat tidigare, så alla här vet hur konkurrensen mellan de svenska och utländska åkerierna sker. Nästa fråga är då: Vad gör vi åt det här? Tyvärr tycker jag att arbetet går mycket sakta. Fortfarande har de svenska åkerierna en mycket högre totalbeskattning än konkurrenterna från angränsande länder. Höga sociala avgifter och skatter medför sammantaget att transportnäringen i Sverige är mycket hårdare beskattad.

För ett år sedan antogs ett handlingsprogram för åkerinäringen. Trots att det har gått ett år har dock regeringen ännu inte tillsatt den utredning som skulle göra en översyn av beskattningsfrågorna. Det visar väl också vilken prioritet den här frågan har inom Regeringskansliet.

Statistik visar också att lönsamheten har varit stadigt sjunkande inom åkerinäringen de senaste åren. När lönsamheten sjunker innebär det färre nyinvesteringar och på sikt också sjunkande sysselsättning. För vem eller vilka vågar satsa på nya och bättre bilar i Sverige med dagens transportpolitik?

Stora satsningar ska göras på kontroll av fordon under innevarande år. Ca 60 000 kontroller ska ske enligt avtal. Man riktar också kvalitetskontroller mot tunga fordon genom s.k. flygande inspektion av särskilda bilinspektörer. Jag tycker att detta är glädjande. Med den här metoden kan man kanske också hitta de trafikfarliga bilarna.

Med vetskap om att de allra flesta svenska transportfordon är i gott skick men att många av de utländska är i sämre skick borde naturligtvis de här kontrollerna också leda till att man kan stoppa de trafikfarliga fordonen. Men hur effektiva kontrollerna är för att nå det målet, att stoppa de utländska åkerierna, återstår att se och ska bli intressant att följa.

Det är samhällsekonomiskt oförsvarbart att se på när de utländska åkerierna tar marknadsandelar av de svenska åkerierna på grund av stora brister i fordonssäkerhet och avsaknad av miljöfrämjande åtgärder. Vilka signaler ger det i samhället?

Två gånger tidigare har riksdagen i tillkännagivanden till regeringen påtalat att det behövs ett effektivt påföljdssystem för att minska och på sikt stoppa överträdelserna från de utländska åkerierna. Men tyvärr tycker jag att vi fortfarande befinner oss på ruta 1.

Majoritetens inriktning vad det gäller yrkestrafiken kommer att leda till att man påskyndar sammanslagningar och fusioner. Det finns också stora möjligheter att detta kommer att leda till fler utlandsägda transportföretag. Jag tycker att det är tråkigt att vi i Sverige inte har kommit längre i harmoniseringen av de ekonomiska villkoren och påföljdssystemet inom hela EU. Det är verkligen hög tid att samordna detta.

Anf. 180 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Det behövs ett helt batteri av åtgärder för att trygga den svenska yrkestrafiken. Dagens situation är ohållbar, inte minst för åkerinäringen, genom höga skatter och drivmedelspriser. Utländska åkare med gynnsammare skatteregler är inne och konkurrerar på den svenska marknaden med lastbilar som spyr ut smutsig diesel och ofta framförs på ett trafikfarligt sätt. Ovanpå detta kommer det undermåliga svenska vägnätet

där inga satsningar görs trots upprepade löften från regeringen. Konsekvenserna blir avstängda vägar i tjällossningstider, avstängningar som kan vara i både fyra, sex och åtta veckor. Detta kan få vilken småföretagare i åkeribranschen som helst att gå i konkurs. Vi har också, fru talman, mycket tjälkänsliga vägar. Det gäller Värmland, och det gäller mitt eget hemlän Västra Götaland. Inte minst gäller det landskapet Dalsland, som i så många andra sammanhang har råkat illa ut.

Den svenska åkerinäringen verkar på en både internationell och svensk transportmarknad som är starkt konkurrensutsatt. De svenska företagen konkurrerar inte enbart inom den egna näringen och med andra transportmedel utan också med utländska åkeriföretag. Många upplever att konkurrensen med dessa företag är svårast att möta, eftersom man med rätta menar att konkurrensen inte alltid sker på lika villkor.

Dagens konkurrenssituation leder till att åkare, chaufförer och transportledare arbetar under pressade förhållanden. Till bilden hör också den utsatthet och fokusering i trafiken som gäller för tung lastbilstrafik. De svenska åkeriföretagen verkar i konkurrens med företag från andra länder på en alltmer öppen och gemensam marknad. De gällande cabotagereglererna har redan nämnts här, och den situationen kräver att åkerinäringen ges möjlighet att få just likvärdiga villkor.

Skilnader i företagens kostnader leder till skilnader i konkurrensvillkor, vilket i sin tur medför att företagen i ett land med hög kostnadsnivå riskerar att förlora marknadsandelar och därmed också arbetstillfällen. För det svenska näringslivet med betydande import och export är det angeläget att ha tillgång till en konkurrenskraftig svensk åkerinäring för att klara sina transporter till och från Sverige. Det kan inte ligga i vårt lands intresse att via nationella beslut försämra den svenska åkerinäringens villkor i sådan utsträckning att vi i Sverige blir ensidigt beroende av utländska aktörer på området.

De svenska åkeriföretagen har liksom den svenska rederinäringen bidragit till att distributionskostnaderna kunnat pressas. De svenska konsumenterna är också av naturliga skäl angelägna om att livsmedel och andra konsumtionsvaror som importeras inte påförs onödigt höga fraktkostnader. De nackdelar som svenska åkare har gentemot de utländska ligger således i kostnadsbilden, där de tre största kostnadsposterna är löner, bränsle och avskrivningar. Utrikesåkerierna har tappat stora volymer till konkurrenterna från andra länder. I dag har man i stor utsträckning utländska chaufförer, man anlitar utländska dragbilsåkerier och alltfler åkerier etablerar verksamhet i andra länder. Utvecklingen kommer att fortsätta om inte villkoren för de svenska åkerierna förbättras.

Skilnaderna i konkurrensförutsättningar drabbar inte bara åkerierna utan även, som jag sade, sysselsättningen, miljön, trafiksäkerheten och samhällsekonomin i stort. I utrikestrafiken har många arbetstillfällen redan försvunnit. Miljön påverkas negativt genom att de utländska fordon som trafikerar Sverige inte har samma krav på sig att tanka den miljövänligare och dyrare miljöklass 1-diesel som tillhandahålls i Sverige. Vidare försämras trafiksäkerheten genom att utländska fordon i betydligt högre grad än svenska bryter mot trafikregler som exempelvis kör- och vilotider. Därtill kommer att staten förlorar skattemedel genom att fordonen tankar utomlands, att brott mot regler inte beivras samt att vägavgifterna är svåra att kontrollera.

Statistik visar att utländska fordon mycket oftare än svenska bryter mot kör- och vilotidsreglerna. Samtidigt kan sanktionerna endast i undantagsfall verkställas. Vid trafikkontroller måste böter kunna drivas in på plats, alternativt att fordonet kan stoppas för vidare färd tills böterna betalats.

Drivmedel är vid sidan av arbets- och kapitalkostnaden den stora kostnadsposten. Sedan 1994 har skatten på drivmedel skärpts, vilket har gett en svårare kostnadsbild. Enbart dieselskatten har höjts betydande. Och den skatteväxling som regeringen talat om har inte blivit den realitet som förutsades. Om en sådan genomförts hade ett normalt s.k. tjänsteåkeri behövt en sänkning av de sociala avgifterna med cirka tre procentenheter enbart för att motverka de ökade kostnaderna för dieselskattehöjningen. Om man fortsätter som förut leder det otvetydigt till en omfattande utflaggning av svenska åkeriföretag och en fara för att vi också får en ökad miljöbelastning.

Det är de mycket höga lönebikostnaderna i Sverige som är ett stort problem. Det är inte okänt för någon att ett svenskt åkeri får betala 35–40 % utöver lönen i sociala avgifter, medan ett danskt företag ligger runt 10–15 %. Från Folkpartiets sida anser vi att den här skillnaden måste minska. Det måste helt enkelt, som vi brukar säga, bli billigare för ”gubben i hytten” när det gäller svensk yrkestrafik.

Fru talman! Jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 181 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2 och i övrigt till förslagen i betänkandet.

I det här betänkandet behandlas en motion som jag har väckt och som i sin tur har lett till en reservation, nr 2. Själva motionen handlar om miljömärkning av tunga lastbilar. Uppslaget fick jag i höstas när jag läste om det europeiska systemet CEMT, där man skyltar upp de tunga lastbilarna med olika bokstäver. Därefter får man betala olika avgifter, dvs. den bästa bilen betalar minst avgift när den färdas omkring.

Det här systemet tyckte jag lät väldigt intressant. Det hanterar buller, hastighet, avgasvärden och säkerhet på bilarna. På det här sättet skulle man kunna få konkurrensneutralitet och få ett likvärdigt system över hela Europa. Det hade varit utmärkt.

Samtidigt dyker det upp ett annat system som kanske ännu mer skärper möjligheten att styra bort från den miljöfarliga transporten till den miljövänliga. Det är det system som Schweiz har infört fr.o.m. årsskiftet. Det är ett GPS-system med en transponder på vindrutan som avläser bilen när den kommer in över gränsen. Sedan kan miljö kvalitet och antal körda kilometer registreras. Det här systemet innebär också att man betalar tillbaka två tredjedelar till miljövänliga kombitrafiksystem i Schweiz och en tredjedel till vägunderhåll. Det låter också väldigt bra.

Luxemburg håller också på att införa det här systemet.

Samtidigt finns det så långt bort som i innerstaden i Singapore också ett sådant här elektroniskt avgiftssystem där man betalar efter fordonets egenskaper. Där har man redan sett en samhällsekonomisk lönsamhet som är mycket större än man anade från början.

Roligt är kanske att Göteborg bland våra stora städer ska vara med i ett fältförsök 2002, där man gör en sådan här GPS-positionering utan att

behöva biltullar eller betalstationer. Man relaterar detta till trängsel och miljö. På det sättet kan man få ett bra sätt att föra över de dåliga transporterna till de goda. Vi vet väl allihop och håller kanske alla med varandra om att långa tunga transporter ska ske på järnväg i första hand. Men järnvägen finns ju inte överallt, så man behöver också åkerinringen, självklart. Men den ska vara så ren som det över huvud taget går.

Vägrafiken lär väl inte klara av koldioxidmålet på långt när. Meningen är att vi till 2010 ska ha sänkt växthusgasutsläppen med 2 % i förhållande till 1990 års nivå. Bara de tio åren 1990–1999 har utsläppen i stället ökat med 6 % från vägrafiken. Det ser inte bra ut. Det betyder att man måste göra någonting. Tekniken finns, både vad gäller väg- och bilavgiftssystem, men det är den politiska viljan som saknas, kan man tänka.

Det talades tidigare om trafikbeskattningskommittén. Jag vet att Björn Rosengren när vi hade en interpellationsdebatt här i januari sade att den här kommittén kommer att tillsättas inom kort. Det var den 25 januari. Fortfarande finns det såvitt jag vet inget direktiv till en sådan kommitté. Det tycker jag är anmärkningsvärt. Det här är saker som vi måste ta itu med ganska snabbt.

I övrigt är en kilometerskatt det mest konkurrensneutrala man kan ha när det gäller åkerinringarna runtom i Europa. Det borde vi väl kunna satsa på. Det gäller ju att så snart som möjligt finna de här systemen och kunna gå före. Har länderna möjlighet att gå före på de här områdena kommer det strax att skapas gemensamma system över hela Europa. Det gagnar allihop. Det är oerhört viktigt att detta kommer till stånd.

Jag kommer själv från Bohuslän. Vi har en stor motorväg som går genom Bohuslän. Vi har tusen fordon som går upp till Norge varje dag, fram och tillbaka. Det är en oerhörd belastning på miljön som det ser ut i dag. Det är inte någonting för ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle i framtiden. Här måste vi hitta andra lösningar. Det fanns sådana förslag till lösningar tidigare, med kombitrafik där man kunde lasta över på järnväg, men tyvärr rann de ut i sanden.

Fru talman! För att inte dra ut på tiden vill jag än en gång yrka bifall till reservation nr 2.

Anf. 182 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra på Lager när det gäller väg- och bilavgiftssystem, CEMT-märkning osv. Allt bygger ju på att det ska vara kostnadsfördyringar. Men jag tror säkert att det är lovligt. Miljöpartiet vill väl också att det ska vara miljöfrämjande.

När Miljöpartiets talesman står här i talarstolen kommer jag osökt in på frågan om världens renaste diesel, miljödieseln, som vi har i Sverige men som Miljöpartiet inte tycker att utländska åkare ska använda. Det måste ju vara kontentan i och med att vi vet att den är billigare utomlands. Vore det inte lämpligt att få utländska åkare att använda miljödiesel genom att vi sänker skatten på denna?

Anf. 183 PER LAGER (mp) replik:

Fru talman! Det viktiga är ju att vi finner de konkurrensneutrala systemen. Jag har ju pratat om på vilket sätt man kunde göra detta. Det kan man alltså göra genom kilometerskatterna. Det drabbar alla lika. Jag tror

inte att vi behöver göra så mycket mer än att just finna de gemensamma systemen, så ska det nog lösa sig.

Prot. 2000/01:91
4 april

Anf. 184 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra Per Lager prata om konkurrensneutrala regler. Vi har ju världens dyraste diesel i Sverige. Varför skulle vi inte kunna sänka den till en intressant nivå, så att vi får dem att använda den? Det är precis det som nämns från talarstolen, att det ska vara konkurrensneutralt. Det är ju inte det i dag. Därför används en betydligt sämre diesel.

Välkommen, Miljöpartiet och Per Lager, över på den borgerliga kanten i den här frågan!

Anf. 185 PER LAGER (mp) replik:

Fru talman! Trots att miljödieseln är klass 1 är den fortfarande ett miljöfarligt drivmedel. Jag hoppas att Jan-Evert Rådström håller med om det. Den bör beskattas för den miljöförödelse som den skapar i det stora hela. Det är därför vi lägger skatt på detta. Vi väntar tills vi hittar det riktigt rena drivmedlet, bl.a. biodrivmedel.

Anf. 186 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Fru talman! Vi ska nu behandla trafikutskottets betänkande om yrkestrafik och ett antal motioner från den allmänna motionstiden hösten år 2000 om yrkestrafikfrågor. I betänkandet finns fyra reservationer.

Förra året när riksdagen behandlade det transport- och näringspolitiska programmet för svensk åkerinäring betonade trafikutskottet betydelsen av att Sverige har en konkurrenskraftig åkerinäring. Men om Sverige ska kunna ha en konkurrenskraftig åkerinäring behövs långsiktiga och hållbara förutsättningar. Det betyder bl.a. att spelreglerna måste harmoniseras i förhållande till åkeriföretag i andra europeiska länder. Det krävs alltså kraftfulla satsningar inom den europeiska gemenskapen för att tillgodose kraven i det transport- och näringspolitiska programmet.

EU-kommissionen aviserade t.ex. förra året ett socialt paket för yrkesförare och fordonspersonal för att förbättra de sociala förhållandena, öka trafiksäkerheten och skapa likvärdiga konkurrensvillkor på EU:s gemensamma vägtransportmarknad.

Under vintern har bl.a. ett förslag behandlats i rådet om krav på att yrkesförare från tredje land som anlitas som chaufförer för åkerier som är etablerade i EU ska kunna visa upp ett intyg. Intyget ska visa att de är anställda i den medlemsstat där åkaren är etablerad i enlighet med de anställnings- och utbildningsvillkor som där gäller för yrkesförare. Syftet är att komma åt problemen med tredjelandsförare som anlitas av åkerier inom EU för att utföra transporter under villkor som skiljer sig från dem som gäller i den medlemsstat där åkaren är etablerad.

Förslaget om förarintyg har vunnit gehör hos medlemsstaterna, och det finns goda utsikter för att nå en gemensam inriktning vid ministermötet i april.

Ytterligare förslag inom ramen för det sociala paketet väntas från kommissionen. Det gäller dels ett förslag för en översyn av EU:s kör- och vilotidsregler, dels ett förslag till direktiv som syftar till att åstadkomma effektivare och enhetligare kontroller och sanktioner inom EU.

Yrkestrafik m.m.

Det sistnämnda är viktigt för att öka effekten av den lagstiftning som finns inom EU för att skapa en väl fungerande gemensam transportmarknad. Sverige, som är ordförandeland i EU, har försökt förmå kommissionen att presentera detta förslag till direktiv senast i juni i år. Detta kallar jag inte att vi bara pratar. Vi driver frågorna i det forum där vi har störst möjlighet att få gehör och där det ger störst effekt om vi gemensamt har samma regler.

Ett annat exempel på hur viktigt EU-samarbetet är gäller frågan om dieseloljan. Den ur miljösynpunkt bästa dieseloljan är miljöklass 1. Den har ständigt ökat sina marknadsandelar i Sverige och dominerar nu. Av miljö- och konkurrensskäl anser vi att Sverige bör agera kraftfullt inom EU för att få andra EU-länder att gå över till detta bränsle.

Fru talman! Av trafiksäkerhets- och konkurrensskäl krävs också snabba åtgärder inom kontroll- och påföljdssystemet. Svenska åkare ska inte behöva utsättas för illojal konkurrens från utländska åkare som utan större risk för påföljder nonchalerar de svenska trafikreglerna. Utskottet instämmer i de borgerliga reservationerna om åkerinäringens konkurrenssituation. Jag vill dock erinra om att utskottet två gånger gett ett tillkännagivande till regeringen och att regeringen nu arbetar med frågan. Jag tror inte att det blir bättre om man ger ett tredje tillkännagivande.

Låt mig nämna något om bärighetsfrågor och regler om överlast. Utskottet förutsätter att Vägverkets regioner, och i vissa fall kommuner, vid prövning av dispensansökningar gör en rimlig avvägning mellan näringslivets transportbehov och intresset av att vägnätet inte utsätts för orimliga påfrestningar. Dessutom förutsätter vi att avgifterna baseras på verkliga kostnader.

Fru talman! När det gäller området Vissa trafiksäkerhetsfrågor har Vägverket ett övergripande ansvar för trafiksäkerheten inom ramen för sitt sektorsansvar. Polisen svarar för trafikövervakningen. Sedan 1994 har Vägverket och Rikspolisstyrelsen årligen ingått överenskommelser om vissa åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten.

I betänkandet betonar vi behovet av ett effektiviserat kontroll- och påföljdssystem för den tunga trafiken. Polisen och de förordnade bilinspektörerna gör ett viktigt jobb för att den tunga trafiken ska följa reglerna. På regional nivå ingås överenskommelser mellan Vägverkets regioner och polisen. Detta bidrar till en ökad trafiksäkerhet och sundare konkurrensförutsättningar för åkerinäringen. Utskottet förutsätter att polisen i avvaktan på Vägverkets förslag om ett mer effektivt kontroll- och påföljdssystem fortsätter att fullfölja sina trafikövervakningsuppgifter så effektivt som nuvarande regelsystem medger och i enlighet med det avtal som ingåtts med Vägverket och dess regioner.

Utskottet har vid tidigare tillfällen tagit ställning till förslag om åtgärder för en reformerad taxinäring. Frågan behandlades senast under förra våren i betänkandet TU11. Där redovisades bl.a. att frågan om obligatorisk anslutning till beställningscentral hade övervägts av 1998 års taxiutredning. Utredningen sade att utvecklingen i branschen går mot bättre kvalitet och service och att alltfler åkare i eget intresse har anslutit sig till beställningscentraler.

Enligt utredningen skulle ett obligatorium kunna äventyra den positiva utvecklingen. Beträffande förslaget om inrättande av regionala yrkestrafiknämnder redovisade utskottet att man tidigare avstyrkt motions-

yrkanden i ämnet och att man inte ändrat uppfattning. Dessutom uttalade utskottet att införande av yrkestrafiknämnder inte kunde anses förenligt med 1998 års riksdagsbeslut om en avreglering av taxinäringen.

Taxiutredningen har bl.a. också föreslagit att särskilda av länsstyrelserna godkända tömningscentraler ska byggas upp. Utskottet delar denna uppfattning. Enligt vad utskottet inhämtat är beredningen av Taxiutredningens betänkande ännu inte slutförd. Detta gör att vi får anledning att återkomma i frågan.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 187 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Det blev tyvärr som jag beförde. Det var ingen stor dragning av vilka positiva saker för Sverige som finns med i fjortonpunktsprogrammet. En stor del av talartiden ägnades åt att tala om vad som görs på EU-nivå. Brandin säger att frågorna drivs där de får störst gehör. Vore det inte lämpligt att försöka få regeringens gehör för näringen i Sverige som är så drabbad? Jag är övertygad om att det är den absolut snabbaste vägen att driva frågor där man kan få störst gehör och att först och främst göra det i ett nationellt perspektiv. Förslagen finns, men viljan och modet har tyvärr försvunnit. Det beror kanske mycket på koalitionen med Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Låt mig sedan återigen ta upp detta med tillkännagivandet. Brandin säger att det inte är säkert att det blir bättre av att man gör ett tredje tillkännagivande. Jag tycker att vi borde vända på frågan. Kan det bli sämre? Det kan väl näppeligen bli sämre än den situation som vi har. Men utskottets majoritet tar ändå ett steg tillbaka och fortsätter inte med ett tillkännagivande. I det här fallet tror jag att tjaat är det enda som biter på regeringen.

Anf. 188 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Fru talman! Då skulle företrädare i Sveriges riksdag mellan 1991 och 1994 behöva tjata mycket.

Jag tror inte att vi tar ett steg tillbaka när vi inte går med på ett tillkännagivande. Vi har precis samma uppfattning som ni har när det gäller påföljdssystemet. Där delar vi uppfattning. Men vi tycker inte att vi på det sättet ska göra ett tillkännagivande till. Regeringen har frågan och arbetar med frågan.

När man hör Rådström kan man ibland fundera på om polisen inte gör någonting utefter våra vägar. Det här helt klart att polisen även när det gäller utländska långtradare gör de kontroller som polisen ska göra. Har man undermåliga bilar och de är trafikfarliga får man naturligtvis omedelbart se till att de blir reparerade.

Man jobbar med frågan om att utfärda böter på utländska åkare. Man ska på det viset också ha möjlighet att driva in dem.

Anf. 189 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Brandin får ursäkta, men jag tycker mer att det var ett försvarstal för att det händer saker som gör att ni kan dra tillbaka ett tillkännagivande.

Först var jag ganska lycklig när Brandin sade: Vi delar uppfattningen med oppositionen i alla detaljer. Men sedan började Brandin att räkna upp några fall, vad polisen gör osv. Och detta tas som intäkt för att ni drar tillbaka tillkännagivandet. Det är så det uppfattas.

Man kan fundera på om näringen är hjälpt av det. Det blir konsekvensen. Brandins tal om vad som görs innebär att majoriteten tycker att tillkännagivandet kan dras tillbaka. Det är mycket sorgligt för svensk åkerinäring.

Anf. 190 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att vi ska föra debatten under ordnade förhållanden. Vi har inte på något sätt försökt att dra tillbaka ett tillkännagivande. Det är någonting som Rådström hittar på själv.

Vad jag försöker säga gäller diskussionen, där Rådström är en av förgrundsfigurerna, om att polisen inte har befogenhet att göra någonting utefter våra vägar. När det gäller påföljdssystemet har vi precis samma uppfattning. Vi vet också att regeringen jobbar med frågan. Det är bara att hoppas att det går fort, så att vi ser till att vi kan göra de här sakerna mot de utländska åkarna.

Men säg inte någonting som inte jag har sagt. Jag har inte sagt att vi ska dra tillbaka vårt tillkännagivande. Vi har precis samma uppfattning i den här frågan som herr Rådström har.

Anf. 191 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Utskottets talesman slår fast att utskottet instämmer med oppositionen när det gäller vårt behov av en konkurrenskraftig åkerinäring som ges, som det heter, långsiktigt hållbara förutsättningar. Det är också viktigt att det sker en harmonisering av regelsystemen. Det är bra.

Det finns områden där Sverige har stretat emot en sådan harmonisering. Det gäller t.ex. lönekostnader och skatt på arbete, en av de tyngsta skatter vi har i vårt land. Därför är denna harmoniseringsiver minst sagt haltande.

Sedan var Brandin inne på EU:s sociala paket. Han sade att syftet är att komma åt missbruk. Min stillsamma fråga är om Claes-Göran Brandin tycker att man har lyckats.

Anf. 192 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Fru talman! Jag tycker inte att man har lyckats fullt ut. Men vad jag försöker säga är att man nu arbetar med de här frågorna.

Vi ska inte ge oss in i en skattediskussion. Det finns andra som sköter den biten. Men jag tycker att vi också ska föra debatten på den nivå där den hör hemma och inte påstå att Danmark har lägre kostnader för sina åkare eller övrig personal än vad Sverige har. Man har precis samma kostnader i Danmark som i Sverige.

Anf. 193 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Villkoren för debatten blir lite märkliga när Brandin säger att vi inte ska ha en stor skattedebatt samtidigt som han initierar en debatt om hur vi har det med danskarna. Jag får väl hörsamma honom genom att avstå från den diskussionen just nu.

Däremot kan vi konstatera att regeringen har varit ohörsam mot riksdagen. Som det har påtalats här har det inte räckt med att två gånger genom tillkännagivanden påpeka vad som borde göras. Det tycker jag är allvarligt. Därför borde det inte vara något hinder att upprepa det när nu också utskottsmajoriteten tycker att vi har samma ståndpunkt. Det hade varit värt att talmannen hade gjort ännu en skrivning till regeringen.

Prot. 2000/01:91
4 april

Yrkestrafik m.m.

Anf. 194 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Fru talman! Regeringen jobbar med frågan. Precis som jag sade tidigare är det många av oss som hoppats att det hade gått fortare.

Jag vill säga det än en gång: Man får lite grann uppfattningen att svensk åkeribransch är på ruinens brant. Men det är ändå konstigt att man år 2000 investerade i nästan 5 000 nya lastbilar i det här landet. Det vill jag inte påstå är en näring som står på ruinens brant. Men det kanske är på det viset att svensk åkerinäring litar på en socialdemokratisk regering, på att man ser till att ha ordning på svensk ekonomi. Vi kanske skulle kunna ta debatten om hur det såg ut när vissa i den här kammaren var med och hade regeringsmakten i det här landet. Man hade då fler konkurser som drabbade småföretagare, som åkeribranschen i regel är.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 5 april.)

14 § Unga lagöverträdare

Unga lagöverträdare

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2000/01:JuU13
Unga lagöverträdare.

Anf. 195 JEPPE JOHNSON (m):

Fru talman! I dagens betänkande finns ett tillkännagivande, nämligen att regeringen bör utreda frågan om en särskild reglering för hur häktade personer under 18 år ska behandlas. Tillkännagivandet kommer från en vänstermotion som vi från oppositionen stödde. Det är inte särskilt vanligt med ett tillkännagivande från justitieutskottet. Regeringspartiet brukar vanligtvis få stabilt stöd av sina samarbetspartner.

Lägg gärna fram bra förslag – det gäller både Vänstern och Miljöpartiet – så ska vi stödja dem. Och förhoppningsvis ska det också komma tillfällen i framtiden då vi kan få stöd för bra förslag, inte för vår skull utan för att åstadkomma förbättringar inom rättsväsendet. Det är inte minst viktigt då vi behandlar frågor som handlar om hur vi ska ta hand om unga lagöverträdare.

Nu är min förhoppning att Vänstern driver på regeringen så att detta tillkännagivande – vi hörde ju tidigare i debatten vad som händer med en del tillkännagivanden – inte ligger och samlar damm för länge på departementet utan att vi får se ett snabbt resultat.

Med denna lilla avvikelse, en framgång för Vänstern och rättsväsendet, eller – om man vill vara elak – ett olycksfall i arbetet, konstaterar jag att övriga förslag till förbättringar från oppositionen har avslagits. Vi

moderater finns med på samtliga sex reservationer och det särskilda yttrandet. Vi står naturligtvis bakom samtliga men yrkar för att spara kammaren onödigt voterande bifall endast till reservation 1. Jag övergår nu till att kommentera några av våra reservationer.

Fru talman! Vi anser att påföljdssystemet bör kompletteras med nya påföljdsoptioner. Vi anser att vi nu bör överväga att lagföra ungdomar genom medling och s.k. familjegruppskonferenser.

Det är bra att regeringen nu arbetar fram ett lagförslag om medling. Men luttrade av regeringens vanliga senfärdighet kräver vi att detta förslag ska komma under denna mandatperiod. Detta tycker vi att riksdagen borde ha gett regeringen till känna.

Då det gäller familjegruppskonferens – i Kommunförbundet kallar man det för familjerådslag i de begränsade försök man har – finns det fog att tro att även denna påföljd ska hamna i långbänk eller långt ned i en byrålåda på departementet.

Då det gäller familjegruppskonferens eller familjerådslag tycker vi att det måste handla om erkända brott.

I försöksverksamheten uppges att den unge i endast 40 % av fallen hade erkänt att han begått ett brott. Under sådana omständigheter anser vi att syftet med familjegruppskonferenser förfelas.

Det är också viktigt att den överenskommelse som rådslaget kommer fram till klubbas av en domstol och att uppföljning sker av hur överenskommelsen efterlevs. I det fall överenskommelsen inte efterlevs tycker jag att en rättegång normalt ska hållas. Jag ser risken för att den ursprungliga och i Nya Zeeland framgångsrika modellen för familjerådslag eventuellt kan hålla på att förfelas.

Fru talman! Det är mycket viktigt, och en förutsättning för att familjerådslag ska bli effektiva och framgångsrika, att påföljden inte slätas ut. Våra unga behöver påföljder som innebär att vi tar tag i och på olika sätt försöker förstärka deras empati för andra människor, påföljder som är tydliga och som har konsekvenser, om den unge inte ändrar sin livsföring och försöker sköta sig.

Det bör inte råda någon tvekan om att vi moderater är och har varit mycket tveksamma till påföljden överlämnande till vård enligt socialtjänsten. Det är naturligtvis inte så att det alltid fungerar dåligt, men i alltför många fall har det faktiskt inte fungerat. Vi anser att påföljdssystemet för unga lagöverträdare behöver en genomgripande översyn. Vi anser också att en ny påföljd, villkorligt fängelse, bör övervägas för unga.

Då det gäller påföljder är det viktigt att de är tydliga, konsekventa, möjliga att förutse och också proportionella. Det är viktigt att det alltid ska löna sig att sköta sig. Påföljden ska ha som målsättning att påverka till ett nytt liv utan droger och kriminalitet – ett liv med respekt för medmänniskorna. Det är ännu viktigare med detta då det rör sig om unga lagöverträdare.

Fru talman! Det är viktigt att föräldrarnas ansvar för sina barn lyfts fram. Detta måste gälla även i de fall då det faktiskt gått på tok för barnen. Kanske är det ännu viktigare med tydlighet i dessa fall. Vi anser att det finns ett behov av att sprida information om föräldrarnas skadeståndsskyldighet i de fall deras barn förorsakat någon annan människa skada genom de brott som de begått.

Fru talman! Jag är övertygad om att alla här i kammaren är ense med mig om att en tidig upptäckt av ett begynnande missbruk ökar möjligheten att få stopp på en mycket allvarlig utveckling. De flesta av oss föräldrar har kanske svårt att tro att just mitt barn skulle ha kunnat testa narkotika. Men så blåöga borde vi inte vara.

Var fjärde 17-åring i Stockholm har provat narkotika. Den uppgiften är från september 2000 enligt en drogvaneundersökning från Stockholms statistikkontor. Sammanlagt 9 000 i grundskolans årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2 har anonymt besvarat den omfattande enkäten. Av rapporten framgår också att 13 % av 15-åringarna har testat knark, många under den senaste månaden. Långt fler uppger att de haft möjlighet att göra det.

Fru talman! Jag upprepar faktiskt detta:

Av rapporten framgår också att 13 % av 15-åringarna har testat knark, många under den senaste månaden.

CAN:s undersökningar visar att andelen som uppger sig haft möjlighet att pröva har stigit från 13 % år 1990 till 27 % år 1998. Andelen som uppger att de vet någon som kan sälja var 21 % år 1990 för att år 1998 vara hela 43 %.

Vi föreslår att det ska bli möjligt att ta prov – blodprov och urinprov – även på dem som inte fyllt 15 år, inte som bevis för att straffa utan för att få ett underlag för föräldrar, skola och sociala myndigheter, så att man kan jobba utifrån riktiga förutsättningar då det gäller att få stopp på drog-användningen så tidigt som möjligt.

Jag vet att Narkotikakommissionen inte är inne på denna linje. Men vi moderater, med stöd i alla fall från kristdemokrater och miljöpartister, anser att det är viktigt att det blir möjligt att ta prov vid misstänkt narkotikaanvändning, även på barn under 15 år.

Vid den utfrågning som utskottet hade i förra veckan fick vi dessutom stöd i vår uppfattning från representanterna från Rikspolisstyrelsen.

Fru talman! Slutligen vill jag säga några ord om vårt förslag om föräldrastöd från polisen. Vi kräver att denna möjlighet ska utredas. Vi anser att det borde vara rimligt att föräldrarna har möjlighet till denna hjälp av polisen i de fall då man t.ex. inte får hem sina barn från miljöer som är direkt olämpliga för barnen.

Jag kan i detta fall inte avhålla mig från att citera lite grann från det som utskottsmajoriteten skriver:

”Utskottet har tidigare tagit avstånd från tanken i motionerna och hänvisat till att en sådan ordning riskerar att innebära en alltför stor belastning på polisens resurser.”

Ja, det står faktiskt:

”– – en sådan ordning riskerar att innebära en alltför stor belastning på polisens resurser.”

Är behovet, enligt utskottsmajoriteten, verkligen så stort att polisen skulle bli överbelastad om vi sade ja till detta? I så fall är det ju förfärligt att ni avstyrker vårt förslag. Eller har ni insett att polisens resurser är så katastrofala att den inte ens har möjlighet att ställa upp i de få fall som jag tror kan bli aktuella? Om det är så borde ni direkt efter denna debatt knacka på hos Justitiedepartementet och begära att polisen får rimliga resurser.

Anf. 196 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! Det här betänkandet om unga lagöverträdare grundar sig på ett antal motioner väckta under den allmänna motionstiden i höstas. Vi kristdemokrater står bakom åtta av betänkandets elva punkter. Vidare finns vi med på tre av de sex reservationerna.

Betänkanden i likhet med det som nu ligger på riksdagens bord tillhör det mest allvarliga vi har att debattera, eftersom det handlar om hur vi ska kunna hjälpa unga människor med hela livet framför sig men som av olika anledningar har kommit snett i det från första början.

Ingen förnekar att det krävs fasthet och konsekvens i bemötandet av dessa ungdomar när de genom lämplig vård och behandling så småningom ska fortsätta sina liv som laglydiga medborgare. Men det är ändå viktigt att de straffande åtgärderna ej är så ingripande till sin karaktär att den unge brottslingen blir så stukad att han får svårt att resa sig. För att rehabiliteringen ska få önskvärd effekt är det till fördel om vården och behandlingen så långt som möjligt upplevs som meningsfull och som ett lyft till ett liv utan brottslighet.

Därför anser vi att medling och familjerådslag bör bli allmänt förekommande. Att konfronteras med brottsoffret, be om ursäkt och komma överens om gottgörelse har i många fall där medling förekommit visat sig ha en mycket god effekt på den unge förbrytaren när det gäller anpassning till ett socialt liv utan brottslighet.

Vi ser det som positivt att ett lagförslag om medling lär vara på gång. Här bör dock stor skyndsamhet iaktas för att snabbt få fram korrekptionsmöjligheter som kan vara till hjälp för de ungdomar som tidigt i livet beträtt brottets bana.

Mot bakgrund av att skyndsamhet inte precis har präglat regeringen när det gäller den försöksverksamhet med medling som förekommit bör riksdagen besluta om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag rörande medling under innevarande mandatperiod.

I går kunde vi i Dagens Eko i radions P1 ta del av den alarmerande utvecklingen när det gäller ungdomar och narkotika samt att polisen minskar sina resurser för knarkbekämpning.

En undersökning av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning visar nämligen att polisens insatser mot narkotikan under senare år har minskat på många håll i landet. 12 av landets 21 polismyndigheter uppger att de minskar sina insatser. Antingen har narkotikarotlarna lagts ned och personalen överförs till allmänna spaningsrotlar eller också har narkotikarotlarnas personal minskat, som t.ex. i Blekinge där personalen, om jag hörde rätt, har minskat från 13 personer till 5 på några år.

Mot bakgrund av minskade polisinsatser mot narkotikan är det synnerligen oroväckande att narkotikamissbruket ökar kraftigt samtidigt som det går allt lägre ned i åldrarna. På Maria Ungdomsklinik i Stockholm, Sveriges största mottagning för ungdomar med drogproblem, ser man hur allt fler ungdomar fastnar i narkotikamissbruk. På tio år har antalet patienter mer än fördubblats.

Maria ungdom i Stockholm brukar ses som en temperaturmätare för tillståndet i landet. Överläkaren där, Stefan Sparring, beskriver situationen som mycket allvarlig. Han menar att temperaturen för länge sedan har passerat kokpunkten. Det han nu ser beskriver han som ett vilt experimenterande med droger av ungdomar som ibland bara är 12 eller 13 år.

På Maria ungdom får man in allt yngre ungdomar, som har blandat alkohol, värktabletter, lugnande tabletter och ecstasy. Senast i förra veckan hade man en ungdom född 1988, alltså bara 12–13 år, som hade blandat alkohol och ecstasy. Överläkaren nämner hur de unga missbrukarna berättar för honom hur man kan göra jättebra röka genom att blanda kokain med ett annat ämne och köra i mikrovågsugnen. Att de tillverkar crack verkar de inte ha en aning om.

Maria ungdom tog förra året emot 1 540 ungdomar. Motsvarande siffra för tio år sedan var 690. År 1999 var 276 ungdomar 15 år eller yngre. Den yngste pojken var 11 år och den yngsta flickan 12.

Många av dem som kommer till Maria ungdom gör det genom rejvkommissionens försorg. Rejvkommissionen i Stockholm består av 18 poliser. Chefen Gerd Petersson konstaterar att ungdomar som tar de nya drogerna inte ser sig som missbrukare, eftersom man inte behöver använda några sprutor eller kanyler. Det är inte smutsigt och äckligt på något sätt. Man tar en färgglad tablett när man är uppklädd, det är fest och man är tillsammans med sina vänner.

Stefan Kirnan är polis vid rejvkommissionen. Enligt honom sker försäljningen ofta på skolorna. Priset är lågt. En ecstasypillett kostar t.ex. inte mer än en drink på krogen. Stefan Kirnan menar att det på gymnasieskolorna finns möjligheter att få tag på vad som helst i narkotikaväg, även dopningsmedel och ibland t.o.m. vapen.

Parallellt med ökningen av narkotikamissbruket bland de unga ökar även drickandet, vilket är allvarligt eftersom dessa missbruk ofta hänger samman. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning som länge gjort årliga undersökningar bland elever i årskurs 9 visar att det förra året var 40 % av pojkarna och 33 % av flickorna i nian som druckit alkohol senaste veckan. När man började göra denna undersökning 1986 var siffrorna 28 % för pojkarna och 22 % för flickorna. Det betyder en genomsnittlig ökning på närmare 50 % under de senaste 14 åren.

Fru talman! Situationen är allvarlig, och det krävs krafttag för att komma till rätta med den. Vi kristdemokrater anser att bekämpningen av narkotika måste fortsätta på bred front. De nu minskade polisinsatserna måste åter öka i omfattning. Förebyggande insatser i skolan har stor betydelse. Lokala brottsförebyggande råd i samarbete med skola, polis och socialtjänst spelar en viktig roll i arbetet.

Givetvis har föräldrarna, vårdnadshavarna, det största ansvaret för att deras barn ej hamnar i knarkträsket. Men när de inte räcker till måste samhället gripa in.

Vi anser att det är dags att ta ett radikalt grepp genom ändring av gällande lagstiftning, så att det blir möjligt med provtagning i form av urinprov och blodprov vid skälig misstanke om narkotikamissbruk också på barn under 15 år, allt för att kunna göra ingripanden så tidigt som möjligt. Ju tidigare åtgärder sätts in, desto större möjligheter att stävja missbruket.

Det är viktigt att påpeka att denna provtagning ej ska användas i bevissyfte för att fastställa kriminalitet. Syftet skulle vara att ge socialtjänsten underlag för bedömning av vilka stödåtgärder som behövs i det enskilda fallet.

Som en liten parentes kan jag nämna att jag såg på Rapport på TV, medan jag väntade på justitietieutskottets tur. Där togs bl.a. upp det tillta-

gande narkotikamissbruket bland våra yngre. Det sades ha ökat tre gånger om under den senaste tioårsperioden. En skolelev som var orolig för att hans 14-årige lillebror skulle hamna i knarket menade att det enda raka är att ta urinprov i skolan.

Redan 1995 uppmärksammade Rikspolisstyrelsen i rapporten *Sällningsinstrument för analys av narkotika* i urin frågan om provtagning på unga människor under 15 år. Rikspolisstyrelsen ansåg att polisen eller annat samhällsorgan behövde få tillgång till det verktyg som provtagning utgör för att hjälp snabbt ska kunna sättas in för att stävja ett begynnande narkotikamissbruk. Vidare föreslog Rikspolisstyrelsen en ändring i nuvarande lagstiftning för att möjliggöra provtagning på minderåriga. Om detta nämns inget i majoritetens betänkandetext. Däremot omnämns att Narkotikakommissionen i betänkandet *Vägvalet – den narkotikapolitiska utmaningen* tar ställning mot att i lagen införa möjlighet till provtagning på ungdomar under 15 år.

För en dryg månad sedan inbjöd kristdemokraterna utskottets ledamöter och övriga intresserade till en träff med föreningen Föräldrar mot narkotika, FMN. En av företrädarna, en kvinna, berättade bl.a. att den egna dottern hade dött av en överdos narkotika endast 15 år gammal utan att mamman anat vad dottern höll på med. Hade jag bara vetat, sade hon, då hade kanske min dotter varit i livet i dag.

Vid denna träff var frågan om drogtest på minderåriga uppe till diskussion. FMN var för en lagändring, så att även personer under 15 år skäligen misstänkta för narkotikapåverkan ska kunna testas. Man menar att även om ett positivt drogtest är ett chockbesked, får i alla fall föräldern en tydlig indikation på att allt inte står rätt till och får agera därefter.

Enligt Socialstyrelsen dör varje år några tonåringar i Sverige på grund av narkotikaförgiftning. Det senaste året man har statistik för är 1998. Då dog tre ungdomar i åldern 10–19 år av en överdos. En flicka var under 15 år. Det är inte orimligt att anta att dessa dödsfall kan komma att stiga i framtiden på grund av den förändrade attityden till narkotika bland ungdomen. Om däremot t.ex. polisen får möjlighet att drogtesta minderåriga kommer det att finnas större möjligheter än i dag att tidigt komma den unge missbrukaren till undsättning.

Tvivelsutan är det ett stort avsteg från dagens regelverk, som förbjuder användning av tvångsmedel mot ungdomar under 15 år. Men enligt den s.k. proportionalitetsprincipen, som kan sägas gå ut på att ej ta i mer än verkligheten kräver, måste det anses försvarbart med en lagändring, eftersom den i förlängningen innebär att fler barnmissbrukare kommer att kunna räddas till ett meningsfullt och värdigt liv, några rentav från en för tidig död.

Jag skulle vilja få svar från majoritetspartierna, Miljöpartiet undantaget, på frågan vad de tror om en lagändring av detta slag. Skulle man kunna upptäcka missbruket tidigare än man gör i dag?

Fru talman! Jag skulle vilja uttrycka det så här: Om den lagändring som jag här beskriver skulle bidra till att *en* pojke eller flicka räddas från knarket eller att *en* pojke eller flicka räddas undan en för tidig död, är lagändringen med råge försvarad. Jag är övertygad om att nämnda lagändring skulle få de effekterna.

Naturligtvis har ett positivt drogtest i sig begränsat värde. Värdefullt blir det först när det för föräldrar och socialtjänst fungerar som ett var-

ningsskott och dessa i samverkan kan komma den unge till hjälp för att han eller hon ska bli fri från droganvändningen.

Det är bråttom. Många unga drogmissbrukares liv står på spel. Remissvaren på Narkotikakommissionens betänkande behöver inte inväntas. Det innebär onödiga tempoförluster. Regeringen bör därför få i uppdrag att lägga fram ett lagförslag för riksdagen med den inriktning som här angetts.

Fru talman! Jag står förstas bakom de reservationer där kristdemokraterna finns med, men för att måna om tiden nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation nr 5.

Anf. 197 GUNNEL WALLIN (c):

Fru talman! Ungdomar och deras brottslighet har flitigt debatterats under senare tid. Förra veckan hade justitieutskottet sin hearing om hur det fungerar med ungdomar som döms till vård inom socialtjänsten. Det var en bra uppföljning. Vi borde ha tätare uppföljningar på olika områden. Det gäller för oss ledamöter att få en bild av hur de beslut som vi fattar fungerar i verkligheten. Det visades på brister. Det var brister vad gäller vårdplanerna, och det fanns behov av metodutveckling.

I samarbetet mellan socialtjänst, åklagare och domstol fanns det på många håll stora brister. Det fanns också behov av uppföljning, av att stämma av och se vad det är som inte fungerar och av att göra saker och ting bättre. Vi borde alltså bli bättre på det området. Brister kan ju rättas till. Ytterligare samverkan på olika sätt för att få en ökad förståelse tror jag leder en bra bit på vägen. Det tycker jag framkom tydligt på nämnda hearing.

Det behövs också mer tid, mer kraft och mer kompetens. Även detta tycker jag kunde tydligt utläsas. Att se möjligheter handlar det också om – allt för medborgarnas, ungdomarnas, bästa. Man ska inte bara se hindren.

Jag tycker att det är bra att frågan om ungdomsbrottslighet lyfts upp. Det visar att vi tar frågan på allvar och att vi bryr oss och känner oss oroade inför rådande situation. Vi kan läsa statistik och även rapporter – flera har presenterats här – men det är också viktigt att vi politiker lyssnar – att vi ser och hör vad som händer ute i verkligheten.

Det behövs ett fast och konsekvent agerande när det gäller unga lagöverträdare. Ungdomar ropar efter detta. De talar om att de finns och tydliggör detta genom att göra saker som de egentligen inte menar ända tills de blir hörda. Jag tycker inte att det är ett konsekvent agerande när ungdomar som är dömda till sluten ungdomsvård får vänta i nästan ett år. Det fick vi nämligen höra vid utskottets besök i Sollentuna. Nästan ett år hade gått efter det att dom om sluten ungdomsvård fallit, men den här personen hade fortfarande inte fått en plats. Vilka signaler sänder vi ut med detta? Det är inte ett konsekvent agerande! Där måste vi bli mycket bättre. Det behövs fler platser så att de som lagförs kan tas om hand.

Man kan fråga sig varför ungdomar tar till narkotika. Det är viktigt att penetrera handlandet. I min hembygd, i Båstad, finns det en skola som har arbetat med attityder och respekt. Utifrån samtal som jag har haft med elevrepresentanter kan man lyssna av vad som behövs.

Prot. 2000/01:91

4 april

Unga lagöverträdare

Många har dåligt självförtroende. Ungdomars självförtroende behöver alltså stärkas. Det behövs också många goda förebilder. Där har vi vuxna ett stort och tungt ansvar.

Man vill ha familjekänsla och ha familjen, kompisar eller någon annan utomstående att utbyta förtroende med. Man vill kunna prata av sig och få svar på många av de frågor som man har. Att bry sig är en viktig egenskap hos föräldrar och vuxna.

Det är också viktigt för den unge att sätta upp mål för vad man vill med sitt liv och att ha ett mål att sträva efter.

Det behövs fler vuxna i skolan – skolpräst, skolvårdinna, kurator, ja, över huvud taget vuxna – som man kan prata med. Man kan inte prata med föräldrarna om allting. Därför är det viktigt att det finns vuxna som är tillgängliga.

Det är raka och tydliga budskap som ungdomarna önskar. De säger: Det krävs i dag otroligt mycket av oss ungdomar. Vi hinner nästan inte med att vara ungdom. Man behöver tid för sig själv, för att prata och reflektera. Det här med att prata är något som vi gör alldeles för lite.

En annan sak som kom upp är att föräldrar inte har någon koll på sina barns liv. Vad de gör och var de är som tonåringar bör ju föräldrarna veta.

Föräldrar är alltså nummer ett, liksom att de tar sitt föräldraansvar och, framför allt, att de bryr sig. Klarar man inte av det som förälder måste vi se till att det finns ett stöd.

Vi har många gånger pratat om hur viktigt det är att sätta gränser – gränser som ska följas. Därför är det lite synd att vi inte kan fortsätta med medlingsprojektet och med familjegruppskonferensen när man nu kommit i gång. Där har man nämligen byggt upp en kompetens. Dessutom har man fått flyt i verksamheten. Det gäller att ta vara på detta. Det tar ju lite tid att hitta rätt person vad gäller de här medlarna.

Just arbetssättet med medling och familjegruppskonferenser är att sätta gränser och att lära ungdomarna att förstå värderingar. Det gäller att kunna förstå hur de som blivit utsatta för ett brott känner och upplever. Har man inte fått lära sig det tidigare finns här i alla fall ett tillfälle när det gäller att förstå värderingar.

Tillkännagivandet angående särskilda häktesplatser för unga tycker jag är ett stort lyft. Vi behöver detta, och det är därför glädjande att vi kom till det resultatet i utskottet.

Ingemar Vänerlöv ställde här i talarstolen en direkt fråga om drogtest, men jag tror att det behövs annat än drogtest. Jag tror nämligen att det behövs andra funderingar och att vi måste lyfta upp familjeansvaret, liksom detta med att vi vuxna är goda förebilder. Jag har funderat mycket på detta.

Man kan titta närmare exempelvis på drogtest som utförs på våra anstalter. Vad har detta lett till? Har det lett till en minskad användning av narkotika? Tyvärr är det inte så. Jag tror att vi måste gå andra vägar för att möta detta och för att särskilt penetrera frågan om varför ungdomar använder narkotika.

Fru talman! Avslutningsvis nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 198 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Gunnel Wallin, jag sade aldrig att drogtest är allena sälliggörande. I stället räknade jag upp en mängd olika faktorer som spelar in och som måste finnas med i sammanhanget. Jag talade även om föräldrars yttersta ansvar osv. Det ena utesluter dock inte det andra. Jag och vi kristdemokrater, liksom några partier till, menar att det här är ett mycket viktigt komplement till alla andra insatser som vi måste ta till.

Gunnel Wallin jämför med drogtest på våra fängelser, men där är det i ett avseende en otroligt stor skillnad. Där är man ju inte under 15 år. Antag att man, om drogtest får göras på barn under 15 år, träffar på en 12- eller 13-åring, som ju praktiskt taget har hela livet framför sig. Ju tidigare insatser sätts in, desto större verkan kan de ha. Jag bedömer att prognosen är mycket bättre när det gäller att behandla en 12-årig missbrukare jämfört med hur det är med en missbrukare som kanske är 40 år.

Anf. 199 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Jag kan bara säga att jag tror att man måste bygga upp ett ömsesidigt förtroende mellan de vuxna och barnen. Jag tror inte att vägen är att tvinga någon till test. Om det är fråga om tonåringar tycker jag att det är föräldrarna eller vårdnadshavarna som är skyldiga att se efter var de håller till och håller hus och att ha ansvar för dem. Det är inte enkelt att skaffa sig barn, men man måste vara medveten om vilket ansvar man har som förälder. Om man behöver hjälp ska man få det, men man måste ju lära sig att se och veta var ungdomarna är.

Anf. 200 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Jag vill ställa en rak fråga till Gunnel Wallin: Tror Gunnel Wallin att narkotikamissbruk kan upptäckas tidigare än i dag om det skulle bli tillåtet med provtagning på ungdomar under 15 år när dessa kan skäligen misstänkas för narkotikamissbruk?

Anf. 201 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Jag kan bara säga att vi tror på olika sätt, och det har vi rätt att göra. Jag har deklarerat min åsikt.

Anf. 202 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Vi har ett synnerligen viktigt betänkande att diskutera. Det är ganska allmänt känt att kriminalitet är någonting som gärna återkommer om det väl har börjat. Kan man då sätta stopp tidigt med fasthet och konsekvens, som vi alla är överens om, för unga lagöverträdare är det mycket välkommet.

Jag hade tyvärr inte själv möjlighet att vara med på utskottsutfrågningen förra veckan, men jag gissar att en hel del intressanta saker sades där. Jag hoppas att det finns minnesanteckningar som jag senare kan ta del av.

Bakgrunden har det pratats en hel del om hittills i talarstolen i kväll. Det gäller allt från de personliga tragedier som dessa unga befinner sig i, med föräldraskap som har resignerat, missbruk, sprit, narkotika och en härlig progressiv kurva, som Ingemar Vänerlöv utmärkt redogjorde för.

Vi kan fortsätta om bakgrunden, men jag tänkte mer ta upp just frågan om vilka påföljder domstolarna kan ha att leverera.

När det gäller möjligheten att överlämna till vård inom socialtjänsten är det ganska viktigt att det förutom fasthet och konsekvens präglas av snabbhet och uppföljning, och inte minst att det finns kvalitet i de vårdplaner som ligger till grund för ett sådant här beslut från domstolen att sätta dessa unga människor i program. Här finns det mycket att önska – det behöver man inte gå till någon utfrågning för att veta. Det varierar enormt mellan kommunerna. Bristerna är stora. Det varierar från rena skämtet, där man sitter med någon fritidsledare och pratar om att knark är farligt – ”det låter intressant”, säger den unge, som redan har knarkat tio gånger – till riktigt tuffa program.

Jag skulle i det här fallet vilja slå ett slag, vilket jag hoppas kommer att analyseras i den utvärdering som vi väntar på, för att socialtjänsten ska ha möjlighet att köpa in program med kvalitet. Det är inget konstigt att det finns privata vårdgivare som ger kvalificerade program, inte minst på missbruksområdet eller inom andra sociala delar. Att t.ex. sätta en ung människa på glid i ett effektivt program från KRIS och låta människor med egen erfarenhet tala om hur extremt illa det kan gå ökar trovärdigheten mer än om man sitter i ett program i en kommun där man pratar med en fritidsledare som säger att det är farligt med knark. Det kan vara så, men det finns också många fritidsledare som är bra i den delen.

Ett annat perspektiv på det här som är aktuellt för oss gäller domstolarna. Det är ju domstolarna som bestämmer om vårdplanerna håller den kvalitet som läggs fram. Det är domstolarna som bedömer om de kan döma till en åtgärd. Det måste finnas en vårdplan.

Då är det allvarligt att höra debatten om vad som händer med våra tingsrätter. Om de centraliseras på några få ställen blir det väldigt långt från varje tingsrätt till flera kommuner och svårt att hålla en effektiv och bra kontakt. Jag vet av egen erfarenhet att det är rätt bra om domaren i fråga kan slå en signal till socialtjänsten och ha lite lokal förankring. Det är ett brandtal för våra mindre tingsrätter, därför att effektiviteten och möjligheten att ge en bra påföljd påverkas av det. Men det finns andra argument på domstolsområdet.

Sedan är det frågan vem som ska ta ansvar för det här. Jag tillhör nog dem som än så länge känner sig ganska förvissade om att unga människor inte hör hemma i kriminalvården. Den är inte till framför allt för ungdomar. Det moderata förslaget på det här området, sammanvägt med tanken att vi inte i straffmätningen ska ta hänsyn till ungdomars ålder, är något som oroar mig lite. Det är, milt uttryckt, en väl repressiv syn från moderaterna som kommer fram i deras reservation på det området.

Dessutom är det moderata förslaget om experiment med polisstöd till föräldrar väldigt spännande men lite märkligt, om man tänker på vilka signaler det skickar ut om föräldrars ansvar för sina barn, om det ska bli ett polisansvar för barnen. Det kan bli en lätt utväg: Oj, nu lyder inte Pelle mig, så nu ringer jag polisen. Det blir lite konstigt.

Missbruk och drogtester fick jag en fråga om från Ingemar Vänerlöv. Det är klart att om vi drogtestar alla unga som börjar fyran i grundskolan kommer vi att upptäcka jättemycket tråkiga saker. Det kan vi driva så långt. Poängen är att mot Ingemar Vänerlövs tes måste man kanske också försöka väga integritetsaspekter och andra effekter. Att säga att det blir

effekter på samhällsklimatet är att ta i, men det blir problem. Jag är i alla fall beredd att avvakta remisserna på det här, för jag tror att det kommer fram en hel del synpunkter ur integritetsaspekt.

I fråga om medling och familjegruppskonferenser ser vi liberaler fram mot att det snabbas på. Mitt enkla budskap till Justitiedepartementet är att vi snart ska få det här på vårt bord. Det vore bra.

Fru talman! För att vinna lite tid yrkar jag härmed bifall endast till reservation nr 1.

Anf. 203 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Jag sade aldrig någon gång att alla elever ska testas, utan jag försökte hela tiden uttrycka det så att det skulle ske endast vid skäligen misstanke.

När vi sedan kommer in på integritet är jag medveten om att det är svåra frågor. Samtidigt måste det vägas mot vad man räknar med att kunna vinna. Jag menar att man därmed tidigare än i dag får chansen att upptäcka om det förekommer narkotikamissbruk hos våra minderåriga.

Jag skulle vilja ställa samma raka fråga till Johan Pehrson som jag ställde till Gunnel Wallin: Tror Johan Pehrson att narkotikamissbruk kan upptäckas tidigare än i dag om det blir tillåtet med provtagning på ungdomar under 15 år då de skäligen kan misstänkas för narkotikamissbruk? Det går att bara svara ja eller nej.

Anf. 204 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Svaret är ja. Skillnaden mellan Ingemar Vänerlöv och mig i det här fallet är att det finns ett pris. Jag vill veta det priset innan, men Ingemar Vänerlöv är beredd att betala vad som helst.

Anf. 205 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Att säga att jag betalar vad som helst är väl att ta i. Jag nämnde i mitt anförande mamman som hade mist sin 15-åriga dotter på grund av att hon hade tagit en överdos. Jag är övertygad om att alla de föräldrar som har missbrukarbarn och som upplever att det är otroligt svårt att handskas med den situationen hade varit glada om de hade fått ett mycket tidigt besked genom ett drogtest, kanske av typen ”visste du att din 12-åriga son har blivit påträffad med narkotika i kroppen”. Nu har ungdomar kanske förmåga att dölja det hela, och det upptäcks flera år senare. Då är det mycket svårare att åtgärda det.

Jag menar att man gör väldiga tempovinster i behandlingen av våra unga och minderåriga när de råkar illa ut på det här sättet.

Anf. 206 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Ingemar Vänerlöv har väldigt goda intentioner, och jag ifrågasätter inte dem. Han vill väldigt väl.

Om vi ska prata om de män och kvinnor som har förlorat sina barn genom överdoser kan man ju vid ett längre samtal med dem ganska snabbt komma fram till att deras första krav, önskemål och diskussioner om dessa personliga tragedier inte handlar om att punkten 1 är drogtest, punkten 2 är drogtest och punkten 3 är drogtest, och sedan kommer något förslag om vad de skulle vilja ha haft för hjälp och stöd innan.

Det är fråga om vad som har brustit i den sociala omsorgen dels för familjen internt, dels vad gäller stöd från skola och socialtjänst osv.

Jag är ganska säker på att dessa människor i första hand lyfter fram andra saker som skulle ha kunnat förhindra detta. Drogtest är inte någon sorts *quick fix* på detta område.

Anf. 207 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Åsiktsskillnaderna mellan partierna när det gäller åtgärder för unga lagöverträdare tycker jag egentligen inte är så hemska stora. Det är Moderaterna som avviker från de andra partierna. Annars finns det totalt sex reservationer, varav en – den första reservationen – nästan inte kan räknas därför att det i denna står om medling och familjegruppskonferenser. Majoriteten av partierna är för att medling införs. Det har vi tydligt deklarerat. Det förekommer nu förslag om hur man ska kunna arbeta in det i systemet. Det pågår medlingsprojekt på olika ställen i hela vårt land, så det behövs egentligen ingen reservation.

När det gäller familjegruppskonferens ingår egentligen medling. Det är en ingrediens i det. Socialutskottet har också sagt att man ska införa familjegruppskonferenser inom det området, och det är bra att studera hur det utfaller först. Sedan kan vi sammanföra båda sakerna.

Miljöpartiet är med på en reservation, och det gäller just drogtest, som har diskuterats livligt här. Att vi har hamnat vid vårt ställningstagande beror inte på Rikspolisstyrelsens åsikter utan på föräldrarna, som har upplevt traumatiska händelser med sina barn. De säger med stor inlevelse att det är värdefullt att kunna göra ett drogtest som en del när det är så illa. Ofta har dessa föräldrar inte en aning, som sades här, om vad som försiggår. Resultatet från ett test skulle kunna vara den tidiga signal om att göra mer som dessa föräldrar önskar sig.

Det är inte tal om någon rutinmässig provtagning – det står tydligt i reservationen – utan det måste göras med stor urskillning och när det finns starka misstankar. Visst är kroppsbesiktning ett stort ingripande när det gäller barn, och det får användas med oerhört stor urskillning.

När vi kommer till överlämnande till socialtjänst behövs det också förändringar. Vi hade en utskottsutfrågning där det tyvärr framkom att det i dag inte finns någon riktig struktur. Jag har tidigare sagt från denna talarstol att jag önskar att vi vidtar åtgärder.

Det måste finnas en viss dokumentation av vad som sker med de unga som hamnar inom socialtjänsten. Det måste också ske en utvärdering. Man ska också kunna ingripa när de unga inte vill ställa upp. Det bygger till viss del på en överenskommelse mellan socialtjänst och den unge. Ibland kommer en sådan inte till stånd, och då är det problematiskt. Då är de unga ute och vimlar i miljöer där de inte skulle vara. Där måste det ske någonting.

Det kommer säkert att till nästa år finnas lite mer material om detta. Vi hade utfrågning förra veckan, och det är sådant som växer fram och tydliggörs.

Men att kriminalvården, som Jeppe Johnsson och moderaterna föreslår i en reservation, ska ta hand om dessa unga och föra samman dem i vad som låter som stora enheter med bara ungdomar tror jag inte är en bra lösning. Det ser vi också på fängelsevistelser. Det är inte bra att sammanföra personer som har samma problem.

Därför har vi försökt att få alternativ till fängelserna, som har varit mycket bättre. Jag tänker på elfotbojan och andra åtgärder. Utvärderingar har visat att det är bättre att ha dem utanför anstalterna så mycket man kan. Det gäller absolut de unga.

Att sedan ta del av kriminalvårdens erfarenheter är inte fel, men jag tycker fortfarande helt klart att det är socialtjänsten som ska blandas in. Det tycker glädjande nog också en majoritet av partierna.

Ingemar Vänerlöv raljerar och säger att kristdemokraterna är med på så väldigt många punkter. Vad jag kan se är kristdemokraterna med på tre reservationer av totalt sex, så det är inte så väldigt många nya förslag som framförs.

Jag tycker att skildringen av knarksituationen var riktig. Det vet vi ju. Det är en allmän kunskap som vi har. Därför tillsattes Narkotikakommissionen, som har kommit med sitt betänkande.

Det kräver en rad åtgärder, och det är väldigt svårt – inte minst vad gäller attityderna. Det svåraste av allting, som har sagts här, är kanske att ta ansvar som vuxen, bry sig om och ge tid och uppmärksamhet i denna stressade tillvaro, där många föräldrar har det väldigt bekymmersamt. Där krävs det också andra åtgärder. Jag tänker närmast på sex timmars arbetsdag. Det skulle kunna vara en åtgärd för att ge vuxenvärlden tid.

Anf. 208 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Fru talman! När jag hör Kia Andreasson lite slarvigt slänga ur sig att moderaterna vill föra ihop ungdomar som har begått brott i stora flockar och låsa in dem kan jag faktiskt inte bärga mig. Jag trodde att Kia Andreasson, som normalt brukar vara ganska påläst, hade läst våra motioner. Om kammaren ursäktar ska jag läsa upp lite grann. Rubriken är "Inrätta särskilda kriminalvårdshem". Så här står det: "Vårt förslag till påföljden ungdomsstraff kommer att skilja sig från vanlig verkställighet av fängelsestraff, bl.a. genom att straffet bör verkställas på särskilt inrättade kriminalvårdshem. Vid utformningen av dessa hem bör man ta till vara erfarenheterna från § 12-hemmen. Till kriminalvårdshemmen bör personal rekryteras som har särskild erfarenhet av att arbeta med ungdomar. Kriminalvårdshemmen bör också ha en högre personaltäthet än inom kriminalvården i övrigt. Utformningen och lokaliseringen av hemmen bör ske med utgångspunkt från behandlingsbehovet och det pedagogiska innehållet."

Tar Kia Andreasson tillbaka sitt påstående, som är totalt felaktigt?

Anf. 209 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Nej, det gör jag inte. Det var bra att Jeppe Johnsson läste upp detta, för jag kan inte riktigt förstå hur moderaterna tänker. Ska alla ungdomar som begår brott vara inom slutenvården och på kriminalvårdshem? Vi har ju i dag alternativ till fängelser. Jeppe Johnsson nämnde just § 12-hem. De ungdomar som inte har begått så allvarliga brott får andra alternativ, och det är socialtjänsten som ska göra en vårdplan.

Min fråga till Jeppe Johnsson är om alla ungdomar ska dras över en kam och sättas i kriminalvårdshem som är slutna.

Anf. 210 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Fru talman! Jag förstår att det inte räcker att jag läser ur motionen. Det är bättre att Kia går hem och läser själv. Hon har någon sorts föreställning om att moderater är elaka och vill unga illa.

Det smärtar mig att det faktiskt finns folk i kammaren som kan uppträda på det sättet. Jag ska bara läsa någon mening – sedan kan Kia gå hem och läsa själv. Vi anser att det inte helt går att avvara frihetsberövande påföljder för unga.

Det är alltså inte alla unga, men det finns några som det krävs frihetsberövande påföljder för. Det behöver inte vara fler än dem som får denna påföljd i dag.

Kia Andreasson! Innan Miljöpartiet och Kia Andreasson kastar ur sig sådana här oförsämdheter gentemot vår politik och försöker svärta ned vårt engagemang när det gäller att tillrättavisa unga brottslingar skulle jag verkligen rekommendera att ni läser våra motioner. Jag försöker faktiskt ta mig igenom era motioner.

Anf. 211 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Jag har verkligen gjort det, och jag har försökt sätta mig in i vad det är ni föreslår. Men jag får ju svaret här. Jeppe Johnson säger helt klart att det inte är fler än i dag, utan det är samma personer som sitter på § 12-hem. Vad är det då för skillnad? Det är precis det som jag inte kan finna. Vad ska kriminalvården göra med de andra? Vi har § 12-hem som är slutna för just de ungdomar som begår de grövsta brotten. Vad är skillnaden jämfört med moderaternas kriminalvårdshem? Jag finner inte den. Jag får inte heller något svar om vad alla de andra ungdomarna, som inte har begått de här grova brotten, ska göra inom kriminalvården.

Anf. 212 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Jag förstår inte riktigt varför jag blev apostroferad här. Om Kia Andreasson slår upp betänkandet på s. 3 och 4 kan hon se att betänkandet är indelat i elva delar, punkter eller moment, som man brukar säga. Det finns sex reservationer, och vi är med på tre. Exakt så här sade jag i mitt anförande: Vi kristdemokrater står bakom åtta av betänkandets elva punkter. Vidare finns vi med på tre av de sex reservationerna.

Det var det hela.

Anf. 213 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Med den skildringen verkade det som att det var mer omfattande, Ingemar Vänerlov, än det i själva verket var. Kristdemokraterna står bakom tre reservationer.

Sedan gäller det det här med punkter. Så har vi aldrig diskuterat betänkanden med reservationer. När man sammanför detta så här i två meningar verkar det väldigt omfattande i mina öron.

Anf. 214 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! I demokratins namn har jag väl den uppfattningen att var och en som talar gör upp sitt eget tal och sitt anförande som han eller hon finner bäst.

Prot. 2000/01:91

4 april

Unga lagöverträdare

Anf. 215 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Det var därför som jag ville reda ut det lite grann, så att det blev tydligt att det inte var så omfattande som Ingemar Vänerlov ville ge sken av. Det är alltså tre reservationer av totalt sex som finns i detta betänkande, varav en egentligen inte skiljer sig från majoritetens ståndpunkt.

Anf. 216 NALIN PEKGUL (s):

Fru talman! För de mest välartade ungdomar är det naturligt att testa de gränser som vuxenvärlden har satt upp. Därför är vi alla medvetna om att det inte är lätt att vara tonårsförälder. Men ungdomar sätter sig inte upp bara mot föräldrarnas auktoritet. De håller också på att finna sin plats i vuxenvärlden. Därför är det viktigt att de möts av ett entydigt budskap när det gäller de enklaste normerna för hur vi ska leva tillsammans i ett samhälle.

I vårt dagliga liv möter vi ungdomar som går över sina gränser. Då är det vår skyldighet att säga ifrån. Man kan säga ifrån på olika sätt. En gång när jag åkte tunnelbana terroriserade två pojkar i elvaårsåldern hela vagnen, men det behövdes inte mer än att jag bestämt sade till dem att sätta sig och vara tysta för att de skulle göra det och t.o.m. be om lov när de skulle gå av vid nästa station.

Jag tror inte att de här pojkarnas föräldrar hade gett dem tillåtelse att störa tunnelbaneresenärer. Jag tror att de kände sig stora och övermodiga när de inte var under föräldrarnas uppsikt. Då behövde de höra att inte heller andra människor fann sig i att bli störda.

Fru talman! Även när ungdomar begår brott är vår inställning att samhällets uppgift är att visa dem till rätta, och målet med ingripandet är att ungdomarna ska komma tillbaka till samhället som goda medborgare. Vår livsstil förändras. Ungdomar påverkas av andra saker än när jag var liten. Detta leder till att brottens karaktär också förändras. Men grundinställningen måste fortfarande vara den att den unge lagöverträdaren måste få en ny chans i sitt liv. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 217 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Fru talman! Jag vill gärna instämma i vad Nalin Peggul säger om att det gäller för samhället och för oss vuxna att säga ifrån. När det har gått så illa att föräldrar och skola har gjort vad de kan göra måste också samhällets uppgift vara att säga ifrån och rätta till.

Kia Andreasson nämnde i sitt anförande att det i alla fall som hon uppfattade det – jag får väl ta henne på orden den här gången – framkom att det inte var någon riktig struktur i den påföljd som vi diskuterade, nämligen överlämnande till vård inom socialtjänsten. Jag tror inte att Nalin Peggul har undgått vår kritik när det gäller hur den här påföljden i mångt och mycket fungerar och har fungerat. Det finns undantag då den

fungerar bra, och där den kan vara nyttig. Men min kritik är oftast att den kommer in alldeles för sent.

Jag skulle vilja ge ett litet exempel på att Nalins parti och samhället här i Sverige har haft en övertro på samhällets möjlighet att tala brottslingar till rätta. Jag tror många gånger att man börjar alldeles för sent. Man måste börja mycket tidigare. Ett tragiskt exempel är det här:

Strax före jul misshandlades en spärrvakt med utländskt utseende grovt av två skinnskallar. Meritlistan för en av förövarna förskräcker. I december 1998 skallade han och slog sönder ansiktet på en annan tonåring. Påföljden blev vård inom socialtjänsten. I december 1999 dömdes han för misshandel, sparkar och slag, häleri och skadegörelse. Han hotade att döda en av poliserna som grep honom. Påföljden blev vård inom socialtjänsten. I juni 2000 skallade, sparkade och slog han en person i ansiktet. Han slog en 19-åring av utländsk härkomst, också i ansiktet. Påföljden blev vård inom socialtjänsten.

Jag förstår att Nalin inte kan uttala sig om enskilda fall. Men är det tydligt av samhället att säga ifrån på det här sättet?

Anf. 218 NALIN PEKGUL (s) replik:

Fru talman! Jag är övertygad om att det alltid finns brister i olika påföljdssystem. Därför avser regeringen att se över påföljdssystemet när det gäller slutna ungdomsvård och när det gäller vård inom socialtjänsten. Men det är precis som jag sade i början. Brottnens karaktär förändras, och det kanske krävs nya metoder för att möta det här. Just nu har jag inga färdiga förslag, men regeringen avser att återkomma med analysen av socialtjänsten och hur det påverkar påföljdssystemet.

Anf. 219 JEPPE JOHNSSON (m) replik:

Fru talman! Vi har kommit ganska långt i den här kammaren när en representant för Socialdemokraterna erkänner att det faktiskt finns brister i hur vi tar hand om ungdomar. Det här med att se över är ju faktiskt ett ganska långt steg i den här kammaren.

Jag talade i mitt anförande, för att gå över till en annan sak, om föräldrastöd från polisen. Precis som Johan säger är det naturligtvis viktigt att föräldrarna tar sitt ansvar. Men den som vill ta ansvar behöver ibland stöd för att kunna ta det här ansvaret. Då skriver utskottsmajoriteten så här – jag repeterar vad jag sade i mitt anförande:

Utskottet har tidigare tagit avstånd från tanken i motionerna och hänvisar till att en sådan ordning riskerar att innebära en alltför stor belastning på polisens resurser.

Jag utgår från att Nalin Pekgul står bakom utskottsmajoritetens text. Menar då Nalin Pekgul att föräldrarnas behov av de här tjänsterna från polisen är så pass stort att det skulle stjälpa hela polisen och att man inte skulle orka med det? Om det nu är så undrar jag om det inte oroar Nalin Pekgul.

Anf. 220 NALIN PEKGUL (s) replik:

Fru talman! Nu ska jag försöka hålla ordning på det Jeppe Johnsson sade. Först gällde det att jag i det förra repliksiftet sade att det alltid finns brister. Jag är nog inte den första socialdemokraten som säger det; i

så fall undrar jag vilka socialdemokrater Jeppe Johnsson har träffat. I alla system finns det brister, men man försöker gå vidare.

När det gäller föräldrastöd från polisen kan jag inte komma ifrån att i alla andra sammanhang vill moderaterna att samhället inte på något sätt ska lägga sig i familjens angelägenheter. Dem ska familjen sköta själv. Jag kan inte riktigt förstå varför man just i det här läget ska tvinga polisen att gå in och ingripa i det som ni alltid tycker att föräldrarna är bäst på. Jag ställer alltså frågan tillbaka.

Anf. 221 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Jag ska ställa en rak och kort fråga till Nalin Pekgul som hon kan svara antingen ja eller nej på. Det går förstås även att svara mer utförligt, för den delen.

Tror Nalin Pekgul att narkotikamissbruk kan upptäckas tidigare än i dag om det blir tillåtet med provtagning på ungdomar under 15 år när det finns skälig misstanke om missbruk?

Anf. 222 NALIN PEKGUL (s) replik:

Fru talman! Eftersom det här är en riksdagsdebatt tänker jag inte svara ja eller nej. Jag tjänar inga pengar på det.

Man ska vara restriktiv när det gäller att ta till tvångsmedel mot 12–13-åringar. Jag tycker att även Ingemar Vänerlov borde inse att det kan göra mer skada än nytta. Sedan är faktiskt frågan på remiss, och vi ska inte föregripa den remissbehandlingen. Dessutom har Narkotikakommissionen varit emot detta. Jag tycker att det är tillräckligt många skäl för att vänta och se.

Anf. 223 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Nalin Pekgul säger att detta kan göra mer skada än nytta. Som jag sade i mitt anförande är det ett stort avsteg från nuvarande lagstiftning att tillåta tvångsmedel på ungdomar under 15 år. Det är vi alla medvetna om. Men jag försökte också så tydligt och utförligt jag kunde redogöra för vad vinsterna, om vi får använda det ordet, skulle kunna bli med detta. Om det blir tillåtet med sådan här provtagning på ungdomar under 15 år när de är skäligen misstänkta är jag övertygad om att det kan leda till att ett missbruk upptäcks betydligt tidigare än i dag, vilket i förlängningen kan leda till att den unge kan räddas till ett normalt liv och i vissa fall kanske t.o.m. räddas undan en för tidig död. Det ligger i den ena vågskålen, Nalin Pekgul.

I den andra ligger att det kan bli – jag är medveten om det – vissa integritetsöverskridanden osv. Vi är alla ofullkomliga människor, och det begås fel på alla nivåer i samhället. Det kommer det att göra här också. Men jag vill påstå att den vågskål väger tyngst där man kan räkna med att kunna rädda ungdomars liv. Jag tror inte att någon ung person går under på grund av någon handling som möjligen, för en kort tid, kan ha upplevts som något integritetskränkande.

Anf. 224 NALIN PEKGUL (s) replik:

Fru talman! Det är klart att vi har olika syn på detta. Vi är skeptiska till att flytta ned tvångsmedel i yngre åldrar. Som jag sade tidigare kan det göra mer skada än nytta.

Vad jag inte riktigt kan förstå är att ni hela tiden är ute efter vad polisen ska göra. Polisen ska hjälpa föräldrarna att ta hem ungarna, polisen ska kontrollera om de har tagit narkotika eller inte osv. Samtidigt representerar Ingemar Vänerlov det parti som skär ned på all ungdomsverksamhet runtom i Sveriges kommuner. I Stockholm, och i Tensta där jag bor, ingår ni i en majoritet som tar bort fritidsgårdar, parklekar och alla vuxna människor som ska finnas runtomkring barnen. Allt detta skär ni ned på, och sedan talar ni igen om mer pengar till polisen och mer kontroll, förstör ännu mer och skadar barnen ännu mer.

Anf. 225 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag hade faktiskt i den här debatten tänkt stryka ned anförandet till ett minimum. Men efter att ha suttit och lyssnat på debatten tycker jag att många frågor är uppe i luften. Även om vi har debatterat dem många gånger förut är det kanske viktigt att ta upp dem i alla fall.

Men först, fru talman, vill jag uttrycka min stora glädje över det tillkännagivande som utskottet ger till regeringen, nämligen att man ska låta utreda frågan om en särskild reglering för hur häktade personer under 18 år ska behandlas. Vi har överallt i rättsväsendet regleringar av hur man behandlar de unga – när det gäller möjlighet att använda tvångsmedel, när det gäller att förhöra, när det gäller att an hålla. Vi har särskilda skäl för att man ska få häkta dem och särskilda regler för hur man kan döma dem till fängelse. Vi har ett särskilt påföljdssystem för unga lagöverträdare. Men ett område där det inte funnits någonting är hur unga människor som är häktade ska behandlas och vilka regleringar som ska gälla för dem.

Vi har i flera år motionerat om att man skulle behöva se över detta. Unga människor under 18 år har speciella behov, och just häktningstiden vet vi även av många vuxna kriminella upplevs som en väldigt jobbig period. Vi är alltså oerhört glada över att det nu är en majoritet som står bakom detta. Ett enigt utskott säger att vi ska utreda och se över detta och försöka skapa en särskild reglering för att se till att de unga som ändå hamnar i häkte ska bli behandlade som de barn de faktiskt är.

Men sedan, fru talman, vill jag kommentera en del av de saker som varit uppe i debatten utifrån de reservationer som finns.

Den största fråga som debatterats har handlat om överlämnande till socialtjänst. Denna fråga har varit uppe gång på gång i utskottet. Sedan jag kom in i riksdagen 1994 har detta väckts hela tiden. Vi i Vänsterpartiet är helt överens om att det finns brister i socialtjänsten. Det finns brister i vad som händer när domstolen har beslutat om överlämnande till socialtjänst. Men det finns också många fall där det fungerar bra, och dem hör vi aldrig talas om. Det är ju det som är det fina: Om det har blivit ett överlämnande till socialtjänsten från domstolen, man genomför en bra behandling och den unge rättar till sig och aldrig återkommer i statistiken igen, då får vi ju aldrig höra talas om det. Det måste man tänka på.

De fall vi hör talas om är ju när det inte har lyckats. Det är lätt att få en bild av att det här är en fullständigt meningslös påföljd, men så är det inte. Det har funnits brister i underlag, statistik, forskning och uppföljning, så det är svårt att ha ett underlag. Det här kommer att följas upp framöver.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är oerhört viktigt att man har kvar detta, att det är socialtjänsten som ska ha huvudansvaret när det gäller våra barn och unga – oavsett om de har begått brott, om det beror på sociala problem hemma osv. Ofta är det ju så att de inte enbart är brottslingar. Det finns oftast en mycket komplex social situation runtomkring. Och det är ju det som är socialtjänstens uppgift och kanske inte kriminalvårdens, som har en helt annan roll att spela i rättsväsendet.

Det är ganska intressant att moderaterna hela tiden hävdar att detta med överlämnande till socialtjänst är misslyckat. Vi fick ett speciellt fall refererat. Den här personen återkom igen och igen, vilket skulle vara ett bevis för att överlämnande till socialtjänst var fullständigt omöjligt. I stället för att diskutera vad socialtjänsten ska göra och hur man kan förbättra den, vilket jag tycker är den rimliga debatten, vill man att kriminalvården ska ta hand om detta. Om man ska använda moderaternas resonemang borde det i rimlighetens namn vara oerhört viktigt för dem att avskaffa fängelsestraff. Är det någonting vi har statistik på är det att väldigt många blir återfallsförbrytare. Vi vet också att ju längre straff man har, desto större är risken att man återkommer till fängelset.

Men i det fallet förordar moderaterna i stället hela tiden längre och längre straff och att det ska vara fasthet och konsekvens. Om inte påföljden fungerat borde moderaterna fundera över om fängelse fungerar. Det handlar egentligen inte om det, utan om vilken syn man har på brott och straff. Även om man inte säger det tydligt anser ju moderaterna att de som begår brott ska straffas även om de är unga. Det är inte vård och behandling det handlar om. Vore det så skulle man ha en helt annan syn på det här.

Sedan, fru talman, skulle jag vilja lyfta fram frågan om drogtestar på dem som är under 15 år. Ingemar Vänerlöv har framhållit den här frågan väldigt mycket i den här debatten. Jag måste ändå ta upp att det finns saker som inte har framkommit och som Ingemar Vänerlöv uppenbarligen heller inte har tittat närmare på.

Om det nu skulle vara så viktigt och så effektivt att drogtesta ungdomar under 15 år och om det är ett medel som kan användas för att ge möjlighet till rehabilitering, vi räddar någons liv, skulle jag vilja veta: Har Ingemar Vänerlöv tittat närmare på statistiken för dem som är över 15 år? Om vi tittar på 15-ringar som drogtestats, som blivit påträffade med droger när polisen tagit dem, kan vi fråga hur många av dem som fått vård och behandling. För hur många av dem är det här ett effektivt medel?

Jag tror att det är detta vi behöver diskutera när det gäller drogproblematiken. Trots att vi upptäcker många unga människor med drogproblem finns det i dag inte vård och behandling. De här insatserna finns inte. Det har skurits ned överallt. Det är det stora problemet, inte att vi behöver testa dem ännu tidigare. Vi måste ju se vad vi uppnår med de tester vi redan gör. Där tycker jag att det är stora problem. Det går åt stora resurser för att testa, samtidigt som vi minskar resurserna till vård

och behandling. Där är det oerhört viktigt att titta på vad det är vi ska satsa på. Vilka åtgärder är viktiga för att långsiktigt uppnå ett minskat narkotikamissbruk?

Det är inte som jag hörde från talarstolen, Ingemar Vänerlöv. Om en polisman i dag påträffar en tolvåring som han skäligen misstänker – för det var ju bara då man skulle få testa – är drogpåverkad, så att man egentligen skulle vilja testa, har han också skyldighet att plocka upp den unge från den miljön och köra hem honom eller henne till föräldrarna. Med föräldrarnas medgivande får vi faktiskt ta ett drogtest på dem som är under 15 år. De föräldrar som svarar nej när polisen kommer hem med en drogpåtänd tolvåring och säger ”vi har skälig misstanke att det här barnet är drogpåverkat, och vi tycker att ni borde ge ert medgivande så att vi kan ta ett drogtest”, hade inte reagerat även om polisen hade kommit hem med en papperslapp och sagt att man har testat och att ert barn är påverkat. Jag vet inte riktigt vad det är för värld man lever i när man tror att ett test som polisen tar och en papperslapp skulle förändra drogsituationen och rädda några. Det handlar om helt andra insatser.

Jag tror att den stora faran är när man tror att rättsväsendet och tvångsmedel ska hjälpa till att lösa sociala problem och när man inte ser att man samtidigt skär ned på område efter område. Vi vet att det har effekt på våra unga när de växer upp. Men vi skär ned på den sidan, och vi svarar våra ungdomar med att vi tillåter drogtestar på barn, vi låter polisen jaga dem i mycket större utsträckning, vi låter polisen hämta hem dem osv. Samtidigt tar vi bort deras fritidsgårdar, vi tar bort deras drog-fria alternativ.

Då kommer vi att få ungdomar som snarare vänder sig mot samhället. Och det är ingen bra grund för att bekämpa ett påbörjat drogmissbruk. De tar avstånd från polis, från socialtjänst, från vuxenvärlden därför att de upplever en repressiv hållning. Tar vi bort allting som har betydelse för dem kommer vi bara att misslyckas. Därför, Ingemar Vänerlöv, tror jag inte att det här är rätt väg att gå.

Genom att göra det här och inte möta de andra behov som verkligen finns, genom att inte undersöka hur drogtestar på dem som är mellan 15 och 18 år används och utvecklas förlorar de bara tilltron ännu mer. Vad ger det för signaler när den 15-åring som redan har testats positiv tre gånger fortfarande inte får någon vård och behandling? Det är där vi ska vara vaksamma.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till förslagen i utskottets betänkande.

Anf. 226 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Redan 1995, Alice Åström, förordade faktiskt Rikspolisstyrelsen att det skulle vara möjligt med provtagning på ungdomar under 15 år när det gällde just narkotikamissbruk.

Alice Åström nämnde att behandling saknas. Om man skulle råka få testa en mängd ungdomar som är under 15 år, skulle det inte leda så långt därför att behandlingsalternativ saknas. Det kan man ju vända på. Antag att det skulle visa sig att många ungdomar hade positiva drogtest! Då är jag övertygad om att myndigheterna måste ta tag i det hela och se till att det blir fler behandlingsmöjligheter.

Alice Åström sade också att om föräldrar ej fungerar är det meningslöst. Det var jag inne på i mitt anförande. När inte föräldrar räcker till är det ju samhället som får gripa in. Då blir det socialtjänsten som måste ta över ansvaret.

Jag var också inne på att ett positivt drogtest i sig är av mycket begränsat värde. Det nämnde jag faktiskt i anförandet. Det kan bli värdefullt först om det, som jag sade, kan vara startskottet för en samverkan mellan föräldrar och socialtjänst för att föra den unge upp till ett normalt liv igen.

Jag skulle dock vilja avsluta den här repliken med att kort fråga Alice Åström om hon tror att narkotikamissbruk kan upptäckas tidigare än i dag om det blir tillåtet med provtagning på ungdomar under 15 år då man kan räkna med att de har använt droger.

Anf. 227 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag ska börja med den sista frågan. Nej, jag tror inte att det kan upptäckas så mycket tidigare. Jag anser att det är fullständigt absurt att säga att i det ögonblick en polisman ser 12–13-åringar som uppträder så att man anser att de är påtagligt drogpåverkade måste man ha ett papper på det. Jag tycker att det är självklart att socialtjänst, polis, vuxenvärlden runt omkring agerar utifrån att det här barnet har problem. Tvånget att göra testet tror jag inte leder till att man upptäcker någonting. Som Ingemar Vänerlöv säger ska polisen redan ha en skäligen misstanke. När en polis har en skäligen misstanke anser jag att man har upptäckt ett drogproblem. Jag tror inte att man ska använda tvångsmedelslagstiftningen till det.

Ingemar Vänerlöv sade att om vi nu får massor av positiva drogtestar bland unga kanske vi kan börja bygga ut missbrukarvården. Men jag tyckte faktiskt att Ingemar Vänerlöv på ett utmärkt sätt i kammaren föredrog statistiken på hur drogmissbruket har ökat, att olika undersökningar mycket klart visar det. Jag menar att den statistiken och det underlaget har vi redan.

Men behandlingsinsatserna har inte ökat när det gäller de här grupperna under de här åren. De har minskat, och jag tror att det finns ett samband mellan minskade behandlingsinsatser, minskade insatser för unga över huvud taget och det ökade drogmissbruket. Där tror jag att man har ett samband. Det är det som är viktigt att lyfta fram, inte att vi ska ge polisen tvångsmedel för att drogtesta dem som är under 15 år.

Anf. 228 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Alice Åström menade att det är alldeles för klen beställt med behandlingsinsatserna i dag. Jag menade att om det visar sig att en utökad provtagning ger vid handen att fler ungdomar faktiskt ägnar sig åt det här missbruket, blir det naturligt att ytterligare bygga ut de insatser som i dag finns. Jag menade inte att det inte finns någonting i dag.

Anf. 229 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är inte jag som påstår att behandlingsinsatserna inte finns. Jag hoppas verkligen att Ingemar Vänerlöv, som har ett engagemang i de här frågorna, är mycket väl medveten om hur situationen ser ut och hur nedskärningarna har gjorts under de senaste åren. Det är det som

är så farligt. Först ville vi ha tester för dem som var mellan 15 och 18, och vi införde det. Nu genomför vi en massa tester på de här unga människorna mellan 15 och 18 år. Samtidigt skär vi ned möjligheterna för dem att få behandling och vård.

Vi ser att missbruket fortsätter att öka. Jag tror att det fortsätter att öka beroende på att det är för dåligt med insatser mot det. Då säger vi att vi ska testa nästa grupp också. Om det visar sig att det finns problem där också ska vi titta på behandlingsinsatser. Jag säger att vi har ett ansvar för dem som redan har ett upptäckt missbruk och finns hos socialtjänsten. Vi har ett ansvar för dem som är mellan 15 och 18 år och där tester har visat att de har ett missbruk. På Mariapol möter man en massa ungdomar. Vi tar inte ens ansvar för att de får vård och behandling. Det tycker jag är oerhört allvarligt. Det är där man måste göra insatserna.

Jag är inte beredd att ställa upp på en politik där man säger att för att vi ska visa styrka i kampen mot missbruket hos de unga och rädda deras liv ska vi stifta en liten lag som ger polisen möjlighet att använda tvångsmedel. Det tycker jag är att fly undan problemet. Vi måste möta de behov som finns. Det är först då vi kan komma någonstans med drogbekämpningen. Det gör vi inte genom att ge polisen möjligheter att testa. Det har ingen större betydelse. Det handlar om de insatser vi kan göra för de barn som tydligt signalerar att de har problem.

Anf. 230 YVONNE OSCARSSON (v):

Fru talman! Jag ska börja med en sak som Ingemar Vänerlöv talade om. Det gäller detta att det har pratats på radio om, och det har även stått på våra löpsedlar, att polisens resurser minskar när det gäller narkotika. Margareta Sandgren och jag har varit på Rikspolisstyrelsens styrelse i dag, och där tog vi upp den här frågan. Vi var lika oroade som Ingemar Vänerlöv är. Vi fick väldigt tydlig information om att resurserna inte är neddragna när det gäller detta. Däremot har man förändrat organisationen när det gäller närpolisreformen. Man jobbar på ett annorlunda sätt än vad man har gjort tidigare. Rikspolischefen var mycket tydlig och sade att resurserna till polisen när det gäller narkotikan inte har minskat. Jag ville gärna berätta att det var det svar vi fick i dag.

Vänsterpartiets grundinställning är att alla föräldrar gör så gott de kan och förmår och att ingen vill sina barn illa. Däremot gör vi ändå våra barn illa ibland. Orsakerna är olika, och många har redan nämnt detta. Det kan handla om missbruk, psykisk sjukdom, fysisk sjukdom, krissituationer som skilsmässa med efterföljande vårdnads- och umgängestvisiter, arbetslöshet m.m. Det kan också bero på att vi som föräldrar inte har fått lära oss av våra egna föräldrar hur ett föräldraskap ska se ut.

Det är ju inte så att t.ex. barn till alkoholister insett allt det negativa med att dricka för mycket alkohol. Tvärtom brukar det ju vara så att barn till alkoholister dricker mer än barn till andra föräldrar. Jag brukar ibland tänka att det skulle vara enkelt om vi bara ärvde de bra och positiva sidorna från våra föräldrar. Men tyvärr har vi ingen sådan selektiv förmåga, utan vi ärver hela rubbet.

Många barn växer upp med för lite kontakt med en av eller båda sina föräldrar. I brottsförebyggande syfte är det mycket allvarligt. Vi vet att kriminella män ofta saknar kontakt med sina pappor, och här finns det mycket att göra.

Nu i helgen var jag på ett seminarium och träffade olika mansjourer från hela landet. Där berättade man om ett syndrom som ofta inträffar vid skilsmässor där till synes kloka och förståndiga människor inte ser till barnens bästa utan huvuddelen av tid och energi ägnas åt att strida med den andra parten, och man glömmer bort barnets primära behov. Det här måste man i mycket högre grad lära sig så att man kan hantera detta i förskolan, skolan och socialtjänsten. Man måste vara medveten om att det blir så här i vissa familjer.

Vi hoppar längre och längre, vi springer fortare och fortare, vi åker ut i rymden och till månen. Snart kan vi väl åka charterresa till månen, i alla fall de som har råd. Men vi har inte lärt oss hur vi ska ta hand om våra barn. Vi i Vänsterpartiet anser att våra barn är allas barn. Alla barn i det här samhället som får illa är vårt gemensamma ansvar.

Jag tycker att det har varit en bra debatt i dag. Ofta debatterar vi ett litet begränsat område som är väldigt viktigt, och vi glömmer att se helheten. Vi försöker förstå sammanhang och pratar om tidiga insatser som är till bäst nytta. Vänsterpartiet anser att våra barn är allas vårt ansvar. Om mina barns pappa och jag inte orkar med vår föräldraroll skulle jag vilja att det gemensamma grep in så tidigt som möjligt för att med så små medel som möjligt hjälpa och stödja oss i vår föräldraroll till våra barns fördel. Då skulle vi slippa att stå här och prata om stora allvarliga insatser som de vi debatterar i dag.

Insatser måste riktas mot grundproblemet, men också mot symtomen. Jag nämnde t.ex. förut att alkoholisterna måste få hjälp samtidigt som barnen till alkoholisterna måste få hjälp. Det görs mycket gott arbete i dag på många olika håll i samhället, men förskola, skola, fritidshem, sjukvård, arbetsplatser, kyrkor, kommunikationer av olika slag, alkohol- och narkotikapolitik, ideella föreningar och organisationer måste vävas in i ett sammanhang för att vi på bästa sätt ska hitta lösningar som är effektivt brottsförebyggande. Vi tror att mer resurser är nödvändiga, men vi tror också att det krävs förändringar i attityder, värderingar och samarbetsformer. Alla som jobbar med barn och ungdomar måste komma överens om gemensamma förhållningssätt. Det är viktigt att man tillsammans kommer fram till bra handlingsplaner för att lösa detta på bästa sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 5 april.)

15 § (forts. från prot. 87) Arbetstid och ledighet från anställning m.m.
(forts. AU9)

*Arbetstid och ledighet
från anställning m.m.*

Anf. 231 BARBRO FELTZING (mp):

Fru talman! Vad ska man göra för att minska stressen i arbetslivet? Stressen kostar i dag 70 miljarder om året i sjukskrivningar. På nyheterna alldeles nyss kunde vi höra att sjukfrånvaron i landstingen ökar hela tiden. Det är vanligt att sjukskriva sig en dag per vecka på vissa sjukhus.

En daglig arbetstidsförkortning är det som behövs nu för att råda bot på den rådande situationen. Människor som arbetar i vården kommer till

mig och säger: Nu orkar vi inte mer. Gör något! Vi vill ha en kortare arbetsdag.

På grund av tidigare neddragningar får de som arbetar öka sina arbetstakt. Fler och fler uppger i undersökningar att de inte kan kontrollera arbetstakten på sin arbetsplats, enligt Arbetskyddsstyrelsen. Sedan 1980 har medelarbets tiden ökat med 8 %. Det visar att svensken arbetar alltmer. Bara en av tio LO-arbetare orkar arbeta till 65 års ålder.

Dagen samhällsutveckling är inte socialt hållbar. Vi behöver mer tid för socialt liv och tillfälle att engagera oss i samhället utanför familjen också.

Fru talman! Arbetstidsförkortningar har genomförts i en mängd kommuner i Sverige. Det finns 20 års erfarenhet av arbetstidsförkortningar i länder som Finland, Danmark, Norge, Frankrike, Holland och Tyskland.

Vid ett försök med sextimmarsdag som genomförts inom vården i Helsingborg fick 120 vårdbiträden och undersköterskor heltidsveckan sänkt från 37 till 30 timmar. "Heltidarna" gick ned i arbetstid och "deltidarna" gick upp i lön. Reformen gick ihop ekonomiskt redan efter det första året. Med sextimmarsdagen ökade produktiviteten så mycket att den betalade arbetstidsförkortningen med råge. Produktiviteten ökade med 11 % och på så vis bekostade de anställda själva sin arbetstidsförkortning med ökad produktivitet.

Detta är grundat på en utredning av forskaren Leif R. Jönsson. Utredningen visar också en noga mätt arbetsmiljövinst med sextimmarsdagen. Den bestod i att förekomsten av smärta i nacke och skuldror minskade från 57 % till 39 %.

Fru talman! Vi kan från denna utredning bl.a. se att en arbetstidsförkortning leder till sänkta sjukskrivningsnivåer, vilket är något att tänka på när man hör dagens siffror från våra landsting.

Miljöpartiet förordar en generell lagstiftad arbetstidsförkortning då den är rättvis. Den kommer att sänka heltidsnormen för hela arbetsmarknaden och inte endast för vissa privilegierade grupper.

Det finns också en jämställdhetsvinst att göra. Var femte anställd är deltid arbetande. Av Sveriges kvinnor arbetar 40 % deltid. Om männen arbetade lite mindre skulle kvinnorna kunna öka sin arbetstid.

En arbetstidsförkortning skulle också utjämna en del av de ekonomiska ojämlikheterna mellan könen. Som det nu är har kvinnorna i stor utsträckning bekostat sin arbetstidsförkortning själva.

Fru talman! I arbetsmarknadsutskottets betänkande finns ett tillkännagivande utifrån en motion från Miljöpartiet om en skärpning av föräldraledighetslagen. Detta är välkommet. Jag är glad över att utskottet ställer sig bakom skärpningen av lagen som innebär att gravida och föräldralediga skyddas från uppsägning vid arbetsbrist. Utskottet tillkännager till regeringen att skyddet ska stärkas för de arbetstagare som väljer att utnyttja sin lagliga rätt till ledighet i samband med föräldraskap.

Föräldraledighetslagen är svag i vissa delar och ger inte det skydd som fordras för föräldralediga. Om arbetsgivaren kan formulera andra skäl till en uppsägning än föräldraledigheten ger lagen inget skydd.

Därför måste skyddet utformas så att det inte till någon del utgör ett godtagbart skäl för negativa åtgärder. EG-direktivets bevisbörderegeln bör gälla även i föräldraledighetslagen liksom i diskrimineringslagarna.

Moderaternas reservation i detta ärende tycks mig något besynnerlig. Moderaterna skriver i sin reservation att arbetsgivaren ska komma överens med arbetstagaren om hur omfattande en föräldraledighet bör vara och när den ska tas ut. Självklart är det bra om man kan komma överens. Men jag trodde inte man själv bestämmer exakt när en baby kommer till världen. Och det är väl en innerlig tur att vi har lagar som talar om hur mycket vi kan ta ut i föräldraledighet. Detta om något är en stor jämställdhetsfråga.

Fru talman! I betänkandet berörs också Miljöpartiets motion om ett friår mitt i livet. Statskontorets utredning om friåret kom precis innan detta betänkande lades fram, och utskottet ville därför inte behandla motionen i nuläget, liksom de flesta av de motioner som tagits upp, som kommer att ingå i den nyligen tillsatta Arbetsutredningen.

Jag vill ta upp lite om friåret som ligger Miljöpartiet varmt om hjärtat. Statskontoret fick i uppdrag att granska det försök med friår som utförts i Trelleborg och i Danmark under flera år.

Statskontorets utredning pekar på flera positiva effekter. Det danska försöket pågick under flera år under större delen av 90-talet, och ca 20 000 personer har deltagit. Trelleborgsförsöket pågick under två år och omfattade 350 personer.

Miljöpartiet föreslår att en anställd kan ta ledigt upp till ett år och få 85 % av sin a-kassa medan en arbetslös går in på den lediga platsen med lön. Man ska inte vara bunden till att utföra något speciellt. Det kan vara fråga om återhämtning vid stress, om tid till att umgås med familjen eller om att utbilda sig.

Utredningen visar alltså på flera positiva sidor och även negativa. Men de positiva sidorna överväger i utredningen. De ekonomiska fördelarna för den som tar tjänstledigt – som kallas för medarbetare – är minskade omkostnader. Nackdelarna är att det kan bli inkomstbortfall när man är ledig. Icke-ekonomiska fördelar är ökad livskvalitet, minskad eller flexibel arbetstid, personlig utveckling, mer fritid, familjeomsorg, återhämtning och insatser för arbetslösa. Negativa konsekvenser är att det i bristyrken är risk för karriärhinder och minskad kontakt med arbetet.

För den som kommer in som arbetslös och får jobb är de ekonomiska fördelarna att man får avtalsenlig lön. Man kvalificerar sig för a-kassa. Det har visat sig i Danmark och i Trelleborgsförsöket. Det negativa kan vara att det är ett deltidsvikariat. Icke-ekonomiska fördelar är ökade kvalifikationer för de som kommer in. De får en arbetslivserfarenhet, en kontaktyta mot arbetslivet och en ökad personlig motivation. Det negativa är att det kan leda till minskat arbetssökande.

För vikarien innebär friåret en ökad självkänsla och ökad motivation. Samtidigt får man en chans att få in en fot på arbetsmarknaden. Det är det som överväger.

De största skillnaderna mellan det danska friåret och Trelleborgsförsöket var att det danska friåret innebar att man till slut bara fick 60 % av a-kassan. Det började med 100 %, men man sänkte det så småningom. Där fick man ganska lite när man var ledig. Men det kan man ta igen med andra saker. Man tyckte ändå att detta var bra.

I Trelleborg tog man till otraditionella medel. Man fick 100 % när man var ledig.

För företagen innebär det här en mer flexibel och anpassad personal-försörjning och möjlighet till rotation. Företagen får också genom friåret ökade möjligheter att överbrygga produktionsnedgångar. Genom att behålla arbetsförhållandena undviker man framtida omkostnader för rekrytering.

Friåret kan också främja kvinnligt företagande i och med att kvinnor ofta är mer försiktiga när det gäller att ta lån än män. Ofta begär kvinnor kanske 50 000 kr i lån, medan en man gladeligen begär 1 miljon för att starta ett företag.

Med det här, fru talman, vill jag yrka bifall till reservation 4 i betänkandet.

Anf. 232 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till Barbro Feltzing. Hur ska man i dagens situation, när det redan är brist på arbetskraft, klara av rekryteringen?

En del tror jag säkert att man kan klara av genom att deltidslösa får gå upp i tid och får mertid i det förslag som Barbro Feltzing redovisar.

Men många har redan gått över från vårdförhållanden till annan verksamhet. Sedan är det också svårt att rekrytera ungdomar till utbildningarna. Jag bara undrar lite grann hur Barbro Feltzing har tänkt sig det.

Anf. 233 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Fru talman! Det gäller som sagt var att kompetensutbilda arbetskraften. Det håller vi på med bl.a. genom Kunskapslyftet och andra utbildningsinsatser när det gäller en arbetstidsförkortning, om det var det Margareta Andersson menade.

Jag räknar också med att det för ca 30 % av den frigjorda tiden kommer att behövas ny arbetskraft när man tittar på en arbetstidsförkortning. Det gäller bl.a. kompetens men också deltidarbete. Arbetskraftsbrist är det kanske i de tre delar av Sverige där den största befolkningen finns. Däremot finns det mycket arbetskraft på andra ställen i landet. Det finns också många människor som går i utbildning som gärna vill ha arbete men som tack vare arbetslivserfarenheten kanske läser på universitetet. Det finns en stor potentiell styrka i det.

Anf. 234 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tvivlar på att Barbro Feltzing har riktigt rätt. Just vårdpersonal har en speciell yrkeskunskap. Många behöver dessutom också en legitimation för att få utföra arbetsuppgifterna. Det är alltså inte så enkelt att ta någon från ett område och flytta över till vården.

Därför tror jag att det i vården kan vara ganska knepigt att fylla luckorna efter 30 %. Tyvärr är det också så inom vården att även inom de områden där det finns andra arbetslösa är det stor brist på vårdpersonal och skolpersonal. Jag kommer själv från ett sådant område. Att rekrytera vikarier och även att nyrekrytera personal för fasta anställningar är ganska knepigt i dag.

Anf. 235 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Fru talman! Jag sade i mitt anförande att det genomfördes ett sex-timmarsförsök inom vården i Helsingborg. Där var det 120 vårdbiträden och undersköterskor som fick heltidsveckan minskad från 37 till 30 timmar. Heltidarna gick ned i arbetstid, men deltidarna gick upp i lön, och man täckte upp.

Regeringen gick nu ut med att man ska lagstifta om att deltidarna ska få heltid. Men jag kan se att alla de deltider som finns kommer att täcka arbetstidsförkortningen och kompetensutbildningen ganska bra. Det är det svar som jag har.

Jag tror att även Margareta Andersson är för en arbetstidsförkortning.

Anf. 236 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik:

Fru talman! Vad vi nu har hört är ju en enda stor lovsång till arbetstidsförkortningens välsignelser. Ändå satt ju Barbro Feltzing med i den Segelströmska arbetsgruppen som för ett år sedan lade fram en rapport vars slutsatser var att en lagstiftad arbetstidsförkortning varken var en realistisk eller en önskvärd lösning. Då kan man ju undra vad det är som har hänt i sak under det här året som har fått Barbro Feltzing att så ändra uppfattning.

I den här rapporten så talar ni om att en arbetstidsförkortning med hänsyn till den demografiska utveckling som vi har skulle ge upphov till stora problem när det gäller välfärdssektorn. Det skulle vara svårt att upprätthålla välfärden inom skola, vård och omsorg. Men då säger man i denna rapport att man kan lösa det problemet genom att de människor som blir berövade en del av sin betalda arbetstid i stället mer eller mindre ska tvingas att gå in och göra obetalda arbetsinsatser. Tycker Barbro Feltzing att detta är att öka människors livskvalitet? Tycker Barbro Feltzing att detta är ett stort steg framåt för jämställdheten? Det är väl knappast unga IT-ingenjörer som ni ska tvinga att göra obetalda dagsverken i vården, utan det blir väl förmodligen kvinnorna som får stå för det, antar jag?

Anf. 237 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Fru talman! Såvitt jag förstår menar Christel Anderberg att det står att ingen vill ha en tvingande lagstiftning. Det är det ingen som har föreslagit heller. Men däremot kommer man till slutsatsen att en lagstiftning är nödvändig och att staten ska vara med och hjälpa till att betala den. Men hur den ska se ut är inte sagt i den rapport som vi lade fram och som heter *Kortare arbetstid – för och emot*. Då kan man ju som Christel Anderberg som är moderat naturligtvis alltid ta fram de negativa egenskaperna, medan jag kanske tar fram de positiva egenskaperna.

Jag kan säga att en lagstiftning som är generell och som vi vill ha kommer att ge möjlighet för alla grupper att få en lagstiftad arbetstidsförkortning, även dem som har låga löner. Men om man i stället bara gör en arbetstidsförkortning via avtal så kommer bara de som har höga löner att kunna få en arbetstidsförkortning. Man kommer inte att prioritera dem med låga inkomster.

Prot. 2000/01:91

4 april

*Arbetstid och ledighet
från anställning m.m.*

Anf. 238 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik:

Fru talman! Jag fick inte svar på min fråga. Det fick jag inte från Camilla Sköld Jansson heller för en vecka sedan. Men jag vill gärna ha svar på den frågan. Vill ni tvinga människor att avstå från betald arbetstid för att de i stället ska göra obetalda samhällsinsatser?

För mig som är jurist är det lite främmande att tala om lagstiftning som inte är tvingande. Lagstiftning är tvingande. Och Barbro Feltzing sade själv nyss att det inte går att lita till avtal, eftersom en arbetstidsförkortning då inte kommer att komma alla grupper till del. Men när det gäller stora grupper på arbetsmarknaden så är inte deras problem att de jobbar för mycket, utan deras största problem är att de inte klarar sin försörjning. I ett läge där redan 200 000 hushåll är beroende av socialbidrag för sin försörjning, och där en arbetstidsförkortning riskerar att fördubbla den siffran, tycker då Barbro Feltzing att hon har rätt att sätta sig som förmyndare över alla dessa människor som faktiskt inte vill ha en tvingande arbetstidsförkortning?

Anf. 239 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Fru talman! Miljöpartiet vill minska normalarbetstiden. Vi vill minska den nuvarande normalarbetstiden på 40 timmar med ett par timmar i veckan, i ett första steg kanske med en timme. Men helst vill vi minska den till en 35-timmarsvecka. Om man minskar normalarbetstiden så är det ju normen. Och denna lagstiftning är inte tvingande utan dispositiv. Och i och med det har man rätt att genom avtal bestämma hur man vill göra inom varje bransch. Men när man minskar normalarbetstiden så sänker man hela normen, och det är det som är det viktiga i detta sammanhang. Det är alltså absolut inte någon tvingande lagstiftning.

Jag säger att det är viktigt att lagstifta i dag, eftersom det är många som nu har förhandlat sig till kortare arbetstid. Om de inte får en lagstiftning här så känner de att de har betalat denna arbetstidsförkortning två gånger. Och jag vill alltså svara Christel Anderberg att vi vill ha en minskning av normalarbetstiden, och det är inte någon tvingande lagstiftning. Den är dispositiv.

Anf. 240 LAILA BJURLING (s):

Fru talman! För ganska precis 15 år sedan var Mona Sahlin i min hemkommun Eskilstuna och berättade för oss om sin utredning om arbetstidsförkortning. Då var jag föreståndare på ett stort daghem och ordförande i kommunens jämställdhetsdelegation. Jag kommer ihåg att jag satt nere i salen och tänkte att det är för märkligt att det ska vara så svårt att få fram en arbetstidsförkortning – en fråga som det socialdemokratiska kvinnoförbundet då hade drivit i 15 år.

Tio år senare var jag på samma plats och berättade om den utredning som jag var ordförande i, nämligen 1995 års arbetstidskommitté, och dess betänkande *Arbets-
tid – längd, förläggning och inflytande*, och fortfarande fanns det inget förslag om lagstadgad arbetstidsförkortning. Det satt säkert någon i salen då också som tyckte att det var för märkligt att det ska vara så svårt att få fram en arbetstidsförkortning, en fråga som det socialdemokratiska kvinnoförbundet då hade prioriterat i 25 år.

Vad vi i den utredningen kom fram till var bland mycket annat att en kortare arbetstid vore bra ur många aspekter. Det skulle vara lättare att

kombinera arbetslivet med familjelivet och övrigt samhällsliv. Det skulle kunna bidra till större jämställdhet mellan kvinnor och män. Och det skulle kunna förändra behovet av samhällets service. Utredningen kom också fram till att en arbetstidsförkortning inte betalar sig själv utan kostar pengar som någon måste betala. Därför ansåg utredningen att frågan passar bäst att hanteras i förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter.

Där fanns också en mängd andra förslag som hittills märkts genom två propositioner, en som handlade om hur EG:s arbetstidsdirektiv skulle införlivas i svensk lagstiftning och en proposition om större makt över arbetstiden för småbarnsföräldrar som väljer att vara föräldralediga på deltid. Och så sent som för någon vecka sedan debatterade riksdagen den propositionen.

Efter valet 1998 ansåg regeringen att det fanns behov av ytterligare fördjupning av underlaget i arbetstidsfrågan, och en arbetsgrupp tillsattes med Inger Segelström som ordförande. Där ingick bl.a. jag och arbetsmarknadsutskottets nuvarande ordförande Sven-Erik Österberg tillsammans med representanter från Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi tog fram den rapport som togs upp tidigare i replikskiftet, *Kortare arbetstid – för och emot*. I den behandlas en rad konsekvenser av en arbetstidsförkortning, både positiva och negativa. Det blir ofta positiva konsekvenser för individen och familjen, men kanske negativa för arbetskraftsutbudet och finansieringen av vår välfärd.

Efter remissbehandling av den rapporten har regeringen tillsatt ytterligare en utredning om arbetstid. Vi hade vårt första sammanträde i går. Direktiven till den utredningen är ganska omfattande. Den ska bygga vidare på det som kommit fram i tidigare utredningar och remissvar.

Varför behövs då dessa ständiga nya utredningar i frågan? Varför kommer vi inte fram till någon förändring? Det visar vilken svår fråga det är.

Många debattörer har sin egen sanning, väljer statistik och forskare som stämmer överens med den egna uppfattningen och väljer att bortse från allt annat. Det är också en fråga som engagerar mängder av människor, men det finns många olika uppfattningar om hur man ska lösa frågan.

Vi har hört i debatten som pågick förra veckan, om någon kommer ihåg vad som sades då, vilka skillnader som finns mellan de politiska partierna. Vi hör det utanför kammaren, från arbetsmarknadens parter.

Skillnaderna handlar inte bara om sakfrågan utan också om hur frågan ska hanteras, från moderaternas avskaffande av arbetstidslagen helt och hållet till andra partiers lagstadgade generella förkortning av veckoarbetstiden.

Nu har världen inte stått helt stilla i väntan på nya arbetstidsutredningar. Det har hänt och händer mycket i avtalen när det gäller arbetstidsfrågan. I så gott som alla avtal finns det något skrivet om arbetstiden. Även om lagen säger 40 timmar per vecka är det få som arbetar så varje vecka i verkligheten.

Det vanligaste är att avtalen säger 40 timmar per helgfri vecka. Det motsvarar i genomsnitt 38,5 timmar i veckan. Många grupper som jobbar skift eller har nattarbete har ännu kortare arbetstid i sina avtal. Inom industrin finns många avtal som ger de anställda rätt att välja mellan förkortad arbetstid, tidigare pension eller högre lön.

Det finns en mängd försök med kortare arbetstid i olika former, främst inom den offentliga sektorn men också inom det privata näringslivet. Ett intressant projekt pågår just nu bl.a. i Lindesberg. Där arbetar hemtjänstpersonalen enligt 3+3-systemet. Det innebär att de arbetar tre dagar och är lediga tre dagar osv., utan att ta hänsyn till lördagar och söndagar. Hittills är personalen mycket nöjd med försöket. Så är det i och för sig nästan alltid när man får vara med i en försöksverksamhet. Jag hoppas att den nya arbetstidsutredningen kan titta närmare på den verksamheten.

På många arbetsplatser har personalen fått mycket större makt över sin arbetstids förläggning. Det kan kallas tvättstugeschema, periodplanerad arbetstid, *time care* eller något annat. Gemensamt för dem alla är att det utifrån verksamhetens behov fastställs hur många som behöver vara i tjänst. Därefter får de anställda själva välja vilka tider de ska arbeta. Trots att det inte innebär kortare arbetstid upplever många anställda det som om de jobbar mindre när de själva får bestämma när arbetet utförs. Det gör att de kan få arbete och familjeliv att gå ihop på ett bättre sätt. De får bitarna i sitt livspussel att passa lite bättre.

Fru talman! På Arbetets museum i Norrköping visades nyligen en utställning om människors visioner för yrkeslivet. Besökarna kunde bl.a. på ett lekfullt sätt testa hur det känns att stressa när man matar någon.

Fyra käftar sitter på en ställning som snurrar runt, medan munnarna mekaniskt öppnas och stängs. Besökaren ska slänga in rätt antal olikfärgade bollar utan att de hamnar utanför. Testet visar hur en undersköterska kan känna sig när hon måste skynda sig med att ge mat och medicin till patienterna, skynda sig i stället för att i lugn och ro kunna prata, mata och vårda. Det är ett exempel på hur stressen i arbetslivet breder ut sig alltmer. Vi vet att i synnerhet kvinnor i vården och omsorgen, men även den manligt dominerade polisen, drabbas hårt av utbrändhet och ökande sjukskrivningar.

Vill man göra det lätt för sig kan man, som Miljöpartiet, kräva kortare arbetstid för att komma till rätta med stressen i arbetslivet. Men är det lösningen? I den forskning som jag har kommit i kontakt med finns ingenting som tyder på att de som i dag har kortare arbetstid, dvs. deltidsanställda, har lägre sjukfrånvaro eller känner mindre stress i arbetslivet än de heltidsanställda. Det är klart att det är lättare att stå ut med stressen på deltid än på heltid. Men är det så vi ska lösa problemet? Är det inte så att arbetstakten måste bli lägre, så att alla orkar med sitt arbete utan att bli sjuka?

Inom några få år börjar 40-talisterna gå i pension. Enligt Kommunförbundets beräkningar skulle kommunerna behöva rekrytera varenda en av de ungdomar som går ut skolan. Alla inser det orimliga i detta. Enligt rapporten *Kortare arbetstid – för och emot* är risken stor att vi får för få människor som vill och kan arbeta med vår välfärd. En generell arbetstidsförkortning skulle i stället kunna öka pressen och arbetstakten för de anställda. Rapporten visar att man måste vara mycket noga med hur en arbetstidsförkortning genomförs.

Samtidigt som vi pratar om brist på arbetskraft tar vi inte hand om de människor som vill arbeta mer. Det finns fortfarande en alltför stor grupp som står helt utanför arbetsmarknaden, och det har vi behandlat i ett annat betänkande. Men på arbetsmarknaden finns också 250 000 kvinnor

som har tröttnat – 250 000 kvinnor som tvingas arbeta mindre än de vill, 250 000 kvinnor som är ofrivilligt deltidssarbete.

Dessa kvinnor behöver mer pengar för sin försörjning. Dessa kvinnor vill inte sänka sin arbetstid, de vill öka den i stället. Det är ett stort problem och en stor skam att vissa branscher inte kan erbjuda sina anställda ett heltidsjobb. Det märkliga är att det nästan enbart handlar om kvinno-dominerade branscher. Regeringen kommer att tillsätta en utredare som ska pröva om det måste till lagstiftning för att komma till rätta med den ofrivilliga arbetslösheten och det stora slöseri med arbetsvilja som det innebär.

Slutligen vill jag ta upp frågan om småbarnsföräldrarnas situation på arbetsmarknaden. Vi hörde flera partiföreträdare ta upp den i sina anfö-randen i förra veckan. Det är ingen tvekan om att många arbetsgivare verkligen uppmuntrar sina anställda att ta ut föräldraledighet och under-lättar så mycket som möjligt för att det ska fungera bra på arbetsplatsen under ledigheten. Det finns även arbetsgivare som speciellt uppmuntrar papporna att ta vara på småbarnstiden och utnyttja sin rätt till ledighet. Senast läste jag om ett byggföretag som kompenserade sina anställda för den skillnad som finns mellan föräldrapenningen och 80 % av den fak-tiska lönen. Det företaget är inte ensamt. Det finns en hel del företag som uppmuntrar sina anställda på samma sätt.

Dessvärre finns det många exempel på motsatsen, arbetsgivare som direkt motarbetar och diskriminerar anställda som är föräldralediga. Det finns t.o.m. arbetsgivare som kräver av unga kvinnor att de ska skriva s.k. barnkontrakt innan de får en anställning. Det betyder att de måste lova att inte bli gravida inom en viss tid. Det uppmuntrar inte till ett barnvänligt samhälle och ett barnvänligt arbetsliv.

Allt det här borde rimligtvis inte vara tillåtet, eftersom vi har en jäm-ställdhetslag som förbjuder diskriminering på grund av kön och en för-äldraledighetslag som ska skydda föräldrar mot godtycklig behandling under eller på grund av föräldraledighet.

Fru talman! Vi har också en lag om anställningsskydd som har urhol-kats, mot Socialdemokraternas och Vänsterpartiets vilja. Vid uppsägning av personal har arbetsgivare på små företag rätt att undanta två personer innan turordningslistan för uppsägning fastställs. Vi socialdemokrater var emot den förändringen, eftersom vi anser att det kan ge upphov till god-tycke vid uppsägning. Detta godtycke kommer att drabba den som kanske har störst behov av skydd. Det finns en stor risk för att föräldrale-diga kommer att drabbas extra hårt. Därför vill utskottet göra ett tillkän-nagivande till regeringen om att det behövs en översyn av föräldraledigas skydd.

Fru talman! I betänkandet behandlas en mängd motioner som rör ar-betstidens längd och förläggning och arbetstagarens inflytande över sin egen vardag. Eftersom regeringen har tillsatt utredningar som berör de flesta av motionerna vill utskottet inte ta ställning till de enskilda yrkan-dena i dag utan föreslår avslag på motionerna, i avvaktan på kommande utredning, med undantag för motionerna A706 och A224, som föreslås bifallas.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Prot. 2000/01:91
4 april

*Arbetstid och ledighet
från anställning m.m.*

Anf. 241 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har en fråga om något som Laila Bjurling och jag nog egentligen har varit ganska överens om. Det gäller övertidsuttaget. I 1995 års arbetstidsutredning, där även jag satt med, diskuterades sådana här frågor. Vi diskuterade också en sänkning av övertidsuttaget till 100 timmar per år i stället för, som det nu är, 200 timmar per år. Många gånger upplever jag att det är just det obetalda och tämligen oreglerade övertidsuttaget som är ett av de stora problemen på arbetsmarknaden.

Ibland hör man folk säga: Tänk om man finge gå hem när man har jobbat sina åtta timmar. Det vore ganska skönt om man visste att man kan göra det. Men många gånger måste man stanna kvar på arbetsplatsen. T.ex. inom vården måste ju en annan arbetstagare komma innan man kan lämna arbetsplatsen. Man kan ju inte lämna ett antal patienter utan att någon finns i närheten.

Hur ser Laila Bjurling på de här sakerna i dag?

Anf. 242 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Regeringen har tillsatt en utredning där bl.a. jag ingår. Vi har inte tagit ställning till de olika delfrågorna men det finns ju förslag om begränsad övertid från den utredning som Margareta Andersson, jag och flera av er som finns här i kammaren just nu satt med i. Dessvärre hjälper det inte att lagstadga om begränsat övertidsuttag, mot obetald övertid. Som Margareta Andersson säger är det väldigt vanligt att stora delar av ens arbetstid ligger som obetald övertid. Det är väldigt svårt att lagstifta mot det. Men i direktiven till den utredning som nu har börjat arbeta finns också övertidsfrågan med.

Anf. 243 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik:

Fru talman! Jag måste ge Laila Bjurling en eloge. Trots hennes långa anförande här vet vi ännu inte var Socialdemokraterna står i frågan om vi ska lagstifta om en generell arbetstidsförkortning eller inte. Början av anförandet var ett klart ja där, men sedan kom alla betänkligheterna. Det är både trist och märkligt att Socialdemokraterna fortfarande, efter 15 års utredande, tydligen inte vet var de står i den här frågan.

Laila Bjurling satt ju med i Segelströmska arbetsgruppen. Jag har frågat Camilla Sköld Jansson och Barbro Feltzing men jag har inte fått något svar. Dock förväntar jag mig från Laila Bjurling, som ju företräder det statsbärande partiet, ett svar på följande fråga: Menar ni att vi ska möta den framtida bristen på arbetskraft inom vården, skolan och omsorgen – om man nu förkortar arbetstiden, något som berövar människor en del av deras betalda arbetstid – genom att tvinga ut människor i s.k. frivilligt obetalt arbete? Om så är fallet undrar jag vilken inverkan det får på jämställdheten och på människors livskvalitet.

Anf. 244 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! I samband med den arbetsgrupp som jobbade med frågan om för och mot kortare arbetstid lade vi ut på Konjunkturinstitutet att titta närmare på effekterna av olika former av arbetstidsförkortningar, under vissa givna förutsättningar. Så är det ju alltid när man ska göra prognoser. Av Konjunkturinstitutets prognoser framgick att vi skulle kunna rymma en hel del arbetstidsförkortning inom den tillväxt som

finns. Ändå skulle vi kunna ha en ganska bra utveckling när det gäller hushållens privata konsumtion. Men sedan har vi det problem som Christel Anderberg pekar på. Hur ska vi alltså ordna försörjningen för välfärden framöver?

Med en generell arbetstidsförkortning över hela linjen riskerar vi, enligt Konjunkturinstitutets beräkningar och prognoser, att mindre pengar kommer in i form av skatt. På det sättet minskar chanserna att försörja våra välfärdssystem. I prognoserna fanns det dock också en ganska rejäl höjning av hushållens privata konsumtion. Inga beräkningar gjordes vad gäller hushållens eventuella beredskap att minska tillväxttakten i egen konsumtion för att på det sättet åstadkomma en ökad välfärd. Således kan man inte generellt säga att utredningen visar att det skulle bli brist på folk. Inom vissa branscher är det så men vi ser också att det finns väldigt mycket outnyttjad arbetskraft, både i form av deltidsarbetslösa och i form av helt arbetslösa.

Om det blir minus eller plus får nog alltså utredningen utvisa.

Anf. 245 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik:

Fru talman! Men snälla Laila Bjurling, jag läser innantill ur er rapport och det är inte Konjunkturinstitutets ord, utan det är arbetsgruppens ord: Slutligen skulle verksamheten i den offentliga sektorn kunna kompletteras genom att personer som fått sin arbetstid förkortad lägger in ett visst mått av frivilligt arbete.

Så står det faktiskt, och Laila Bjurling har inte reserverat sig. Tänker ni er alltså att människor ska förhindras att jobba betald arbetstid så mycket som de skulle vilja för att i stället tvingas in i en form av obetald samhällstjänst?

Anf. 246 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Ingenting i rapporten sägs om obetald samhällstjänst, bortsett från en enda, att ställas mot hundratals olika konsekvenser – för eller mot. Man kan välja att göra som Christel Anderberg gör och plocka ut en enda mening ur det hela för att visa att förkortad arbetstid strider mot de anställdas behov och villkor.

I själva verket är det väldigt många anställda som önskar förkorta sin arbetstid. Socialdemokraternas linje i det hela är just att se till att den enskilda individen får ett rejält inflytande över sin egen arbetstids förläggning, men med kollektivavtal eller lag i botten; detta i motsats till Moderaternas linje, nämligen att den enskilde anställda får vara utlämnad på nåder till arbetsgivarnas eget godtycke. Man säger inte riktigt så men läser man lite mellan raderna så är det precis vad som sägs. Moderaterna säger i sin reservation att arbetsgivarna ska få bestämma hur det ska se ut. Sedan kan de arbetssökande söka sig till de villkor som de själva gillar. Detta är en snabbförkortning, inte ett direkt citat. Jag tror dock att det är en ganska korrekt tolkning av Moderaternas reservation.

Anf. 247 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Fru talman! Jag vill upprepa lite av det jag tidigare sagt. Flera länder har ju förkortat arbetstiden och där har det faktiskt gått väldigt bra. Man har inte sett de stora farhågor som vi ser här i Sverige. I Norge har man förkortat arbetstiden. Detsamma gäller Finland. Där har man också pro-

Prot. 2000/01:91
4 april

*Arbetstid och ledighet
från anställning m.m.*

vat med friår. På samma sätt är det med Danmark och Holland. Den ordning som nu införts i Frankrike vad gäller arbetstidsförkortning har visat sig vara en stor succé. Likadant är det med Tyskland där man har gått längst och nu har 35 timmars arbetsvecka men strävar efter 32 timmars arbetsvecka. Volkswagen har minskat arbetstiden, samtidigt som man tillämpar flexibilitet.

Vad säger Laila Bjurling? Är inte detta något som också Sverige måste tänka på, dvs. att vi också ska börja med arbetstidsförkortning? Sett till länderna runtomkring ligger vi nästan sist i ligan i det här avseendet.

Sedan gäller det vad Laila Bjurling säger om att hälsan blir bättre av en arbetstidsförkortning. Det är väl närmare 54 kommuner i Sverige som har prövat detta, och i samtliga kommuner säger man att sjukfrånvaron har minskat. Detta kanske den senaste arbetsgrupp inte tog så stor hänsyn till. Man tittade på vad Konjunkturinstitutet sagt men tog inte hänsyn till hälsan. I Karlskrona minskar sjukfrånvaron. Vidare gäller det Södertälje sjukhus. I arbetsgruppen har vi tidigare talat om Kiruna, där sjukfrånvaron minskat. Likadant är det med övriga. I Tyskland har man också visat att arbetsskadorna minskat.

Anf. 248 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Miljöpartiet envisas med att säga att vi ligger sist i ligan. Barbro Feltzing använde inte precis de orden, men de brukar säga att vi jobbar mest av alla i hela Europa. Så är ju inte fallet.

Det är väldigt få som har en lagstiftning om mindre än 40 timmar. De flesta länder i Europa har en lagstiftning om mer än 40 timmar, kanske om 42 eller 48 timmar. Det finns enstaka exempel på annat, men däremot finns det väldigt gott om avtal mellan vissa av arbetsmarknadens parter som har annan arbetstid. Det finns även i Sverige.

Jag sade i mitt anförande att det är mycket få som jobbar 40-timmarsvecka i Sverige varje vecka. Det allra vanligaste när man säger att man jobbar 40-timmarsvecka är att man är ledig röda dagar som infaller måndag–fredag, dvs. helgdagar. Då jobbar man i genomsnitt 38 ½ timmar.

Barbro Feltzing säger att man ska sänka normalarbetstiden med en timme i veckan. Det skulle i själva verket kunna innebära en höjning om vi lagstadgade om 39 timmar.

Anf. 249 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Fru talman! Jag kan börja med det sista. När jag säger att man ska sänka normalarbetstiden med en timme, minns kanske Laila Bjurling att arbetstidsförkortningsgruppen, som vi hade som referensgrupp, höll med om att det skulle sänka normen på hela arbetsmarknaden om man sänkte normalarbetstiden med en timme. Det håller man med om. Att man genom avtal kan förkorta den ytterligare är riktigt.

Men om man tittar på Frankrike ser man att de har en lagstiftning om att företag med mer än 20 anställda ska förkorta arbetstiden. Om de inte gör det får de en straffpålaga. Men det har blivit så att man har förkortat arbetstiden. Alla andra länder har också gjort det. Jag vidhåller att Sverige ligger efter.

En annan sak som jag vill ta fram är att JämO, som skickade in remissvar på arbetslivsgruppen, sade att det fanns tre tunga skäl för att förkorta den dagliga arbetstiden. Det var bättre förutsättningar att kombinera arbete med föräldraskap, en jämnare fördelning mellan kvinnor och män och obetalt och betalt arbete, som jag också tog upp i mitt anförande, men också att kvinnors arbetsskador och långtidssjukskrivningar minskar. Något som är viktigt är att det kan bli en ändrad arbetsorganisation inom arbetslivet. Det bidrar till att manligt uppbyggda hierarkier luckras upp och till att ändra maktförhållanden mellan kvinnor och män i arbetslivet.

JämO trycker väldigt hårt på det här. Man menar också att många kvinnor med ofrivillig deltid kan gå upp till heltid.

Vad tycker Laila Bjurling om JämO:s inlägg i debatten?

Anf. 250 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Miljöpartiet tillhör tyvärr verkligen den grupp som bara plockar ut de fakta som stämmer överens med sina uppfattningar och glömmer bort alla andra fakta som finns i målet.

Det finns inga som helst tecken på att t.ex. deltidsarbetare har mindre stress i arbetslivet eller mindre sjukfrånvaro. Finns det några tecken kan det vara åt andra hållet i stället. Arbetstidens längd har inte något samband med sjukfrånvaron. Däremot stämmer detta, som Barbro Feltzing säger, i försöksverksamheter. Men det spelar ingen roll vilken försöksverksamhet man än hittar på, för man ser alltid att människor blir engagerade och upplever att det är positivt att få vara med och bestämma och ha inflytande över sin situation. Då upplever man att man har en bättre hälsa.

Däremot är det inte särskilt många ställen där det visar sig att den faktiska sjukfrånvaron verkligen har sjunkit. Karlskrona nämner Barbro Feltzing som ett exempel. Där visade det sig att sjukfrånvaron sjönk när man diskuterade projektet, men när man väl kom i gång ökade den igen. Det går alltså inte att på något sätt leda i bevis att det har med varandra att göra.

Däremot tycker jag att det är oerhört angeläget att vi verkligen jobbar hårt för att alla anställda ska få inflytande över sin egen arbetssituation. Då känner man att man kan kombinera sin fritid med sitt arbetsliv på ett vettigt sätt, och på det sättet klarar man av det s.k. livspusslet.

Jag är ganska övertygad om att vi nog kommer att ha en hel del olika exempel på arbetstidsförkortningar i den utredning som nu arbetar när vi får lägga fram våra förslag. Men vi är inte framme där än; vi vet ännu inte vilka förslag vi kommer att lägga fram.

Anf. 251 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! För att haka på det senaste replikskiftet om deltidsanställda, vill jag säga att det är viktigt att ta fasta på de försök som har gjorts och de erfarenheter man har gjort. Där har man t.ex. sett att när man gör om tjänster i en verksamhet som har blandade deltider och heltider, innebär det en lättnad i arbetsbelastning, därför att deltidarna går generellt sett in i verksamheterna när det är tyngre. Gör man då om tjänsterna så att de har lika långa tjänster fördelar man arbetsbelastningen på annat sätt. Jag tycker att det är viktigt att ta fasta på det.

Laila Bjurling ställer frågan varför det är så svårt att få till stånd en arbetstidsförkortning. Den samlade kvinnorörelsen har ju arbetat för kortare arbetsdag i 30 år. Jag blir inte klok på var socialdemokratin står i den här frågan, eller var Socialdemokratiska kvinnoförbundet står. Jag blir inte mera klok av att lyssna på argumentationen i dag, där jag tycker att Bjurling väldigt tydligt betonar argumenten mot en generell förkortning av arbetstiden. Även i Kvinnoförbundet kan man bara under de senaste åren hitta uttalanden där de ena dagen säger att vi ska ha en lagstiftning via normen, andra dagen avtal och tredje dagen återigen lagstiftning. Det senaste är att man tycker att det hade varit käckt med en extra semestervecka.

Det finns alltså en opinion ute på arbetsplatserna, och det finns en stark opinion inom fackföreningsrörelsen och kvinnorörelsen. Det är bra om Socialdemokraterna kan ge ett ärligt besked: Är ni en bundsförvant i kampen för sex timmars arbetsdag, eller är ni det inte?

Anf. 252 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Det är sant, som Camilla Sköld Jansson säger, att det är väldigt mycket diskussioner om arbetstidsförkortning ute på arbetsplatserna. Men om det vore så enkelt att alla hade samma uppfattning i den frågan skulle saken säkert vara utagerad för länge sedan. Men så är den inte.

Det finns många som inte alls tycker att det ska vara någon arbetstidsförkortning, som vill jobba mera eller som vill jobba precis så mycket som möjligt. Det finns andra som tycker att man ska ha förkortad arbetstid varje vecka som man inte ska få överskrida. Det finns en svängning, som går över mer och mer till att man själv ska få disponera och ha inflytande över sin arbetstid. Ibland kanske man vill jobba lite längre och ibland lite kortare. Man vill kunna disponera sin semester som överstiger fyra veckor.

Vi har ett förslag om det som ligger sedan tidigare, och det ligger också i den nya utredningen. Man ska kunna plocka dem i timmar för att kunna ta lite kortare arbetstid mellan varven. Vi har det också i det förslag som tyvärr föll på målnöret som alla fackliga organisationer var överens om, dvs. att man skulle kunna lägga ut ett antal lediga dagar som arbetstagaren själv disponerar över, i timmar, i halva dagar, i hela dagar. Men det är arbetstagaren själv som disponerar över sin ledighet.

Jag tror att det är det som vi kan ena oss runt i Socialdemokraterna. Men det kunde inte Vänsterpartiet och Miljöpartiet ställa upp på, så tyvärr föll den frågan. Jag tror att den hade varit bra för arbetsorganisationen också. Om de anställda har ett större inflytande över sin arbetstid och kan ta ut sin ledighet på ett sätt som de själva bestämmer måste också arbetsorganisationen bli mycket mer flexibel, så att den kan möta människors olika individuella behov.

Anf. 253 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet var ju inte delaktigt i att förslaget från de fackliga organisationerna föll.

Jag vill också vidhålla, när vi diskuterar vikten av flexibilitet, att man vill kunna anpassa arbetstidens förläggning utifrån verksamheten och

utifrån olika kriterier. Det är ingen motsättning mellan det och att göra en förändring i arbetstidsnormen.

Jag tycker att vi från arbetarrörelsens sida har ett gemensamt ansvar att försvara den arbetstidslag som vi har och inte förtala den. Den arbetstidslag som vi har ger alla möjligheter till flexibilitet och inflytande. Utifrån den kan vi sänka normen för att förstärka kvinnors möjligheter att få en arbetstidsförkortning och också i den lagen förstärka arbetstagarinflytandet.

Jag skulle vilja knyta an till Barbro Feltzings citat från JämO. JämO är väldigt tydlig när man tittar på en generell arbetstidsförkortning å ena sidan och förslaget om semester å andra sidan. Man säger att en extra semestervecka inte behöver förändra manligt uppbyggda hierarkier i arbetslivet eller vanor i privatlivet. JämO konstaterar att det ur jämställdhetssynpunkt finns starka skäl för en förkortning av den dagliga arbetstiden.

Nu är det på modet att vara feminist, och socialdemokraterna tänker sig också att bli feminister. Jag skulle vilja höra vad en socialdemokratisk feminist drar för slutsatser när det gäller synen på extra semesterdagar kontra en daglig förkortning av arbetstiden.

Anf. 254 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! En socialdemokratisk feminist inser att det ser lite olika ut för olika människor när det gäller hur de vill jobba. En hel del av de deltid arbetande kvinnorna föredrar i dag att arbeta hela dagar – att jobba långa dagar när de är på plats och vara helt ledig andra dagar – på grund av att de har långa pendlingsavstånd. Resor tar för mycket tid om man ska jobba bara få timmar per dag.

Det finns familjer där både mamman och pappan jobbar oregelbundna arbetstider och där man parerar så att den ena jobbar när den andra är hemma och tvärtom.

Det ser inte ut så i det moderna arbetslivet att man börjar klockan 7 eller 8 och slutar 16 eller 17. Det är mer än en tredjedel av alla anställda som jobbar på vad vi skulle kunna kalla för obekväma eller oregelbundna arbetstider. Det är en grupp som ökar på arbetsmarknaden.

Jag tror att detta framför allt rör dem som har barn hemma. Är det bara två vuxna är det lättare. För att familjerna ska kunna få sina livspussel att fungera på bästa möjliga sätt fordras det att man har en stor flexibilitet och själv kan välja hur man vill förlägga sin arbetstid. Det kan vara så att man jobbar en vecka och är ledig en vecka eller att man jobbar långa dagar ibland och korta dagar ibland.

Vi kan inte med lagens hjälp säga att alla ska jobba lika många timmar varje dag. Arbetsorganisationen måste ta vara även på den andra delen av människors önskemål i arbetslivet. Det är min absoluta övertygelse som socialdemokratisk feminist.

Anf. 255 CHRISTEL ANDERBERG (m):

Fru talman! Nog är det bra märkligt. Jag har ställt samma raka fråga till Laila Bjurling, till Barbro Feltzing och till Camilla Sköld Jansson, som alla tre satt med i den Segelströmska arbetsgruppen.

Det framgår av rapporten att man inser att det kommer att bli svår brist på arbetskraft inom skolan, vården och omsorgen om man förkortar

Prot. 2000/01:91

4 april

*Arbets tid och ledighet
från anställning m.m.*

arbetstiden. Det tänker man sig att lösa genom att människor ska göra frivilliga insatser.

Tänker ni med lag beröva människor betald arbetstid och ersätta det med frivillig samhällstjänst? Ingen av de tre vill svara på frågan, för de inser att detta är en lapsus. Det är så ologiskt att uttalandet inte tål att hållas fram i ljuset.

Men det var inte för det som jag begärde ordet igen, utan det var för att försöka klarlägga vad lagstiftning egentligen innebär. Alla talare säger att vi lagstiftar men att det inte är tvingande. Lagen är ju dispositiv.

Vad innebär då detta? Om arbetstidslagen är semidispositiv innebär det att man kan frånga den genom centrala kollektivavtal i vissa hänseenden och även i några begränsade avseenden genom lokala kollektivavtal. Det innebär att den arbetsgivare som inte har något kollektivavtal är bunden av arbetstidslagen till sista kommatecknet. Även i övrigt ligger det i begreppet avtal att det är två parter som måste komma överens.

Hur sannolikt tror ni att det är att någon facklig organisation i kollektivavtal skulle gå med på att dess medlemmar skulle jobba 40 timmar per vecka om man har en arbetstidslag som säger att normen är 35 timmars arbetsvecka?

Anf. 256 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! Jag svarade på Christel Anderbergs båda frågor i förra omgången, men jag kan försöka göra det igen.

Christel Anderberg frågar om behovet av ideellt arbete grundar sig på en beräkning av fördelningen av den offentliga kontra den privata konsumtionen. Utredningen konstaterar att man 2015 kommer att få sådana problem med den offentliga konsumtionen att man måste komplettera oavsett om man gör en arbetstidsförkortning eller inte om man inte förändrar skattekvoter. Den kompletteringen är minimal jämfört med vad som skulle behövas om moderaternas skattepolitik skulle gå igenom. Tycker Christel Anderberg att detta lilla är ett problem kan jag säga att det inte är någonting jämfört med vad som skulle bli fallet med de neddragningar ni förordar.

Återigen går jag till att arbetstidslagen är dispositiv och att man har en norm som man i en förhandlingssituation omsätter i praktiken. Hur kommer det sig, Christel Anderberg, att vi på arbetsmarknaden i dag har en uppsjö av olika varianter utifrån olika verksamheter och olika veckoarbetstider om lagen är så tvingande?

Anf. 257 CHRISTEL ANDERBERG (m):

Fru talman! Camilla Sköld Jansson pratar om våra förslag till skattesänkningar. I samband med den Segelströmska arbetsgruppens förslag gjorde Kommunförbundet bedömningen att sänkningen av arbetstiden skulle kosta kommunsektorn 10 miljarder kronor om året. Detta skulle leda till att man måste göra sig av med personal. Självklart kommer en arbetstidsförkortning, tillsammans med den demografiska utveckling vi har, att leda till att det blir brist på arbetskraft inom stora sektorer.

Det finns i dag kollektivavtal där man har hittat olika varianter för arbetstidens längd och förläggning, och det tycker vi moderater är alldeles utmärkt. Men det finns inte ett enda exempel på ett kollektivavtal där man har kommit överens om längre arbetstid än vad arbetstidslagen före-

skriver som norm. Den utgör taket, och sedan kan man gå nedåt men aldrig uppåt.

Prot. 2000/01:91
4 april

Anf. 258 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! Att det inte finns avtal om längre arbetstid är själva poängen. Det är det som gör att lagen och normen är ett verktyg för en arbetstidsförkortning.

Det är intressant att Christel Anderberg är så omtänksam när det gäller kommunsektorn och kommunsektorns resurser. Det gläder mig. Det vore intressant att se om det kunde återkomma i de moderata motionerna.

Självklart kostar en arbetstidsförkortning, och det är också därför man ska ersätta arbetsgivare t.ex. via sänkta arbetsgivaravgifter. Gör man inte det kostar en arbetstidsförkortning, precis som Kommunförbundet har räknat med. Men man lyfter också i denna rapport fram att man kan kombinera en generell arbetstidsförkortning med en politik, t.ex. via sänkningar av arbetsgivaravgifterna, så att arbetsgivaren kompenseras för den högre timkostnad som det faktiskt blir.

Anf. 259 CHRISTEL ANDERBERG (m):

Fru talman! Det är ett missförstånd, Camilla Sköld. Vi moderater värnar inte det allra minsta om kommunsektorn som sådan. Däremot värnar vi väldigt mycket om verksamheterna vård, skola och omsorg i vilket huvudmannaskap de än ska bedrivas. Vi är mycket angelägna om att de verksamheterna ska få ekonomiska möjligheter att anställa så många händer, fötter och huvuden som behövs för att man ska få vård och omsorg av hög kvalitet.

Camilla Sköld Jansson framställer det som att en sänkning av arbetsgivaravgifterna inte skulle kosta någonting alls. Men faktum är ju att staten kommer att få in betydligt lägre avgifter – det är egentligen skatt – om vi sänker arbetsgivaravgiften. Vi moderater föreslår skattesänkningar, men ni föreslår sänkning av arbetsgivaravgifterna. Vad är skillnaden? I bägge fallen får staten lägre inkomster.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 5 april.)

16 § (forts. från prot. 88) **Idrottsfrågor m.m.** (forts. KrU4)

Idrottsfrågor m.m.

Anf. 260 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Nu var det idrott. Vet ni att jag har arbetat i 14 ½ timme nu? Jag kommer att vara hemifrån i 17 timmar i dag. Jag skulle önska att den här branschen kunde erbjuda mer mänskliga arbetsformer. Med den här typen av arbetsbörda, som jag delar med många i samhället som är i arbete, är det svårt att orka och hinna med ideellt arbete. Trots det har vi i landet en halv miljon ideellt arbetande ledare på gräsrotsnivå. Om de hade avlönats som t.ex. fritidsledare hade det kostat samhället 14 miljarder kronor om året. Det är få länder som erbjuder en sådan mångfald och en sådan lättillgänglig idrott som Sverige. Men kåren som arbetar ideellt börjar bli allt äldre.

Idrotten ger friskvård, engagemang, underhållning och gemenskap och har i själva verket aldrig haft en större chans att växa och vara samhällsnyttig än nu när rapporter om ohälsa, fetma och stillasittande avlöser varandra. Men det är klart att om vi aldrig kan få ordning på arbetstiden kommer vi att fortsätta sitta stilla och bli allt fetare.

Tyvärr har den spontana idrotten minskat de senaste åren. Det är alltså så att barn som inte är med i någon förening är fysiskt helt passiva på sin fritid. Alarmerande undersökningar av ungdomars fysiska status visar att 16-åringar i vårt land har blivit 3–4 kg tyngre de senaste tio åren, och det är inte muskelmassan som har ökat.

Vet ni förresten att det är vanligast att elever beviljas frånvaro från idrotten i skolan på medicinska grunder, enligt en studie från Riksidrottsförbundet? Hela 43 % åberopar det. Procentsatsen förefaller mycket märklig, tycker jag, och den borde kräva en noggrannare analys. Fler flickor än pojkar beviljas frånvaro, 21 respektive 4 %. Det här bör vara en signal till skolorna om att idrotten är dåligt anpassad till flickornas önskemål och behov, och vi ställer oss mycket frågande till att 12 % av de frånvarande anger övervikt som skäl till frånvaron. Anser skolan att överviktiga barn inte behöver motionera?

Minskad rörlighet leder till en ökning av hjärtsjukdomar och colon-cancer och till en minskad lungfunktion. Medellivslängden riskerar på sikt att sjunka om inte den här utvecklingen bryts. Genom att röra på sig skapar barnet grunden för sin intellektuella, sociala och personliga utveckling. Rörelse är ett läromedel för barnet.

I den av riksdagen nyligen antagna idrottspropositionen står mycket att läsa om närmiljöns betydelse för motion och idrott. Här har vi mycket att hämta in och förverkliga hela ledet ut till kommunerna. En finsk undersökning visar att barn under skolåldern rör sig i stadsmiljö 50–150 meter från hemdörren och att de äldre barnen rör sig inom en krets på 400 meters avstånd från hemmet. Men barnets dagliga idrottande försvåras mest av avståndet till idrottsplatsen. För att möjliggöra tillräcklig motion måste man ju skapa rätt omständigheter, och för barn i den tidiga skolåldern är just den egna gårdsplanen, närområdet och skolgården de viktigaste platserna för motion och idrott. Om vi då minskar möjligheterna i stället för att öka dem, som vi fastslog i idrottspropositionen, har vi ytterligare tagit bort en del av möjligheten för spontanidrottandet.

Vet ni förresten att barnen under sin tid i lågstadiet har ungefär 1 500 timmar rast? Det är mer tid än vad något skolbarn har. Det om något borde väl leda till eftertanke.

Det här är ju kommunernas ansvar, men det är också vårt ansvar att föra ut de beslut som vi fattar och de riktlinjer som vi bestämmer här i riksdagen. Samarbete med skolan och idrottsföreningarna vid planering av den fysiska miljön kan maximera nyttan för barnet. Vi menar också att forskningen inom området hälsa behöver förstärkas.

Det fysiska aktivitetsåret pågår just nu. Idrotten sätter folk i rörelse. Men också friluftsföreningarna, hembygdsföreningarna, studieförbunden och folkdansgillena samarbetar och tar nya tag för att tillsammans hjälpa åt att bryta den här trenden mot ökad övervikt och sämre hälsa.

Jag skulle önska att detta var ett lika hett debatterat ämne som boxning är. Men märkligt nog är det inte det. Eller är det så märkligt? Titta på vad det är som styr intressena och i medierna!

Från Miljöpartiets sida har vi en motion med flera andra partier om att vi tycker att kampsporterna behöver jämsställas med den professionella boxningen och att en del kampsporter troligtvis också behöver förbjudas. Vi vill att man ser över det. Vi vill att man ser över detta med inriktning på förbud. Med det yrkar jag bifall till reservation 11 under punkt 13. Vi tror alltså att det finns skäl att utvidga förbudet. Vi ställer inte upp på skrivningen i betänkandet om att man vill ha en förutsättningslös utredning.

Just nu pågår, fru talman, ett intensivt lobbyarbete gentemot de s.k. gräsrotterna inom idrotten, alltså dem som jag pratade om tidigare, de ideellt arbetande ledarna. Man tycker att vi ska ansöka om OS igen. En del tror att det här ligger på is, men det pågår ett lobbyarbete. Då vill jag påminna om att OS kostar pengar. Det är inte bara kul. Miljöpartiet anser att det bör ankomma på dem som ska betala ett sådant stort arrangemang att bestämma om en ansökan om OS ska göras. Om det är Stockholm som ska betala bör stockholmarna tillfrågas. Om någon annan ska betala, t.ex. staten, behöver ju hela Sveriges befolkning tillfrågas. Detta görs då lämpligen via en folkomröstning.

Per Bill från Moderaterna har skrivit en väldigt bra motion om det här. Den motionen yrkar jag bifall till. Det är reservation 9 under punkt 10.

Så vill jag säga några ord om det anmärkningsvärda att sexuella övergrepp och sexuella trakasserier inom idrotten i Sverige fortfarande är ett outforskat område. Även internationellt är forskningen på det här området i sin linda. Men hösten 1999 presenterades en undersökning bland elitidrottsskvinnor i Norge. Av dem hade 28 % upplevt sexuella trakasserier inom idrotten, antingen av ledare, tränare eller andra aktiva i närmiljön.

Miljöpartiet anser att det är viktigt att det tas fram etiska riktlinjer inom idrotten och att frågor om sexuella trakasserier och övergrepp blir föremål för utredning. Kunskap om att sexuella trakasserier förekommer och åtgärder mot dessa bör enligt vår uppfattning spridas vid all ledarutbildning inom idrotten. Dessutom anser vi att de olika förbunden ska ha en strategi för hur de ska hantera en situation där någon blivit sexuellt trakasserad.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 13 under punkt 4.

Till sist vill jag upprepa någonting jag sade under vår tidigare pågående debatt. Jag undrade då varför män annonserar efter kvinnor i stället för att gå på alla kulturarrangemang, där kvinnorna faktiskt är. Jag vill avsluta den idrottsdebatten med att säga: Jag undrar varför kvinnor annonserar efter män. Det är ju bara att besöka olika idrottsevenemang, för det är där männen är.

Anf. 261 LARS WEGENDAL (s):

Fru talman! I kväll är det alltså andra halvlek för debatten om KrU4. Den påbörjades i torsdags, men på grund av den sena timmen hann den aldrig slutföras.

Jag vill inledningsvis konstatera att det här betänkandet är ett motionsbetänkande om främst idrottsfrågor, men även några motioner om allmänna samlingslokaler finns med. Motionerna är både från förra riksdagsåret och från innevarande. Betänkandet har föranlett 20 reservationer

och tre särskilda yttranden. Jag kommer att kommentera några av reservationerna i slutet av mitt anförande.

Fru talman! För drygt ett och ett halvt år sedan debatterade vi och fattade beslut här i riksdagen om regeringens proposition *En idrottspolitik för 2000-talet*. Vi lade då fast strukturen för idrottspolitiken, och som alla minns slog vi fast idrottspolitiken tre grundstenar.

Den första handlar om att idrott också är folkhälsa och att det alltid är viktigt att lyfta fram idrotten som en del av folkhälsoarbetet. Breddidrotten blir alltmer viktig i en tid när vi har alltmer stillasittande arbeten och vi ser att medelvikten bland både unga och äldre ökar.

Den andra grundstenen handlar om att idrotten är en fri och självständig folkrörelse med en bred verksamhet som är spridd över hela landet. Den bygger på ideella krafter, på människor som lägger ned en stor del av sin fritid som ledare, tränare och aktiva föräldrar.

Den tredje grundstenen, avslutningsvis, handlar om att elitverksamhet till stor del också är en kommersiell underhållning och har ett värde i sig genom att den ger många människor förströelse och glädje.

I det idrottspolitiska beslut som vi tog för drygt ett och ett halvt år sedan fastslog riksdagen att staten endast kan ge syftet med statsbidragen. Statsbidragen skulle för det första bidra till att utveckla barns och ungdomars intresse och benägenhet för motion och idrott samt deras möjlighet att utöva inflytande över och ta ansvar för sitt idrottande. För det andra skulle de göra det möjligt för alla människor att utöva motion och idrott. För det tredje skulle bidragen syfta till att ge kvinnor och män lika förutsättningar att delta i idrottsverksamhet. För det fjärde skulle de främja integration och god etik. Avslutningsvis skulle de stödja verksamhet som bidrar till att väcka ett livslångt intresse för motion och därmed främja en god hälsa för de många människorna.

Fru talman! När vi nu ser på vad som har hänt inom alla de här områdena som idrottspropositionen pekade ut måste i alla fall jag säga att jag är imponerad. Det har hänt oerhört mycket positivt inom idrottsrörelsen som helhet, och speciellt inom de områden som pekades ut. Man kan naturligtvis se detta ur olika perspektiv. Jag väljer att, utöver att konstatera att det hänt väldigt mycket, också konstatera att idrottsrörelsen verkligen tar sitt ansvar och att Riksidrottsförbundet i de flesta avseenden har vuxit in i den delvis nya roll man har.

Just när det gäller breddidrotten har Idrottssverige inom ramen för det fysiska aktivitetsåret 2001 startat sitt eget arbete, som man benämner Idrotten sätter Sverige i rörelse. Man har medvetet inte begränsat projektet till att gälla endast innevarande år utan menar helt riktigt att detta ska vara en långsiktig satsning på bredd- och motionsidrott.

Idrotten har en given roll i folkhälsoarbetet med sina distriktsidrottsförbund, sina specialidrottsförbund och sina 22 000 föreningar. Av intresse att nämna kan också vara de satsningar som regeringen gör tillsammans med idrottsrörelsen med medel ur Allmänna arvsfonden. Man satsar t.ex. 60 miljoner kronor under en treårsperiod på idrottens barn- och ungdomsverksamhet på främst lokal nivå. I de redovisningar man i dag kan ta del av ser man att 135 olika projekt är i gång just nu inom olika områden och i hela landet. Det tycker jag är ett bra bevis på att arbetet fått genomslag på bredden, både geografiskt och genom att många olika sporter är representerade.

Jämställdhet, fru talman, är viktigt inom alla områden i vårt svenska samhälle. Det är viktigt inom arbetslivet, inom skolan, inom socialförsäkringarna och inom politiken – men också inom idrotten. Vi kan konstatera att man inom idrotten aktivt arbetat för en förbättrad jämställdhet under åtminstone 10–15 års tid. Man har liksom på övriga områden jag nämnde ännu inte nått ända fram. Men riktningen är klar, även om takten i allt arbete inte når upp till alla våra otåliga förväntningar. Utskottet förväntar sig i detta avseende ett intensifierat arbete för ökad jämställdhet inom idrottsområdet. Det gäller allt från tillgång till anläggningar till fördelningen mellan män och kvinnor i styrelser och tillvaratagandet av både kvinnors och mäns kunskaper, erfarenheter och värderingar.

Samtidigt som det är viktigt att idrotten ger alla möjlighet till deltagande oavsett kön är det minst lika viktigt att alla människor oavsett etnisk bakgrund eller handikapp ges denna möjlighet. Eller om jag vänder på det: Idrotten och hela samhället har mycket att tjäna på att dessa grupper får en bättre representation. Idrotten har en unik möjlighet att överbygga motsättningar och öka förståelsen mellan människor med olika bakgrund och grundförutsättningar. Inom dessa områden pågår många projekt för att lyfta fram just de goda exemplen och därigenom sprida idrottens grundvärderingar.

Fru talman! I idrottspropositionen och riksdagens behandling av den hade vi ett omfattande resonemang om dopning. Vi konstaterade att det är ett av svensk idrotts mest självklara ställningstaganden att alla tävlingar sker på ett rättvist sätt. Jag kan också konstatera att svensk idrott under åtminstone 30 år arbetat intensivt mot dopning och också varit framgångsrik och föregångare i detta arbete.

I betänkandet tar vi inte direkt upp frågan om dopning, även om den just nu är rykande aktuell. Jag tänker på de för idrotten tragiska avslöjandena vid skid-VM i Finland. Vad vi däremot tar upp är WADA:s roll och lokalisering. Efter att Ulrica Messing för några veckor sedan besökt utskottet och delgivit utskottet regeringens tankar om WADA och dess lokalisering tror jag inte att vi i kammaren behöver några ytterligare klargöranden. Självklart hoppas jag och tror att Stockholm ska ha goda möjligheter att erhålla ett positivt beslut vad det gäller lokaliseringen av WADA. Det kanske inte ger så många arbetstillfällen, i varje fall inte i ett första läge. Jag skulle mer se ett positivt beslut som ett erkännande av det seriösa arbete som svensk idrott lagt ned för att få bort dopningen inom idrotten.

Avslutningsvis vill jag kommentera det tillkännagivande som utskottet gör till regeringen i detta betänkande. Utskottsmajoriteten menar att det bör tillsättas en expertutredning som ska arbeta förutsättningslöst och omfatta samtliga kampsporter. Till grund för vårt ställningstagande ligger dels proffsboxningsförbudet sedan 1970, dels den kartläggning som Riksidrottsförbundet lät göra i slutet av 1999 av kampsporter inom och utanför RF-familjen och som i sin tur var en del av underlaget vid den hearing om kampsporter som anordnades på Kulturdepartementet.

Utskottet konstaterar att vid de provningar av proffsboxningsförbudet som har gjorts genom omröstningar i denna kammare har vid alla tillfällen en klar majoritet röstat för ett bibehållande av lagstiftningen. Och utskottet har ingen annan uppfattning i dag än det har haft vid tidigare ställningstaganden.

Däremot konstaterar utskottet att en mängd olika för oss nya kamportsporter dyker upp i vår del av världen. Vissa av dem har grepp och slag som starkt kan ifrågasättas ur främst medicinsk synvinkel.

Samtidigt har många av de här sporterna en positiv funktion vad gäller t.ex. integration. Många invandrade ungdomar söker sig tillsammans med svenskfödda ungdomar till de här sporterna. Dessa värden måste också vägas in i en kommande utredning.

Att utskottet i sina överväganden slutgiltigt har stannat för att expertutredningen ska arbeta förutsättningslöst grundar sig på att utredningen därmed har möjlighet att föreslå förändringar i lagstiftningen helt fritt, vilket är positivt.

Jag vill med detta ha sagt att det är utskottsmajoritetens uppfattning att den föreslagna expertutredningen inte enbart ska innehålla experter inom sakområdet utan även juridiska experter. Det kan faktiskt vara så att man kommer fram till en helt ny konstruktion av lagstiftning, som fångar in alla de risker som vi ser inom vissa kamportsporter. Vi ser ingen fara i detta, tvärtom.

Det har under resans gång framkommit att det skulle föreligga en risk för de sporter som i dag är fullt tillåtna, men som ändå faller inom det något vaga begreppet kamportsporter. Vi i majoriteten bedömer inte detta som en risk, utan är helt övertygade om att vi genom att tillkännage för regeringen att expertutredningen ska vara förutsättningslös också ger goda möjligheter till en total genomlysning av de risker, problem och glädjeämnen som onekligen finns inom kamportsporterna.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till samtliga förslag i kulturutskottets betänkande 4 och avslag på motionerna.

Anf. 262 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Lars Wegendal började sitt anförande med att tala om ohälsan. Ohälsan kostar oss 300 miljarder om året. Det är orimliga siffror. Vi vet att 12-åringar har problem med belastningsskador och att 17-åringar redan har diskbräck.

Jag funderar över hur Lars Wegendal ser på möjligheterna att förbättra detta med tanke på att skolorna krymper utrymmet för idrott. Timplanerna låser upp verksamheten. I gymnasieskolorna finns det mindre än en timme per vecka under de år då det är så viktigt att man får bygga upp sin kropp och få ett intresse för idrotten. Vi vet ju att man behöver bygga upp skelettet så att det är färdiguppbyggt mellan 20 och 25 års ålder.

Jag skulle vilja veta hur Lars Wegendal ser på möjligheten till samarbete mellan utbildningsutskottet och skolministern för att förbättra idrottens möjligheter i skolan.

Anf. 263 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Visst är det ett jätteproblem att barn och ungdomar lägger på sig vikt och att man är mindre aktiv när det gäller att röra på sig.

Det pågår väldigt mycket ute i skolorna och i förskolorna, bl.a. inom det projekt som jag nämnde som Folkhälsoinstitutet står för och som heter Sätt Sverige i rörelse. Där har man olika projekt riktade till just förskolor och skolor. Jag är övertygad om att man i det arbetet tar rätt stora kliv framåt.

Sedan finns det, som vi tidigare har debatterat, andra typer av projekt, som t.ex. exemplet som finns nere i Bunkeflo, där man har engagerat även idrottsföreningarna i arbetet med att aktivera inom ramen för skolans arbete.

Avslutningsvis är det ändå så, Birgitta Sellén, att skolorna i dag har en ganska stor frihet när det gäller att sätta sin egen profil på skolan. Man kan alltså om man vill på de olika skolenheterna mycket väl använda sig av idrotten eller fysisk aktivitet som en specialinriktning.

Anf. 264 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Det är bra att Lars Wegendal är optimistisk om att det ska bli förbättringar. Personligen kan jag tycka: Projekt i all ära, men det hjälper inte i det långa loppet.

Projekt är något som pågår en viss tid. Lars Wegendal nämnde Sätt Sverige i rörelse som pågår ett år. Andra projekt kanske pågår under tre år osv. De når ett fåtal människor.

Det är av den anledningen som jag anser att man måste göra något mer i skolan. Även om skolorna har friheter, som Lars Wegendal säger, finns det läsningar genom timplanerna som innebär att alla ämnen ska ha ett visst antal lektioner. Det gör att skolorna känner sig låsta och inte kan erbjuda det antal idrottstimmar som kanske skulle vara möjligt.

Skulle man plocka bort timplanen tror jag att kreativiteten och möjligheterna ökar väsentligt. Med tanke på att man ser den här ohälsan är man från skolhåll redo att satsa mycket på idrott. Det är därför jag undrar om Lars Wegendal kan ställa upp på att jobba för att timplanen ska bort, inte bara på försök som just nu, utan att den tas bort helt så att alla skolor får friheten att utveckla idrotten.

Anf. 265 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att Birgitta Sellén har en något pessimistisk syn på vad man kan åstadkomma i skolorna. Jag har varit väldigt mycket ute på skolor och sett vad man verkligen gör. Där har det inte behövt slopas några timplaner. Bestämmer man sig för att jobba utifrån att eleverna ska bli mer fysiskt aktiva under skoltid klarar man ut det här ute på skolorna.

Jag tror inte att det är någon sorts universallösning att slopa timplanen. Jag tror mer på att man tillsammans, gärna med idrottsrörelsen, försöker få i gång en fysisk aktivitet i form av att man kanske kombinerar fysisk aktivitet med andra teoretiska ämnen som man har i skolan.

(forts.)

17 § Beslut om fortsatt ärendehantering

Kammaren beslutade på förslag av tredje vice talmannen att pågående ärende samt återstående ärende på föredragningslistan skulle uppskjutas till ett kommande sammanträde.

18 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2000/01:110 Förhandsbesked i punktskattefrågor, m.m.

2000/01:117 Arvs- och gåvoskattens infogning i skattekontosystemet, m.m.

Socialförsäkringsutskottets betänkande

2000/01:SfU11 En nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering

Lagutskottets betänkanden

2000/01:LU16 Olovligt bortförda barn i internationella förhållanden

2000/01:LU17 Franchising

19 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 4 april

2000/01:358 av *Gunnel Wallin* (c) till socialminister Lars Engqvist

Tillgången till vård och personal inom hälso- och sjukvården

2000/01:359 av *Elisabeth Fleetwood* (m) till socialminister Lars Engqvist

Osteoporos

2000/01:360 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till utrikesminister Anna Lindh

Federalismen i irakiska Kurdistan

2000/01:361 av *Charlotta L Bjälkebring* (v) till statsminister Göran Persson

Policy för spelfrågor

2000/01:362 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till statsrådet Lars-Erik Lövdén

Samråd före vräkning

2000/01:363 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till statsrådet Ingela Thalén

Familjehemmen

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 april.

20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Prot. 2000/01:91

4 april

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 4 april

2000/01:1004 av *Yvonne Ångström* (fp) till näringsminister Björn Rosengren

Säkerhetsutrustning för traktorer och övriga arbetsfordon

2000/01:1005 av *Sven Bergström* (c) till näringsminister Björn Rosengren

Fungerande godstrafik

2000/01:1006 av *Yilmaz Kerimo* (s) till utrikesminister Anna Lindh

Historieforskning om folkmord i Turkiet

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 april.

21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 3 april

2000/01:992 av *Sofia Jonsson* (c) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Mångfald i skolsystemet

den 4 april

2000/01:956 av *Jan-Evert Rådström* (m) till statsrådet Leif Pagrotsky

Gränssamarbete

2000/01:968 av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsminister Björn von Sydow

Älvdalens skjutfält

2000/01:969 av *Åke Carnerö* (kd) till försvarsminister Björn von Sydow

Helikopterenheten på Säve

2000/01:970 av *Michael Hagberg* (s) till justitieminister Thomas Bodström

Rekryteringen till högskolan

2000/01:973 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till kulturminister Marita Ulvskog

Brandsäkerheten på svenska muséer

2000/01:974 av *Rolf Gunnarsson* (m) till statsrådet Britta Lejon

Facklig anslutning som grund för lönediskriminering

2000/01:975 av *Åke Carnerö* (kd) till försvarsminister Björn von Sydow

Ubåtsjaktförmågan

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 april.

22 § Kammaren åtskildes kl. 22.58.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 6 § anf. 34
(delvis),
förste vice talmannen därefter t.o.m 7 § anf. 76 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 8 § anf. 129 (delvis),
förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.56,
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 18.01,
av talmannen därefter t.o.m. 14 § anf. 220 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Kompletteringsval till skatteutskottet.....	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
4 § Förnyad bordläggning.....	1
5 § Behandling av personuppgifter inom skatt, tull och exekution.....	2
Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU20	2
Anf. 1 STEFAN HAGFELDT (m)	2
Anf. 2 PER ERIK GRANSTRÖM (s)	3
Anf. 3 PER ROSENGREN (v)	4
(Beslut fattades under 12 §.).....	5
6 § Allmänna motioner om punktskatter.....	5
Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU17	5
Anf. 4 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	5
Anf. 5 CLAES STOCKHAUS (v).....	10
Anf. 6 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	11
Anf. 7 CLAES STOCKHAUS (v) replik	12
Anf. 8 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	12
Anf. 9 CLAES STOCKHAUS (v) replik	12
Anf. 10 KENNETH LANTZ (kd)	13
Anf. 11 ROLF KENNERYD (c)	16
Anf. 12 JOHAN PEHRSON (fp).....	17
Anf. 13 MATZ HAMMARSTRÖM (mp).....	19
Anf. 14 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	21
Anf. 15 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	21
Anf. 16 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	22
Anf. 17 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	22
Anf. 18 JOHAN PEHRSON (fp) replik	22
Anf. 19 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	22
Anf. 20 JOHAN PEHRSON (fp) replik	23
Anf. 21 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	23
Anf. 22 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s).....	23
Anf. 23 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	25
Anf. 24 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	26
Anf. 25 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	26
Anf. 26 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	27
Anf. 27 KENNETH LANTZ (kd) replik	27
Anf. 28 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	28
Anf. 29 KENNETH LANTZ (kd) replik	28

Anf. 30 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	28
Anf. 31 ROLF KENNERYD (c) replik	28
Anf. 32 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	29
Anf. 33 ROLF KENNERYD (c) replik	29
Anf. 34 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	30
Anf. 35 JOHAN PEHRSON (fp) replik	30
Anf. 36 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	30
Anf. 37 JOHAN PEHRSON (fp) replik	31
Anf. 38 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	31
Anf. 39 JOHNNY GYLLING (kd)	32
Anf. 40 KENTH HÖGSTROM (s).....	32
Anf. 41 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	33
Anf. 42 KENTH HÖGSTROM (s) replik	34
Anf. 43 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	34
Anf. 44 KENTH HÖGSTROM (s) replik	34
Anf. 45 INGEGERD SAARINEN (mp)	35
(Beslut fattades under 12 §.)	36
7 § Allmänna motioner om fastighets- och förmögenhetsbeskattning	36
Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU18	36
Anf. 46 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	36
Anf. 47 HELENA HÖIJ (kd)	40
Anf. 48 ROLF KENNERYD (c)	42
Anf. 49 JOHAN PEHRSON (fp)	43
Anf. 50 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s)	45
Anf. 51 HELENA HÖIJ (kd) replik	47
Anf. 52 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	47
Anf. 53 HELENA HÖIJ (kd) replik	48
Anf. 54 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	48
Anf. 55 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	48
Anf. 56 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	49
Anf. 57 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	49
Anf. 58 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	50
Anf. 59 ROLF KENNERYD (c) replik	50
Anf. 60 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	50
Anf. 61 ROLF KENNERYD (c) replik	51
Anf. 62 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	51
Anf. 63 JOHAN PEHRSON (fp) replik	51
Anf. 64 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	52
Anf. 65 JOHAN PEHRSON (fp) replik	52
Anf. 66 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	53
Anf. 67 PER ROSENGREN (v).....	53
Anf. 68 JOHAN PEHRSON (fp) replik	56
Anf. 69 PER ROSENGREN (v) replik	56
Anf. 70 JOHAN PEHRSON (fp) replik	57

Anf. 71 PER ROSENGREN (v) replik.....	57
Anf. 72 HELENA HÖIJ (kd) replik	58
Anf. 73 PER ROSENGREN (v) replik.....	58
Anf. 74 HELENA HÖIJ (kd) replik	59
Anf. 75 PER ROSENGREN (v) replik.....	59
Anf. 76 MATZ HAMMARSTRÖM (mp).....	60
Anf. 77 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	61
Anf. 78 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	61
Anf. 79 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	61
Anf. 80 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	62
Anf. 81 CARL-ERIK SKÅRMAN (m)	62
Anf. 82 PER ROSENGREN (v) replik.....	63
Anf. 83 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik.....	63
Anf. 84 PER ROSENGREN (v) replik.....	64
Anf. 85 CARL-ERIK SKÅRMAN (m) replik.....	64
Anf. 86 LENNART FRIDÉN (m)	64
Anf. 87 PER ROSENGREN (v) replik.....	65
Anf. 88 LENNART FRIDÉN (m) replik	65
Anf. 89 PER ROSENGREN (v) replik.....	66
Anf. 90 LENNART FRIDÉN (m) replik	66
Anf. 91 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	66
Anf. 92 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	67
Anf. 93 PER ROSENGREN (v) replik.....	67
Anf. 94 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	67
Anf. 95 PER ROSENGREN (v) replik.....	67
Anf. 96 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	67
Anf. 97 MARGARETA CEDERFELT (m)	67
Anf. 98 PER ROSENGREN (v)	68
Anf. 99 MARGARETA CEDERFELT (m)	68
Anf. 100 PER ROSENGREN (v)	69
Anf. 101 MARGARETA CEDERFELT (m)	69
(Beslut fattades under 12 §.).....	69
8 § Motioner om företags- och kapitalbeskattning	70
Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU19	70
Anf. 102 CARL ERIK HEDLUND (m)	70
Anf. 103 HELENA HÖIJ (kd).....	72
Anf. 104 ROLF KENNERYD (c)	74
Anf. 105 JOHAN PEHRSON (fp).....	75
Anf. 106 MATZ HAMMARSTRÖM (mp).....	77
Anf. 107 JOHAN PEHRSON (fp) replik	78
Anf. 108 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	79
Anf. 109 CARL ERIK HEDLUND (m) replik.....	79
Anf. 110 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	79
Anf. 111 CARL ERIK HEDLUND (m) replik.....	80
Anf. 112 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	80

Anf. 113	PER-OLOF SVENSSON (s).....	80
Anf. 114	CARL ERIK HEDLUND (m) replik	82
Anf. 115	PER-OLOF SVENSSON (s) replik.....	83
Anf. 116	CARL ERIK HEDLUND (m) replik	83
Anf. 117	PER-OLOF SVENSSON (s) replik.....	83
Anf. 118	HELENA HÖIJ (kd) replik	84
Anf. 119	PER-OLOF SVENSSON (s) replik.....	84
Anf. 120	HELENA HÖIJ (kd) replik	84
Anf. 121	PER-OLOF SVENSSON (s) replik.....	85
Anf. 122	JOHAN PEHRSON (fp) replik	85
Anf. 123	PER-OLOF SVENSSON (s) replik.....	85
Anf. 124	JOHAN PEHRSON (fp) replik	86
Anf. 125	PER-OLOF SVENSSON (s) replik.....	86
Anf. 126	PER ROSENGREN (v).....	86
Anf. 127	CARL ERIK HEDLUND (m) replik	88
Anf. 128	PER ROSENGREN (v) replik.....	89
Anf. 129	PETER PEDERSEN (v).....	89
Anf. 130	JOHAN PEHRSON (fp)	90
Anf. 131	PETER PEDERSEN (v).....	91
Anf. 132	JOHAN PEHRSON (fp)	91
Anf. 133	PETER PEDERSEN (v).....	91
	(Beslut fattades under 12 §.)	92
9 §	Allmänna motioner om taxering och skattebetalning m.m.	92
	Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU16	92
Anf. 134	CARL FREDRIK GRAF (m).....	92
Anf. 135	MARIE ENGSTRÖM (v)	94
Anf. 136	CARL FREDRIK GRAF (m) replik	96
Anf. 137	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	97
Anf. 138	CARL FREDRIK GRAF (m) replik	97
Anf. 139	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	97
Anf. 140	KENNETH LANTZ (kd)	98
Anf. 141	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	101
Anf. 142	KENNETH LANTZ (kd) replik	101
Anf. 143	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	101
Anf. 144	KENNETH LANTZ (kd) replik	102
Anf. 145	JOHAN PEHRSON (fp)	102
Anf. 146	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	104
Anf. 147	JOHAN PEHRSON (fp) replik	104
Anf. 148	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	104
Anf. 149	JOHAN PEHRSON (fp) replik	105
Anf. 150	MATZ HAMMARSTRÖM (mp).....	105
Anf. 151	PER ERIK GRANSTRÖM (s).....	106
Anf. 152	CARL FREDRIK GRAF (m).....	110
Anf. 153	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	110
Anf. 154	CARL FREDRIK GRAF (m) replik	111
Anf. 155	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	111
Anf. 156	KENNETH LANTZ (kd)	111
Anf. 157	PER ERIK GRANSTRÖM (s).....	112
Anf. 158	KENNETH LANTZ (kd)	112

Anf. 159 PER ERIK GRANSTRÖM (s)	113
(Beslut fattades under 12 §.).....	113
10 § Uppehållstillstånd för adopterade	113
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2000/01:SfU12	113
Anf. 160 CECILIA MAGNUSSON (m)	113
Anf. 161 MAGDA AYOUB (kd).....	114
Anf. 162 MAUD BJÖRNEMALM (s)	115
Anf. 163 MAGDA AYOUB (kd) replik.....	116
Anf. 164 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	117
Anf. 165 MAGDA AYOUB (kd) replik.....	117
Anf. 166 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	117
Anf. 167 CECILIA MAGNUSSON (m) replik	117
Anf. 168 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	118
Anf. 169 CECILIA MAGNUSSON (m) replik	118
Anf. 170 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	118
Anf. 171 STEN TOLGFORS (m).....	118
(Beslut fattades under 12 §.).....	120
Ajournering.....	120
Återupptagna förhandlingar	120
11 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den	
29 mars.....	120
KU19 Behandling av personuppgifter och IT.....	120
KrU5 Biblioteks- och litteraturfrågor	121
KrU6 Bild och form m.m.	123
12 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid	
dagens sammanträde	124
SkU20 Behandling av personuppgifter inom skatt, tull och	
exekution	124
SkU17 Allmänna motioner om punktskatter	124
SkU18 Allmänna motioner om fastighets- och	
förmögenhetsbeskattning.....	127
SkU19 Motioner om företags- och kapitalbeskattning	128
SkU16 Allmänna motioner om taxering och	
skattebetalning m.m.	130
SfU12 Uppehållstillstånd för adopterade.....	131
13 § Yrkestrafik m.m.....	132
Trafikutskottets betänkande 2000/01:TU11	132
Anf. 172 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m).....	132
(forts.)	133
Ajournering.....	134
Återupptagna förhandlingar	134
13 § (forts.) Yrkestrafik m.m. (forts. TU11).....	134
Anf. 173 STIG ERIKSSON (v)	134
Anf. 174 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	135
Anf. 175 STIG ERIKSSON (v) replik.....	136
Anf. 176 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	136
Anf. 177 STIG ERIKSSON (v) replik.....	136
Anf. 178 JOHNNY GYLLING (kd).....	137

Anf. 179	VIVIANN GERDIN (c)	138
Anf. 180	ELVER JONSSON (fp)	139
Anf. 181	PER LAGER (mp)	141
Anf. 182	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	142
Anf. 183	PER LAGER (mp) replik	142
Anf. 184	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	143
Anf. 185	PER LAGER (mp) replik	143
Anf. 186	CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	143
Anf. 187	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	145
Anf. 188	CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik	145
Anf. 189	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	145
Anf. 190	CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik	146
Anf. 191	ELVER JONSSON (fp)	146
Anf. 192	CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	146
Anf. 193	ELVER JONSSON (fp)	146
Anf. 194	CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	147
	(Beslut skulle fattas den 5 april.)	147
14 §	Unga lagöverträdare	147
	Justitieutskottets betänkande 2000/01:JuU13	147
Anf. 195	JEPPE JOHNSSON (m)	147
Anf. 196	INGEMAR VÄNERLÖV (kd)	150
Anf. 197	GUNNEL WALLIN (c)	153
Anf. 198	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	155
Anf. 199	GUNNEL WALLIN (c) replik	155
Anf. 200	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	155
Anf. 201	GUNNEL WALLIN (c) replik	155
Anf. 202	JOHAN PEHRSON (fp)	155
Anf. 203	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	157
Anf. 204	JOHAN PEHRSON (fp) replik	157
Anf. 205	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	157
Anf. 206	JOHAN PEHRSON (fp) replik	157
Anf. 207	KIA ANDREASSON (mp)	158
Anf. 208	JEPPE JOHNSSON (m) replik	159
Anf. 209	KIA ANDREASSON (mp) replik	159
Anf. 210	JEPPE JOHNSSON (m) replik	160
Anf. 211	KIA ANDREASSON (mp) replik	160
Anf. 212	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	160
Anf. 213	KIA ANDREASSON (mp) replik	160
Anf. 214	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	161
Anf. 215	KIA ANDREASSON (mp) replik	161
Anf. 216	NALIN PEKGUL (s)	161
Anf. 217	JEPPE JOHNSSON (m) replik	161
Anf. 218	NALIN PEKGUL (s) replik	162
Anf. 219	JEPPE JOHNSSON (m) replik	162
Anf. 220	NALIN PEKGUL (s) replik	162
Anf. 221	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	163
Anf. 222	NALIN PEKGUL (s) replik	163
Anf. 223	INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	163
Anf. 224	NALIN PEKGUL (s) replik	164

Anf. 225 ALICE ÅSTRÖM (v).....	164
Anf. 226 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik.....	166
Anf. 227 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	167
Anf. 228 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik.....	167
Anf. 229 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	167
Anf. 230 YVONNE OSCARSSON (v).....	168
(Beslut skulle fattas den 5 april.).....	169
15 § (forts. från prot. 87) Arbetstid och ledighet från anställning m.m. (forts. AU9)	169
Anf. 231 BARBRO FELTZING (mp).....	169
Anf. 232 MARGARETA ANDERSSON (c) replik	172
Anf. 233 BARBRO FELTZING (mp) replik.....	172
Anf. 234 MARGARETA ANDERSSON (c) replik	172
Anf. 235 BARBRO FELTZING (mp) replik.....	173
Anf. 236 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik.....	173
Anf. 237 BARBRO FELTZING (mp) replik.....	173
Anf. 238 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik.....	174
Anf. 239 BARBRO FELTZING (mp) replik.....	174
Anf. 240 LAILA BJURLING (s)	174
Anf. 241 MARGARETA ANDERSSON (c) replik	178
Anf. 242 LAILA BJURLING (s) replik	178
Anf. 243 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik.....	178
Anf. 244 LAILA BJURLING (s) replik	178
Anf. 245 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik.....	179
Anf. 246 LAILA BJURLING (s) replik	179
Anf. 247 BARBRO FELTZING (mp) replik.....	179
Anf. 248 LAILA BJURLING (s) replik	180
Anf. 249 BARBRO FELTZING (mp) replik.....	180
Anf. 250 LAILA BJURLING (s) replik	181
Anf. 251 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	181
Anf. 252 LAILA BJURLING (s) replik	182
Anf. 253 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	182
Anf. 254 LAILA BJURLING (s) replik	183
Anf. 255 CHRISTEL ANDERBERG (m).....	183
Anf. 256 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	184
Anf. 257 CHRISTEL ANDERBERG (m).....	184
Anf. 258 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	185
Anf. 259 CHRISTEL ANDERBERG (m).....	185
(Beslut skulle fattas den 5 april.).....	185
16 § (forts. från prot. 88) Idrottsfrågor m.m. (forts. KrU4).....	185
Anf. 260 EWA LARSSON (mp).....	185
Anf. 261 LARS WEGENDAL (s).....	187
Anf. 262 BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	190
Anf. 263 LARS WEGENDAL (s) replik.....	190
Anf. 264 BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	191
Anf. 265 LARS WEGENDAL (s) replik.....	191
(forts.).....	191
17 § Beslut om fortsatt ärendehantering	192
18 § Bordläggning.....	192

Prot. 2000/01:91
4 april

19 § Anmälan om interpellationer	192
20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	193
21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	193
22 § Kammaren åtskildes kl. 22.58.	194

Elanders Gotab, Stockholm 2001